

The Project Gutenberg eBook of Kultaa ja kuntoa: Romaani Klondykesta, by Jack London

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Kultaa ja kuntoa: Romaani Klondykesta

Author: Jack London

Translator: J. Saastamoinen

Release date: January 22, 2015 [EBook #48047]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KULTAA JA KUNTOA: ROMAANI KLONDYKESTA

Produced by Tapio Riikonen

KULTAA JA KUNTOA

Romaani Klondykesta

Kirj.

JACK LONDON

Suom. J. Saastamoinen

Alkuperäinen teos: Smoke Bellew

Otava, Helsinki, 1921.

SISÄLLYS:

Liharuokaa maistamassa
Karhunliha
Squaw Creekin valtaus
Shortyn unet
Mies toisella rannalla
Kilpa-ajo
Pikkumies
Kun Cultus-George oli vähällä päättää päivänsä hirressä
Hylkiö
Munatrusti
Tralaliin kaupunki
Naisen arvoitus

LIHARUOKAA MAISTAMASSA

I.

Alussa hänen nimenään oli Christopher Bellew. Yliopistossa hänestä tuli Chris Bellew. San Franciscon taiteilijapiireissä sanottiin häntä sittemmin Kit Bellewiksi. Ja lopuksi hänet tunnettiin ainoastaan Smoke Bellewin nimellä. Tämä hänen nimensä kehityshistoria muodostaa hänen oman kehityshistoriansa. Näin ei olisi sattunut koskaan, ellei hänellä olisi ollut hellä äiti ja rautaisen ankara setä ja ellei hän olisi saanut kirjettä Gillet Bellamylta.

"Olen juuri nähnyt yhden numeron 'Aaltoa'", oli Gillet kirjoittanut Pariisista. "O'Hara saa sen tietenkin menestymään. Mutta häneltä puuttuu eräitä apukeinoja." Sitten seuraa viittauksia aloittelevan yhteiskunnallisen viikkolehden kehittämisestä. "Mene tapaamaan häntä. Uskottele hänelle, että esität omia ajatuksiasi. Älä sano hänelle, että ne ovat minun mielipiteitäni. Jos hän saa sen tietää, niin hän tekee minusta Pariisin-kirjeenvaihtajan. En voi ruveta sellaiseksi, kun saan suurilta aikakauslehdiltä hyvän maksun sepustuksistani. Muista ennen kaikkea toimittaa niin, että hän erottaa sen merkkimiehen, joka hoitaa musiikki- ja taidearvostelua. Vielä eräs asia. San Franciscolla on ollut aina oma kirjallisuutensa. Mutta nyt sillä ei ole sitä. Sano hänelle, että hänen on etsittävä joku hömpsä, joka valmistaa sarjan kertomuksia ja lykkää niihin oikeata sanfranciscolaista haaveilua ja väriä."

Kit Bellew noudatti ohjetta. Hän meni "Aallon" toimitukseen. O'Hara kuunteli. O'Hara keskusteli. O'Hara oli samaa mieltä. O'Hara erotti merkkimiehen, joka kirjoitti arvosteluja. O'Haralla oli lisäksi menettelytapansa — juuri se menettelytapa, jota Gillet oli pelännyt kaukana Pariisissa. Kun O'Hara tahtoi jotakin, ei kukaan tuttava voinut panna vastaan. Hän oli miellyttävä ja järkähtämättömän pakottava. Kit Bellewistä oli tullut aputoimittaja, ennen kuin hän pääsi pujahtamaan pois toimituksesta. Hän oli suostunut kirjoittamaan joka viikko palstamäärin arvosteluja, kunnes löytyisi sopiva kynämies, ja hän oli itse sitoutunut kirjoittamaan San Franciscon kertomussarjaa 10 000 sanaa viikossa — ja kaiken tämän maksutta. "Aalto" ei maksanut vielä mitään palkkioita, selitti O'Hara. Ja yhtä vakuuttavasti hän selitti, että San Franciscossa oli ainoastaan yksi mies, joka kykeni kirjoittamaan mainittua sarjaa, ja se mies oli Kit Bellew.

Viikon toisensa jälkeen Kit istui toimituksen tuolilla, ajoi pois velkojia, kiisteli kirjanpainajien kanssa ja lykkäsi kaksikymmentäviisituhatta sanaa viikossa. Ne sisälsivät jos jotakin. Hänen kuormansa ei keventynyt. "Aalto" oli kunnianhimoinen. Se rupesi ottamaan kuvia. Niiden hankkiminen kävi kalliiksi. Lehdellä ei ollut milloinkaan rahaa maksaakseen Kit Bellewille, ja samasta syystä se oli kykenemätön palkkaamaan lisävoimia konttoriin.

"Sen siitä saa, kun on hyvä toveri", murisi Kit eräänä päivänä.

"Jumalalle kiitos hyvistä tovereista", huudahti O'Hara kyynelet silmissä ja sieppasi Kitin käden omaansa. "Sitä olet kaikki kaikessa. Olet pelastanut minut. Sinun sijassasi olisi minusta tullut rintakuvapatsas. Vain vähän tuonemmaksi, veikkonen, ja asiat käyvät helpommiksi."

"Näen selvästi kohtaloni", oli Kitin valitus. "Jään tänne ainaiseksi."

Vähän myöhemmin hän arveli olevansa selvillä menettelytavasta. Ottaen tilaisuudesta vaarin hän

kaatui O'Haran länäollessa erään tuolinpäälle. Muutama minuutti sen jälkeen hän tölmäsi kirjoituspöydän kulmaa vasten ja keikautti liimapurkin nurin.

"Pyörryttääkö?" kysyi O'Hara.

Kit pyyhki käsillään silmiään ja tuijotti tuskaisesti häneen, ennenkuin vastasi.

"Ei, ei se sitä ole. Silmissäni on vika. Ne näyttävät painuvan sisään, siinä kaikki."

Muutamina päivinä hän lankeili edelleen ja kolhi toimiston huonekaluja. Mutta O'Haran sydän ei heltynyt.

"Sanon sinulle, Kit", sanoi hän eräänä päivänä, "että sinun on mentävä silmälääkäriin. Täällä on tohtori Hassdapple. Hän on tuhattaituri. Eikä se maksa sinulle mitään. Voimme korvata sen ilmoituksella."

Ja sanansa pitäen hän lähetti Kitin silmälääkäriin.

"Teidän silmissänne ei ole mitään vikaa", oli tohtorin tuomio pitkän tarkastuksen jälkeen. "Tosiaan, silmäanne ovat oivalliset — sellaisia on pari miljoonassa."

"Älkää sanoko O'Haralle", pyyteli Kit. "Ja antakaa minulle tummat silmälasit."

Siitä tuli tulokseksi, että O'Hara kävi myötätuntoiseksi ja puhui hehkuvasti ajasta, jolloin "Aalto" oli pysyvä omilla jaloillaan pystyssä.

Kun höyrylaiva "Excelsior" oli saapunut Alaskasta ja tuonut tiedot Klondyken löydöistä, oli koko maa tullut äkkiä pähkähulluksi. Kit teki kerrassaan arvottoman ehdotuksen.

"Kuulehan, O'Hara", sanoi hän. "Tämä kultakuume käy suurenmoiseksi — vuoden '49:n' päivät palaavat. Mitähän, jos minä löisin siitä mynttiä 'Aallolle'? Lähtisin kirjoittamaan siihen noista löydöistä. Kustantaisin itse matkani."

O'Hara ravisti päätään.

"En tule toimituksessa toimeen ilman sinua. Sitten on se kertomussarja. Sitä paitsi näin Jacksonin tunti sitten. Hän lähtee huomenna Klondykeen ja on sitoutunut lähettämään joka viikko kirjeen ja valokuvia. En päästänyt häntä, ennen kuin hän oli luvannut. Ja ihaninta on se, että tuo kaikki ei maksa meille mitään."

Sen jälkeen Kit kuuli Klondykesta pistäytyttyään iltapäivällä klubiin. Hän tapasi siellä setänsä pienessä työhuoneessa kirjaston vieressä.

"Hei, arvoisa sukulaismies!" tervehti Kit luisuessaan nahkatuolille ja ojentaessaan jalkansa. "Haluatteko seuraa?"

Hän teki whiskytilauksen, mutta setä tyytyi miettoon kotimaiseen punaviiniin. Hän silmäili ärsyttävän paheksuvasti whiskyannokseen ja veljenpoikansa kasvoihin. Kit näki, että läksytys oli valmistumassa.

"Minulla on vain minuutti aikaa", ilmoitti hän nopeasti. "Minun on juostava Elleriin ja vilkaistava Keithin näyttelyä sekä kirjoitettava puoli palstaa siitä."

"Mikä sinua vaivaa?" kysyi setä. "Sinä olet kalpea. Sinä olet mennyttä miestä."

Kit vain ähkäisi vastaukseksi.

"Saan ilon olla hautajaisissasi, huomaan."

Kit pudisti päätään surullisesti.

"Ei matojen kaluttavaksi, pyydän. Ruumiini pitää polttaa."

John Bellew polveutui vanhasta, kovasta ja karaistuneesta suvusta, joka oli viisikymmenluvulla kierrellyt härkäväljakkoineen tasangoilla, ja hänessä oli uuden maan valloittamisaikana eletyn lapsuuden synnyttämää kovuutta.

"Sinä et elä oikein, Christopher. Minä olen häpeissäni sinun tähtesi."

"Älkää ravistako minulle verisiä pidätinviitojanne, hyvä setä. Toivon, että tieni olisi kukkastie. Mutta se on katkaistu kokonaan. Minulla ei ole aikaa."

"Mikä hitto sitten?"

"Liikarasisitus."

John Bellew naurahti tylsty ja epäuskokisesti.

"Liikarasisitus! Sinä et ole ansainnut vielä senttiäkään eläessäsi."

"Lyödäänpä vetoa! Kuitenkaan en ole saanut ansaitsemaani. Ansaitzen juuri nykyään viisisataa viikossa ja teen neljän miehen työt."

"Tauluja, joita ei kukaan osta? Tai — hm — jonkinlaista haaveilutyötä? Osaatko uida?"

"Olen osannut."

"Ratsastaa?"

"Olen yritellyt sitäkin."

John Bellew tuhautti nenäänsä ynseästi.

"Olen iloissani, ettei isäsi elä eikä näe sinun alennustilasi loistoa", sanoi hän. "Isäsi oli mies. Joka tuuma hänessä oli miestä. Tuleeko sinusta? Mies! Luulen, että hän olisi ruoskinut sinusta pois kaiken musikaalisen ja taiteellisen hupsuttelun."

"Ai näitä rappion aikoja!" huokasi Kit.

"Minä ymmärtäisin sinua ja sietäisin sitä", hutki setä tuimasti, "jos sinulla olisi ollut menestystä. Sinä et ole ansainnut vielä senttiäkään eläessäsi, et iskenyt pienintäkään miehen iskuä."

"Etsauksia, maalauksia ja viuhkoja", avusti Kit mairittelematta.

"Sinä olet hutilus ja hapuilija. Millaisia tauluja olet maalannut? Likaisia vesivärimalauksia ja pirunkuvia ilmoituspapereihin. Et ole pannut vielä ainoatakaan näytteille, et edes täällä San Franciscossa —"

"Unohdatte. Yksi on juuri tämän klubin huoneessa."

"Mokomakin sikamainen töherrys. Entä musiikki? Rakas äitihupakkosi haaskasi satasia oppitunteihisi. Sinä olet hutiloinut ja haparoinut. Et ole minkään konsertin säestäjänä ansainnut vielä edes viiden dollarin lappua. Entä laulusi? Joutavia repaleita. Niitä ei ole painettu, ja niitä on laulanut vain joku boheemisakki."

"Julkaisin kerran kirjan — siinä niitä sonetteja, muistattehan", pisti Kit säyseästi väliin.

"Paljonko se maksoi sinulle?"

"Vain pari sataä."

"Entä muut tuotteet?"

"Minulla oli eräs maalaisnäytelmä. Näyteltiin kesällä."

"Mitä sait siitä?"

"Mainetta."

"Ja sinä osaat uida ja olet koettanut ratsastaa!" John Bellew laski lasinsa pöydälle tarpeettoman kiivaasti. "Mikä saamarin vätyt sinä oikeastaan olet! Sait hyvän kasvatuksen, mutta et pelannut edes yliopistossa jalkapalloa. Et soutanut. Et —"

"Harjoitin nyrkkeilyä ja miekkailua — vähän."

"Milloin nyrkkeilit viimeksi?"

"Siellä yliopistossa. Mutta minua pidettiin oivallisena ajan ja välimatkan arvostelijana, vaikka minua — hm —"

"Sano pois."

"Pidettiin epävakavana."

"Laiskana, tarkoitat."

"Olen aina ajatellut itsekseni, että se oli lievennettyä puhetapaa."

"Minun isäni, sinun isoisäsi, vanha Isaac Bellew, tappoi nyrkiniskulla miehen kuudenkymmenenyhdeksän vuoden vanhana."

"Se mieskö oli niin vanha?"

"Ei, sinä hävytön heittiö! Mutta kuudenkymmenenyhdeksän vuoden vanhana et sinä tapa hyttystäkään."

"Ajat ovat muuttuneet, hyvä setä. Nykyään pannaan murhasta vankeuteen."

"Isäsi ratsasti satakahdeksankymmentäviisi mailia nukkumatta ja väsytti kolme hevosta kuoliaaksi."

"Jos hän eläisi nykyään, niin hän kuorsaisi sen matkan Pullman-vaunussa."

Vanha mies oli tukehtumaisillaan kiukusta, mutta nieli sen ja sai sanotuksi:

"Miten vanha olet?"

"Minulla on syytä luulla —"

"Minä tiedän. Kaksikymmentäseitsemän. Lopetit yliopiston kahdenkolmatta vanhana. Olet hutiloitunut ja kisaillut ja rillaillut viisi vuotta. Jumalan ja ihmisten edessä: mitä hyötyä sinusta on? Sinun iässäsi oli minulla yhdet alusvaatteet. Kaitsin karjaa Colusassa. Olin kova kuin kallio ja saatoin nukkua kalliolla. Elin kuivatulla häränlihalla ja karhunlihalla. Ruumiini on nykyään paremmassa kunnossa kuin sinun. Sinä painat noin seitsemänkymmentäviisi kiloa. Voin paiskata sinut selällesi tai pehmittää nyrkeilläni."

"Ettekö huomaa, hyvä setä, että ajat ovat muuttuneet. Huomautan lisäksi, että minua ei kasvatettu oikein. Rakas äitihupakkoni —"

John Bellew hytkähti kiukuissaan.

"— käytän teidän sanojanne — oli minulle liian hyvä. Hän piteli minua pumpulissa. Muu oli sen mukaista. Jospa olisin nuoruuteni aikana tehnyt joitakin sellaisia vahvistavia ja miehuutta vaativia loma-ajanmatkoja, joita te suositte — kummastelen, miksi ette pyytäneet minua kertaakaan? Halin ja Robbien te otitte mukaanne vuoristoretkelle ja Meksikon-matkalle. Mitä muuta jäi siis minulle kuin etsaukset, maalaukset ja viuhkat?"

Vanha mies katseli veljensä poikaa teeskentelemättömän paheksuvasti. Hän oli kärsimätön kuullessaan heikkojen keveitä jaarituksia.

"Hyvä! Teen vielä, kuten sanot, miehuutta vaativan lomamatkan. Entä jos pyydän sinut mukaan?"

"Vähän myöhään, täytyy sanoa. Minne matka?"

"Hal ja Robert lähtevät Klondykeen. Menen heidän mukanaan vuoriston yli järvisseudulle ja palaan —"

Hän ei ehtinyt pitemmälle, kun nuori mies hypähti pystyyn ja sieppasi hänen kätensä.

"Pelastajani!"

John Bellew alkoi heti epäillä. Hän ei ollut edes uneksinut, että Kit suostuisi.

"Siitä tulee rasittava matka. Olisit siellä haittana."

"En toki. Teen työtä. Olen oppinut tekemään työtä mentyäni 'Aallon' toimitukseen."

"Joka miehen on otettava vuoden elintarpeet mukaansa. Sinne tulee niin paljon kamaa, että kantajina olevat intiaanit eivät voi hoitaa sitä. Halin ja Robertin on pidettävä itse huolta tavaroistaan. Minä menenkin mukaan auttaakseni heitä. Jos sinä lähdet, on sinun tehtävä samaten." "Odottakaahan."

"Sinä et jaksa kantaa", esteli setä.

"Milloin lähdemme?"

"Huomenna."

"Teidän ei tarvitse luulla, että karkaisemisesta pitämänne luento on saanut tämän aikaan", sanoi Kit lähtiessään. "O'Harasta päästäkseni on minun matkustettava heti jonnekin, minne hyvänsä."

"Mikä se O'Hara on? Japanilainenko?"

"Ei. Hän on irlantilainen, orjain kaitsija ja minun paras ystäväni. Hän on 'Aallon' päätoimittaja ja omistaja ja suuri rahojen haalija. Mitähän sanoo, se sujuu. Hän saa aaveetkin liikkeelle."

Kit Bellew kirjoitti sinä iltana pienen kirjeen O'Haralle.

"Tämä on vain muutaman viikon loma", selitti hän. "Sinun pitää saada joku hömpsä, joka lyö kasaan sitä kertomussarjaa. Valitan, hyvä mies, mutta terveyteni vaatii sitä. Työnnän kaksin verroin, kun palaan."

II.

Kit Bellew nousi maihin Dyeen satamassa. Siellä oli suunnaton tungos. Sinne oli kokoontunut tuhansia kiloja tuhansien ihmisten tavaroita. Tämä tavaton matkatavarajoukko alkoi hivua hitaasti Dyeen laaksoa ylöspäin ja sitten Chilcootin yli. Matka oli kaksikymmentäkahdeksan mailia. Koko se väli oli tavarat kuljetettava kantamalla. Vaikka kantaja-intiaanit olivat kohottaneet kantomaksun kahdeksasta sentistä naualta neljäänkymmeneen senttiin, oli heillä ylenmäärin työtä. Oli selvää, että talvi oli tapaava suurimman osan noista tavaroista väärällä puolella vedenjakajaa.

Kit oli kokemattomin kaikista ensikertalaisista. Hänellä oli samoin kuin sadoilla muilla iso revolveri roikkumassa patruunavyössä. Hänen setänsä, joka muisti entiset laittomat ajat, oli vikapää samaan syntiin. Mutta Kit Bellew oli haaveileva. Kultakuumeen vaahdot ja välähdykset lumosivat häntä. Hän katseli taiteilijan silmin ympärillään olevaa elämää ja liikettä. Hän oli vain lomamatkalla aikoen vilkaista vuoriston tuolle puolen ja palata sitten etelään.

Hän jätti seuransa rantahietikolle odottamaan matkatavaroiden tuomista maalle ja asteli vanhaa kauppa-asemaa kohti, Eräs roteva kuuden jalan mittainen intiaani kulki hänen ohitsensa kantaen tavattoman isoa taakkaa. Kit lyöttäytyi intiaanin kantapäille ja ihaili hänen muhkeita pohkeitaan sekä ihmetteli, kuinka kauniisti ja helposti hän liikkui kuorma selässään. Intiaani heitti kantamuksensa vaa'alle, joka oli aseman edustalla, ja Kit liittyi kullansijäin joukkoon, joka oli kerääntynyt intiaanin ympärille ja ihaili häntä. Kantamus painoi yli satakaksikymmentäviisi naulaa, ja tämä tosiasia mainittiin kunnioittaen ja kiersi suusta suuhun. Se oli jotakin, tuumi Kit. Hän mietti, tokko voisi itse nostaa maasta sellaista painoa, saati sitten kantaa.

"Lähdettkö viemään sitä Lindermanin-järvelle asti, hyvä mies?" kysyi hän.

Intiaani oli ylpeyttä täynnä ja vastasi röhisten myöntävästi.

Kit livahti pois keskustelemasta. Hänen huomiotaan oli kiinnittänyt nuori nainen, joka seisoi ovella. Kitiä hämmästytti varsinkin se, että tuo nainen soveltui täsmälleen ympäristöön, ikään kuin kuului siihen. Nainen oli sitä paitsi nuori ja kaunis. Hänen soikeiden kasvojensa kirkas kauneus ja väri vetivät Kitin mielen puoleensa, ja Kit katseli häntä kauan — katseli, kunnes neitonen tunsu sen ja katsahti pitkäripsisillä ja tummilla silmillään kylmästi ja ylimalkaisesti Kitin silmiin. Kitin kasvoista neitosen silmät siirtyivät nähtävästi kujeilevan ilkkuvina isoon revolveriin, joka roikkui Kitin lonkalla. Sitten palasi neidon katse Kitin silmiin, ja siinä katseessa oli näykkivää halveksumista. Se koski Kitiin kuin isku. Neito kääntyi vielä vieressään olevaan mieheen päin ja osoitti Kitiä. Mies katseli häntä samoin näykkivästi ja halveksivasti.

"*Chechaquo*", sanoi neito.

Miehellä oli huonot housut ja kulunut sarkanuttu. Hän näytti kulkurilta. Hän virnisteli Kitille tylästi, ja tämä tunsu käretyvänsä kasaan, vaikka ei tietänyt syytä. Mutta neito oli joka tapauksessa tavattoman soma, tuumi Kit noiden kahden mennessä pois päin. Hän pani merkille neitosen kävelytavan ja piti varmana, että tuntisi hänet käynnistä vielä tuhannen vuoden kuluttua.

"Huomasitteko miehen, joka oli tytön kanssa?" kysyi Kitin naapuri kiihkeästi. "Tiedättekö, kuka hän on?"

Kit pudisti päätään.

"Poro-Charley. Hänen nimensä sanottiin äsken minulle. Häntä on potkinut onni Klondyckessa. Vanha kullanhuuhtoja. Ollut kaksitoista vuotta Yukonissa. Tullut juuri sieltä."

"Mitä merkitsee *chechaquo*?" kysyi Kit.

"Te olette yksi *chechaquo*, minä toinen", kuului vastaus.

"Ehkä olen. Mutta selittäkää. Mitä se sana merkitsee?"

"Arkajalka, ensikertalainen."

Satamaan palatessaan käänteli ja väänteli Kit tuota sanaa ajatuksissaan. Suututti, kun hento tytönletukka nimitteli miestä sillälailalla.

Hän meni nurkkaan, missä oli kasoittain matkatavaroita. Siellä tuli hänen mieleensä intiaani, joka oli kantanut niin hirveän suuren taakan. Hänellä oli halu koettaa voimiaan. Hän valitsi jauhosäkin, jonka tiesi painavan täsmälleen sata naulaa. Sitten hän levitti säärensä, kumartui ja koetti nostaa säkin harteilleen. Hänen ensimmäinen päätelmänsä oli, että sata naulaa on kovin raskas. Seuraava, että hänen selkensä oli heikko. Kolmas seuraus oli kirous. Se pääsi huulilta viiden hukkaan menneen minuutin kuluttua, jolloin hän lyyhistyivät säkille, minkä kanssa oli painanut. Hän pyyhki otsaansa, ja erään muonasäkkikasan yli hän näki, miten kylmästi ja ilkkuvasti John Bellew katseli häntä.

"Herra Jumala!" julisti tuo karkaisun apostoli. "Minä leikittelin tuollaisilla kapineilla kuusitoistavuotiaana."

"Unohdatte, hyvä setä", vastasi Kit, "että minua ei ole ruokittu karhunlihalla."

"Ja minä leikin niin vielä kuusikymmenvuotiaana."

"Näyttäkääpä minulle."

John Bellew näytti. Hän oli neljäkymmentäkahdeksan vuotta vanha, mutta hän kumartui säkin puoleen, tarttui ensin kiinni koetteeksi, muutti sitten otetta, jotta saisi säkin tasapainoon, nosti sen äkkiä ja seiso suorana jauhosäkki selässään.

"Taitoa, hyvä poika, taitoa ja selkärankaa."

Kit nosti hattua kunnioittaen.

"Teette ihmeitä, setä, loistavia ihmeitä. Luuletteko, että opin tuon tempun?"

John Bellew kohautti olkapäitään.

"Sinä käännyt takaisin, ennen kuin matka on tehty."

"Älkää pelätkö", murahti Kit. "Siellä alhaalla on O'Hara, kiljuva jalopeura. Minä en palaa, ennen kuin on pakko."

III.

Kitin ensimmäinen kantoyritys oli menestyksellinen. Heidän oli onnistunut saada intiaaneja kantamaan sadankahdenkymmenenviiden naulan tavarataakkoja Finnegan's Crossingiin asti. Siitä lähtien oli heidän kannettava ne selässään. He suunnittelivat, että menisivät eteenpäin mailin matkan päivässä. Kun John Bellewin oli jäätävä leiripaikalle ja laitettava ruoka, voi hän olla kantamassa ainoastaan silloin tällöin. Nuoret miehet, joita oli kolme, saivat siis kukin tehtäväkseen kantaa kahdeksansataa naulaa mailin päivätaipaleella. Jos he kantaisivat viisikymmentä naulaa kerralla, olisi heidän käveltävä taakan kanssa kuusitoista ja ilman sitä viisitoista mailia päivässä — "koska emme palaa viimeiseltä matkalta", selitti Kit ihastuneena tuohon keksintöönsä. Kahdeksankymmenen naulan taakkoja kantaen olisi käveltyä yhdeksäntoista mailia päivässä, ja sadan naulan taakkoja kantaen vain viisitoista mailia.

"Minä en pidä kävelystä", sanoi Kit. "Siitä syystä kannan sata naulaa kerralla." Hän huomasi epäuskoisen ilmeen setänsä kasvoilla ja lisäsi nopeasti: "Tietenkin pääsen siihen määrään harjoittelemalla. On alettava aakkosista. Otan aluksi viisikymmentä naulaa."

Hän teki niin ja kävellä tepasteli iloisesti tietä. Hän heitti säkin ensimmäiselle leiripaikalle ja asteli takaisin. Se oli helpompaa, kuin hän oli luullut. Mutta nuo kaksi mailia olivat repineet pois sametin, mikä oli ollut hänen voimiensa verho, ja paljastaneet niiden heikkouden. Hänen toinen kantamuksensa oli kuusikymmentäviisi naulaa. Se oli paljon vaikeampi viedä. Hän ei tepastellut enää. Hän istahti usein maahan taakka takapuolellaan ja asetti sen kiven tai kannon varaan, kuten kaikkien kantajain tapana oli. Kolmatta taakkaa ottaessaan hän kävi ylpeäksi. Hän otti kantohihnoihinsa yhdeksänkymmenenviiden naulan papusäkin ja lähti matkalle. Sadan yardin päähän päästyään hän tunsu olevansa luhistumisillaan. Hän laskeutui istualleen ja pyyhki kasvojaan.

"Lyhyet välimatkat ja lyhyet lepoajat", mutisi hän. "Siinä konsti."

Välistä hän pääsi ainoastaan sata yardia, ja joka kerta, kun hän ponnistautui jaloilleen taivaltaakseen taas lyhyen välin, tuli taakka kieltämättä raskaammaksi. Hän läähätti, ja hiki juoksi hänestä. Hän riisui villapaitansa pois, ennen kuin oli päässyt neljännesmailia, ja ripusti sen puuhun. Vähän myöhemmin hän antoi eropassin hatulleen. Puolen mailin päässä hän luuli voimiensa olevan lopussa. Hän ei ollut koskaan eläessään ponnistellut niin kovasti, ja hän tiesi olevansa lopussa. Kun hän istui ja läähätti, osuivat hänen katseensa isoon revolveriin ja raskaaseen patruunavyöhön.

"Kymmenen naulan painolasti", ivaili hän solkea avatessaan.

Hän ei viitsinyt ripustaa vehjettä puuhun, vaan viskasi sen pensaikkoon. Ja kun kantajia kulki hänen ohitsensa yhäti virtanaan eteenpäin ja taaksepäin, pani hän merkille, että toisetkin ensikertalaiset heittelivät pois ampuma-aseitaan.

Hänen lyhyet välimatkansa lyhenivät yhä. Toisinaan hän saattoi hoiperrella eteenpäin vain sata jalkaa, ja sitten onnettomuutta ennustava, korvan tärykalvoon tuntuva sydämen tykintä ja polvien epämiellyttävä vavahtelu pakottivat hänet levähtämään. Ja hänen lepohtimensä kävivät pitemmiksi. Kantomatkaa oli kaksikymmentäkahdeksan mailia. Se oli vievä yhtä monta päivää. Ja yleisen puheen mukaan oli tämä osa siitä helpoin. "Odottakaapa, kunnes pääsette Chilcootiin", sanoivat toiset hänelle levätessään ja puhellessaan, "siellä saatte kavuta käsin ja jaloin."

"Ei niillä mennä Chilcootiin", vastasi hän. "En ainakaan minä. Paljon ennen sitä lepään rauhassa pienessä kuopassa sammalien alla."

Hänen jalkansa luiskahti. Hän pinnisti äkkiä voimiaan päästäkseen tasapainoon. Se säikähdytti. Tuntui kuin olisi jotakin särkynyt sisällä.

"Jos minä lankean tämä taakka selässäni, niin olen mennyttä kalua", selitti hän eräälle kantajalle.

"Ei tämä vielä mitään", oli vastaus. "Odottakaa, kunnes pääsette rotkotielle, Canyoniin. Saatte mennä kuusikymmentä jalkaa pitkää männynrunkoa pitkin kohisevan kosken ylitse. Ei köysikaiteita, ei mitään, ja vesi tyrskyää polviin asti rungon notkistuttua alaspäin. Jos putoatte taakka selässä, niin ette pääse mitenkään pois rakseista. Sinne jätte ja hukutte."

"Parahiksi minulle", vastasi hän. Ja hänen uupumuksensa oli niin suuri, että hän puolittain halusi mitä sanoi.

Hänestä ja papusäkistä tuli vaeltava murhenäytelmä. Ja tämä oli yksi niitä voimaa ja miehuutta kysyviä lomamatkoja, ajatteli hän. Siihen verrattuna oli O'Haran orjana olo suloista. Hän viehtyi yhä enemmän ajatukseen, että olisi jätettävä papupussi pensaikkoon ja kierrettävä hiipien leiripaikan ohitse sekä mentävä sivistyneeseen maailmaan vievään höyrylaivaan.

Hän istuskeli ja kiroili — kävellessä ehkäisi läähätys kiroilemisen — ja taisteli kiusausta vastaan, mikä vietteli palaamaan varkain San Franciscoon. Hän lakkasi kuitenkin kiroilemasta, ennen kuin mailinmatka oli suoritettu, ja alkoi itkeä. Hän itki, kun oli ylen väsynyt ja itseensä tyytymätön. Kun matkan pää tuli näkyviin, niin hän jännitti vimmatusti voimiaan, laahautui leiripaikalle ja kaatui suulleen papusäkki selässä. Hän ei kuollut siihen, mutta hän makasi viisitoista minuuttia, ennen kuin voi koota riittävästi voimia saadakseen kantohihnat irti. Sitten hän tuli niin sairaaksi, että oli kuolla. Siinä tilassa löysi hänet Robbie, jolla oli omat samanlaiset vaivansa. Robbien sairaus virkisti Kitiä.

"Minkä muut miehet voivat tehdä, sen voimme mekin", vakuutti Kit hänelle, vaikka tuumaili itsekseen, että taisi puhua liikoja.

IV.

"Minä olen kahdenkymmenenseitsemän vuoden ikäinen ja mies", vakuutteli hän seuraavina päivinä useat kerrat itsekseen. Se oli tarpeen. Hänen oli tosin onnistunut kuljettaa kahdeksansataa naulaansa maili päivässä eteenpäin, mutta viikossa hän oli menettänyt viisitoista naulaa omasta painostaan. Hänen kasvonsa olivat laihat ja kauheannäköiset. Hänen ruumiinsa ja mielensä kimmoisuus oli kadonnut kokonaan. Hän ei kävellyt enää, vaan laahusti.

Hänestä oli tullut työjuhta. Hän nukkui ruokansa ääreen. Hänen unensa oli raskasta ja eläimellistä. Siitä hän saattoi herätä, kun jalassa veti suonta, ja valittaa kuin kuoleman tuskissa. Kolotti joka paikkaa. Hän tallusteli rakot jalkapohjissa, ja nämäkin olivat paljon lievempiä kuin kauheat verihaavat, joita hänen jalkansa sai veden huuhtomilla kallioilla Dyeen tasangolla, jonka poikki tie kulki kaksi mailia. Näitä kahta mailia edestakaisin kuljettaessa tuli Kitille neljänkymmenen kahdeksan mailin matka. Kantohihnojen verille kahnaamat olat ja rinta saivat hänet ajattelemaan kaupungin kaduilla näkemiään hevosia ja ensi kerran ymmärtämään niitä.

Koetukseksi, joka oli ensinnä miltei tuhota hänet, tuli ruoka. Poikkeuksellisen suuri työmäärä vaati ylimääräistä lämmitystä, ja hänen vatsansa oli tottumaton suureen silavamäärään ja raakoihin, hyvin turmiollisiin ruskeihin papuihin. Seuraukseksi tuli, että hänen vatsansa lähenei selkärankaa ja että sen ja vilustumisen aiheuttama vaiva ja häiriö olivat vähällä murtaa hänet. Ja sitten tuli ilon päivä, jolloin hän saattoi syödä kuin ahmiva eläin ja jolloin hän nälkäisenä kuin susi tahtoi yhä lisää.

He muuttivat matkasuunnitelmansa vietyään tavarat Canyonin suulle. Vuorensolan läpi oli tullut huhu, että Lindermanin-järven rannalla kaadettiin viimeisiä veneiden rakentamiseen kelpaavia puita. Molemmat serkut jatkoivat matkaa työkalut, saha, villapeitot ja muonaa selässään, jättäen Kitin ja hänen setänsä raahaamaan matkatavaroita. John Bellew ja Kit laittelivat yhdessä ruokia ja kantoivat vierekkäin astellen tavaroita. Aika meni lentäen, ja huipuille satoi ensi kerran lunta. Vuoriston väärälle puolelle jääminen olisi viivyttänyt matkaa lähes vuoden. Vanha mies löi rautaiseen selkäänsä sata naulaa. Kitiä kauhistutti, mutta hän puri hammasta ja otti omiin kantohihnoihinsa myös sata naulaa. Sen kantaminen otti kovalle, mutta hän oli oppinut temput, ja hänen ruumiinsa oli vapautunut kaikesta heikkoudesta ja joutavasta lihasta sekä alkanut saada laihoja ja lujia lihaksia. Hän teki myös havaintoja ja suunnitelmia. Hän otti huomioon intiaanien käyttämät päähihnat ja valmisti itselleen yhden, joita käytti olkahihnojen lisänä. Se teki kantamisen helpommaksi. Hän jaksoi pian painaltaa eteenpäin sata naulaa kantohihnoissa, viisitoista tai kaksikymmentä naulaa keveästi tuon taakan päällä ja niskaa vastassa, kirves tai airopari kädessä ja toisessa sisäkkäin sopivat leirin keittoastiat.

He kantoivat minkä voivat, mutta rasitus lisääntyi. Tie kävi epätasaisemmaksi, taakat tulivat raskaammiksi, ja joka päivä he näkivät lumirajan luisuvan alemmaksi vuorta pitkin. John Bellew kävi levottomaksi. Hän pidätti joukon intiaaneja, jotka palasivat Lindermanin-järveltä, ja taivutti heidät ottamaan hihnoihinsa tavaroita. Chilcootin kukkulalle kuljettamisesta he tahtoivat kolmekymmentä senttiä naulalta, ja se oli tehdä hänet hulluksi. Sittenkin jäi vielä viemättä neljäsataa naulaa vaatemyttyjä ja leiritarpeita. Hän jäi kuljettamaan niitä ja lähetti Kitin intiaanien mukana. Kitin oli pysähdyttävä vuoren huipulle, kuljetettava sieltä tonniaan hiljakseen, kunnes saapuisivat ne neljäsataa naulaa, joiden kanssa setä oli luvannut ottaa hänet kiinni.

V.

Kit mennä junnaili intiaanikantajien mukana tietä pitkin. Kun kuljettavana oli pitkä matka, suoraan Chilcootin huipulle, oli hänellä vain kahdeksankymmenen naulan taakka. Intiaanit taivalsivat raskaita taakkojaan kantaen, mutta heidän käyntinsä oli nopeampi kuin Kitin harjoittelema. Kit ei pelännyt vielä mitään, ja nyt hän oli alkanut pitää itseään miltei intiaanin veroisena.

Neljänneksen mailia astuttuaan hän halusi levätä. Mutta intiaanit jatkoivat kulkua. Hän pysyi heidän mukanaan ja piti paikkansa jonossa. Puolen mailin päässä hän oli vakuuttunut, ettei kykenisi astumaan askeltakaan enää, mutta hän puri hammasta, piti paikkansa ja hämmästytti mailin päässä, kun oli vielä hengissä. Sitten tuli, kummallista kyllä, niin sanottu toinen tuuli, ja seuraava maili oli miltei helpompi kuin ensimmäinen. Kolmas maili oli tappaa hänet, mutta vaikka hän oli melkein mielipuolena vaivasta ja väsymyksestä, ei hän kitissyt yhtään. Ja kun hän tunsu varmasti pyörtyvänsä, tuli levähdys. Sen sijaan, että valkoiset kantajat tapasivat istua hihnat yllään, intiaanit päästivät olka- ja päähihnat irti ja lepäsivät tupakoiden ja rauhassa puhellen. Kului täysi puoli tuntia, ennen kuin he lähtivät jälleen matkalle. Kit huomasi kummakseen olevansa veres mies, ja "pitkät välimatkat ja pitkät lepoajat" tuli hänen uusimmaksi ohjelauseekseen.

Chilcootin kukkula oli semmoinen kuin oli sanottu. Monissa tilanteissa oli Kitin kavuttava käsin ja jaloin. Mutta kun hän pääsi sakean lumipyryn ryöpytyssä kukkulalle, oli hän yhä intiaanien mukana, ja hän oli salaisesti ylpeä siitä, että oli läpäissyt taivalluksen. Hänellä oli uutena, hellästi vaalittavana kunnianhimona olla miltei intiaanin veroinen.

Ja kun hän oli maksanut kantamispalkkiot intiaaneille ja nähnyt heidän lähtevän, tuli myrsky ja pimeä, ja hän oli yksinään tuhannen jalkaa metsärajan yläpuolella, vuoren selänteellä. Hän oli vyötäryksiin asti märkä, nälkiintynyt ja väsynyt. Hän olisi antanut vuoden tulot, jos olisi saanut lämmitellä uunin edessä ja juoda kupin kahvia. Sen sijaan hän söi tusinan kylmiä omenakakkuja ja ryömi osaksi auki kirvoitetun teltan poimuihin. Uinaillaessaan hänen mielessään oli vain yksi häilyvä ajatus, ja hän virnisteli vahingoniloisesti kuvitellessaan, minkälainen John Bellewin naama oli oleva seuraavina päivinä, kun hän laahaisi miehevästi neljäsataa naulaansa Chilcootia ylöspäin.

Aamulla hän oli työn jäykistämä ja kylmän kohmetuttama. Hän ryömi telttakankaiden seasta ulos, söi pari naulaa raakaa silavaa, sitoi hihnoihinsa sata naulaa ja alkoi mennä kivistä tietä alaspäin. Muutama sata metriä alempana tie kulki pienen vuorijäätikön poikki alas Kraatterijärvelle. Toisetkin kantajat menivät vuorijäätikön poikki. Koko sen päivän hän kuljetti tavaroitaan jäätikön yläreunalle, ja kun välimatka oli lyhyt, vei hän sataviisikymmentä naulaa kerrallaan. Hän ei lakannut lainkaan ihmettelemästä, että jaksoi kantaa niin paljon. Kahdella dollarilla hän osti eräältä intiaanilta kolme

kovaa laivakorppua. Lisäksi hän käytti suuren määrän rahaa silavaan. Siten hän sai monta ateriaa. Pesemättömänä, viluissaan, vaatteet hiestä märkinä hän nukkui toisen yön telttakankaiden seassa.

Aikaisin aamulla hän levitti jälle tervavaatteen, pani sen päälle kolme neljännestonna ja lähti vetämään. Vuorijäätikön kaltevuuden lisääntyessä hänen kuormansa vauhti kasvoi, kuorma ehätti hänet, tempaisi hänet mukaansa ja luisti alaspäin hänen kanssaan.

Sata kantajaa taakat selässään pysähtyi katselemaan häntä. Hän huuteli hurjasti varoituksia, ja tiellä olevat kompuroivat ja hoippuivat sivulle. Alhaalla jäätikön alareunalla kohosi pieni telta. Se näytti kiitävän häntä kohti, niin nopeasti se suureni silmissä. Hän jätti kantajain polkeman tien sen kääntyessä vasemmalle ja törmäsi suunnalle, missä oli tuoretta lunta. Se ryöppysi hänen ympärilleen ja hiljensi hänen vauhtiaan. Hän huomasi teltan samassa, kun törmäsi sitä vasten ja tulla tupsahti tervavaatteen päällä ja muonapussiansa seassa teltan sisälle. Telta horjahteli kuin juopunut. Kit huomasi olevansa sen kylmässä höyryssä, kasvokkain hämmästyneen nuoren naisen kanssa, joka ponnahti istumaan vaaleiden huopainsa seassa. — Nainen oli sama, joka oli sanonut Kitiä *chechaquoksi* Dyeassa.

"Näittekö sitä ryöppyä?" kysyi Kit hilpeästi. [Alkukielessä: *smoke* (= savu, ryöppy). Siitä johtuu kertomuksen päähenkilön nimi *Smoke Bellew*.]

Nainen silmäili häntä paheksuen.

"Siirtäisittekö säkin pois jalaltani?" kysyi nainen kylmästi.

Kit katsahti ja nosti nopeasti taakan pois.

"Ei se ollut säkki. Se oli minun polveni. Suokaa anteeksi!"

Tuo tiedonanto ei hämmentänyt naista. Hänen kylmäkiskoisuutensa oli kuin haaste otteluun.

"Olipa hyvä, ettette kaatanut kamiinaa", sanoi neitonen.

Kit seurasi neidon katsetta ja huomasi rautapeltisen kamiinan ja kahvipannun, jota hoiti toinen nuori nainen. Kit veti kahvin hajua sieraimiinsa ja katsoi taas neitoseen.

"Olen *chechaquo*", sanoi hän.

Neidon vaivaantunut ilme osoitti, että hän oli selvillä siitä. Mutta Kit oli ujostelematon.

"Olen heittänyt pois ampumavehkeeni", sanoi hän.

Tyttö tunsikin silloin Kitin, ja hänen silmänsä välähtivät.

"En olisi luullut koskaan teidän pääsevän näin pitkälle", sanoi hän.

Kit niiskautti taas halukkaasti ilmaa.

"Kahvia totta tosiaan!" Hän kääntyi suoraan tytön puoleen. "Annan teille pikkusormeni — leikatkaa se ihan heti, teen teille mitä tahansa, rupean orjaksenne yhdeksi vuodeksi ja yhdeksi päiväksi tai joksikin muuksi sopivaksi ajaksi, jos annatte minulle kupin kuumaa tuosta pannusta."

Ja kahvia juodessaan hän ilmoitti nimensä ja sai tietää tytön nimen — Joy Gastell. Kit kuuli vielä, että tyttö oli maan vanhoja asukkaita. Oli syntynyt eräällä kauppa-asemalla Suuren Orjajärven rannalla ja lapsena kulkenut isänsä kanssa Kalliovuorten yli ja tullut alas Yukoniin. Hän oli isänsä kanssa menossa sisämaahan.

Ottaen huomioon sen tosiasian, että tyttö oli vielä valkoisten huopainsa alla, Kit ei pitkittänyt keskustelua, vaan kieltäytyi sankarillisesti juomasta toista kuppia kahvia ja lähti itse sekä vei matkatavaransa pois neitosen teltasta. Sittemmin hän teki useita johtopäätelmiä: tytöllä oli huomattava nimi ja huomattavat silmät; hän saattoi olla enintään kahdenkymmenen tai yhden- tai kahdenkolmatta vuoden ikäinen; hänen isänsä täytyi olla ranskalainen; tytöllä oli oma tahto ja hehkuva luonne; hän oli saanut kasvatuksensa jossakin näiden erämaiden ulkopuolella.

VI.

Tie kulki metsärajan yläpuolella Kraatteri-järven ympäri jäiden kahnaamia kallioita vuorensolaan, joka johti Happy Campia ja ensimmäisiä vaivaiskasvuisia mäntyjä kohti. Raskaiden matkatavaroiden kantaminen teitä pitkin olisi vaatinut päiväkausien rasittavat ponnistukset. Järvellä oli tervakankaalla

päällystetty vene, joka kuljetti tavaroita. Kahdella kerralla, yhteensä kahdessa tunnissa, se olisi vienyt Kitin ja hänen tonninsa yli. Mutta Kitillä ei ollut rahaa, ja venemies vaati neljäkymmentä dollaria tonnilta.

"Olette saanut kultakaivoksen, hyvä ystävä, pienestä somasta veneestänne", sanoi Kit soutumiehelle. "Haluatteko toisenkin kultakaivoksen?"

"Näyttäkääpä minulle se", oli vastaus.

"Myyn sen teille. Viette minut ja tavarani yli, siinä hinta. Saatte aatteen, jolle ei ole haettu patenttia. Voitte ryhtyä lyömään sitä rahaksi heti, kun olen sanonut sen teille. Teettekö kaupan?"

"Teen", sanoi venemies. Hän oli Kitin mielestä luotettava.

"Hyvä. Näette tuon vuorijäätikön. Ottakaa mukaanne kirves ja menkää sinne. Voitte tehdä päivässä uurteen ylhäältä alas asti. Tajuatteko tarkoituksen? Chilcootin ja Kraatteri-järven Yhdysliikenneyhtiö, rajoitettu vastuunalaisuus. Voitte ottaa viisikymmentä senttiä sadalta naulalta ja antaa luistaa tuhat tonnia päivässä. Ei tarvitse tehdä työtä, otatte vain rahat."

Kahden tunnin kuluttua oli Kitin tonni järven toisella puolella. Hän oli säästänyt kolme päivää. Kun John Bellew saavutti hänet, oli hän jo ehtinyt mennä hyvän matkan Deep-järvelle vievää tietä. Tämä järvi oli tulivuoren syväne, täynnä jääkylmää vettä.

VII.

Viimeinen taival Long-järveltä Lindermanin-järvelle oli kolme mailia pitkä, ja tie, jos sitä tieksi voi sanoa meni tuhat jalkaa korkean harjanteen yli, laskeutui alas liukasta ja kivistä jyrkännettä ja kulki laajan rämealueen poikki. John Bellew varoitteli Kitiä, nähdessään, että hänellä oli pystyyn noustessaan sata naulaa kantohihnoissa ja että hän vielä sieppasi viidenkymmenen naulan jauhosäkin ja pani sen taakkansa päälle niskan varaan.

"Yrittäkää nyt, karkaisun saarnaaja", vastasi Kit. "Näyttäkää, että olette syönyt karhunlihaa ja että teillä on ollut vain yhdet alusvaatteet."

John Bellew pudisti vain päätään.

"Pelkään, että käyn vanhaksi, Christopher."

"Olette vasta neljäkymmentäkahdeksanvuotias. Muistatteko, että isoisäni, teidän isänne, vanha Isaac Bellew, tappoi nyrkiniskulla miehen kuudenkymmenen yhdeksän vuoden vanhana?"

John Bellew irvisti ja nieli lääkkeen.

"Setä hyvä! Tekee mieleni sanoa teille jotain hyvin tärkeitä. Olin kasvaessani aika hontelo, mutta voin nyt kantaa enemmän kuin te, kävellä pitemmälti kuin te, keikauttaa teidät selällenne tai pehmittää teidät hyväksi nyrkeilläni."

John Bellew ojensi kättään ja sanoi juhlallisesti:

"Christopher, hyvä poika, uskon, että voit tehdä niin. Uskon, että voit tehdä niin ja pitää samalla tuota taakkaa selässäsi. Olet suoriutunut hyvin, poika, vaikka sitä on mahdoton käsittää."

Viimeisen taipaleen Kit kulki neljä kertaa päivässä edestakaisin, kävellen siis vuorta kaksikymmentäneljä mailia, kaksitoista mailia siitä sataviisikymmentä naulaa selässä ja niskassa. Hän oli ylpeä, teräksinen ja väsyksissä, mutta loistavassa ruumiillisessa kunnossa. Hän söi ja nukkui paremmin kuin oli syönyt ja nukkunut milloinkaan elämässään, ja kun työ läheni loppuaan, tuli hän miltei pahoilleen.

Tuhannet kantajat tallasivat jokaisen rämealueen läpi vevän polun äkkiä pohjattomaksi. Heidän oli tehtävä yhtämittaa uusia polkuja. Sellaista raivatessaan Kit tunsi, miten pehmeä ja mehevä pintamaa painui hänen allaan. Hän horjahti ja suistui nenälleen. Hän selvisi kuitenkin niskojaan taittamatta. Hän nousi käsiensä ja jalkojensa varaan sata naulaa selässään. Mutta sen ylemmäksi ei hän päässyt. Toinen käsivarsi vajosi olkapäätä myöten ja oli posken pääanalusena liassa. Kun hän veti tuota käsivartta pois, vajosi toinen olkapäätä myöten. Siinä tilassa oli mahdoton päästellä irti kantohihnoja, ja kun oli sata naulaa selässä, ei voinut nousta pystyyn. Hän vain väsytti itseään pääsemättä eteenpäin, survoi ja möyhensi ruohoisen pinnan niin, että matala vesilätäkkö alkoi muodostua vaarallisen lähelle hänen suutaan ja nenäänsä.

Hän koetti käännähtää selälleen ja saada taakan alleen, mutta tulokseksi tuli, että molemmat

käsivarret upposivat olkapäätä myöten. Hän sai maistaa, miltä tuntuisi hukkuminen. Erinomaisen kärsivällisenä hän hinasi hitaasti ensin toisen, sitten toisen läpimärän käsivartensa ylös ja asetti ne tasaisesti eteensä kannattamaan leukaa. Sitten hän alkoi huutaa apua. Vähän ajan kuluttua hän kuuli lupsahtelevaa jalkain ääntä, kun joku lähenei mutamaata pitkin takaapäin.

"Auttakaa, hyvä ystävä!" sanoi Kit. "Heittäkää pelastusköysi tai jokin sellainen."

Naisen ääni vastasi, ja Kit tunsi sen.

"Jos olette hyvä ja aukaisette hihnat, niin voin nousta."

Sata naulaa vierähti mutaan, niin että läpsähti, ja Kit kapusi hitaasti jaloilleen.

"Hauskassa kunnossa", nauroi neiti Gastell nähdessään Kitin mutaisen naaman.

"Ei se mitään", vastasi Kit hilpeästi. "Tämä on mieliurheiluani. Koettakapa sitä joskus. Se on erinomaista rintalihaksille ja selkärangalle."

Hän siivosi kasvojaan ja läpsäytteli rapaa pois käsistään.

"Oh!" huudahti tyttö, tuntien hänet. "Herra — ah — herra Smoke Bellew."

"Kiitän teitä vakavasti hyvään aikaan tulleesta pelastuksesta ja tuosta nimestä", vastasi Kit. "Sain toistamiseen kasteen. Tästä lähin vaadin, että minua sanotaan Smoke Bellewiksi. Se on mieleenpainuva ja varmaankin merkityksellinen nimi."

Hän oli hetken vaiti. Sitten hänen äänensä sai äkkiä kovan kaiun.

"Tiedättekö, mitä aion tehdä?" kysyi hän. "Lähden takaisin Yhdysvaltoihin. Menen siellä naimisiin. Hankin monilapsisen perheen. Ja sitten iltahämyn tultua kokoan nuo lapset lähelleni ja selostan heille kärsimykset ja vaivat, jotka sain kestää Chilcootin matkalla. Ja elleivät he itke — sanon minä, elleivät he itke, pieksän heidän selkänsä sinisiksi."

VIII.

Pohjoinen talvi tuli nopeasti. Maassa oli pysyvää lunta kuusi tuumaa. Hurjista myrskyistä huolimatta jäätyivät rauhaisat lammikot. Kit ja John Bellew olivat serkkujen apuna lastaamassa venettä. He näkivät sen katoavan järvellä lumipyryyn.

"Ja nyt on nukuttava yksi yö ja lähdeävä aamulla aikaisin", sanoi John Bellew. "Ellei myrsky estä meitä pääsemästä vuoren huipun yli, pääsemme huomiasiltana Dyeaan, ja jos satumme tapaamaan höyrylaivan, pääsemme viikossa San Franciscoon."

"Onko lomaretki huvittanut teitä?" kysyi Kit hajamielisenä.

Heidän viettäessään viimeistä yötä Lindermann-järven rannalla oli heidän leirinsä murheellisen näköinen köyhyydessään. Serkut olivat ottaneet kaiken käyttökelpoisen, teltoa siihen luettuna. Repaleinen tervakangas, joka oli pingotettu tuulta vasten, suojaasi heitä lumiryöpyltä. Illallista he keittivät avoimella tulella parissa kuhmuudessa ja hylätyssä leiriastiassa. Heille oli jätetty heidän huopansa ja ruokaa muutamaan ateriaan. Siinä kaikki.

Illallisen kestäessä Kit puhui ainoastaan yhden kerran.

"Hyvä setä", sanoi hän aiheettomasti, "minun tahtoni on, että sanotte minua tästä lähtien Smokeksi. Minusta on lähtenyt höyryä tällä matkalla, eikä niin?"

Muutamia minuutteja myöhemmin hän oli matkalla telttakylään. Siellä majaili kullannetsijöitä. Heillä oli työnä joko veneiden lastaus tai rakentaminen. Kit viipyi useita tunteja. Kun hän palasi ja pujahti huopansa alle, nukkui John Bellew jo.

Aamulla oli vielä lumipyry. Kit ryömi jo pimeällä huopansa sisästä, teki sukkasillaan ollen tulen ja sulatti sillä jäätyneitä kenkiään. Sitten hän keitti kahvia ja paistoi silavaa. Aamiainen oli kurja ja kolkko. Heti syötyään he käärivät huopansa kokoon. John Bellew lähti astelemaan edellä. Kun hän kääntyi Chilcootiin vievälle tielle, ojensi Kit hänelle kätensä.

"Hyvästi, setä", sanoi hän.

John Bellew silmäili häntä ja kirosi kummissaan.

"Älkää unohtako, että nimeni on Smoke", nuhteli Kit.

"Mutta mitä aiot tehdä?"

Kit viipotti kättään ja viittasi pohjoiseen päin myrskyn mylleröimän järven taakse.

"Mitäpä hyödyttää kääntyä takaisin, kun on päästy näin pitkälle?" uteli hän. "Minä olen sitä paitsi saanut maistaa karhunlihaa ja minä pidän siitä. Jatkan matkaa."

"Sinulla ei ole rahaa", tenäsi John Bellew. "Sinulla ei ole matkavarusteita."

"Olen saanut paikan. Katsopa veljesi poikaa, Christopher Smoke Bellewiä! Hän on saanut paikan. Hän on erään herrasmiehen miehiä. Hän saa siitä toimesta sataviisikymmentä kuukaudessa ja muonan. Hän lähtee Dawsoniin parin hienon herran ja yhden herraspalvelijan mukana — leirikokiksi, soutajaksi ja yleiseksi hommaajaksi. Ja O'Hara ja 'Aalto' saavat mennä hemmettiin. Hyvästi."

John Bellew oli ällistyksissä ja osasi vain mutista.

"Minä en ymmärrä."

"Sanotaan, että Yukonin vesillä on kaljunaamaisia jääkarhuja hyvin runsaasti", selitti Kit. "Minulla on nyt vain yhden alusvaatteet, ja minä lähden etsimään karhunlihaa, siinä kaikki."

KARHUNLIHA

I.

Puoli päivää kesti myrskyä. Kit käveli hoippuillen rantaa pitkin vastatuuleen. Päivän koittaessa oli lastattava tusina veneitä. Niihin pantiin Chilootin yli kannettuja kalliita matkatavaroita. Veneet olivat kotitekoisia ja kömpelöitä. Niitä olivat lyöneet kasaan miehet, jotka eivät olleet veneiden tekijöitä. Eräs jo lastattu vene oli juuri lähdössä, ja Kit pysähtyi katselemaan sitä.

Tuuli puhalsi järveltä suoraan tälle rannalle. Lähtevän veneen miehet kahlasivat jaloissaan pitkävartiset kumisaappaat lykäten venettä syvää vettä kohti. He tekivät sen kaksi kertaa. Veneeseen kavuttuaan he eivät saaneet soudetuksi sitä selvään veteen, se luisui takaisin ja tarttui kiinni pohjaan. Kolmas yritys onnistui osaksi. Miehet kiskoivat kömpelösti raskailla airoilla ja kuljettivat hitaasti venettä ulommaksi. Sitten he vetivät ylös huopapurjeen, mutta tuuli sieppasi sen pois, ja kolmannen kerran luisui vene takaisin jäiselle rannalle.

Kit irvisteli itsekseen ja jatkoi matkaansa. Hänenkin täytyi odottaa saavansa kestää sellaista, sillä hänen oli lähdettävä vielä samana päivänä samalta rannalta ja samanlaisella veneellä.

Miehet olivat kaikkialla työssä ja tekivät sitä vimmatusti, sillä talven tulo oli niin vaarallisen pikaista, että järvisarjan yli pääseminen ennen jäätymistä oli uhkapeliä. Mutta herrojen Spraguen ja Stinen teltalle saavuttuaan Kit ei tavannut heitä vielä jalkeilla.

Tulen ääressä tervakankaan suojassa istui lyhyt ja paksu mies, joka poltti surkeata sätkäpaperossia.

"Hei!" huusi mies. "Oletteko herra Spraguen uusi mies?"

Kit nyökkäsi ja luuli huomanneensa, että *herra* ja *mies* sanoilla oli ollut vivahduksellinen paino, ja oli varma, että puhujan silmäkulma oli rävähtänyt vihjaavasti.

"Hyvä, minä olen tohtori Stinen palveluksessa", jatkoi toinen. "Olen viisi jalkaa ja kaksi tuumaa pitkä. Nimeni on Shorty, lyhyemmin Jack Short — ja toisinaan Pätkä-Johnny."

Kit ojensi kätensä ja ravisti.

"Onko teidät kasvatettu karhunlihalla?" kysyi hän.

"Varmaan", kuului vastaus, "vaikka ensimmäisenä ravintonani oli puhvelinmaito, mikäli muistan. Istu ja haukkaa palasta. Herrat eivät ole nousseet vielä."

Ja vaikka Kit oli syönyt yhden aamiaisen, istahti hän tervakankaan alle ja söi toisen aamiaisen kolme kertaa hartaammin. Viikkokausia kestänyt raskas ja puhdistava työ oli antanut hänelle suden vatsan ja ruokahalun. Kit sai Shortylta kummastuttavia tietoja heidän herroistaan ja onnettomuutta ennustavia arveluita retkestä. Thomas Stanley Sprague oli aloitteleva kaivosinsinööri ja miljoonamiehen poika. Tohtori Adolph Stine oli myös rikkaan isän poika. Isiensä toimesta he olivat molemmat joutuneet pylväiksi valtausyhtiöön, jonka piti lyödä rahaa Klondyken seikkailusta.

"Oh, he ovat rahaa koko miehet", selitteli Shorty. "Kun he saapuivat Dyeen satamaan, oli kantopalkkio seitsemänkymmentä senttiä, mutta ei ollut intiaaneja. Siellä oli eräs joukkue Itä-Oregonista, oikeita kullanhuutojia, joiden onnistui haalia intiaaneja kantamaan seitsemälläkymmenellä sentillä. Intiaaneilla oli jo hihnoissaan matkatavarat, kolmetuhatta naulaa kaikkiaan, kun Sprague ja Stine saapuivat paikalle. He tarjosivat kahdeksänkymmentä senttiä ja yhdeksänkymmentä, ja kun he olivat luvanneet dollarin nauhalta, rikkoivat intiaanit edellisen sopimuksensa ja irroittivat hihnansa. Oregonin joukkue on vielä satamassa. He eivät pääse ennen kuin ensi vuonna.

"Ne ovat oikeita karjuja, nämä meidän herrat, kun on kysymyksessä rahojen sumppuaminen ja toisten ihmisten tunteiden polkeminen. Mitä he tekevät, kun pääsivät Lindermanin rannalle? Kirvesmiehet olivat juuri antamassa viimeistä voittoa veneelle, jonka olivat sitoutuneet myymään kuudestasadasta eräälle Friscon sakille. Sprague ja Stine tarjosivat heille täsmälleen tuhat, ja miehet rikkoivat sopimuksensa. Vene on näköjään hyvä, mutta se toinen joukkue on joutunut pulaan sen takia. Ja he ovat kiikissä ensi vuoteen asti.

"Juo toinen kuppi kahvia ja ole varma, että minä en matkustaisi tällä tavalla, ellei minulla olisi niin hurjan kipeä halu päästä Klondykeen. Oletko allekirjoittanut työsopimuksen?"

Kit pudisti päätään.

"Siinä tapauksessa tulee sääli sinua. Heillä ei ole muonaa tässä maassa, ja he hylkäävät sinut kylmästi heti Dawsoniin päästyään. Ihmiset saavat nähdä nälkää siellä tänä talvena."

"Herrat tekivät sopimuksen", aloitti Kit.

"Suullisen", keskeytti Shorty nopsasti. "Sinun sanasi on heidän sanansa veroinen, siinä kaikki. No niin tai näin — mikäs sinun nimesi on, toveri?"

"Sano Smokeksi", vastasi Kit.

"No niin, Smoke, saat lähteä kävelemään suullisen sopimuksenne varassa. Se on selvä näyte siitä, mitä on odotettavissa. He voivat kyllä sumputa rahaa, mutta eivät voi tehdä työtä eivätkä pääse ylös vuoteesta aamulla. Meidän olisi pitänyt lastata vene ja lähteä matkalle tunti sitten. Kohta saat kuulla heidän huutavan kahvia itselleen — sänkyyn, näes, vaikka ovat aikamiehiä. Osaatko hoitaa venettä vesillä? Minä olen karjamies ja kullanhuutoja, mutta vesillä olen äkkinäinen, ja he eivät osaa sen kummempaa. Osaatko sinä?"

"Kysy sitä!" vastasi Kit ja kyyristyi paremmin tervakankaan suojaan, kun kova tuulenpuuska ryöpytti lunta vasten naamaa. "En ole ollut veneessä sitten kuin pikkupoikana. Mutta arvelen, että voimme oppia."

Suojuskankaan kulma pääsi irti, ja Shorty sai takaapäin lumiryöpyn niskaansa.

"Äh, voimme kyllä oppia", murisi hän vihaisesti. "Lapsikin voi oppia. Mutta panenpa viimeisen dollarini vetoa siitä, että emme pääse lähtemään tänään."

Kello oli kahdeksan, kun telttaan huudettiin kahvia, ja lähes yhdeksän, ennen kuin herrat tulivat näkyville.

"Huomenta", sanoi punaposkinen, hyvin ravittu kaksikymmenviisivuotias nuori mies. "On aika jo lähteä, Shorty. Te ja —." Hän katsoi kysyvästi Kitiin. "En saanut nimeänne muistiini eilen illalla."

"Smoke."

"Hyvä. On parasta, että Shorty ja herra Smoke alkavat lastata venettä."

"Vain Smoke — herra pois", esitti Kit.

Sprague nyökkäsi lyhyesti, lähti ja kuljeskeli siellä täällä teltojen välissä. Mukana seurasi tohtori Stine, joka oli hintelä ja kalpea nuori mies.

Shorty katsoi merkitsevästi toveriinsa.

"Yli puolitoista tonnia matkatavaroita, eivätkä he aio koskea sormellaan. Saatpa nähdä."

"Luulen sen johtuvan siitä, että meidät on palkattu tekemään työt", vastasi Kit hilpeästi, "ja meidän on parasta aloittaa heti."

Kolmentuhannen naulan kuljettaminen selässä sata yardia ei ollut mikään helppo tehtävä. Sen suorittaminen puolittaisessa myrskyssä, kahlaamalla raskaissa pitkävartisissa kumisaappaissa lumen läpi oli lopen uuvuttavaa. Lisäksi pieniä leirikapineita. Sitten tuli lastaus. Sitä mukaa kuin vene täyttyi, oli sitä työnnettävä kauemmaksi järvelle, joten kahlattava väli piteni. Kello kahden aikaan oli koko urakka suoritettu, ja kahdesta aamiaisestaan huolimatta Kit oli uuvuksissa ja nääntymäisillään nälästä. Hänen jalkansa vapisivat. Shortyn tila oli samanlainen. Hän etsi ruokaa tutkien purkit ja pannut ja löysi ison astian, jossa oli kylmiä keitetyjä papuja ja niiden seassa isoja silavan viipaleita. Oli vain yksi lusikka, pitkävartinen, ja he pistelivät sillä vuorotellen astiasta. Kit oli aivan varma, ettei ollut eläessään maistanut mitään niin hyvää.

Sprague ja Stine saapuivat, kun tuo miellyttävä työ oli parhaassa käynnissä.

"Mikä esteenä?" syytti Sprague. "Emmekö pääse ikinä lähtemään?"

Shorty pisti vuorostaan lusikalla ja antoi sen sitten Kitille. Kumpikaan ei virkkanut halaistua sanaa, ennen kuin astia oli tyhjä ja sen pohja raavittu.

"Emme ole tietenkään tehneet mitään", sanoi Shorty ja pyyhki käden selkäpuolella suutaan. "Emme ole tehneet rahuakaan. Ja tietenkään ette ole saaneet mitään syödäkseen. Olen ollut hyvin ajattelematon."

"Söimme, söimme", sanoi Stine nopeasti. "Söimme yhdessä teltassa ... tuttavien luona."

"Arvelin sitä", murisi Shorty.

"Mutta lähtekäämme matkalle nyt, kun olette jo syöneet", vaati Sprague.

"Siellä on vene", sanoi Shorty. "Se on lastattu. Mutta mitä aiotte tehdä, jotta päästään matkalle?"

"Kavutaan veneeseen ja työnnetään sitä eteenpäin. Lähde nyt."

He kahlailivat ulapalle päin. Herrat menivät veneeseen, ja Kit ja Shorty työnsivät sitä ulommaksi. Kun aallot alkoivat lipoa heidän saapasvarsiensa suita, kapusivat hekin veneeseen. Ne toiset kaksi eivät pitäneet airoineen varansa. Vene ajautui takaisin ja tarttui kiinni pohjaan. Siten kävi viisi, kuusi kertaa.

Shorty istahti toivottomana veneen partaalle, pisti tupakkamällin poskeensa ja tiedusteli neuvoa taivaalta, samalla kun Kit ajoi vettä pois veneestä ja toiset kaksi tekivät epäystävällisiä huomautuksia.

"Jos noudatatte minun määräyksiäni, niin saan veneen liikkeelle", sanoi Sprague vihdoin.

Yritys oli hyvin ajateltu, mutta ennen kuin hän ehti kavuta veneeseen, oli hän vyötäryksiin asti märkä.

"Meidän on pantava telta pystyyn ja tehtävä tuli", sanoi hän, kun vene tarttui taas pohjaan.

"Mitäs nyt vettä niin pelkää", ivaili Stine. "Toiset miehet ovat lähteneet tänään vesille märemminä kuin sinä. Annas kun minä panen veneen liikkeelle."

Tällä kertaa hän vuorostaan likosi ja tahtoi hampaat kalisten, että oli tehtävä tuli.

"Pieni roiskaus vain", virkahti Sprague pahanilkisesti. "Yritetään vain eteenpäin."

"Shorty, ota esille minun vaatelaukkuni ja tee tuli", komensi Stine.

Shorty totteli, ja Sprague värisi vilusta veneessä. Kun Kit ei saanut mitään määräystä, oli hän jouten ja mielissään, kun sai levätä.

"Eripurainen venekunta ei pääse vesille", sanoi hän itsekseen.

"Mitä sanot?" ärähti Sprague hänelle.

"Puhunpahan itsekseni — kuuluu tapoihini", vastasi Kit.

Hänen herransa loi häneen kovan katseen ja jurotti pitkät minuutit yksinään. Sitten herra antautui:

"Ota esille matkalaukkuni", käski hän, "ja mene auttamaan tulen teossa."

Emme pääse lähtemään ennen kuin aamulla."

II.

Myrsky jatkui vielä seuraavana päivänä. Lindermanin-järvi oli vain kapea, veden täyttämä vuorenrotko. Tämän suppilon läpi puhalteli vuorilta tuleva viima epäsäännöllisesti, toisin ajoin voimakkain puuskin ja toisin ajoin hiukan hiljeten.

"Jos annatte minun yrittää, niin luulen meidän pääsevän matkalle", sanoi Kit, kun kaikki oli valmiina lähtöä varten.

"Mitäpä sinä osaisit?" näykki Stine.

"Koettakaa", vastasi Kit ja mukautui.

Hän oli ensi kerran elässään palkkatyössä, mutta hän oppi vakavasti tottelemaan. Kuuliaisena ja hilpeänä hän otti osaa erilaisiin turhiin yrityksiin, joilla koetettiin saada vene vesille.

"Miten sinä menettelisit?" kysyi vihdoon Sprague hengästymisestä puolikuoliaana ja melkein uikuttaen.

"Kävisin istumaan ja odottaisin tynempää hetkeä, ja sitten yritettäisiin niin kovasti kuin suinkin jaksettaisiin."

Hän oli ensimmäinen, joka kehitti tuon suunnitelman, niin yksinkertainen kuin se olikin. Se tuotti tuloksen heti ensi kertaa käytäntöön sovellettaessa. He nostivat sitten huopapeiton mastoon purjeeksi ja kiitivät järveä pitkin. Stine ja Sprague tulivat kohta hilpeälle tuulelle. Alituisesta pessimismistään huolimatta oli myös Shorty hyvällä päällä, ja Kitin mieltä innosti yritys niin, ettei hän voinut nurkua. Sprague kamppaili peräsimen kanssa neljännestantin, mutta katsoi sitten pyytävästi Kitiin. Kit vapautti hänet.

"Minun käsivarteni ovat aivan puutuneet ponnistuksista", mutisi Sprague puolustellen.

"Ette ole tainnut syödä koskaan karhunlihaa?" kysyi Kit myötätuntoisesti.

"Mitä piruja tarkoitat?"

"En mitään erityistä. Arvelin vain."

Mutta herrojensa selän takaa Kit huomasi Shortyn säteilevän irvistyksen. Shorty oli jo äkännyt, mikä piikki oli Kitin vihjauksessa.

Kit pysyi peräsimessä Lindermanin toiseen päähän asti. Hän oli niin taitava, että molemmat nuoret ja työtä kammoavat herrat alkoivat sanoa häntä perämieheksi. Shorty oli yhtä mielissään ja ryhtyi vapaaehtoisesti jatkamaan kokin virkaa jättäen veneen hoidon toisille.

Lindermanin- ja Bennetin-järven välillä oli kannas. Keveässä lastissa olevaa venettä autettiin pientä, mutta voimakasta yhdistävää virtaa alaspäin, ja Kit sai paljon lisätietoja vedestä ja veneestä. Mutta kun tuli kantaa matkatavaroita, niin Stine ja Sprague katosivat, ja heidän palkollistensa täytyi kantaa kaksi päivää tavaroita kannaksen poikki, niin että selkä oli katketa. Ja samaten kävi tällä matkalla monena muuna surkeana päivänä.

Rautaisen ankara pohjolan talvi lähenei lähenemistään, ja lukuisat vastoinkäymiset viivyttivät heitä. Windy Armissa Stine karkotti Kitin itsevaltaisesti pois peräsimestä ja rupesi itse hoitamaan sitä. Tunnin kuluessa vene teki haaksirikon aaltojen pieksämällä rannalla. Kaksi päivää meni siellä hukkaan korjauksia tehdessä. Kun he tulivat lähtöpäivän aamuna veneen luo astuakseen siihen, huomasivat he, että veneen keula- ja perälaitoihin oli piirretty isoin kirjaimin:

CHECHAQUO.

Kit virnisti, sillä tuo vihattu sana oli siihen niin sopiva.

"Heh!" sanoi Shorty, kun Stine syytti häntä. "Minä osaan kyllä niin ja näin lukea ja kirjoittaa ja tiedän, että *chechaquo* merkitsee ensikertalaista, mutta en ole koskaan saanut niin paljon opetusta, että osaisin oikein kirjoittaa niin leukapieliä vääntävän sanan kuin tämä on."

Häväistys ärsytti kumpaakin herraa. He katsoivat pistävästi Kitiin. Kit ei kuitenkaan maininnut, että Shorty oli edellisenä iltana hartaasti pyytänyt sanomaan, kuinka mainittu kummallinen sana kirjoitetaan.

"Se on heille vähintään yhtä paha letkaus kuin sinun karhunlihasi", vakuutti Shorty myöhemmin.

Kit virnisti. Sitä mukaa kuin hän oppi yhä paremmin tuntemaan omat voimansa, hän rupesi halveksimaan yhä enemmän noita kahta herraa. Hän oli saanut maistaa liharuokaa ja piti siitä; mutta he opettivat hänelle paraikaa, miten oli oltava syömättä sitä. Hän rupesi paheksumaan heitä siinä määrin, että se läheni vihaa. Heidän tekotautinsa kiusasi häntä vähemmän kuin heidän avuton kykenemättömyytensä. Hänessä oli vanhaa Isaac Bellewiä ja muita kovia Bellewejä, jotka vaikuttivat terveellisesti.

"Shorty", sanoi hän eräänä päivänä, kun he tavallisuuden mukaan odottivat matkallepääsyä, "voisin melkein kolauttaa heitä airolla päähän ja haudata heidät jokeen."

"Samoin minä", yhtyi Shorty. "He eivät ole lihansyöjiä. He ovat kalansyöjiä ja varmaan haisevat."

III.

He pääsivät koskialueelle. Ensinnä tuli Box Canyon ja joitakin maileja alempana White Horse. Box Canyon oli nimeänsä vastaava. Se oli arkku, loukku. Kun siihen kerran joutui, ei ollut muuta ulospääsyä kuin laskea läpi. Kallioseinät kohosivat molemmin puolin pystysuorina. Joki kapeni murto-osaksi entisestään ja vyöryi pauhaten ja hurjalla vauhdilla tuon hämärän käytävän läpi. Sen keskellä kasaantui vettä harjanteeksi, joka oli ummelleen kahdeksan jalkaa korkeampi kuin vesi kallioiden vieressä. Koskea pelättiin kovasti, sillä se oli ottanut kuljetusmaksuksi hengen useilta alaslaskivilta kullanetsijöiltä.

He laskivat veneensä rannalle kosken yläpuolella, jossa oli parikymmentä pelonvaltaamaa venekuntaa. Kit ja hänen matkatoverinsa lähtivät jalkaisin tarkastusretkelle. He ryömivät kosken reunalle ja katselivat alhaalla ryöppyävää vettä. Sprague vetäytyi vavisten taapäin.

Shorty pukkasi merkitsevästi kyynärpäällään Kitiä ja sanoi hiljaa:

"Jänistävät. Lyönpä vetoa, etteivät lähde laskemaan."

Kit tuskin kuunteli. Venematkalle lähdettyä hän oli oppinut tuntemaan, kuinka uppiniskaisia ja käsittämättömän pahankurisia elementit olivat, ja välähdys siitä, mitä tuolla alhaalla oli, vaikutti häneen kuin taisteluhaaste.

"Meidän on laskettava tuota harjannetta myöten", sanoi hän. "Jos luiskahdamme pois siltä, törmäämme seinämiin —"

"Emmekä saa koskaan tietää, miten on käynyt", oli Shortyn päätelmä.
"Osaatko uida, Smoke?"

"Toivon etten osaisi, jos kävisi hullusti tuolla alhaalla."

"Samaa sanon minä", sanoi haikeasti eräs outo mies, joka seiso vieressä ja kurkisteli kosken kuiluun.
"Ja toivon, että olisin jo toisella puolella."

"Minä en luopuisi mistään hinnasta laskemisyriyuksestä", sanoi Kit. Hän tarkoitti mitä sanoi. Samalla hän tahtoi karaista tuota miestä. Hän kääntyi lähteäkseen veneen luo.

"Aiotteko lähteä laskemaan?" kysyi vieras mies.

Kit nyökäytti päätään.

"Haluaisin, että minullakin olisi miehuutta siihen", teki mies tunnustuksen. "Olen ollut tuntikausia täällä. Kuta kauemmin olen katsellut, sitä enemmän olen alkanut pelätä. En ole merimiehiä. Ja minulla on mukanaani vain veljeni poika, nuori nulikka, ja vaimoni. Jos te pääsette ehjinä läpi, viettekö sitten minun veneeni alas?"

Kit katsahti palvelustoveriinsa. Tämä viivytti vastausta.

"Hänellä on vaimo mukanaan", viittasi Kit. Eikä hän erehtynyt mieheen nähden.

"Niin on", vakuutti Shorty. "Pysähdyin ajattelemaan juuri sitä. Tiesin, että oli jokin syy, miksi oli tehtävä niin."

He kääntyivät lähteäkseen, mutta Sprague ja Stine eivät hievahtaneet paikaltaan.

"Onnea matkalle, Smoke", huusi Sprague Kitille. "Minä — hm —." Hän epäröi. "Minä jään tänne ja

katselen menoanne."

"Veneeseen tarvitaan kolme miestä, kaksi airoihin ja yksi peräsimeen", sanoi Kit tyynesti. Sprague katsahti Stineen.

"Piru sinne menköön, mutta en minä", sanoi tuo herrasmies. "Kun et sinä pelkää jäädessäsi seisomaan tänne ja katselemaan, niin en pelkää minäkään."

"Selviämme ilman heitä", sanoi Kit toverilleen. "Sinä asetut keulaan airo kädessä ja minä hoitelen peräsintä. Sinun on vain pidettävä venettä oikealla tolalla, siinä kaikki. Lähdettyämme et voi kuulla ääntäni, joten on vain pidettävä huolta veneestä."

He lykkäsivät veneen vesille ja kuljettivat sen kiihtyvän virran keskelle. Syvästä joen uomasta kuului yhä kasvava kohina. Virta vetäytyi kuilun suulle notkeana kuin sulanut lasi, ja hämärtyvät kallioseinät ottivat heidät väliinsä. Shorty pani tupakkamällin poskeensa ja pisti airon veteen. Vene kiiti harjanteen ylimpien tyrskyjen varassa, ja villi vetten kohina, joka kimmahdelti takaisin korkeista kallioseinistä ja moninkertaistui, huumasi heidät kuuroiksi. Lentävä vahto oli vähällä tukehduttaa heidät. Kit ei voinut toisinaan nähdä keulassa olevaa toveriaan. Vaiva kesti vain pari minuuttia. Sinä aikana he kiitivät kolme neljännesmailia harjannetta, sukeltautuivat näkyville ja laskivat alhaalla akanvirrassa rantaan.

"Se oli karhunlihaa", ilakoi Shorty, "oikeata karhunlihaa. Sanopa, Smoke, eikö tuntunut hiukan? En välitä, vaikka sanon sinulle kahdenkesken, että olin ennen lähtöämme enemmän peloissani ja kauhuissani kuin kukaan muu Kalliovuorten tällä puolella. Nyt olen karhunsyöjä. Tule pois, niin viemme sen toisen veneen alas."

Takaisin mennessään he tapasivat puolimatassa herransa, jotka olivat katselleet laskua ylhäältä.

"Tuolta tulevat kalansyöjät", sanoi Shorty. "Käännä tuulen puoleen."

IV.

Vieraan miehen nimi oli Breck. Hänen veneensä laskettuaan Kit ja Shorty tapasivat hänen vaimonsa, hennon ja tyttömäisen ihmisen jonka sinisissä silmissä oli kiitollisuuden kyyneliä. Breck itse koetti antaa Kitille viisikymmentä dollaria ja tarjosi niitä sitten Shortylle.

"Hyvä mies", virkkoi tämä, "minä olen tullut tähän maahan kiskomaan rahaa maasta enkä lähimmäisteni kukkaroista."

Breck penkoi jotakin veneestään ja sai käsiinsä ison kopsapullon. Siinä oli whiskyä. Shorty ojensi puoleksi kättään ottaakseen, mutta keskeytti liikkeen äkkiä ja ravisti päätään.

"Meillä on vielä laskettavana se kirottu White Horse, joka kuuluu olevan pahempi kuin tämä Arkku. En tohdi nyt maistaa mitään miestäväkevämpää."

Muutaman mailin päässä he laskivat rantaan. Kaikki neljä menivät jalkaisin katsomaan tuota pahaa paikkaa. Eräs kallioruutta kaarrutti virran, jossa oli sarja koskia, oikeanpuoleista rantaa kohti. Kapeaan väylään syöksyvän vesipaljouden vauhti lisääntyi pelottavasti. Jättiläismäisen isoja, valkoisia ja vimmaisaa aaltoja kohoili korkealle. Siinä oli se pelätty Valkoisen Hevosen Harja, joka oli vienyt monelta hengen. Harjan toisella sivulla oli korkkiruuvimainen aaltokierre ja pohjaanvetävä imunielu ja vastakkaisella sivulla suuren suuri pyörre. Jos mieli päästä läpi, oli laskettava itse Harjaa.

"Tämä on pahempi pähkinä kuin Arkku", tuumi Shorty.

Heidän katsellessaan ilmestyi vene ylös kosken niskalle. Se oli iso vene, neljäkymmentä jalkaa pitkä, lastina monta tonnia matkatavaroita ja kuusi miestä kuljettamassa. Se viippuili ja vaappuili ylös ja alas sekä katosi toisinaan kokonaan tyrskyihin ja vaahtoihin, ennen kuin saapui Harjan luo.

Shorty loi hitaan syrjäilmäyksen Kitiin ja puheli: "Somaa ryöppyä! Eikä vielä pahimmalla kohdalla. Ovat vetäneet aivot sisään. Nyt se vie veneen. Herra Jumala! Nyt se hukkuu! Ei, siellä se!"

Vaikka vene oli niin iso, oli se tyrskyjen välissä kadonnut näkyvistä lentävään savuun. Seuraavassa silmänräpäyksessä vene pullahti Harjan sameimmassa kohdassa ylös aallokalle ja näkyville. Kauhukseen Kit näki veneen koko pitkän pohjan. Vene oli siis hetkisen ilmassa miesten istuessa sisällä jouten paikoillaan, lukuunottamatta yhtä, joka seisoi peräsimen luona. Sitten vene syöksyi alaspäin aallokon kuiluun ja katosi toisen kerran näkyvistä. Kolme kertaa se teki syöksyn ja hautautui, sitten katsojat näkivät sen keulan olevan pyörrettä kohti. Perämies heittäytyi koko painollaan melaansa vasten, mutta yritys oli turha, vesipyörre tempaisi veneen mukaansa, ja perämiehen oli autettava sitä pääsemään kierteelle. Pyörteestä voi päästä pois ainoastaan Harjan kautta. Ja vene syöksyi viistoon

Harjan yläpäähän. Perämies oli ehkä suunniltaan, pelätessään vesipyörteen vetävän veneen nieluunsa, eikä koettanut kääntää suoraan kyllin nopeasti. Kun hän sitten koetti, oli se jo myöhäistä. Harja kiskaisi sen mukaansa ja lennätti sen kosken toisella sivulla olevan korkkiruuvien jäyhien aaltojen lävitse. Sata jalkaa alempana alkoi kellahdella laatikoita ja myttyjä. Sitten tuli veneen pohja näkyviin. Niistä kuudesta miehestä pullahti yksi esille siellä, toinen täällä. Kaksi heistä pääsi onnekseen maihin alempana. Muut hukkuivat.

Oltiin ison aikaa vaiti. Shorty alkoi puhua ensiksi.

"Tule pois", sanoi hän. "On paras panna toimeksi. Jalkani kylmettyvät, jos seisotaan täällä kauemmin."

"Saamme sauhuta vähän", irveli Kit hänelle.

"Ja sinä ansaitset varmaan nimesi", vastasi Shorty. Hän kääntyi ja kysyi herroilta: "Tuletteko mukaan?"

Vetten pauhu ehkä esti näitä kuulemasta kutsua.

Shorty ja Kit mennä porhalsivat jalanpaksuisen lumen läpi kosken niskalle ja työnsivät veneen vesille. Kit oli kahden vaikutelman vallassa. Toisen aiheutti hänen toverinsa luonne. Se kannusti häntä. Toisena kannustimena oli tieto, että vanha Isaac Bellew ja kaikki muut Bellewit olivat tehneet läntisellä valtausmatkallaan samanlaisia tekoja kuin tämä oli. Mitä he olivat tehneet, sen hänkin voi tehdä.

"Sinun on varmaankin laskettava kosken selän harjaa", huudahti Shorty hänelle ja pani mällin poskeensa, kun veneen vauhti kiihtyi kiihtyvässä virrassa ja kosken lasku alkoi.

Muutama minuutti sen jälkeen vene oli suvannon rannassa White Horsen alapuolella. Shorty oli puolimärkänä, syljeksi suustaan tupakan moskaa ja puristi Kitin kättä.

"Lihaa! Lihaa!" rallatti Shorty. "Syömme sitä raakana! Syömme sitä elävänä!"

Rantaäyrään harjalla he tapasivat Breckin. Hänen vaimonsa oli vähän matkan päässä. Kit puristi Breckin kättä.

"Pelkään, ettei teidän veneenne pääse alas", sanoi hän. "Se on pienempi kuin meidän ja kiikkerä."

Breck otti setelinipun esille.

"Annan teille kummallekin sata dollaria, jos tuotte sen alas."

Kit katseli Valkoisen Hevososen liehuvaa Harjaa. Korea illan sarastus teki laskua. Ilma kylmeni. Maisema näytti käyvän jylhän kalseaksi.

"Ei se käy päinsä", sanoi Shorty. "Emme halua rahojanne. En tahtoisi kajota niihin millään ehdolla. Toverini on hyvä veneiden tuntija, ja kun hän sanoo, ettei teidän veneenne ole tukeva, niin hän tietää, luulen, mitä sanoo."

Kit nyökkäsi vakuuttavasti ja vilkaisi sattumalta Breckin vaimoon. Vaimo oli kiinnittänyt katseensa häneen, ja Kit oli selvillä, että jos hän jolloinkin oli nähnyt naisen rukoilevan silmillään, niin nyt hän näki. Shorty seurasi Kitin katsetta ja näki saman kuin Kit. He silmäilivät hämillään toisiaan ja vaikenivat. Yhteisen vaikutelman vallassa he sitten nyökäyttivät päätään toisilleen ja kääntyivät tielle, mikä vei kosken niskalle.

Tuskin he olivat saaneet Breckin veneen vesille ja päässeet ensimmäisten kuohujen sekaan, kun veneeseen alkoi roiskua vettä. Aallot olivat vielä pieniä, mutta enteitä siitä, mitä oli tuleva. Shorty katsahti ivallisesti taakseen pureskellessaan välttämätöntä mälliään, ja Kit tunsi sydämessään outoa lämpöä nähdessään tuon miehen, joka ei osannut uida, mutta ei voinut kieltäytyä tästä seikkailusta.

Koski kävi kovemmaksi, ja pärskeet alkoivat lennellä. Pimeään lisääntyessä Kit silmäili Harjaa ja virran polveketta. Hän ohjasi veneen tuohon mutkaan ja oli hehkuvan tyytyväinen, kun vene kiiti ihan Harjan keskilinjalle. Kun vene sitten kiiti vaahtojen keskellä, hautaantui ja nousi taasen kaiken kastuessa, ei hänellä ollut selvää käsitystä mistään muusta kuin siitä, että hän väänteli koko painollaan perämela ja toivoi, että setä olisi katsomassa. Hengästyneinä ja läpimärkinä he sukeltautuivat näkyville, ja vene oli melkein laitoja myöten vettä täynnä. Shorty kiskaisi muutaman kerran airoilla voimakkaasti ja sai veneen akanvirran vietteeseen, ja se teki mitä vielä oli tarpeen, kunnes vene taas kosketti varmasti rantaa. Breckin vaimo oli siellä ylhäällä katsomassa. Hänen harras pyyntönsä oli täytetty, ja kyyneliä vierähti hänen poskilleen.

"Teidän on nyt vain otettava rahat, pojat", huusi Breck heille ylhäältä.

Shorty nousi seisomaan, hänen jalkansa luiskahti ja hän lysähti istumaan veteen, samalla kuin veneen toinen laita kallistui veden alle ja nousi taas sieltä takaisin.

"Piru vieköön ne rahat!" sanoi hän. "Tuokaa sitä whiskyä. Nyt, kun on selvitty, huomaan, että jalkani ovat kylmettyneet, ja minä olen varmaankin vilustunut."

V.

Aamulla, kuten tavallista, he olivat viimeisiä matkallelähtijöitä. Stinellä ja Spraguella ei ollut lainkaan kiire, he eivät näyttäneet saavan päähänsä, että vesitie saattoi jäätyä milloin tahansa. He tekeytyivät sairaiksi, kuljeskelivat omilla teillään, lepäilivät ja lisäsivät Kitin ja Shortyn työn kaksinkertaiseksi.

"Lakkaan varmaankin kunnioittamasta Jumalaa, kun näen, että hän on erehtynyt antamaan ihmisen muodon noille kahdelle." Shorty ilmaisi näin pilkkaavalla tavalla vastenmielisyyttään.

"Mutta sinussa on miestä mihin läpeen tahansa", virnisteli Kit hänelle.
"Kuta enemmän tutustun sinuun, sitä enemmän alan kunnioittaa Jumalaa."

"Hän teki varmaan niin hyvän kuin osasi, heh", sovitteli Shorty sanojaan, kun kohteliaisuuden ahdistava vaikutelma oli hälvennyt.

Vesitie kulki Le Bargaen järven poikki. Tässä järvessä ei ollut kovaa virtaa, vaan neljäkymmentä mailia seisovaa vettä. Se matka oli kuljettava soutamalla, ellei ollut sopiva tuuli. Mutta myötäisten tuulten aika oli ohi, ja pohjoisesta puhalsi jääkylmä viima vasten naamaa. Se pani järven aaltoilemaan kovasti. Oli miltei mahdoton soutaa venettä vastatuuleen. Lumipyry lisäsi vielä heidän vaivojansa. Kun vesi jäättyi heidän airojensa lapoihin, oli yksi mies pidettävä hakkaamassa pois niistä jäätä kirveellä. Spraguen ja Stinen oli myös pakko olla vuorotellen soutamassa, mutta he laiskottelivat silminnähävästi. Kit oli oppinut lisäämään ruumiin painolla soudun voimaa. Hän pani merkille, että hänen herransa tekivät näennäisesti samanlaisia liikkeitä, mutta kastoivat hyvin petkuttavalla tavalla airoja veteen.

Kolmen tunnin kuluttua Sprague laski aironsa veneeseen ja sanoi, että heidän täytyi lähteä takaisin joen suuhun ja laittaa suojus. Stine yhtyi häneen. Monta kovalla työllä voitettua mailia oli menetetty. Toisena ja kolmantena päivänä tehtiin sama hyödytön yritys. White Horsen luota saapuneita veneitä oli joensuulla kokonainen laivasto, kolmatta sataa. Joka päivä saapui kolme- tai neljäkymmentä, ja ainoastaan kaksi tai kolme pääsi toiselle rannalle. Jäätä muodostui jo lahdelmissa, ja se kiersi ohkaisina vöinä niemien ympäri.

"Selviäisimme tästä, jos heillä olisi edes sen verran sisua kuin simpukalla", sanoi Kit Shortylle heidän kuivatessaan puhvelinnahkaisia jalkineitaan tulen ääressä kolmantena iltana. "Olisimme päässeet tänään yli, elleivät he olisi käännittäneet takaisin. Olisi tehty vielä tunti työtä, niin olisi oltu länsirannalla. He ovat metsään eksyneitä kakaroita."

"Olemme saaneet iankaikkisen vaivan noista kahdesta pennusta", kehitteli Shorty. "He voivat antaa käskyjä ja sumputa rahaa, mutta, kuten sanoit, he ovat lapsipalleroisia. Jos mielimme päästä Dawsoniin, on meidän otettava käsiimme koko roska."

"Tehdään niin", sanoi Kit ja vahvisti sen kädenlyönnillä.

Shorty ryhtyi aamulla paljon ennen päiväntöitä tähän virkaansa.

"Tulkaa!" huusi hän. "Ylös, unikeot! Tässä on kahvinne! Latkikaa se sisääänne! Lähdemme matkalle!"

Stine ja Sprague ärisivät ja ruikuttelivat, mutta heidän oli lähdeävä matkalle kaksi tuntia aikaisemmin kuin koskaan ennen. Tuuli oli vielä entistäänkin ankarampi, ja lyhyessä ajassa oli joka miehen naama jäässä ja airoissa painava lasti jäätä. He ponnistelivat kolme, neljä tuntia ja vuorottelivat tehtäviä: yksi hakkasi jäätä, yksi piti perää, kaksi oli airoissa. Luoteinen rannikko tuli yhä lähemmäksi. Tuuli kiihtyi yhä, ja Sprague heitti vihdoinkin aivot käsistään merkiksi, että hän luopui yrityksestä. Shorty hypähti paikalle, vaikka oli juuri äsken päässyt soutamasta. "Hakkaa jäätä pois", sanoi hän ja pisti kirveen Spraguen käteen.

"Mutta mitä hyötyä siitä on?" kitisi toinen. "Emme pääse yli. Meidän on käännettävä takaisin."

"Jatkamme", sanoi Shorty. "Hakkaa jäätä! Ja kun tunnette voivanne paremmin, tulette soutamaan."

Heillä oli kova työ, mutta he pääsivät rannan lähelle. Siellä he huomasivat, että rannikko oli muodostunut pelkistä paasista ja kallioista ja ettei ollut maihinpääsypaikkaa.

Kukaan ei puhunut. He soutivat vaikeapääsystä rannikkoa pitkin. Kit piti venettä vastatuuleen.

Toisinaan he pääsivät airon vedolla vain jalan eteenpäin, ja toisinaan he saivat parilla kolmella vedolla veneen pysymään vain paikallaan. Kit koetti parhaansa mukaan terästä noita kahta nahjusta. Hän korosti sitä seikkaa, että tälle rannalle päässeet veneet eivät olleet palanneet takaisin. Niiden oli siis täytynyt, todisteli hän, löytää suojapaikka jossakin edempänä. He ponnistelivat vielä tunnin ja sitten vielä tunnin.

"Jos te toverukset käyttäisitte soutamiseen sitä voimaa, jota olette latkineet kahvista vuoteellanne, niin pääsisimme sinne", rohkaisi Shorty.

Muutaman minuutin kuluttua Sprague lakkasi soutamasta.

"Voimani ovat lopussa", sanoi hän, ja hänen äänessään värähteli itku.

"Niin ovat meidän muidenkin", vastasi Kit. Hänkin oli valmis pillahtamaan itkuun tai tekemään murhan, niin lopen uuvuksissa hän oli. "Mutta meidän on kuitenkin yritettävä."

"Meidän on käännättävä takaisin. Käännä vene ympäri."

"Shorty, käy airoihin, ellei hän tahdo soutaa", komensi Kit.

Mutta Sprague kieltäytyi antamasta airoja. Stine oli lakannut soutamasta, ja vene ajelehti taaksepäin.

"Käännä ympäri, Smoke", käski Sprague.

Kit, joka ei ollut vielä eläessään kironnut kellekään, kummasteli itseään.

"Menkää ensin helvettiin", sanoi hän. "Airoihin kiinni ja soutamaan!"

Ihmiset menettävät uupumuksenhetkinä koko sivistysvarastonsa. Sellainen hetki oli tullut nyt. Joka mies oli saavuttanut murtumiskohtansa. Sprague heitti rukkasen kädestään, sieppasi revolverinsa ja käänsi sen perämiestä kohti. Tämä oli uusi koe Kitille. Hänelle ei ollut tapahtunut mitään sellaista elämässään. Ja nyt se ei näyttänyt tekevän minkäänlaista vaikutusta. Tämä ihan hämmästytti häntä. Revolverin ojennus oli mitä luonnollisin asia maailmassa.

"Ellette pane pois revolveria", sanoi hän, "niin minä otan sen teiltä ja näpäytän sillä rystysillenne."

"Ellet käännä venettä takaisin, niin ammun sinut", uhkasi Sprague.

Silloin Shorty sekaantui asiaan. Hän heitti jäähakkuun ja kavahti seisomaan Spraguen takana.

"Koettakaapa ampua", sanoi hän ja heilutti kirvestä. "Oikein sormia syyhyy, kun tekee niin mieli halkaista pääkallonne. Aloittakaa vain leikki, jos huvittaa."

"Sprague", sanoi Kit, "annan teille täsmälleen kolmekymmentä sekuntia aikaa pannaksenne pois revolverin ja ruvetaksenne soutamaan."

Sprague epäröi, naurahti lyhyeen ja hermostuneesti, pisti revolverin taskuunsa ja rupesi soutamaan.

He kamppailivat vielä kaksi tuntia ja luisuivat tuuma tuumalta eteenpäin. Kitkin alkoi jo pelätä erehtyneensä. Mutta vihdoinkin, kun hän oli juuri kääntymäisillään takaisin, tuli kapea aukko. Se vei maan ympäröimään lahdelmaan, jonka pintaa tuimimmatkaan puuskat tuskin saivat värehtimään. Se oli satama, mihin veneet olivat saapuneet edellisinä päivinä. He soutivat kaltevalle rannalle. Molemmat herrasmiehet makasivat nääntyneinä veneessä, sillä aikaa kun Kit ja Shorty pystyttivät teltan, tekivät tulen ja keittivät kahvia.

Tuuli oli lauhtunut nopeasti. Se lakkasi illan tullessa. Sitten tuli kirkasta ja kylmää. Jäähymään pantu kahvikuppi unohtui sivulle, ja muutaman minuutin päästä siinä oli puolen tuuman paksuudelta jäätä.

Sprague ja Stine olivat kahdeksan aikaan illalla huopapeitteissään ja nukkuivat viimeisilleen väsyneinä sikeätä unta, kun Kit palasi venettä tarkastamasta.

"Nyt jäätää, Shorty", ilmoitti hän. "Koko lahdelma on jo ohuessa jäässä."

"Mitä aiot tehdä?"

"On vain yksi tehtävä. Järvi jäätyy tietysti ensin. Jokea pitää sen nopea juoksu auki ehkä useita päiviä. Vene, joka on huomenna tähän aikaan kiinni Le Bargen järvässä, jää siihen ensi vuoteen asti."

"Tarkoitat, että meidän on lähdettävä tänä iltana? Nyt?"

Kit nyökkäsi.

"Pystyyn, unikeot!" oli Shortyn ärjyvä vastaus, ja hän alkoi irroittaa teltan tukiköysiä.

"Paljonko kello?" kysyi Stine.

"Puoliyhdeksän."

"Nyt on pimeä vielä", oli vastaväite.

Shorty tempaisi pois pari tukinuoraa, ja teltta alkoi luhistua.

"Ei nyt ole aamu", selitti hän. "Nyt on ilta. Tulkaa pois. Järvi menee jäähän. Meidän on päästävä yli."

Stine nousi istumaan katkeran ja vihaisen näköisenä.

"Antakaa sen jäätyä. Me emme hievahda paikaltamme."

"Hyvä on", sanoi Shorty. "Me lähdemme veneellä."

"Te olette sitoutuneet —"

"Viemään teidät Dawsoniin", keskeytti Shorty. "Hyvä, teemme niin. Eikö totta?"

Hän päätti puheensa romauttamalla puolet teltasta heidän päälleen.

He murtautuivat sitten pienen satamapaikan ohuen jään läpi ja pääsivät järvelle, jossa raskasta ja lasimaista vettä jäättyi joka vedolla heidän airoihinsa. Vesi muuttui pian puuromaiseksi sohjuksi ja ehkäisi airojen liikkeitä, jopa jäättyi tippuessaan. Myöhemmin alkoi muodostua pinnalle kiinteä peitto, ja veneen tunkeutuminen eteenpäin kävi yhä hitaammin.

Aamulla heidän veneensä seisoi paikallaan. Jäistä pintaa oli silmäkantamiin asti. Järven vesi oli kadonnut. Pohjoiselle rannalle oli sata yardia. Shorty vakuutteli, että siellä oli joen aukko ja että hän näki jo vettä. Hän ja Kit kahden olivat työkunnossa, ja he mursivat airoilla jäätä ja laahasivat venettä eteenpäin. Viimeiseen asti ponnisteltuaan he pääsivät vuolaan joen nieluun. Taaksepäin silmäillessään he näkivät useita veneitä, jotka olivat taistelleet koko yön ja jäätyneet kiinni toivottomasti. Sitten he kiitivät erästä joen mutkaa. Vauhti oli kuusi mailia tunnissa.

VI.

Päivän toisensa jälkeen he viilettivät ripeätä virtaa alaspäin, ja päivä päivältä kävi rantajää leveämmäksi. Illalla he hakkasivat jäähän uran johon vetivät veneen yöksi, ja kantoivat leirivarusteensa sadan jalan päähän rannalle. Aamulla he hakkasivat veneensä irti uudesta jäestä ja veivät sen keskiuomaan. Shorty asetti teräspeltisen kamiinan palamaan veneeseen, ja Stine ja Sprague istua kyyröttivät sen ääressä pitkät tunnit. He olivat alistuneet, eivät antaneet enää käskyjä ja toivoivat vain pääsevänsä Dawsoniin. Pessimistinen, väsymätön ja ilakoiva Shorty veteli aina tuolloin tällöin kolmea säettä erään unohtamansa laulun ensimmäisestä nelisäkeisestä värsystä. Kuta kylmemmäksi ilma kävi, sitä useammin hän rallatti:

"Kuin Argus muinaisaikoinaan me jätämme tään Kreikanmaan, tam-tam, tam-tam, tam-tam, tam-tam — ja kulta-taljaa noutamaan."

Maalla he viettivät viimeisen yönsä White Riverin ja Stewartin suistojen välillä. Päivän valjetessa he huomasivat, että Yukonilla oli koko jäisten rantojen välikin, puoli mailia leveä, valkoisen jään peitossa.

"Veneemme on viimeinen, joka pääsee tänä vuonna Dawsoniin", sanoi Kit.

"Mutta meillä ei ole vettä, Smoke."

"Sitten huristamme jätse. Toimeksi vain."

Vastaan vikisevät Sprague ja Stine lastattiin veneeseen. Puoli tuntia Kit ja Shorty tekivät kovasti työtä hakaten kirveillä väylää veneelle vuolaaseen, mutta kiinteään virtaan. Kun he olivat selvinneet rantajäästä, pakottivat ajojäätt veneen luisumaan sata yardia rannikon reunaa pitkin. Se viilsi veneen toisesta reunasta puolet pois ja teki sen melkein hylyksi. Sitten he pääsivät mutkan alapäässä virtaavaan veteen, joka vei heitä ulommaksi. Virta ei ollut enää täynnä jääsohjuja, vaan siinä oli kovia möhkäleitä. Ainoastaan näiden möhkäleiden välissä oli sohjuja, joka jäättyi kiinteäksi ihan silmissä. Työnnellen airoilla jäämöhkäleitä ja kavuten välistä niiden päälle lykkimään venettä he pääsivät tunnissa virran keskusta. Viiden minuutin päästä he lopettivat ponnistelut — vene oli jäänyt kiinni. Koko joki jäättyi sitä mukaa kuin virtasi eteenpäin. Möhkäle jäättyi kiinni möhkäleeseen, kunnes vene oli vihdoin keskustana jäälautassa, jonka halkaisija oli seitsemänkymmentäviisi jalkaa. Toisinaan he

luisuivat eteenpäin sivuittain, toisinaan perä edellä. Shorty hoiteli kamiinaa, keitteli ruokia ja lauleli sotalauluaan.

Tuli yö, ja monien ponnistusten jälkeen he lakkasivat yrittämästä venettä rannalle ja ajelehtivat pimeässä avuttomina eteenpäin.

"Mitä jos menemme Dawsonin ohi?" kysyi Shorty.

"Käännymme takaisin", vastasi Kit, "elleivät jäät litistä meitä mäsäksi."

Taivas oli kirkas, ja kylminä tuikkivien tähtien hohteessa he näkivät silloin tällöin vilahduksia vuorista, joita oli etäällä virran molemmilla puolilla. Heidän vauhtinsa alkoi vähetä, ja jäälohkareita kohoili ja laskeutui ritisten ja ratisten heidän ympärillään. Virta oli tukkeutunut. Yksi lohkariepponen työntyi ylöspäin, luisui heidän jäälauttansa päälle ja vei osan toista veneen laitaa. Vene ei uponnut, sillä sen oma jäälohko kannatti sitä, mutta eräässä rytäkässä he näkivät vilahdukselta tummaa vettä jalan päässä. Sitten lakkasi kaikki liike. Puolen tunnin päästä sai virta uutta vauhtia ja alkoi liikkua. Tätä meno kestettiin tunnin, kunnes taas tuli patoutuma. Sitten virta lähti taas vierimään ja teki taivalta nopeasti ja hurjasti, kovasti ryskyen. Sitten he huomasivat valoja rannalla. Kun he pääsivät niiden kohdalle, antoivat Yukon ja painolaki perään, ja virta lakkasi vierimästä kuudeksi kuukaudeksi.

VII.

Kit ja Shorty ponnistelivat kolme päivää kantaessaan puolentoista tonnin tavarat joen keskeltä Stinen ja Spraguen ostamaan hirsiseen majaan. Se oli mäellä, josta oli hyvä näköala yli Dawsonin. Työ loppui. Tuli iltahämärä. Miehet olivat lämpöisessä majassa. Sprague viittasi Kitin luoksensa.

"Kuukautesi ei ole vielä täysi, Smoke", sanoi Sprague. "Mutta nyt on työ lopussa. Toivotan onnea."

"Entä sopimus?" kysyi Kit. "Tiedätte, että täällä on nälänhätä. Ei saa työtä kaivoksissakaan, ellei ole oma muona. Teitte sopimuksen —"

"En tiedä mistään sopimuksesta", keskeytti Sprague. "Vai tiedätkö sinä, Stine? Otimme sinut palvelukseen kuukausikaupalla. Tässä on palkkasi. Kuittaatko?"

Kitin käsi puristautui nyrkiksi. Hän punehtui hetkeksi. Molemmat herrat ponnahtivat pois hänen luotaan. Hän ei ollut koskaan eläessään lyönyt miestä suutuksissaan, ja hän tunsikin varmasti kykenevänsä pieksämään Spraguen, ettei hän saattanut tehdä sitä.

Shortyn mieli oli liikuttunut. Hän asettui väliin.

"Kuule, Smoke, minä en aio ahertaa enää näissä joutavissa hommissa. Lopetan varmasti täällä. Sinä ja minä vedämme yhtä köyttä. Eikö niin? Sinä otat nyt huopasi ja menet Elkhornin majaan. Odota minua. Minä selvitän asiansi, kokoan mitä minulle kuuluu ja annan heille mitä heille kuuluu. Minä en kelpaa paljon mihinkään vesillä, mutta nyt on kova pohja jalkojen alla, ja minä voin varmaan ryöpsäyttää."

Puolen tunnin kuluttua Shorty ilmestyi Elkhornin ravintolaan. Hänen rystysensä olivat veriset ja toisessa poskessa oli naarmuja.

"Sinun olisi pitänyt nähdä se maja", hän virnisteli heidän seisoessaan tarjoilupöydän luona. "Rojulato ei ole mitään siihen verraten. Lyönpä vetoa, etteivät he astu yhteen viikkoon ihmisten näkyville. Minun ja sinun tilisi on nyt selvänä. Meillä on rahaa kuukauden muonaan ja ampumatarpeisiin. Meidän on mentävä Klondykeen päin sisämaahan. Ellei siellä ole hirviä, menemme intiaanien joukkoon. Ja ellei meillä ole kuuden viikon päästä viittätuhatta naulaa lihaa, niin palaan varmasti tänne ja pyydän anteeksi herroiltamme. Eikö se vetele?"

Kit ojensi kätensä ja he puristivat. Sitten Kit virkkoi epävarmasti:

"Minä en osaa metsästää yhtään."

Shorty nosti lasiaan.

"Mutta sinähän olet varma lihansyöjä, ja minä opetan sinut."

SQUAW CREEKIN VALTAUS

I.

Kaksi kuukautta aikaisemmin olivat Smoke Bellew ja Shorty lähteneet hakemaan hirvenlihaa muonavaroina. He olivat tulleet takaisin ja majailivat Elkhornin ravintolassa Dawsonissa. Metsästys oli suoritettu, lihat tuotu ja myyty kahdesta ja puolesta dollarista naula. Heillä oli nyt kolmentuhannen dollarin arvosta kultahiekkaa ja hyvä koiravaljakko. Onni oli suosinut heitä. Siitä huolimatta, että kultakuume oli ajanut otukset vuoristoon sadan mailin päähän tai kauemmaksi, he olivat puolimatassa ajaneet neljä hirveä ahtaaseen rotkoon. Samana päivänä leirytyi heidän lähelleen neljä nälkiintynyttä intiaaniperhettä, jotka kertoivat, etteivät olleet nähneet mitään otuksia kolmena edellisenä päivänä. Intiaanit vaihtoivat nälkäisillä koirilla lihaa Smokelta ja Shortylta. Nämä ruokkivat koiria viikon, valjastivat ne sitten ja alkoivat kuljettaa lihoja Dawsonin kiihkeille markkinoille.

Heille tuli nyt pulma, miten saisivat vaihdetuksi kultahiekkansa ravintoon. Dawsonissa oli nälänhätä. Satojen miesten, joilla oli rahaa, mutta ei ruokaa, oli ollut pakko lähteä pois paikkakunnalta. Monet olivat menneet jokea alas viimeisten avovesien aikana, ja vielä useammat, joilla oli ruokaa vain matkalle, olivat kävelleet Dyeaan jäitse kuusisataa mailia.

Smoke tapasi Shortyn lämpöisessä ravintolahuoneessa ja huomasi hänen olevan iloisella tuulella.

"Elämä ei maistu miltään, ellei ole whiskyä ja sokeria", tervehti Shorty vedellessään sulavista viiksistä pois jäänpalasia ja heitellessään niitä lattialle, niin että rapisi. "Ja minä olen saanut juuri kahdeksantoista naulaa sitä imelää. Myyjä sieppasi kuitenkin siitä kolme dollaria nauhalta. Onko onni potkaissut sinua?"

"En minäkään ole ollut toimetonna", vastasi Smoke ylpeillen. "Sain ostaa viisikymmentä naulaa jauhoja. Ja Adam Creekissä on mies, joka sanoo antavansa huomenna toiset viisikymmentä naulaa."

"Suurenmoista! Elämme varmasti siihen, kun joki aukeaa. Kuulehan, Smoke, koiramme ovat aika hyviä. Eräs koirien ostaja tarjosi minulle viidestä niistä kaksisataa dollaria kappaleelta. Minä sanoin, ettei myydä. Ne pääsivät varmaankin hyvään kuntoon, kun annoimme niille liharuokaa; mutta on takaperoista syöttää koiria ruoalla, joka maksaa kaksi ja puoli dollaria naula. Tulehan ja ota kulaus. Juhlin sen johdosta, että sain ne kahdeksantoista naulaa sokeria."

Muutaman minuutin kuluttua hän pani juomien hinnan kultavaa'alle ja muisti erään asian.

"Olin aivan unohtaa Tivolissa tapaamani miehen. Hänellä on vähän pilaantunutta silavaa, jota hän myy puolestatoista dollarista naula. Voimme syöttää sitä koirille ja säästää dollarin päivässä ruokalistaamme varten. Hyvästi siksi."

Shorty oli tuskin poistunut, kun eteisen kaksoisovista astui sisään turkkeihin pukeutunut mies. Hänen kasvonsa kirkastuivat, kun hän näki Smoken. Tämä tunsu vieraan. Se oli Breck, sama mies, jonka veneen Kit ja Shorty olivat laskeneet Box Canyonin ja White Horsen koskien läpi.

"Kuulin teidän olevan kaupungissa", sanoi Breck hätäisesti antaessaan kättä. "Olen etsinyt teitä puoli tuntia. Tulkaa ulos, minulla on puhuttavaa."

Smoke katseli kaihoten humisevaa ja tulikuumaa kamiinaa.

"Puhutaan täällä."

"Ei. Se on tärkeätä. Tulkaa ulos."

Heidän päästyään ulos Smoke veti toisen käsineensä pois, otti valkean tulitikulla ja katsoi oven vieressä riippuvaa lämpömittaria. Hän pisti rukkasen taas käteensä niin nopeasti, kuin olisi pakkaneen polttanut sitä. Leimuavat revontulet kaarehtivat heidän yllään, ja koko Dawsonista nousi tuhansien susikoirien valittava ulvonta.

"Paljonko se osoittaa?" kysyi Breck.

"Kuusikymmentä kylmää." Kit sylkäisi kokeeksi, ja sylki räsähti ilmassa. "Ja lämpömittari laskee varmaankin yhä. Se on laskenut koko ajan. Tunti sitten se oli vain viisikymmentäkaksi. Eihän vain ole kyseessä valtaus?"

"On", kuiskasi Breck varovaisesti ja silmäili levoton ympäristöön, peläten jonkun kuulevan. "Tiedätte Squaw Creekin? — Se laskee Yukoniin sen toiselta puolelta, kolmekymmentä mailia

ylempänä."

"Ei siellä ole mitään", kuului Smoken päätelmä. "Se tutkittiin muutamia vuosia sitten."

"Kuten kaikki muut rikkaat löytöpaikat. Kuulkaahan! Tämä on suurenmoinen. Vain kahdeksasta kahteenkymmeneen jalkaan pohjakallioon. Ei mikään valtaus tuota puolta miljoonaa vähemmän. Pari, kolme läheistä ystävääni on antanut minulle vihjauksia. Sanoin heti vaimolleni, että etsin teidät, ennen kuin lähden. Matkavarusteeni ovat piilossa rantaäärään takana. He ottivat minulta, totta totisesti, lupauksen, etten lähde, ennen kuin Dawson on nukkunut. Tiedätte, miten käy, jos joku nähdään lähtövalmiina. Etsikää toverinne ja seuratkaa. Vallatkaa neljäs tai viides palsta löytöalueelta. Muistakaa — Squaw Creek."

II.

Kun Smoke astui pieneen hirsimajaan, joka oli Dawsonin takana mäen sivulla, hän kuuli raskasta, tuttua kuorsausta.

"Äh, mene maata", mutisi Shorty, kun Smoke ravisti häntä olkapäästä.

"Pue vaatteet ylesesi", sanoi Smoke. "Meidän on mentävä tekemään pari valtausta."

Shorty nousi istualleen ja oli rähähtää nauramaan, mutta Smoke pani kätensä hänen suulleen.

"Hys!" varoitti Smoke. "Siellä on suuri kultasuoni. Älä herätä naapureita. Dawsonissa nukutaan."

"Huh! Sepä saadaan nähdä. Kukaan ei kerro kenellekään kultasuonen paikasta. Eipä tietenkään! Mutta jokainen keksii juuri saman tien. Eikö se ole hämmästyttävää?"

"Squaw Creek", kuiskasi Kit. "Se on totta. Breck kuiskasi minulle salavihkaa. Pohjakallio matalalla. Kultaa turpeen alta alaspäin. Lähde mukaan."

Shortyn silmät sulkeutuivat, ja hän nukahti uudelleen. Seuraavassa silmänräpäyksessä temmattiin häneltä peitot pois.

"Ellet sinä tahdo niitä, niin minä otan ne", selitti Kit.

Shorty seurasi peittojaan ja rupesi panemaan vaatteita ylleen.

"Otetaanko koirat mukaan?" kysyi hän.

"Ei. Löytöpaikalle vievä tie on varmaankin kuntoon laittamatta. Pääsemme nopeammin ilman koiria."

"Siinä tapauksessa minun on heitettävä niille ruokaa, jotta ne tulevat toimeen, kunnes palaamme. Muista ottaa vähän tuohia ja kynttilä."

Shorty avasi oven, tunsu hetkisen, kuinka pakkanen puri, ja vetäytyi takaisin huoneeseen pannakseen laput korvilleen ja käsineet käsiinsä. Viiden minuutin kuluttua hän astui taas ulos ja hieroi nenäänsä.

"Kit, minusta on vastenmielistä koko tämä rynnäkkö. Nyt on kylmempi kuin helvetissä oli tuhannen vuotta, ennen kuin sitä lämmitettiin ensimmäisen kerran. Sitä paitsi on perjantai ja kolmastoista päivä."

Heillä oli vähän matkavarusteita selässään, kun he sulki oven ja lähtivät menemään mäkeä alas. Revontulet olivat lakanneet näkymästä, ja vain tähdet hiipivät kovassa pakkasessa sekä loivat epävakaisella valollaan salakuoppia jaloille. Shorty pyörähti tien käännteessä pois jäljiltä ja upposi syvään lumeen. Hän korotti äänensä ja siunaili viikon päivää, kuukautta ja vuotta.

"Etkö saa pidetyksi suutasi kiinni?" morkkasi Kit. "Anna almanakan olla rauhassa. Saat koko Dawsonin hereille ja peräämme."

"Pyh! Näetkö valon tuolta tuvasta? Ja tuolta toisesta? Ja kuuletko, kun paiskataan ovea? Oh, Dawsonin asukkaat nukkuvat varmaan! Mitä varten valot? Hautaavat juuri kuolleitaan. Eivät välitä valtausrtykästä, eivät paremmasta elämästä."

Kun he pääsivät mäen alle ja olivat selvästi Dawsonissa, syttyi hökkeleissä valoja, ovet kävivät ja takaa kuului hirvennahkaisten kenkien ääniä niiden kopsahdellessa kovaksi poljettuun tiehen. Shorty avasi taas suunsa.

"Mutta onpa nyt liikkeellä hiivatinmoinen määrä murehtivaisia."

Kun he pääsivät päätielle, oli sata miestä perätysten heidän jäljessään, ja kun he petollisen tähtivalon hohteessa haeskelivat joen rannalle vievää tietä, he kuuluivat, että väkeä saapui yhä enemmän. Shortyn jalat luiskahtivat, ja hän syöksyi kolmenkymmenen jalan korkuista äyrännettä pitkin alas pehmeään lumeen. Kitin kävi samaten, ja hän syöksähti Shortyn päälle tämän juuri noustua ja paiskasi toisen uudelleen kumoon.

"Minäpä löysin sen ensin", pyrski Shorty, kun otti käsistä rukkasia pois puhdistukseen ne lumesta.

Kohta sen jälkeen he koettivat hurjasti kömpiä pois toisten tulijain yhteenhyökkäilevien ruumiiden tieltä. Jäätymisaikana oli tällä kohdalla tullut kova tungos, jäälohkareita oli kohoutunut päällekkäin ja sittemmin peittynyt sikin sokin lumeen. Langettuaan muutamia kertoja pahasti Kit otti kynttilänsä ja sytytti sen. Jälkijoukko tervehti tuota tekoa suosionhuudoin. Kun ei käynyt tuuli, kynttilä paloi helposti, ja Kit pääsi kulkemaan edellä nopeammin.

"Tämä on oikeata rynnäköä", päätteli Shorty. "Tai mahtavatko nuo kaikki olla unissakävijöitä?"

"Me olemme joka tapauksessa juhlakulkueen etunenässä", härnäili Kit.

"Oho, kukapa tietää. Ehkä tuolla edellä on kiiltomato. Ehkä ne kaikki ovat siellä kiiltomatoja — tuolla yksi, tuolla toinen. Katsohan niitä. Usko minua, siellä edellä on kokonaisia rivejä kulkueita."

Luikertelevalle tiellä tuikki pitkin matkaa kynttilöitä. Heidän takanaan oli niitä aina äyrään harjalle asti, mistä he olivat tulleet alas.

"Ei, Smoke, tämä ei ole enää pelkkää ryntäystä, vaan kansainvaellusta. Edellämme täytyy olla tuhat miestä ja jäljessämme kymmentuhatta. Sinä kuuntelet nyt setäsi ääntä. Minun lääkkeeni on hyvää. Kun olen saanut jotakin kallooni, pitää se paikkansa. Ja me olemme tässä rytkäksä hakotiellä. Käännyttään takaisin ja pannaan maata."

"Sinun on parasta säästää keuhkojasi, jos aiot pysyä käpälilläsi", vastasi Kit yrmeästi.

"Huh! Minun jalkani ovat lyhyet, mutta minä heittelen niitä polvet höllällään enkä rasita lainkaan lihaksiani. Näytän kantapäitä mille eturavarille tahansa täällä jäällä."

"Olen kävellyt tahallani hiljaa, jotta pysyisit kintuilla", laski Kit leikkiä.

"Tallaan kantapääsi. Ellet pääse paremmin eteenpäin, anna minun mennä edelle antamaan vauhtia."

Kit kiristi ja oli pian lähimmän kulkijajoukon kintereillä.

"Paina päälle, Smoke", usutti Shorty. "Astele niiden hautaamattomien ruumiiden yli. Viis pakkasesta, kunhan päästään eteenpäin."

Kit laski, että siinä joukossa oli kahdeksan miestä ja kaksi naista, ja ennen kuin he olivat kulkeneet röykkiöisen jään yli, he olivat menneet toisen kaksikymmenmiehisen joukon ohi. Muutaman jalan päässä läntisestä rannasta tie kääntyi etelään ja röykkiöiden seasta pääsi sileälle jäälle. Tällä jäällä oli kuitenkin muutama jalka hienoa lunta. Sen läpi kulki rekitie, kapea, kovaksi tallaantunut vako, tuskin kaksi jalkaa leveä. Sen molemmilla puolilla upposi polviin asti ja vielä syvemmälle lumeen. Menijät, jotka he saivat kiinni, eivät laskeneet mielellään ohitse. Smoke ja Shorty humahtivat usein syvälle lumeen ja pääsivät vasta kovasti ponnisteltuaan ohitse.

Shorty oli masentumaton ja pessimistinen. Kun kansalaiset närkästyivät siitä, että heidän ohitsensa mentiin, hän antoi takaisin samalla mitalla.

"Mihin teillä on kiire?" kysyi eräs heistä.

"Entä teillä?" vastasi Shorty. "Eräs valtaajaparvi saapui eilen iltapäivällä Indian Riveriltä ja ehti edellenne. He eivät ole jättäneet teille mitään."

"Niin ollen toistan, mihin teillä on kiire?"

"Kenellä? Minullako? En minä ole valtaaja. Kuljen hallituksen asioilla. Minulla on virkatehtävä. Menen toimittamaan henkikirjoitusta Squaw Creekissä."

Menijäin keskimääräinen nopeus oli sileällä jäällä kolme ja puoli mailia tunnissa. Kit ja Shorty kävelivät neljä ja puoli. Silloin tällöin he juoksivat aina jonkin matkaa ja pääsivät siten nopeammin.

"Juoksutan sinut vallan jalattomaksi, Shorty", yllytteli Kit.

"Oho! Minä voin käydä hölkytellä näillä jalantyngillä ja hangata kantapäät pois sinun hirvannahkasaappaistasi. Tosin se ei ole miksikään hyödyksi. Creekin valtauserät ovat viisisataa jalkaa. Niitä menee kymmenen mailiin. Meidän edellämme on tuhat valtaajaa, eikä alue ole sataa mailia pitkä."

Kit otti odottamattoman loikan, ennen kuin vastasi, ja oli pian viisi, kuusi jalkaa Shortyn edellä.

"Jos sinä säästäisit suutasi ja painaisit päälle, niin ajaisimme jonkun edelle niistä tuhannesta", morkkaili hän.

"Kuka? Minäkö? Jos menet pois jaloista, niin näytän, kuinka taival katkeaa."

Kit nauroi ja pitensi vielä välimatkaa. Uhkayrityksen koko luonne oli muuttunut. Hänen aivoissansa pyöri filosofin lause "arvojen uudesti arvioimisesta." Hänen mieltään kiinnitti rikkauden valtaus tosiaankin vähemmän kuin Shortyn voittaminen. Mieli, lihakset, voimat ja sielu vaativat kilpailemaan tuon Shortyn kanssa, miehen, joka ei ollut koskaan availut kirjoja; ei osannut erottaa suurta oopperaa tavallisesta tappelurähinästä eikä eeposta kylmänkyhmyistä.

"Shorty, olen väsyttänyt sinut ihan kuoliaaksi. Minun ruumiissani on uusiintunut jokainen solu, sen jälkeen kuin nousin maihin Dyeassa. Lihakseni ovat kovakuituiset kuin ruoskan siima ja kitkerät kuin kalkkarokäärmeen purema. Muutama kuukausi sitten olisin antanut itselleni selkäsauvan, jos olisin sanonut moisia sanoja. Mutta silloin en olisi voinutkaan sanoa niitä. Minun oli saatava ne ensin elämästäni, ja nyt, kun olen saanut ne, ei minulla ole tarvetta sanoa niitä. Mene nyt edelle ja tee tietä puoli tuntia. Pane nyt parhaasi liikkeelle, ja kun olet pinnistänyt sen ajan, niin menen minä edelle ja panen sinut puoleksi tunniksi hikoilemaan."

"Hohhoo!" ivaili Shorty. "Eivätkö pojan korvain taustat ole vielä kuivat! Mene nyt pois tieltä ja anna isäsi näyttää, kuinka mennään."

He vaihtoivat aina puolen tunnin kuluttua vauhdin antajaa. Eivätkä puhuneet paljoa. Heidän ponnistelunsa piti heidät lämpiminä, vaikka heidän hengityksensä jäättyi kasvoille, huulista leukaan asti. Oli niin pureva pakkanen, että heidän täytyi yhtämittaa hivellä käsineillä nenäänsä ja poskiansa.

Usein he luulivat päässeensä ensimmäisiksi, mutta yhä he tapasivat menijöitä, jotka olivat lähteneet ennen kuin he. Silloin tällöin yrittivät miesjoukot lyöttäytyä heidän kintereilleen, mutta säännöllisesti meni heiltä puhti pois mailin tai pari taivallettuaan, ja he katosivat taakse pimeään.

Kit syytti kerran tulitikun ja katsoi kelloa. Hän ei toistanut sitä temppua, sillä niin nopeasti puraisi pakkanen hänen paljaisiin käsiinsä, että meni puoli tuntia, ennen kuin ne olivat taas kunnossa.

"Kello on neljä", sanoi hän käsineitä vetäessään, "ja me olemme sivuuttaneet jo kolmesataa."

"Kolmesataa kolmekymmentäkahdeksan", oikaisi Shorty. "Minä olen laskenut. — Pois tieltä, muukalainen. Antakaa sen mennä, joka tietää kuinka mennään."

Nuo viimeiset sanat sanottiin eräälle ilmeisesti väsyneelle miehelle, joka oli heidän tiellään ja saattoi enää vain horjuilla eteenpäin. He olivat jo hyvin lähellä valtausjoukon etupäätä. Vasta jälkeen päin he saivat kuulla tämän yön kauheudet. Uupuneet miehet olivat istahtaneet tien viereen lepäämään, mutta eivät olleetkaan päässeet enää jaloilleen. Seitsemän oli paleltunut kuoliaaksi, henkiin jääneitä oli viety Dawsonin sairaalaan ja siellä leikattu pariltakymmeneltä varpaita, jalkoja ja sormia. Ryntäys Squaw Creekiin olikin tapahtunut vuoden kylmimpänä yönä. Valtausjoukkoon kuului, harvoja poikkeuksia lukuunottamatta, hiljakkoin tälle seudulle tulleet, jotka eivät tietäneet ennakolta, kuinka kylmä matka oli oleva.

Toisen uupuneen miehen he tapasivat muutama minuuttia myöhemmin. Taivaanrannalta sen laelle ikäänkuin valonheittäjinä kohoavat revontulet olivat silloin hälventäneet pimeyden. Mies istui jäämöhkäleen päällä tien vieressä.

"Ylös, Mari-sisko!" tervehti Shorty iloisesti miestä. "Lähtekää liikkeelle. Jos istutte siinä, jäädytte kiveksi."

Mies ei vastannut. He pysähtyivät tutkimaan.

"Ota selvä, hengittääkö hän", sanoi Kit, joka oli pistänyt paljaan kätensä miehen turkin ja villapaidan alle koetellakseen sydäntä.

Shorty kohotti toista korvalappua ja taivutti päänsä jäätyneiden huulien lähelle.

"Ei hengitä yhtään", ilmoitti hän.

"Eikä sydän lyö yhtään", sanoi Kit.

Hän veti rukkasen käteensä ja hakkasi sitä minuutin ajan, ennen kuin paljasti sen taas raapaistakseen tulitikulla tulta. Mies oli vanha, auttamattomasti kuollut. Tulen tuikkeessa he näkivät pitkän harmaan parran, johon oli kasaantunut jäätä aina nenään asti, posket, jotka kuura oli kalvistanut, ja sulkeutuneet silmät, joita reunustivat yhteen jäätyneet kuuraiset kulmakarvat.

"Tule pois", sanoi Shorty ja hieroi korviaan. "Emme voi tehdä mitään tälle vanhusparalle. Olen varmaan palelluttanut korvani."

Muutama minuutti sen jälkeen, kuin valojuova levitti väräjäväää hohdetta taivaalle, he näkivät kaksi haamua jäällä neljännesmailin matkan edellään. Heidän takanaan ei näkynyt mailin matkalla mitään liikettä.

"Nuo ovat kulkueen etunenässä", sanoi Kit, kun taas oli tullut pimeä.
"Lähde nyt, otetaan kiinni heidät."

He eivät kuitenkaan tavoittaneet heitä puolessa tunnissa. Shorty lähti juoksemaan.

"Joskin saamme heidät kiinni, emme pääse mitenkään heidän ohitsensa", huohotti hän. "Herra Jumala, minkälainen vauhti heillä on! Lyönpä vetoa, etteivät he ole arkajalkoja."

Kit oli edellä, kun he vihdoin saivat menijät kiinni, ja hän oli iloissaan, kun sai hiljentää käyntiä ja astella heidän kintereillään. Melkein heti hän sai käsityksen, että häntä lähinnä kulkeva oli nainen. Tämä oli samanlainen tumma olento kuin muutkin; mutta hänessä oli jotakin kummallisen tutunomaista. Kit odotti seuraavaa revontulden leimahdusta, ja sen hohteessa hän näki, että hirvennahkainen jalkine oli pieni. Näki vielä enemmänkin — käynnin, ja tiesi naisen olevan varmasti saman, josta hän oli tehnyt päätelmän, ettei unohtaisi tätä ikinä.

"Hyvää huomenta, neiti Gastell!" sanoi Kit.

"Hyvää huomenta", vastasi tyttö, käänsi hiukan päätään ja heitti nopean silmäyksen. "On niin pimeä, ettei näe. Kuka te olette?"

"Smoke."

Tyttö naurahti pakkaseen, ja Kit oli varma, että se oli somin nauru, jonka hän oli kuullut.

"Ja oletteko mennyt naimisiin ja saanut lapsijoukon, josta mainitsitte minulle?" Ennen kuin Kit oli vastannut, jatkoi tyttö: "Montako chechaquota on perässämme?"

"Muutama tuhat, luulen. Me kuljimme yli kolmensadan ohitse. Eivätkä hekään kuluttaneet hukkaan aikaansa."

"Vanha tarina", sanoi tyttö katkerasti. "Uudet tulokkaat hyökkäävät rikkaille löytöpaikoille, ja vanhat kullankaivajat, jotka ovat uskaltaneet jotakin, kärsineet ja luoneet mitä täällä on, eivät saa mitään. Ne vanhat löysivät nämä kultasuonet Squaw Creekissä — miten lienee salaisuus tullut ilmi — ja he lähettivät sanan kaikille vanhoille kaivajille Sea Lioniin. Mutta se on kymmenen mailia kauempana kuin Dawson, ja kun he saapuvat paikalle, niin he saavat nähdä, että Dawsonin arkajalat ovat vallanneet löytöpaikan taivaankaarta myöten. Sellainen onnen nurinkurisuus ei ole oikein, ei ole kaunista."

"Se on liian nurjaa", säesti Kit. "Mutta hiisi vieköön, minä en tiedä, minkä te sille mahtaisitte."

"Toivon, että voisin tehdä jotakin", säväytti tyttö hänelle. "Haluaisin, että he kaikki jäätyisivät tielle tai että heille sattuisi jotakin muuta kauheata, mikä pidättäisi heitä, niin että Sea Lionin valtausmiehet ehtisivät ensimmäisiksi."

"Olette varmaan hyvin kiukuissanne meille", nauroi Kit.

"Ei se kiukkua ole", sanoi tyttö nopeasti. "Minä tunnen Sea Lionin joukon miestä myöten, ja he ovat miehiä. He näkivät vanhoina päivinä nälkää tällä paikkakunnalla ja tekivät jättiläisten tavoin työtä tämän kehittämiseksi. Pienenä tyttönä minä elin heidän kanssaan ahtaat ajat Koyokukin varrella. Ja minä olin heidän kanssaan Birch Creekissä nälkää näkemässä ja Forty Milessä nälkää näkemässä. He ovat sankareita ja ansaitsisivat jonkin palkinnon, ja nyt on täällä monet mailit heidän edellään tuhansittain vihreitä jänishousuja, jotka eivät ole ansainneet mitään valtausoikeutta itselleen. Ja nyt, ehkä suotte anteeksi sanatulvani, minä koetan säästää keuhkojani, sillä enhän tiedä, milloin te ja kaikki muut jäljessätulevat koetatte mennä minun ja isän ohi."

Kit ja Joy eivät puhuneet toisilleen tuntikauteen sen enempää, mutta Kit pani merkille, että Joy puheli jonkin aikaa isänsä kanssa matalalla äänellä.

"Tunnen heidät nyt", sanoi Shorty Kitille. "Tuo mies on vanha Louis Gastell, oikea tervaskanto. Tytön täytyy olla hänen lapsukaisensa. Gastell tuli tälle seudulle niin kauan sitten, ettei sitä kukaan muista, ja hän toi tytön mukanaan. Tyttö oli silloin vielä kakara. Gastell ja Beetles olivat liiketovereita, ja he toivat ensimmäisen soman höyrylaivan Koyokukjoelle."

"Olen sitä mieltä, että emme koeta päästä heidän ohitsensa", sanoi Kit.
"Olemme valtausjoukon etunenässä, ja meitä on ainoastaan neljä."

Shorty hyväksyi sen, ja he kaikki olivat vaiti toisen tunnin ja painalsivat yhä eteenpäin. Kello seitsemän aikaan hälvensi revontulten viimeinen välkähtely pimeätä ja näytti, että lännessä oli leveä aukko lumipeitteisten vuorten välissä.

"Squaw Creek!" huudahti Joy.

"Lyö jotakuinkin yhteen", riemuitsi Shorty. "Minun laskujeni mukaan ei meidän olisi pitänyt päästä sinne ainakaan vielä puolessa tunnissa. Minun on täytynyt iskeä vähän vinoon."

Jääröykkiöiden peittämä Dyeen tie lähti tältä kohdalta menemään poikittain Yukonia sen itäistä rantaa kohti. Ja siinä heidän täytyi jättää kovaksi poljettu, yleisesti käytetty tie, kapuilla jääröykkiöiden yli ja seurata epäselvää, vähän tallattua polkua, joka kiemurteli läntistä rantaa kohti.

Louis Gastell, joka käveli edellä, kompastui rosoisella jäällä pimeässä, laskeutui istualleen ja piteli molemmin käsin nilkkaansa. Hän ponnistautui jälleen jaloilleen ja lähti astumaan, mutta vauhti oli nyt hitaampi, ja hän ontui huomattavasti. Muutaman minuutin käveltyään hän keskeytti äkkiä.

"Ei maksa vaivaa", sanoi hän tyttärelleen. "Olen nyrjäyttänyt jonkin jänteen. Mene sinä eteenpäin ja tee valtaus minulle ja itsellesi."

"Emmekö voi auttaa yhtään?" kysyi Kit.

Louis Gastell pudisti päätään.

"Joy voi tehdä yhtä hyvin kaksi kuin yhden valtauksen. Minä rähmin rannalle, teen tulen ja sidon nilkkani. Tulen kyllä toimeen. Lähde menemään, Joy. Tee meille valtauksset ensimmäisen löytöpaikan yläpuolelta, ylempänä on enemmän kultaa."

"Tässä on vähän tuohta", sanoi Kit ja pani varastonsa kahtia. "Pidämme huolta tyttärestänne."

Louis Gastell naurahti pilkallisesti.

"Kiitän teitä siitä", sanoi hän. "Mutta hän voi tulla omin avuin toimeen. Seuratkaa häntä, saatte nähdä."

"Sallitteko minun mennä edellä?" kysyi Joy Kitiltä astuessaan edelle.
"Tunnen tämän seudun paremmin kuin te."

"Menkää edellä", vastasi Kit kohteliaasti, "vaikka olen samaa mieltä kuin te, että meille kaikille arkajaloille on suureksi häpeäksi, kun me menemme ja sieppaamme palat pois Sea Lionin miesten edestä. Eikö ole mitään keinoa karistaa pois kintereiltä niitä uusia?"

Joy ravisti päätään.

"Emme voi lakaista umpeen jälkiämme, ja he seuraavat niitä kuin lammaslauoma."

Neljännesmailin kuljettuaan kääntyi Joy suoraan länteen. Smoke huomasi, että he kulkivat polkematonta hankea, mutta ei hän eikä Shorty äkännyt, että se pieni polku, jota he olivat tulleet, kääntyi etelään. Jos he olisivat nähneet, mitä Louis Gastell teki jäljessä, niin Klondyken historia olisi tullut kirjoitettavaksi toisin. He olisivat huomanneet, että tuo vanha kullanetsijä ei ontunut yhtään enää, vaan tuli heidän perässään juosten kuin koira nokka tietä kohden. He olisivat nähneet hänen myöskin polkevan ja laajentavan uraa, jonka he olivat tehneet länteen kääntyessään. Ja lopuksi he olisivat nähneet hänen menevän vanhaa epäselvää polkua, joka vei etelään.

Polku kulki joen suuntaa, mutta se oli niin vähäpätöinen, että katosi pimeässä tuon tuostakin heidän silmistään. Neljännestunnin kuluttua suostui Joy Gastell jäämään jälkeen ja antoi noiden kahden miehen käydä edellä ja avata vuorotellen tietä lumen läpi. Se kävi niin hitaasti, että jäljessä tulleet vaeltajat alkoivat saavuttaa heitä. Kun päivä valkeni kello yhdeksän aikaan, oli heidän takanaan miesjonoa niin kauaksi kuin he saattoivat nähdä. Joyn tummat silmät säkenöivät, kun hän näki sen.

"Onko siitä kauan, kun lähdimme kulkemaan joenrantaa ylöspäin?" kysyi hän.

"Hyvinkin kaksi tuntia", vastasi Kit.

"Ja kaksi tuntia takaisin, yhteensä neljä", nauroi Joy. "Sea Lionin valtaajakunta on pelastettu."

Kitin aivoissa välähti heikko epäluulo, ja hän pysähtyi kuulustelemaan.

"En ymmärrä", sanoi hän.

"Ettekö? Siinä tapauksessa selitän. Tämä on Norway Creek. Squaw Creek on lähin etelässä."

Kit oli hetken sanatonna.

"Teittekö sen tahallanne?" kysyi Shorty.

"Tein sen auttaakseni vanhoja kullankaivajia."

Joy naureli pilkatun. Miehet irvistelivät ensin toisilleen ja yhtyivät sitten nauruun.

"Eikö isänne nyrjäyttänytäkään nilkkansa jännettä, vaan odotti, kunnes olimme joutuneet pois näkyvistä, ja jatkoi sitten matkaansa?" kysyi Kit.

Joy nyökkäsi.

"Ja te olitte täkynä."

Joy nyökkäsi taas, ja tällä kertaa raikui Kitin nauru kirkaasti ja hartaasti. Se oli lyödyn miehen ujostelematonta, itseksensä purkautuvaa naurua.

"Miksi ette suutu minuun?" kysyi tyttö surullisesti. "Tai — tai anna selkään?"

"Parasta, että lähdemme takaisin", vaati Shorty. "Jalkani kylmettyvät, kun seisomme täällä."

Kit ravisti päätään. "Se merkitsisi neljän tunnin menetystä. Meidän on täytynyt tulla kahdeksan mailia ylöspäin tämän joen vartta, ja tuolla edempänä näyttää Norway tekevän pitkän käänteen etelään päin. Seuraamme sitä, sitten menemme tavalla tai toisella vedenjakajan yli ja pääsemme jossakin löytöpaikan yläpuolella Squaw Creekillä." Hän katseli Joyta. "Haluatteko tulla mukana? Sanoin isällemme, että pidämme huolta teistä."

"Minäkö —", epärovi nuori nainen. "Ehkä tulen, ellei teillä ole vastaan." Hän katseli suoraan Smoken silmiin eikä näyttänyt enää ilkkuvan, ei pilkkaavan. "Herra Smoke, saatte minut melkein pahoittelemaan sitä, minkä tein teille. Mutta jonkun oli pelastettava vanhat kullankaivajat."

"Minusta tuntuu, että kullan etsintä on vähintään ulkoilmaurheilua."

"Ja minusta näyttää, että te molemmat olette hyvin innostuneet siihen", jatkoi Joy ja lisäsi sitten hiljaa huokaisten: "Mikä vahinko, ettette ole vanhoja kullanetsijöitä."

He kävelivät kaksi tuntia jäätynyttä Norway-jokea pitkin ja kääntyivät sitten kapealle ja epätasaiselle, etelästä tulevalle sivujoelle. Puolenpäivän aikaan he alkoivat nousta itse jokien välitaipaleelle, vedenjakajalle. Silmäillessään alas ja taakseen he näkivät pitkän jonon valtaajia. Siellä täällä, parissakymmenessä paikassa, nousi ohkaisia savupatsaita osoittaen, että oli leiriydytty.

Heillä itsellään oli kova urakka. Kahlatessaan he upposivat lumeen vyötäryksiä myöten. Aina jonkin yardin päässä oli heidän pakko pysähtyä vetämään henkeä. Shorty pyysi ensiksi levähtämään.

"Olemme taivaltaneet yli kaksitoista tuntia", sanoi hän. "Smoke, sanon halusta, että olen vallon väsynyt. Ja niin olet sinäkin. Olen valmis toittamaan, että voin jatkaa tätä uurastusta samaten kuin nälkäinen intiaani tavoittelee karhunlihan viipaletta. Mutta tuo tyttöraiska ei voi pysyä enää jaloillaan, ellei saa jotakin vatsaansa. Tehdään tähän tuli. Mitä sanot?"

He tekivät niin nopeasti, kätevästi ja hyvin suunnitellusti väliaikaisen leirin, että sitä mielihyvin katsellut Joy tunnusti itseksensä, että vanhat kullanetsijät eivät olisi voineet tehdä paremmin. Alla oli kuusenoksia, niiden päälle levitettiin huopa, siinä lepo- ja ruoanlaittopaikka. He pysyivät kuitenkin tulen hehkusta etäällä, kunnes olivat hieroneet kovasti poskiaan ja neniään.

Vedenjakajan jyrkällä rinteellä ei ollut ensinkään jäätä. He panivat mitta-astialla lunta, niin hienoa ja kovaa ja kristallista kuin jauhesokeri, kullanhuhdepannuun ja sulattivat sillä kylliksi kahvivettä. Smoke paistoi silavaa ja sulatteli korppuja. Shorty haali polttoaineita ja piti tulta vireillä. Joy otti esille yksinkertaisen pöytäkaluston, johon kuului kaksi lautasta, kaksi lasia, kaksi lusikkaa, yksi peltirasia, jossa oli sekaisin suolaa ja pippuria, ja yksi sokerirasia. Aterioidessaan Joy ja Smoke käyttivät yhteistä ruokakalustoa. He söivät samalta lautaselta ja joivat samasta lasista.

Kello oli lähes kaksi iltapäivällä, kun he pääsivät vedenjakajan harjanteen yli ja alkoivat laskeutua alas seuraten erästä Squaw Creekin sivujokea. Aikaisemmin talvella oli joku hirvenmetsästäjä tehnyt polun tähän jokilaaksoon — oli ylös ja alas mennessään astunut aina samoihin jälkiin. Seurauksena oli, että pehmeän lumen keskellä oli rivi epäsäännöllisiä kohokkeita, joita myöhemmin satanut lumi verhosi. Jos sattui astumaan sellaisen kohokkeen sivu, niin jalka vajota humautti polkemattomaan lumeen ja astuja kaatui. Joy, joka nyt halusi, että hänen kaksi toveriansa saisivat tehdä valtauksen, ja pelkäsi heidän hidastuttavan vauhtia hänen ilmeisen väsymyksensä takia, tahtoi itsepäisesti olla vuoronsa edellä. Se nopeus ja tapa, millä hän otti kohtalokkaat askelensa, voitti Shortyn rajattoman hyväksymisen. "Katsohan tyttöä!" huudahti Shorty. "On sillä sisua ja tarmoa. Katso, miten sen mokkaasit heilahtavat. Ei ole korkeita korkoja niissä. Tyttö käyttää Jumalan antamia sääriä. Hänestä tulisi hyvä karhuntuojan muija."

Squaw Creekin rannalle tultuaan he katsoivat taakseen ja saattoivat nähdä, että kullanetsijain jono oli hajonnut epäsäännöllisiksi ryhmiksi, jotka koettivat päästä vedenjakajan vieremää alaspäin.

He liukuivat äyrästä alas joen uomaan. Kiinteästi pohjaa myöten jäätynyt joki oli 20-30 jalkaa leveä. Se juoksi 6-8 jalkaa leveiden, lietteisistä maatumista muodostuneiden rantapengererien välissä. Kenenkään jalka ei ollut hiljakkoin polkenut sen jäällä olevaa lunta. He tiesivät olevansa löytöpaikan ja Sea Lionin miesten tekemien viimeisten valtausten yläpuolella.

"Varokaa lähteitä", sanoi Joy, kun Smoke meni edessä jokea alaspäin. "Menetätte jalkanne, jos putoatte lähteeseen."

Nämä lähteet, joita on Klondyken kaikissa virroissa, eivät jäädy alimmissakaan pakkasasteissa. Vesi pursuaa reunoista ja muodostaa lätäköitä, joita sittemmin muodostunut pintajää ja satanut lumi suojelevat pakkaselta. Kuivassa lumessa kävelevän alla voi särkyä puolen tuuman vahvuinen jääkuori, ja hän voi pudota hupsahtaa polvia myöten veteen. Ellei hän kykene riisumaan jalkineitaan, menettää hän jalkansa viidessä minuutissa.

Vaikka kello oli vasta kolme iltapäivällä, oli pitkä ja harmaa arktinen hämärä jo tullut. He tarkastelivat molempia rantoja löytääkseen pilkuttetun puun, joka osoittaisi viimeiseksi tehdyn valtauksen keskikohdan. Joy oli tulisen innokas. Hän huomasi sellaisen ensinnä. Hän syöksähti Smoken edelle huudahtaen:

"Täällä on ollut joku! Katsokaa lunta! Katsokaa pilkkua! Tuolla se! Katsokaa tuonne kuuseen!"

Hän upposi äkkiä vyötäryksiin asti lumeen.

"Nyt minä menin", sanoi hän surkeasti. Sitten hän huusi? "Älkää tulko lähelleni! Kyllä minä rämmin ylös!"

Kuivan lumen alla piilossa oleva ohut jääkuori murtui joka kerta, kun Joy otti askelen. Kovasti ponnisteltuaan hän sai vihdoin lujan pohjan jalkainsa alle. Smoke ei jäänyt odottamaan. Hän oli juossut rannalle, jonka pensaiden väliin lähteiden kuohunta oli ajanut risuja ja varpuja. Ne olivat kuivia ja poltettaviksi sopivia sekä odottivat tulitikkua. Kun Joy ehti Smoken luokse, nousivat jo ensimmäiset liekit ja roihut turvaavasta tulesta.

"Istukaa!" komensi Smoke.

Joy totteli ja istui lumelle. Smoke irroitti matkatavarat hänen selästään ja levitti huovan hänen jalkainsa alle.

Ylempää kuului heitä seuranneiden kullanetsijain ääniä.

"Pankaa Shorty tekemään valtaus", vaati Joy.

"Mene, Shorty", sanoi Smoke käydessään hirvennahkaisten kenkien kimppuun, jotka olivat jo jäätyneet jäykiksi. "Mittaa tuhannen jalkaa ja pane kaksi keskipaalua. Kulmapaalut voimme panna myöhemmin."

Smoke leikkeli veitsellään jalkineiden nahkaa ja hihnoja. Ne olivat niin jään kovettamat, että ritisivät, kun Smoke koputteli ja sahaili. Pitkävartistet villasukat olivat kuin tupet jäässä ja hyvin jäykät.

"Miten on jalkojenne laita?" kysyi Smoke työtä tehdessään.

"Kokonaan kohmettuneet. En saa liikkumaan varpaitani. Niistä on tunto poissa. Mutta kyllä tästä selvitään. Tuli palaa ihanasti. Pitäkää varanne, etteivät kätenne palellu. Ne ovat varmaan nyt kontassa, koska liikkuvat noin kömpelösti."

Kit veti rukkaset käsiinsä ja pieksi niitä hurjasti lähes minuutin sivujansa vastaan. Kun hän tunsu veren pistelevän, otti hän rukkaset käsistään, reviskeli ja viilteli ja sahaili ja hakkaili jäätyneitä vaatteita. Toisen jalan valkoinen nahka tuli näkyville, sitten toisenkin.

Sitten alkoi lumella hierominen. Smoke hieroi niin voimakkaasti ja rajusti, että tyttö kiemurteli ja vapisi ja valitteli ihastuneena, kun hänelle tuotettiin sellaista tuskaa.

Smoke puolittain raahasi hänet lähemmäksi tulta ja asetti hänen jalkansa huovalle pelastavien liekkien lähelle.

"Teidän on nyt pidettävä vähän aikaa huolta niistä", sanoi Smoke.

Joy saattoi nyt vaaratta ottaa käsineet pois ja hoidella itse jalkojaan. Hän piti varansa kuten ainakin viisas ja perehtynyt, että tulen hehku pääsi vaikuttamaan vain hitaasti. Smoke hieroi sillä aikaa käsiään. Lumi ei sulanut eikä ollut edes kosteata. Sen keveät kristallit olivat kuin hiekkajyväsiä. Verenkierron pistelmät ja kivut palasivat vitkalleen jähmettyneeseen lihaan. Sitten hän korjasi tulta, aukaisi tytön selässä olleen matkapussin ja otti sieltä täydellisen jalkinekerran.

Shorty tuli joen uomaa takaisin ja kapusi äyrästä heidän luokseen.

"Olen vallannut varmaan tuhannen jalkaa", julisti hän. "Numerot kaksikymmentäseitsemän ja kaksikymmentäkahdeksan. Olin saanut pistetyksi seitsemäntenkolmatta vain ylemmän valtausmerkin, kun tapasin ensimmäisen otuksen niistä jäljellejääneistä. Hän sanoi suorin sanoin, etten saanut vallata kahtakymmentäkahdeksaa. Ja minä sanoin hänelle..."

"No no!" huudahti Joy. "Mitä sanoitte hänelle?"

"No niin, sanoin hänelle suorin sanoin, että ellei hän korjaa luitaan viidensadan jalan päähän, teen jäätelöä hänen nokastaan. Hän meni matkaansa, ja minä panin keskipaalut kahteen valtaukseseen, kumpikin hyvin viisisataa jalkaa. Meidän alueemme on nyt turvattu. Nyt on liian pimeä mennä katsomaan, mutta voimme pistää kulmapaalut huomenaamalla."

III.

Herättyään he huomasivat, että ilma oli muuttunut yön kuluessa. Pakkanen oli lauhtunut äkkiä. Heidän huopainsa päällä oli kuusi tuumaa kristallista lunta.

"Hyvää huomenta! Miten on jalkojen laita?" huusi Kit tervehtien tulen tuhkan yli sinne, missä Joy Gastell istui makuuturkeissaan ja ravisteli huolellisesti lunta pois.

Shorty teki tulen ja meni hakkaamaan joesta jäätä. Smoke laitteli aamiaista. Päivä alkoi sarastaa, kun he lakkasivat syömästä.

"Smoke, mene asettamaan ne kulmapaalut", sanoi Shorty. "Siellä, mistä hakkasin jäätä kahviin, on alla hiekkaa. Minä sulatan vettä ja huuhton koetteeksi pannullisen sitä hiekkaa."

Smoke lähti kirves kädessä panemaan merkkipaaluja. Seitsemännekolmatta keskipaalun kohdalta hän meni suorakulmaisesti kapean laakson poikki sen laitaa kohti. Hän toimi suunnitelmallisesti, mutta samalla automaattisesti, sillä hänen mielessään olivat edellisen illan tapahtumat vielä elävinä. Hän tunsu jotakin sellaista, että hän oli saanut valtansa alaisiksi lumella hieromiensa jalkojen ja nilkkojen suloiset viivat ja lujat lihakset, ja tuo valtaus näytti ulottuvan koko tyttöön. Tuo kuuma omistamisenhalu piti häntä hämärällä tavalla kahleissaan. Hänestä näytti, että hänen tarvitsisi vain mennä Joy Gastellin luo, ottaa hänen kätensä omaansa ja sanoa: "Tule."

Tämän mielialan vallitessa hän teki havainnon, joka sai hänet unohtamaan naisen. Laakson laitaa hän ei tehnyt mitään kulmamerkkiä. Hän ei päässyt koko sille reunalle, vaan sen sijaan hän huomasi toisen virran olevan vastassaan. Hän palasi joelle, jonka rannalla keskipaalut olivat. Hän seurasi tasangon poikki viran uomaa, joka teki ison, hevosenkengän muotoisen mutkan, ja huomasi, että nuo kaksi jokea olivatkin samaa jokea. Hän kävellä raahusti lumen halki kaksi kertaa laakson reunalta laakson reunalle, ensimmäisellä kerralla alemmasta, seitsemännekolmatta merkkipaalusta, toisella kerralla ylempästä, kahdeksannekolmatta merkistä, ja huomasi, että jälkimmäisen *ylempi merkki* oli *alempana kuin edellisen alempi*.

Harmaassa iltahämärässä ja puolipimeässä Shorty oli tehnyt heidän molemmat valtauksensa tuossa hevosenkengässä. Kit rähmi pieneen leiripaikkaan takaisin. Shorty oli lopettanut pannuun ottamansa hiekan huuhtomisen ja räjähti hänet nähtyään puhumaan.

"Kas tuossa!" huudahti Shorty ojentaessaan pannua. "Vilkaisepa sitä! Aivan siivoton määrä kultaa."

Kaksisataa dollaria sentilleen. Huuhdehiekassa on sitä runsaasti. Olen kirmaillut jos joitakin kultapitoisia hiekkakerroksia, mutta en ole saanut koskaan sellaista voita kuin on tässä pannussa."

Smoke heitti välinpitämättömän silmäyksen karkeaan kultaan, kaatoi itselleen kupin kahvia tulen ääressä ja laskeutui istumaan. Joy älysi, että jotakin oli vinossa, ja silmäili häntä kiihkein ja huolestunein katsein. Mutta Shortya suututti, kun hänen toverinsa ei ollut ihastuksissaan löydön takia.

"Mikä vaivaa, kun et katso ja kirkastu?" kysyi hän. "Meillä on tässä oikea aarre, ellet nyrpistä nokkaasi kahdensadan dollarin pannuille."

Smoke hörppäsi kahvia, ennen kuin vastasi.

"Lyhyesti, Shorty, sinä merkitsit meille kultapalstat hevosenkengän muotoisesta mutkasta."

Shorty pani kultapannun maahan ja nousi seisomaan.

"Jatka", toisti hän.

"Kahdeksaskolmatta ylempi merkkipaalu on kymmenen jalkaa seitsemättäkolmatta alemmaa merkkipaalua alempana."

"Smoke, tarkoitat, ettemme ole saaneet mitään?"

"Pahemmin on asia: olemme saaneet kymmenen jalkaa vähemmän kuin ei mitään."

Shorty lähti juoksemaan äyrästä alas. Viiden minuutin kuluttua hän palasi. Joyn kysyvään katseeseen hän vastasi nyökkäämällä. Sanaa sanomatta hän meni ja istui pölkylle sekä tuijotti siinä kenkiensä edessä olevaan lumeen.

"On parasta, että lyömme hynttyyt kasaan ja lähdemme takaisin Dawsoniin", sanoi Smoke ja alkoi kääriä huopia kokoon.

"Olen pahoillani, Smoke", sanoi Joy. "Minun syytäni kaikki."

"Kaikki hyvin", vastasi Smoke. "Kullakin päivällä työnsä, tiedättehän."

"Mutta se on minun syytäni, kokonaan minun", tenäsi Joy. "Isä teki valtauksen minulle alhaalla löytöpaikan lähellä, kuten tiedätte. Minä annan osani teille."

Kit pudisti päätään.

"Shorty", pyysi tyttö rukoilevasti.

Shorty pudisti päätään ja alkoi nauraa. Se oli suurenmoinen nauru. Hohotukset ja tukahdetut räjähdykset vaihtelivat.

"Minä en ole hysteerinen", selitti hän. "Toisina hetkinä minulla on kovin hauskaa, ja tämä on yksi niitä."

Hänen katseensa osui kultapannuun. Hän loikkasi askelen ja potkaisi pannua, niin että kulta hajosi pitkin maata.

"Se ei ole meidän", sanoi hän. "Se kuuluu äijärähjälle, jonka minä pakotin eilen illalla perääntymään viisisataa jalkaa. Ja mikä minua tässä kismittää, on se, että neljäsataayhdeksänkymmentä jalkaa siitä sisältää rikkautta ... hänen rikkauttaan. Tule, Smoke. Lähdetään taivaltamaan Dawsoniin. Mutta jos sinun tekee mielesi tappaa minut, niin en pane sormeanikaan esteeksi."

SHORTYN UNET

I.

"Kummallista, kun et pelaa ollenkaan", sanoi Shorty Smokelle eräänä iltana Elkhornin ravintolassa. "Eikö se ole mennyt vereesi?"

"Kyllä", vastasi Smoke. "Mutta minulla on laskelmat päissäni."

Pelaaminen on mielestäni rahojeni hävitystä."

Suuressa tarjoiluhuoneessa kuului heidän ympärillään tusinasta pelipöydästä raksutusta, ratinaa ja pärinää. Miehet koettivat niiden ääressä onneaan turkit yllä ja hirvennahkamokkasiinit jalassa. Smoke teki kädellään heitä kaikkia tarkoittavan viittauksen.

"Katsopa heitä", sanoi hän. "On matemaattisesti varma, että he häviävät tänä iltana enemmän kuin voittavat, että suuri osa häviää par'aikaa."

"Olet tarkka tekemään laskelmia", mutisi Shorty ihailen. "Ja pääasiassa olet oikeassa. Mutta on olemassa sellaisia kuin tosiasiat. Yksi niitä on onni pelissä. Toisinaan voittaa kuka tollikko tahansa. Ainoa voittamistapa uhkapelissä on odottaa vihjettä, että tulee onni, ja kohottaa panos sitten katon korkuiseksi."

"Se kuuluu yksinkertaiselta", arvosteli Smoke, "niin yksinkertaiselta, etten voi käsittää, miksi kukaan häviää."

"Tuo häiriö johtuu siitä", myönsi Shorty, "että useimmat ihmiset antavat vihjeen viedä heidät harhaan. Ainakin minun on käynyt erinäisissä tilaisuuksissa niin. Pitää koettaa ja löytää se oikea."

Smoke ravisti päätään.

"Sekin on laskelmaa, Shorty. Enimmät ihmiset erehtyvät vihjeeseensä nähden."

Smoke oli menossa pöydän luo, kun Shorty tarttui hänen käsivarteensa.

"Odotahan. Olen saanut juuri sellaisen vihjeen. Panepa dollarisi pyöräpelille."

He menivät tarjoilupöydän lähellä olevan pelipöydän luo.

"Odota, kunnes sanon", neuvoi Shorty.

"Mikä numero?" kysyi Smoke.

"Valitse itse. Mutta odota, kunnes sanon 'nyt!'"

"Ethän tahdo sanoa, että minua onnestaa tässä pöydässä?" uteli Smoke.

"Odota, niin saat nähdä", vaati Shorty. "Nyt! Anna mennä!"

Pankinpitäjä oli juuri pannut pienen norsunluisen pallon pyörimään.

Smoke, joka oli pöydän alapäässä, kumartui erään pelaajan yli ja heitti sokeasti dollarin. Se vierii sileätä, viheriäistä vaatetta pitkin ja pysähtyi kauniisti keskelle "34":ää.

Pallo seisahtui, ja pankinpitäjä ilmoitti: "Kolmekymmentäneljä voittaa." Hän puhdisti pöydän ja pinosi kolmekymmentäviisi dollaria Smoken dollarin viereen. Smoke otti rahat ja Shorty taputti häntä olkapäälle.

"No, siinä tuli vihjeestä todellista hyötyä. Smoke. Kuinka minä aavistin sen? Sitä en osaa sanoa. Tiesin vain, että voittaisit. Jos dollarisi olisi sattunut seisahtumaan jonkin toisen numeron päälle, olisit kuitenkin voittanut juuri saman erän. Kun vihje on oikea, ei voi olla voittamatta."

"Ajattele, että se olisi pysähtynyt nollaan?" kysyi Smoke, kun he menivät tarjoilupöydän luo.

"Silloin olisit voittanut sillä numerolla", oli Shortyn vastaus. "Siitä ei pääse mihinkään. Vihje on vihje. Saatpa nähdä. Tule vielä pöydän luo. Hankittuani voiton sinulle olen saanut vihjeen, että osaan ottaa muutamia voitonnumeroita itselleni."

"Pelaatko jonkin järjestelmän mukaan?" kysyi Smoke kymmenen minuutin päästä, kun hänen toverinsa oli napannut sata dollaria.

Shorty ravisti närkästyneenä päätään ja pani merkkejä numeroiden "3", "11" ja "17" lähelle sekä heitti varamerkin "vihreälle."

"Helvetti on varmaan mätetty täyteen tolvanoita, jotka pelaavat järjestelmän mukaan", sanoi hän, kun pankinpitäjä haravoi pöytää.

Smoke katseli ensin välinpitämättömästi. Sitten mielenkiinto kasvoi. Hän seurasi tarkasti pelin yksityiskohtia. Siten hän näki, kuinka pallo pyöri ja kuinka panoksia tehtiin ja maksettiin. Hän ei kuitenkaan pelannut, katseli vain. Se jännitti hänen mieltään niin, että Shortyn oli vaikea saada hänet

pois pöydän äärestä ilmoitettuaan saaneensa kyllikseen.

"Annas olla", nauroi Smoke, "olen saanut juuri nyt erään vihjeen —"

Shortyn silmät säkenöivät, kun hän huudahti kiihkeästi:

"Mikä se on? Ota se huomioon ja mene heti pelaamaan."

"Ei se ole sitä laatua, Shorty. Minä olen saanut nyt sellaisen vihjeen, että minä kehitän järjestelmän, joka kääntää ylösalaisin koko pyöräpelin."

"Järjestelmän!" örähti Shorty ja katseli sitten toveriaan säälivästi.

"Smoke, kuuntele toverisi ääntä ja anna järjestelmien olla rauhassa. Järjestelmät hävittävät varmasti. Niissä ei ole minkäänlaista vihjettä."

"Sen tähden pidänkin niistä", vastasi Smoke. "Järjestelmissä on laskelmaa. Kun olet saanut oikean järjestelmän, et voi hävitä, ja siinä juuri on sen ja vihjeen välinen ero. Et tiedä koskaan, milloin oikea vihje menee väärään."

"Mutta minä tiedän joukon järjestelmiä, jotka ovat vieneet väärään, enkä ole nähnyt minkään järjestelmän vielä voittavan." Shorty oli vaiti ja huohti. "Kuule, Smoke, jos sinä alat särkeä päätäsi järjestelmillä, niin tämä ei ole oikea paikka sinulle, vaan meidän on aika lähteä taas matkoille."

II.

Smoke kulutti vielä pitkiä tunteja ja päiviä katselemalla peliä. Sitten tuli vihdoin ilta, jolloin hän julisti olevansa valmis. Shorty seurasi häntä pahaa aavistaen ja hautajaissaattolaisen näköisenä Elkhornin ravintolaan. Smoke osti siellä rullan pelimerkkejä ja asettautui pöydän siihen päähän, jossa pankinpitäjä oli. Yhä uudelleen pantiin pallo pyörimään, ja toiset pelaajat voittivat tai hävisivät, mutta Smoke ei pannut vielä vaaraan ainoatakaan merkkiä. Shorty kävi kärsimättömäksi.

"Pane likoon, pane, pane!" vaati hän. "Lopetetaan nämä hautajaiset. Vai mikä vaivaa? Jänistääkö?"

Smoke pudisti päätään ja odotti. Toistakymmentä peliä hurautti ohi. Sitten hän pani äkkiä kymmenen dollarin merkit "26":een. Se numero voitti, ja pankinpitäjä maksoi Smokelle kolmesataaviisikymmentä dollaria. Meni taas toistakymmentä peliä, meni kolmekymmentä, vasta sitten Smoke pani kymmenen dollaria "32":een. Hän sai taas kolmesataaviisikymmentä dollaria.

"Sinulla on vihje", kuiskasi Shorty äänekkäästi hänen korvaansa. "Käytä sitä!"

Kului puoli tuntia. Smoke oli sen ajan toimetonna. Sitten hän pani kymmenen dollaria "34":ään ja voitti.

"Vihje!" kuiskasi Shorty.

"Eikä ole", kuiskasi Smoke takaisin. "Järjestelmä sen tekee. Eikö se olekin soma?"

"Älä puhu minulle sellaista", vastusteli Shorty. "Vihjeitä saa ihmeen hassuilla tavoilla. Sinä voit ajatella, että se on järjestelmä, mutta se ei ole sittenkään. Järjestelmät ovat mahdottomia. Niitä ei voi olla. Varmaankin jokin vihje johtaa peliäsi."

Smoke muutti nyt pelitapaansa. Hän teki useammin panoksia riputellen yksityisiä merkkejä sinne tänne ja hävisi useammin kuin voitti.

"Lopeta jo", neuvoi Shorty. "Korjaa omasi. Olet osannut jo kolme kertaa kohdalle. Olet tuhat dollaria voitolla. Et saa sitä säilymään."

Pallo lähti samalla hetkellä pyörimään, ja Smoke pani kymmenen merkkiä "26":een. Pallo vierähti "26":n loveen, ja pankinpitäjä maksoi taas hänelle kolmesataaviisikymmentä dollaria.

Neljännestunnin kuluessa Smoke teki erinäisiä pieniä panoksia ja hävisi. Ripeän päätteliäästi, kuten hänen oli tapana tehdä suuret iskunsa, hän heitti kaksikymmentäviisi dollaria "kaksoisnollaan", ja pankinpitäjä maksoi hänelle kahdeksansataaseitsemänkymmentäviisi dollaria.

"Herätä minut, Smoke, minä näen unta", vaikeroi Shorty.

Smoke hymyili, silmäili muistikirjaansa ja syventyi laskelmiinsa.

Väkeä oli sulloutunut paljon pöydän ympärille, sillä pelaajat koettivat pelata samoilla numeroilla kuin

hän. Silloin hän muutti peliään. Hän pani kymmenen kertaa peräkkäin kymmenen dollaria "18":aan ja hävisi. Rohkeimmatkin erkanivat hänen kintereiltään. Hän muutti numeroa ja voitti taas kolmesataaviisikymmentä dollaria. Pelaajat alkoivat heti uudelleen seurata häntä, mutta luopuivat taas hävittyään sarjan panoksia.

"Lopeta jo, Smoke, lopeta", alkoi Shorty neuvoa. "Pisimmälläkin vihjesarjalla on loppunsa, ja sinun sarjasi on nyt lopussa. Et voita enää."

"Vielä yksi voitto, ennen kuin lopetan", vastasi Smoke.

Hän pelasi eri numeroilla ja vaihtelevalla onnella muutaman minuutin. Sitten hän pani kaksikymmentäviisi dollaria "kaksoisnollaan."

"Nyt minä lakkaan", sanoi hän pankinpitäjälle, kun voitti.

"Oh, ei sinun tarvitse näyttää sitä minulle", sanoi Shorty, kun he menivät punnitsijan luo. "Minä olen pysynyt perässä. Sinulla on saatavaa noin kolmetuhattakuusisataa. Kuinka liki osasin sanoa?"

"Kolmetuhatta kuusisataakolmekymmentä", vastasi Smoke. "Ja nyt sinä saat kantaa kullan kotia."

III.

"Älä kiristä liiaksi onneasi", pyyteli Shorty Smokea heidän tuvassaan seuraavana iltana, kun Smoke teki valmistuksia lähteäkseen Elkhornin ravintolaan. "Sinä käytit valtavan suuren määrän vihjeitä, mutta käytit ne loppuun. Jos menet takaisin, menetät varmaan kaikki voittoni."

"Mutta olenhan sanonut sinulle, Shorty, ettei minulla ole vihjeitä. Se on laskelmaa. Se on järjestelmä. Minä en voi hävitä."

Kun he astuivat Elkhornin ravintolaan, kääntyivät kaikkien katseet Smokeen, ja pöydän ympärillä olevat tekivät tilaa hänelle. Hän istui vanhalle paikalleen pöydän päähän, missä pankinpitäjäkin oli. Hänen peluunsa oli aivan toisenlaista kuin edellisenä iltana. Puolentoista tunnin kuluessa hän teki vain neljä panosta, mutta jokainen niistä oli kaksikymmentäviisi dollaria ja jokainen voitti. Hän sai kolmetuhattaviisisataa dollaria, ja Shorty kantoi kultahiekan kotitupaan.

"Nyt on aika lakata pelaamasta", neuvoi Shorty istuessaan makuulavan reunalla ja riisuessaan jalkineitaan. "Olet seitsemäntuhatta voitolla. Se ihminen on hullu, joka kiristää kovemmin onneansa."

"Shorty, se olisi huvittavan hassu ihminen, joka ei käyttäisi hyväkseen tällaista voittojärjestelmää kuin tämä minun on."

"Smoke, olet hyvin selväjärkinen poika. Olet saanut kouluopetusta. Opit enemmän minuutissa kuin minä oppisin neljässäkymmenessä tuuhannessa vuodessa. Mutta olet samalla ihan väärässä, kun sanot onneasi järjestelmäksi. Olen ollut yhdessä ja toisessa mukana, olen nähnyt yhtä ja toista ja sanon suoraan ja tutunomaisesti ja vakuuttavasti, että mitään pelipankkia räjähdyttävää järjestelmää ei voi olla."

"Mutta minähän näytän sinulle sellaisen järjestelmän. Siinä ponsi on."

"Ethän toki, Smoke. Tämä on vain unennäköä. Minä nukun. Hetken päästä minä herään, teen tulen ja laitan aamiaista."

"No, mutta tuossa on se kultapussi, sinä epäuskoinen ystävä. Punnitse sitä käsissäsi."

Smoke heitti pullean kultapussin toverinsa polville. Se painoi kolmekymmentäviisi naulaa, ja Shorty huomasi täydellisesti sen rusentavan painon, kun se mätkähti hänen reisilihoilleen.

"Se on todella olevaista", jankutti Smoke pätevää mielipidettään.

"Minä näen unta, Smoke, ja sinä kummittelet minun unissani ja vaivaat minua järjestelmilläsi. Jos pidät minusta, jos totta puhuen pidät minusta, niin sinä vielä huudat: 'Herää, Shorty! Herää!' Ja minä herään ja valmistan aamiaisen."

IV.

Kun Smoke teki kolmantena peli-iltana ensimmäisen panoksensa, työnsi pankinpitäjä hänen viisitoista dollariansa takaisin.

"Kymmenen on korkein, jolla voitte pelata", sanoi hän. "Ylin raja on alennettu."

"Tehty mitättömäksi", ivaili Shorty.

"Ei tarvitse pelata tässä pöydässä, ellei tahdo", vastasi pankinpitäjä. "Ja minä sanon nyt tavatessa suoraan, että mielestämme olisi parempi, jos toverinne ei pelaisi pöydässämme."

"Pelkäätekö hänen järjestelmäänsä, heh?" härnäsi Shorty, kun pankinpitäjä maksoi kolmesataaviisikymmentä dollaria.

"En voi sanoa uskovani mihinkään järjestelmiin, kun en tee sitä. Ei ole koskaan ollut järjestelmää, joka olisi vaikuttanut uhkapeliin. Mutta minä olen nähnyt muutamia kummallisia, sarjamaisia onnenpotkauksia enkä anna tämän pankin kukistua, jos voin estää sen."

Smoke voitti edelleen ilta illalta. Hänen pelitapansa oli vaihteleva. Asiantuntija toisensa jälkeen oli ihmistungoksessa pöydän ympärillä ja kirjoitteli muistiin hänen panoksiaan ja numeroitaan. Yritykset hänen järjestelmänsä selville saamiseksi menivät hukkaan. He valittelivat, etteivät saaneet kiinni johtolangan päästä, ja vannoiivat, että se oli pelkkää onnistumista, vaikkakin laatuaan suurenmoisinta, mitä he olivat nähneet.

Smoken vaihteleva peli pimitti heidät. Aika-ajoin hän katseli muistikirjaansa tai teki pitkiä laskelmia. Saattoi kulua tuntikausi hänen tekemättä yhtään panosta. Toisinaan hän otti kolme korkeinta voittoa peräkkäin ja sieppasi tuhat dollaria tai vähän enemmän viidessä tai kymmenessä minuutissa. Toisinaan hänellä oli taasen tapana riputella pelimerkkejä yksitellen sinne tänne pelipöydälle ihan tuhaten ja kummastuttavasti, kunnes hän pallon huristaessa viimeisiä kierroksiaan pani äkkiä korkeimman panoksen sarakkeelle, värille ja numerolle ja voitti kaikilla kolmella. Mutta joka ilta, miten peli vaihtelikin, Shorty kantoi kotiin hänelle kolmetuhattaviisisataa dollaria.

"Ei siinä ole mitään järjestelmää", selitti Shorty eräässä heidän iltakeskustelussaan, kun he olivat maata menossa. "Minä seuraan ja seuraan peliäsi, mutta siitä ei saa selkoa. Et pelaa koskaan kahdesti samoin. Kaikki on siinä, että sieppaat voiton, milloin tahdot, ja milloin tahdot olla voittamatta, teet senkin tahallisesti."

"Shorty, ehkä olet lähempänä totuutta kuin luuletkaan. Olen ottanut aika ajoin häviöitä. Se kuuluu järjestelmäni."

"Hiiteen järjestelmä! Olen puhutellut kaupungin jokaista pelaajaa, ja he ovat viimeistä miestä myöten yhtä mieltä siitä, että järjestelmää ei ole."

"Ja kuitenkin minä olen joka hetki valmis näyttämään heille sellaisen."

Shorty aikoi sammuttaa kynttilän, mutta pidättäytyi vielä.

"Kuulehan, Smoke. Olen tosiaankin ymmällä. Luulet ehkä, että tämä on kynttilä. Ei ole. Enkä minäkään ole tässä. Minä olen jossakin matkoilla, huopapeittojen sisällä, makaan selälläni suu auki ja uneksin kaikkea tätä. Ja sinä olet se, joka puhut, yhtä vähän kuin tämä kynttilä on kynttilä."

"Kuinka hassunkurista, että minä näen sattumalta samaa unta kuin sinä", väitti Smoke.

"Ei se ole mitään hassua. Olet osa untani, siinä kaikki. Olen kuullut unissani monen miehen puhuvan. Mieli sanoa sinulle erään asian, Smoke. Pääni on menossa ihan pyörälle. Jos tämä uni pitää meitä vielä vallassaan, niin puren suoneni poikki ja alan kirkua."

V.

Kuudentena peli-iltana oli raja Elkhornin ravintolassa alennettu viiteen dollariin.

"Samantekevä", vakuutti Smoke pankinpitäjälle. "Tahdon tänä iltana kolme ja puoli tuhatta kuten tavallisesti, ja te vain pakotatte minut pelaamaan kauemmin. Minun on saatava voittoja kaksin verroin, siinä koko juttu."

"Miks'ette mene johonkin toiseen pöytään?" kysyi pankinpitäjä vihaisena.

"Kun pidän tästä." Smoke katseli humisevaa kamiinaa, joka oli vain muutaman askelen päässä. "Täällä ei sitä paitsi ole vetoa, vaan on lämmin ja mukava."

Kannettuaan yhdeksäntenä iltana kultahiekan kotiin Shorty tuli haltioihinsa.

"Minä lopetan tämän Smoke, lopetan", alkoi hän. "Tiedän saaneeni kylläkseni. En näe unta. Silmäni ovat selällään. Järjestelmää ei voi olla, mutta sinä pelaat kuin olisi sellainen. Maailma on mennyt mäsäksi. Ei ole enää mitään säännöllistä eikä yhtenäistä. Kertomataulu ei pidä kutiaan. Kaksi on

kahdeksan, yhdeksän on yksitoista, ja kaksi kertaa kaksi on kahdeksansataa neljäkymmentäkuusi ja — ja — ja — puoli. Sinulla on järjestelmä. Numerot lyövät numeroita. Mikä ei ole, se on, ja olematon on olevaista. Aurinko nousee lännestä, kuu on kultasuoni, tähdet ovat säilykepurkkeja, vesi on ilmaa, minä en ole minä, sinä olet joku muu, ja me olemme ehkä kaksosia, ellemme ole espanjan vihreässä keitettyjä perunoita. Herätä minut! Oh! Herätä minut valveille!"

VI.

Seuraavana aamuna tuli hirsimajaan eräs vieras. Smoke tunsu hänet. Se oli Harvey Moran, Tivolin pelipankin omistaja. Hänen syvässä ja äreässä äänessään oli rukoileva sävy, kun hän rupesi esittämään asiataan.

"Se on nyt sillä lailla, Smoke", aloitti hän. "Te olette pannut meidät arvelemaan. Minä edustan yhdeksää muuta pelipaikkojen omistajaa ja itseäni, siis kaupungin kaikkia huvittelusaleja. Me emme ymmärrä. Tiedämme, ettei mikään järjestelmä ole mahtanut milloinkaan mitään pyöräpelille. Kaikki yliopistojen matemaattiset nerot ovat vakuuttaneet meille pelaajille samaa. He sanovat, että pyöräpeli itse on järjestelmä, yksi ainoa järjestelmä, ja sen tähden ei mikään järjestelmä voi nujertaa sitä, sillä jos niin kävisi, niin olisi aritmetiikka tehnyt vararikon."

Shorty nyökäytteli tarmokkaasti päätään.

"Hyvä, olette nähnyt minun pelaavan", vastasi Smoke ilkkuen. "Jos luulette, että minulla on vain nippu pelionnea, miksi olette levoton?"

"Siinäpä se mutka. Emme voi olla huolestumatta. Teillä on järjestelmä, ja kuitenkin olemme aina selvillä, ettei sitä voi olla. Olen pitänyt teitä viisi iltaa silmällä, ja kaikki, mitä olen saanut selville, on siinä, että te suositte eräitä numeroita ja voitatte. Me kymmenen pelihuoneen pitäjää olemme nyt ryhtyneet yhteistoimintaan ja haluamme tehdä rauhallisen ehdotuksen. Laitamme pyöräpelin Elkhornin takahuoneeseen, pidämme pankkia teitä vastaan ja te saatte löylyttää meitä. Vain te, Shorty ja me. Mitä tuumitte?"

"Minun mielestäni sen pitäisi käydä toisella tavalla", vastasi Smoke. "Teidän sopii tulla tapaamaan minua. Pelaa tänä iltana Elkhornin tarjoiluhuoneessa. Voitte yhtä hyvin tarkastaa pelaamistani siellä."

VII.

Kun Smoke asettui sinä iltana tavalliselle paikalleen pelipöydän päähän, lakkautti pelauttaja heti pelaamisen.

"Peli on suljettu", sanoi hän. "Viranomaisten määräys."

Mutta koolle tulleet pelipaikkain omistajat eivät olleet petettävissä. Muutamassa minuutissa he järjestivät panokset, jokainen pisti tuhannen, ja ottivat pelipöydän haltuunsa.

"Tulkaa nyt ja löylyttäkää meidät", vaati Harvey Moran uhmaillen, kun pelauttaja lähetti pallon pyörimään ensimmäistä kierrosta.

"Pannaan kaksikymmentäviisi ylimmäksi rajaksi", ehdotti Smoke.

"Antaa huhkia!"

Smoke pani heti kahdenkymmenenviiden merkit "kaksoisnollaan" ja voitti.

Moran pyyhki hikeä otsaltaan.

"Jatka", sanoi hän. "Meillä on kymmenentuhatta tässä pankissa."

Puolentoista tunnin kuluttua ne kymmenentuhatta olivat Smoken.

"Pankki on tyhjä", ilmoitti pelauttaja.

"Joko saitte kylliksenne?" kysyi Smoke.

Pelipaikkain omistajat katselivat toisiaan. He olivat kauhuissaan. He olivat tekemisissä miehen kanssa, joka oli paremmin tutustunut onnen lakeihin tai joka sai avuksensa korkeammat, aavistamattomat lait.

"Antaudumme", sanoi Moran. "Eikö niin, Burke?"

Pitkä Burke, jolle kuuluivat M- ja G-salin pelit, nyökäytti.

"On tapahtunut mahdottomia", sanoi hän. "Tällä Smokella on tosiaankin järjestelmä. Jos annamme hänen jatkaa, menemme kaikki nurin. Jos pidämme pelejäme edelleen käynnissä, on meidän alennettava korkein panosraja yhteen dollariin, tai kymmeneen senttiin, tai yhteen senttiin. Siinä kaikki, mitä voin nähdä."

Kaikki silmäilivät Smokea. Hän kohautti olkapäitään.

"Siinä tapauksessa on minun, hyvät herrat, palkattava joukko miehiä pelaamaan kaikissa pöydissä. Voin maksaa heille kymmenen dollaria neljän tunnin työvuorolta ja ansaita rahaa."

"Niin ollen on meidän lakkautettava liikkeemme", vastasi pitkä Burke, "ellette —." Hän epäröi ja käänsi katseensa tovereihinsa nähdäkseen, olisivatko he taipuvaisia. "Ellette suostu kauppaan. Paljonko tahdotte järjestelmästäne?"

"Kolmekymmentätuhatta dollaria", vastasi Smoke. "Kolmentuhannen taksoitus kullekin."

He kiistelivät ja myöntivät.

"Ja te ilmoitatte meille järjestelmänne?"

"Tietysti."

"Ja lupaatte, ettette pelaa pyöräpeliä Dawsonissa enää koskaan?"

"En, hyvä herra", sanoi Smoke jyrkästi. "Lupaan, etten käytä enää tätä järjestelmää."

"Eihän teillä vain liene muita järjestelmiä. Vai onko?" älähti Moran.

"Odottakaahan!" huudahti Shorty. "Neuvottelen toverini kanssa. Tule tänne syrjään, Smoke."

Smoke seurasi salin rauhalliseen nurkkaan. Sadat uteliaat silmät suuntasivat samalla katseitaan heihin.

"Kuule, Smoke", kuiskasi Shorty käheästi. "Ehkä tämä ei olekaan unta. Siinä tapauksessa myyt mahdottoman halvalla. Olet saanut tohveleissaan tallusteleavan maailman kynittäväksesi. Siinä on miljoonia. Ravista sitä! Ravista kovasti!"

"Mutta jos se on unta?" kysyi Smoke hiljaa.

"Kyni sitten noita pelipankinpitäjiä unten menestykseksi oikein yltäkylläisesti. Mitäpä hyvää uneksimisesta, ellei unennäkö saa todella suurenmoista loppua?"

"Tämä ei ole onneksi unta, Shorty."

"Siinä tapauksessa en anna sinulle koskaan anteeksi, jos myyt sen kolmellakymmenellä tuhannella."

"Kun olen myynyt sen sillä hinnalla, niin sinä hyppäät kaulaani kiinni, heräät ja huomaat, ettet ole lainkaan uneksinut. Tämä ei ole mitään unta, Shorty. Parin minuutin päästä huomaat, että olet ollut ihan valveillasi koko ajan. Sen saatan sanoa sinulle, että kun myyn, niin teen sen sen tähden, että minun on myytävä."

Pöydän luo palattuun Smoke ilmoitti pyöräpelien omistajille, että hän pysyi vielä tarjouksessaan. Kukin herroista omistajista tarjosi hänelle kolmentuhannen sitoumuksen.

"Vaadi käteistä", varoitteli Shorty.

"Olin juuri aikeissa sanoa, että tahdon käteismaksun", ilmoitti Smoke.

Elkhornin omistaja lunasti herrojen sitoumukset, ja Shorty otti kultahiekan haltuunsa.

"Nyt ei ole halua herätä", höpisi hän punnitessaan käsin eri pusseja.

"Yhteen laskettuna on tämä seitsemänkymmentuhannen dollarin uni."

"Mikä on se teidän järjestelmänne?" kysyi pitkä Burke. "Olemme maksaneet hinnan siitä ja tahdomme sen."

Smoke meni edellä pelipöydän luo.

"No hyvät herrat! Hetkinen kärsivällisyyttä. Tämä ei ole mikään tavallinen järjestelmä. Tuskin tätä voi sanoa lailliseksi, mutta tämän suuri ansio on siinä, että tämä toimii. Minulla on omat arveluni, mutta

puhumatta paras. Saatte nähdä. Herra pankkiiri, pitääkö pallo varalla. Odottakaa, aion päästä numeroon '26'. Otaksutaan, että olen pannut panoksen siihen. Olkaa valmiina, herra pankkiiri. — Nyt!"
Pallo pyöri ympäri.

"Ottakaa huomioon", jatkoi Smoke, "että '9' oli aivan vastapäätä."

Pallo oli numerossa "26."

Pitkä Burke kirosi syvällä rintaäänellä. Kaikki jäivät odottamaan.

"Jotta 'kaksoisnolla' voitaisi, pitää '11':n olla vastapäätä.
Koettakaa itse ja katsokaa."

"Entä se järjestelmä?" kysyi Moran kärsimättömästi. "Tiedämme, että osaatte ottaa voittavia numeroita, tiedämme, mitkä ne numerot ovat, mutta miten taidatte tehdä niin?"

"Seuraan järjestystä. Minun onnistui sattumalta panna huristava pallo kaksi kertaa merkille, kun '9' oli vastapäätä. Molemmilla kerroilla voitti '26'. Myöhemmin huomasin sattuvan taas niin. Sitten etsin katselemalla muita sarjoja ja löysin niitä. Jos 'kaksoisnolla' on vastapäätä, voittaa '32', jos '11', voittaa 'kaksoisnolla'. Se ei tapahdu aina, mutta se tapahtuu tavallisesti. Kuten sanoin, minulla on omat arveluni, mutta puhumatta paras."

Pitkä Burke alkoi päästä hiukan jäljille. Hän kumartui, seisautti pyörän ja tutki sitä huolellisesti. Yhdeksän muun pyöräpelin omistajan päät kurottautuivat ja rupesivat myös tutkimaan. Pitkä Burke ojensi vartensa suoraksi ja heitti silmäyksen lähellä olevaan kamiinaan.

"Helvetti", sanoi hän. "Eihän siinä ollut mitään järjestelmää. Pöytä on ollut tulen lähellä, ja tuo hiton pyörä on käynyt kieroksi. Ja meitä on vedetty nenästä perinpohjin. Eipä kumma, että Smoke tahtoi pelata tässä pöydässä."

Harvey Moranilta pääsi iso lohdutuksen huokaus. Hän pyyhki otsaansa.

"No niin, samantekevä", sanoi hän. "Päästiin kuitenkin halvalla hinnalla selville siitä, ettei se ollut mikään järjestelmä." Hänen kasvonsa alkoivat ilmehtiä, ja sitten hän purskahti nauramaan sekä löi Smokea olkapäälle.

"Smoke, te olette leikitellyt hetken aikaa kanssamme ja pannut meidät rökittämään itseämme saadaksemme teidät pysymään poissa pelipöydistämme. Kuulkaapa, minä olen saanut vähän oikeata samppanjaa, avaan pullon, jos lähdette kaikki kanssani Tivoliin."

Myöhemmin kotiin palattua Shorty otti esille pulleat kultapussit ja punnitsi niitä käsillään. Sitten lopuksi hän asetti ne riviin pöydälle, istui makuulavansa laidalle ja alkoi riisua jalkineitaan.

"Seitsemänkymmentätuhatta", laski hän. "Ne painavat kolmesataaviisikymmentä naulaa. Ja kaikki kierolla pyörällä ja nopsalla silmällä saatuja. Toki tiedän, että se on unta. Ainoastaan unessa käyvät hyvät asiat toteen. Olen ihan haluton heräämään. Toivon, että en heräisi milloinkaan."

"Iloitse, sielu!" vastasi Smoke. "Sinä et herää. On joukko nerokkaita filosofeja, jotka väittävät, että ihmiset ovat unissakävijöitä. Olet hyvässä seurassa."

Shorty nousi, meni pöydän luo, valitsi raskaimman pussin ja tuuditti sitä sylissään kuin pientä lasta.

"Ehkä olen unissakävijä", sanoi hän, "mutta olen, kuten sanoit, varmaan hyvin hyvässä seurassa."

MIES TOISELLA RANNALLA

I.

Shorty ja Smoke erosivat Ylä-Klondykeessa. Shortyn piti palata Klondykea alas Dawsoniin saadakseen rekisteröidyksi muutamia valtauksia, jotka he olivat tehneet.

Smoke kääntyi koiravaljakolla etelään. Hänen päämäärinään olivat Surprise-järvi ja tarunomaiset "kaksi mökkiä", Two Cabins. Hänen piti päästä Indian Riverin lähteille, sieltä tuntemattoman seudun poikki ja vuoriston yli Stewart Riverille. Itsepintaisten huhujen mukaan piti Surprise-järven olla jossakin

siellä vuorenhuippujen ja jäätiköiden keskellä. Järven pohjan piti olla puhdasta kultaa. Sanottiin, että vanhat kullankaivajat, joiden oikeat nimet olivat unohtuneet entisten aikojen hämäriin, olivat sukeltaneet Surprisen jäiseen veteen ja tuoneet kultamöhkäleitä molemmiin käsin pinnalle. Eri aikoina olivat yhdet ja toiset vanhat kullanetsijät tunkeutuneet tuohon linnoitukseen ja tuoneet järven pohjakultaa näytteille. Mutta vesi oli liian kylmää. Jotkut olivat kuolleet vedessä, heidät oli nostettu ruumiina kuivalle. Toiset olivat menehtyneet muuten. Kaikki henkiin jääneet olivat suunnitelleet, että he palaavat ja kuivaavat järven, mutta kukaan heistä ei ollut palannut. Oli aina käynyt onnettomasti. Ja niin tuli taruja. Surprise-järvi oli loihdittu järvi; sen paikkaa ei muistettu, ja sen kuivaamaton pohja oli yhä vielä kultaa.

Two Cabins oli ainakin samassa määrin tarujen verhoama, mutta mökkien paikka oli tunnettu. Stewart-joelta mentiin "viiden unen" matka McQuestion Riveriä ylöspäin. Siellä oli kaksi vanhaa mökkiä. Ne olivat niin vanhat, että niiden täytyi olla rakennettuja, ennen kuin ensimmäinen tunnettu kullanetsijä oli astunut Yukonin laaksoon. Kuljeksivat hirvien metsästäjät, joita Smokekin oli puhutellut, olivat väittäneet, että he löysivät ne kaksi mökkiä jo kauan, kauan sitten, mutta olivat etsineet turhaan kultakaivosta, jossa entisajan seikkailijat olivat varmaankin raataneet.

"Olisin suonut, että olisit tullut mukanani", sanoi Shorty miettien heidän erotessaan. "Vaikka oletkin saanut intiaanitaudin, ei siinä sittenkään ole järkeä, että syöksyt suin päin vaaroihin. Siellä on varmasti noituutta ensimmäisestä kujeesta viimeiseen viettelykseen asti, päättäen kaikesta siitä, mitä minä ja sinä olemme kuulleet siitä kerrottavan."

"Oli miten oli, Shorty. Minä teen tämän kiertomatkan kuudessa viikossa ja palaan Dawsoniin. Yukonin tietä on kuljettu. Samoin täytyy olla ensimmäisen sadan mailin laita Stewartista eteenpäin. Kun seuraan noita jälkiä, täytyy minun päästä neljä- tai viisikymmentä mailia päivässä. Kun kerran olen päässyt yli, pääsen kuukaudessa kotiin."

"Kyllä, kun kerran olet päässyt yli. Mutta se ylipääsy tekee minut levottomaksi. Hyvästi nyt vain siksi, kunnes tavataan, Smoke. Pidä silmäsi auki. Varo velhoja. Siinä kaikki. Äläkä pidä paluuta häpeänä, jos et saa ammutuksi riistaa."

II.

Viikko sen jälkeen Smoke oli Indian Riverin eteläpuolella vuoriharjanteiden keskellä. Hän oli jättänyt rekensä Klondyken puoleiselle ylängölle ja sitonut tavaroita susikoiriensä selkään. Hän kulki edellä pehmeässä lumessa ja polki latua lumikengillään. Takana painalsivat koirat yhdessä jonossa.

Hän rakasti tätä elämää, kovaa arktista talvea, hiljaista erämaata ja loppumatonta lumivaippaa, jota yhdenkään ihmisen jalka ei ollut polkenut. Hänen ympärillään yleni jäisiä vuorenhuippuja, joilla ei ollut nimeä ja joita ei oltu merkitty karttoihin. Hän yksinään liikkui siinä koskemattomien erämaiden hautovassa hiljaisuudessa. Eikä yksinäisyys painostanut häntä. Hän rakasti sitä kaikkea, päivien räsytystä, susikoirien kahnailua, leirintekoa kauan kestävässä illan sarastuksessa, tähtien hiivintää ylhäällä pään päällä ja revontulten liekkikuvioita.

Erittäinkin hän piti leiristään iltaisin. Se näytti hänestä taululta, jota hän ei luullut koskaan unohtavansa — ei tallattua lumipälveä, jossa hänen tulensa paloi, vuodetta, jossa oli juuri katkottuja kuusen oksia ja niiden päällä pari kaniininnahkaisia vällyjä, suojusta, jona oli kaistale pingotettua tervakangasta ja joka kokosi ja heijasti pois tulen hehkua, mustunutta kahvipannua ja paistinpannaa, jotka olivat pölkkyllä, mokkasiineja, jotka oli asetettu keppien nenään kuivamaan, lumikenkiä, jotka olivat pystyssä lumessa, ei tulen takana olevia susikoiria, jotka painautuivat kiihkeinä ja kärsimättöminä tulen likelle saadakseen lämmintä, olivat porroisia ja kuuraisia ja käyristelivät tuuheita häntiään jalkojensa suojaksi, eikä joka taholla vain vähän matkan päässä ympärille kietoutuvaa pimeyttä.

Sellaisina hetkinä San Francisco, O'Hara ja "Aalto" näyttivät olevan hyvin kaukana, kadonneita etäiseen menneisyyteen, toteenkäymättömien unien varjoja. Hänen oli vaikea uskoa, että hän oli tuntenut muuta kuin tätä erämaan elämää, ja vielä vaikeampi hänen oli antaa itselleen anteeksi tosiasiaa, että oli patustellut ja kulutellut aikaansa suurkaupungin taitelijapiireissä. Ollessaan yksin, ilman puhetoveria, hän ajatteli paljon, syvällisesti ja yksinkertaisesti. Häntä harmitti, kun hänen kaupunkilaisuutensa olivat kuluneet hukkaan, kun koulujen ja kirjojen viisaukset, taidemaalarien ja kuvanveistäjien työhuoneiden ja toimitushuoneiden taidokas kynnillisuus ja liikemiesten klubeissa käytännössä oleva ammattikieli olivat niin mitättömiä. He eivät tietäneet mitään ravinnosta, eivät unesta, eivät terveydestä; he eivät tunteneet koskaan todella kiihottavaa ruokahalua, eivät väsymyksen suloista vaivaa eivätkä villin ja voimakkaan veren syöksyntää, kun se työn loputtua huppelehti viinin lailla koko ruumiissa.

Ja koko ajan oli tämä hieno, viisas, spartalainen Pohjola ollut täällä, eikä hän ollut kuullut koskaan

hiljaisintakaan kutsuvaa kuiskausta, ei lähtenyt itsestään etsimään tätä maata, vaikka hänen sisäinen minänsä soveltui niin siihen. Mutta sekin selvisi hänelle aikanaan.

"Kuule, Keltanaama, minä olen saanut sen selville!"

Koira, jolle hän puhui, nosti ensin toista, sitten toista etukäpääläänsä nopein, mutta hillityin liikkein, kiersi häntänsä tupsun niiden suojaksi ja hymyili tulen yli.

"Herbert Spencer oli lähimain neljänkymmenen ikäinen, ennen kuin hän tajusi, mikä oli hänen suurin tehtävänsä ja toiveensa. Minun ei kestä niin kauan. Minun ei tarvitse odottaa kolmenkymmenen ikäiseksi. Minulla on täällä toiveeni ja tehtäväni."

Siellä oli sikin sokin rotkoja ja ylänköjä, jotka eivät olleet järjestyneet minkään järjellisen topografisen suunnitelman mukaisesti. Smoke samoili siellä päiväkausia. Hän etsi turhaan jokea tai puroa, joka olisi juossut etelään McQuestionia ja Stewartia kohti. Sitten tuli vuoristomyrsky, joka hukutti lumiryöppyynsä korkeat ja matalat kukkularöykkiöt. Metsärajan yläpuolella hän hoippelehti kaksi päivää tulta tekemättä ja umpimähkään päästäkseen jollekin alempana olevalle tasanteelle. Toisena päivänä hän selviytyi tavattoman suuren tasanteen reunalle. Pyy oli niin sakea, ettei hän voinut nähdä vuoren seinän juurelle eikä uskaltanut yrittääkään laskea alas. Hän kääriytyi turkkeihinsa, kasasi koirat ympärilleen ja asettui lumikinosten väliin syvänteeseen, mutta ei uskaltanut nukkua.

Myrsky lakkasi aamuksi. Hän ryömi ylös ja tarkasteli asemaansa. Neljännesmailin päässä oli alempana kaikesta päättäen jäätynyt ja lumen peittämä järvi. Joka puolella sen ympärillä oli kukkuloita. Se kävi yhteen kertomusten kanssa. Hän oli umpimähkään löytänyt Surprise-järven.

Metsää näkyi yksi ainoa ryhmä vanhoja kuusia. Kuusiryhmän vieressä oli luhistumaisillaan oleva pieni mökki. Hän työnsi linkkua ja astui sisään. Yhdessä nurkassa oli kuusen oksista tehdyn makuusijan jätteitä. Niiden päällä oli syöpyneiden, palasiksi murenneiden turkkien sisässä luuranko. Viimeinen Surprise-järvellä kävijä, Smoke päätteli, kun otti kultamöhkäleen, joka oli hänen kaksoisnyrkkinsä kokoinen. Möhkäleen vieressä oli pippurilaatikko täynnä pähkinän kokoisia, karkeapintaisia kultapalasia, joissa ei ollut mitään huuhdemerkkejä.

Kertomukset olivat osoittautuneet niin todenmukaisiksi, että Smoke uskoi ilman muuta kullaan olevan järven pohjasta. Sen yllä oli monta jalkaa jäätä. Pohjaa ei saanut nyt käsiinsä. Siellä ei ollut mitään tehtävää. Puolen päivän tienoissa Smoke oli jälleen tasanteella ja heitteli sen reunalta jäähyväiskatseita löytämälleen järvelle.

III.

Neljä päivää myöhemmin hän teki tulta pienessä laaksossa jäätyneen virran rannalla ja suojaavain kuusten alla. Siellä jossakin valkoisessa järjestyksettömässä valtakunnassa, jonka hän oli jättänyt taakseen, oli Surprise-järvi — jossakin, hän ei tietänyt, missä. Sata tuntia kestänyt rasittava taivallus ja harhailu läpinäkymättömässä lumipyryssä olivat näet hämmentäneet hänen suuntakäsityksensä. Hän ei tietänyt, mistäpäin oli lähtenyt. Hän ei tietänyt varmasti, oliko kulunut viikko vai neljä päivää. Hän oli nukkunut koirien kanssa, kamppailut matalain ylänköjen poikki, joiden lukumäärän oli unohtanut, seurannut mutkittelevia ja kammottavia rotkoja, jotka olivat päättäneet umpi periin, ja kahdesti saanut tehdyksi tulen ja sulattanut jäätyntä hirvenlihaa. Ja täällä hän nyt oli hyvin syöneenä ja hyvässä leiripaikassa. Mutta Surprise-järvi oli häneltä piilossa yhtä varmasti kuin se oli ollut piilossa kaikilta sitä entisinä aikoina etsineiltä.

Puoli päivää kuljettuaan tätä jokea alaspäin hän joutui laaksoon, jossa oli leveä virta. Hän päätteli, että se oli McQuestion. Siellä hän ampui hirven. Virtaa alaspäin kääntyttyään hän pääsi jollekin rekitielle. Tielle oli myöhemmin satanut lunta, mutta sen alla oli kulkijain kovaksi polkema pohja. Hänen päätelmänsä oli, että McQuestionin varrelle oli rakennettu kaksi leiripaikkaa ja että tie yhdisti ne. Two Cabins oli siis selvästi löydetty, ja mökit olivat alempana leiripaikkana, joten hänen oli mentävä virtaa alaspäin.

Kun hän leiriytyi sinä iltana, hän nukkui mietiskellen, keitä mahtoivat olla miehet, jotka olivat löytäneet jälleen ne kaksi mökkiä, ja pääsisikö hän sinne asti huomenna. Aamun ensimmäisen koitteen valjetessa hän oli matkalla. Hänen oli helppo seurata puoliksi umpeen mennyttä tietä. Leveillä lumikengillään hän tallasi lunta, ettei koirien tarvinnut rehkiä.

Ja sitten tuli se odottamaton. Se tapasi hänet Joen mutkassa. Hän sai käsityksen, että hän kuuli ja tunsu sen yht'aikaa. Pyssyn pamaus kuului oikealta, ja luoti meni poikittain hänen hartioittensa päällitse sekä lävisti vaatteet. Hän huojahтели lumikengissään päästäkseen tasapainoon ja kuuli pyssyn

pamahtavan toisen kerran. Tämä laukaus petti. Smoke ei odottanut enää, vaan loikki nietosta pitkin rannalle puiden suojaan, jonne oli satakunta jalkaa. Pyssy paukahteli yhä, ja hän teki sen epämieluisen havainnon, että jotakin lämmintä nestettä juoksi hänen selkäänsä pitkin.

Hän kapusi rantaäärästä ylös ja piiloutui puiden ja pensaiden sekaan. Koirat rähmivät mukana. Saatuaan lumikengät pois heittäytyi hän lumeen pitkäkseen ja katseli varovaisesti. Mitään ei näkynyt. Ampuja, kuka lieneekin ollut, oli varmaankin paneutunut pitkäkseen vastaisen rannanpuiden suojaan.

"Ellei jotakin tapahdu hyvin pian", mutisi hän puolen tunnin kuluttua, "niin on minun ryömittävä pois ja tehtävä tuli tai palellutettava jalkani. Keltanaama, mitä sinä tekisit, jos makaisit pakkasessa ja veresi uhkaisi lakata kiertämästä, samalla kuin joku koettaisi syyttää luoteja nahkaasi?"

Hän ryömi muutaman yardin taaksepäin, tallasi siellä lumen kovaksi, tanssi ja hyppi, niin että veri palasi jalkoihin, ja saattoi sitten kestää toisen puolituntisen. Sitten hän kuuli alhaalta joelta erehtymättömän varmasti ajokoirien kellojen kilinää. Kurkistaessaan hän huomasi yhden reen, joka kääntyi joen mutkassa. Siellä oli vain yksi mies, joka ohjaili ja hoputti koiria. Smokea vavahdutti se, sillä hän näki nyt ensimmäisen ihmisen sen jälkeen, kuin oli kolme viikkoa sitten eronnut Shortysta. Hänen seuraava ajatuksensa oli, että tarmokas salamurhaaja oli piilossa toisella rannalla.

Smoke vihelteli varoituksia paljastamatta itseään. Mies ei kuullut, vaan tuli nopeasti. Smoke vihelsi taas ja entistä kimakammin. Mies seisahdutti koiransa, kääntyi ja oli kasvot Smokeen päin, kun pyssy pamahti. Heti sen jälkeen Smoke ampui metsään sinnepäin, mistä pamaus kuului. Joella olleeseen mieheen oli sattunut heti ensimmäinen laukaus. Hän hoippuili takaperoisesti rekensä luokse ollen kaatumaisillaan ja otti köysien alta pyssyn. Kun hän koetti nostaa sitä olkaansa vasten, kuukistui hän ja vaipui hiljaa rekeen istuvaan asentoon.

Alhaalta kuului vielä kulkusten kilinää. Mies ei liikahtanut. Joen mutkasta tuli näkyviin kolme rekeä, joiden mukana oli puoli tusinaa miehiä. Smoke päästi varoitushuutoja, mutta miehet olivat jo nähneet, miten ensimmäisen reen oli käynyt, ja ryntäsivät sen luo. Toiselta rannalta ei kuulunut enää laukauksia. Smoke lähti pois piilopaikastaan kutsuen koirat mukaansa. Miehet huudahtelivat reen luona, ja kaksi heistä otti käsineet pois sekä alkoi tähdätä Smokea pyssyillään.

"Tule tänne, sinä verikätinen murhaaja sieltä", komensi eräs heistä, mustapartainen mies. "Ja heitä pyssy käsistäsi lumeen."

Smoke epäröi, heitti sitten pyssynsä ja meni luo. "Tarkasta hänet, Louis, ja ota hänen aseensa", määräsi mustapartainen mies.

Louis, joka oli ranskalais-kanadalainen retkeilijä, kuten muutkin neljä, totteli. Tarkastuksessa löydettiin Smokelta vain metsästyspuukko. Se otettiin pois. Eräs miehistä päästi huudon. Hän oli käynyt tarkastamassa tietä ja löytänyt jäljet, jotka Smoke oli tehnyt tieltä rannalle. Hän selosti löydön.

"Minkä tähden tapoit Joe Kinaden?" kysyi mustapartainen.

"Sanon teille, etten —", alkoi Smoke.

"Äh, mitäpä hyötyä kiellosta? Tapasimme sinut verekseltä. Makasit puiden suojassa ja väijyit häntä. Lyhyt ampumamatka. Et voinut ampua ohi. Pierre, mene ja hae pyssy, jonka hän heitti."

"Antanette toki kertoa, mitä on tapahtunut", puolusteli Smoke.

"Kitasi kiinni!" ärähti mies hänelle. "Oletan, että pyssysi selvittää koko jutun."

Kaikki miehet tarkastivat Smoken pyssyä, ottivat patruunat ulos ja laskivat ne, tutkivat piipun suun ja pesäkkeen.

"Yksi ammuttu", teki mustaparta päätelmän.

Pierre haisteli pesäkettä. Hänen sieraimensa pullistuivat ja laajenivat kuin eläimen.

"Hän on ampunut yhden aivan äsken", sanoi Pierre.

"Luoti on mennyt selkäpuolelta", sanoi Smoke. "Hänen kasvonsa olivat minuun päin, kun häntä ammuttiin. Siitä näette, että se tuli toiselta rannalta."

Mustaparta mietti lyhyen sekunnin tätä väitettä ja ravisti päätään.

"Ei. Ei se lyö yhteen. Käännä hänen kasvonsa toiseen rantaan päin — siten oli, kun paukautit hänen selkäänsä. Menkää muutama poika tielle ja katsokaa, meneekö sieltä jäljet toiselle rannalle."

Käytyään katsomassa kertoivat he, että lumi oli ihan ehjää siellä. Ei ollut ainoatakaan lumikengänjälkeä poikki joen. Mustaparta kumartui kuolleen puoleen ja ojentautui taas suoraksi. Hänellä oli villavaa ja pöyheää vanua kädessään. Sitä selvitellessään hän löysi sen keskeltä luodin, joka oli mennyt ruumiin läpi. Hän vertaili sitä ja Smoken vyöstä ottamaansa luotia.

"Se on niin selvä, vieras, että sokeankin täytyy huomata. Luoti on pehmeäkärkinen ja teräskuorinen; sinun luotisi on pehmeäkärkinen ja teräskuorinen. Se on J. & T. Arms Companyn tekoa; sinun on J. & T. Arms Companyn tekoa. Se on numeroa kolmekymmentä-kolmekymmentä, sinun on kolmekymmentä-kolmekymmentä."

"Minua itseäni väijyttiin", sanoi Smoke. "Katsokaa reikää porkassani."

Mustaparta tarkasti sitä. Eräs toinen retkeilijä veti sillä aikaa auki kuolleen miehen pyssyn pesäkkeen. Kaikki olivat selvillä, että sillä oli ammuttu yksi laukaus. Tyhjä hylsy oli vielä jäljellä.

"Kirottu asia, ettei Joe-parka osannut sinuun paremmin", sanoi mustaparta katkerasti. "Mutta hyvästi hän ampui siihen nähden, että oli sellainen haava. Tule pois nyt."

"Tutkikaa toinen ranta ensin", vaati Smoke.

"Suusi kiinni ja tule. Puhukoot tosiasiat puolestaan."

He poikkisivat tieltä samalla kohdalla, missä Smoke oli poikennut, ja seurasivat jälkiä rannalle ja viidakkoon.

"Tuossa hän on tanssinut saadakseen pysymään jalkansa lämpiminä", osoitti Louis. "Tuossa hän on ryöminyt mahallaan. Tuohon hän on painanut kyynärpäätään, kun ampui."

"Kysykää toki, kuinka tulini ampuneeksi sen laukauksen", keskeytti Smoke.

"Isken hampaat kulkuusi, jos alat vielä soittaa suutasi. Saat vastata kysymyksiin myöhemmin. Pysytään nyt, pojat, siivoina ja laillisina ja kohdellaan tuota oikein ja säällisesti. Miten pitkältä arvioit meidän tulleen, Pierre?"

"Kaksikymmentä mailia varmaan, arvelen."

"Panemme tammeet talteen ja viemme hänet ja Joe-paran takaisin Two Cabinsiin. Oletan, että olemme nähneet ja voimme todistaa sellaista, mikä vie hänet hirteen."

IV.

Oli tullut pimeä. Kolme tuntia sen jälkeen saapuivat vainaja, Smoke ja hänen vangitsijansa Two Cabinsiin. Tähtien tuikkeessa Smoke saattoi havaita tusinan tai enemmän äskettäin rakennettuja hökkeitä, jotka olivat tasanteella virran lähellä isomman ja vanhemman mökin ympärillä. Tuojat työnsivät hänet tähän vanhaan mökkiin. Hän huomasi, että siinä asui eräs nuori jättiläinen, hänen vaimonsa ja vanha sokea mies. Vaimo oli roteva ihminen ja julkeata lajia. Hänen miehensä sanoi häntä "Lucyksi." Vanha mies oli ollut, kuten Smoke sai tietää myöhemmin, vuosikausia otusten pyydystäjänä Stewartin varrella. Hän oli käynyt auttamattomasti sokeaksi viime talvena. Smoke kuuli myöskin, että nykyisen "kahden mökin" leirin olivat rakentaneet kaksitoista miestä, jotka olivat saapuneet viime syksynä kuudella veneellä, elintarpeita niiden lastina. He olivat tavanneet tuon sokean pyydystäjän täällä Two Cabinsissa ja rakentaneet hänen mökkinsä ympärille itselleen hökkelit. Myöhemmin oli tullut koiravaljakoilla jäitä myöten lisää. Ruokavaroja oli leirissä runsaasti. Oli löydetty myös koko hyvin antava kultakerros.

Kaikki Two Cabinsin miehet olivat kokoontuneet viidessä minuutissa huoneeseen. Smoke oli työnnetty yhteen nurkkaan ja jätetty sinne syrjään. Hänen kätensä ja jalkansa oli köytetty kapeilla hirvennahkaisilla hihnoilla. Hän laski huoneessa olevan kolmekymmentäkahdeksan miestä, karkeata joukkoa Yhdysvaltain rajoilta tai Ylä-Kanadan retkeilijöitä. Hänen vangitsijansa kertoivat tapahtuman yhä uudelleen ollen kukin kiihottuneen ja vihaisen ryhmän keskellä. Kuului ärähdyksiä: "Nirri pois heti — mitä siinä odottamista!" Ja kerran saatiin eräs irlantilainen vain väkivoimin pidätetyksi, kun hän aikoi hyökätä avuttoman vangin kimppuun antaakseen hänelle viimeisen iskun.

Miesten lukumäärää laskiessaan Smoke huomasi tutut kasvot. Siellä oli Breck, sama mies, jonka veneen hän oli laskenut koskien läpi. Häntä kummastutti, kun Breck ei tullut puheille, mutta ei hänkään ollut tuntevinaan Breckiä. Kun tämä sittemmin kasvojaan varjostaen antoi hänelle merkitsevän viittauksen, ymmärsi hänkin.

Mustaparta, jota Smoke oli kuullut sanottavan Eli Hardingiksi, lopetti keskustelun siitä, oliko vanki

tapettava heti vai ei.

"Olkaa alallanne", huusi hän. "Malttakaa mielenne. Se mies kuuluu minulle. Minä sen otin kiinni ja toin tänne. Toin hänet tänne, jotta hänet tutkittaisiin ja tuomittaisiin puolueettomasti, ja, jumaliste, hänen asiansa käsitellään puolueettomasti. Hän on sidottu lujasti ja varmasti. Työntäkää hänet lavalle maata aamuun asti. Pidetään huomenna oikea tutkinto ja tuomitaan."

V.

Smoke heräsi. Hän makasi kasvot seinään päin. Sieltä tunkeutui jääkylmää viimaa hänen olkapäähänsä. Sellaista viimaa ei ollut silloin, kun hänet sysättiin makuulavalle. Kun 50 astetta nollan alapuolella oleva pakkaneen pusersi ulkoilmaa huoneen kuumaan ilmakehään, niin se osoitti riittävästi, että joku ulkopuolella oleva oli repinyt pois sammalia seinän hirsien välistä. Smoke siirsi itseään niin pitkälle kuin hihnat sallivat, ojensi sitten kaulaansa eteenpäin ja sai huulensa juuri raon kohdalle.

"Kuka siellä on?" kysyi hän.

"Breck", tuli vastaus. "Varokaa. Ei hiiskausta. Tulin antamaan teille puukon."

"Ei auta", sanoi Smoke. "En voisi käyttää sitä. Käteni ovat sidotut taakseni ja köytetyt kiinni makuulavan jalkaan. Mutta jotakin on tehtävä. Nuo miehet mielivät hirttää minut kiukuissaan, ja te tietenkin tiedätte, etten ole tappanut sitä miestä."

"Sitä ei tarvitse sanoakaan, Smoke. Ja jos olette tappanut, niin on teillä ollut syynne. Se ei ole nyt pääasia ollenkaan. Tahtoisin päästää teidät pois. Täällä olevat miehet ovat tyrmeätä joukkoa. He ovat maailmasta pois syöstyjä, ja heillä on omat lakinsa, jotka panevat täytäntöön — kokoustensa päätösten mukaan, tiedätte. He ovat jo suoriutuneet kahdesta miehestä — molemmat muonan varastajia. Toisen he ajoivat leiristä pois. Hän ei saanut ottaa unssiakaan ruokaa eikä tulitikkuja mukaansa. Hän pääsi noin neljäkymmentä mailia eteenpäin ja eli kaksi vuorokautta, ennen kuin jäättyi tönkäksi. Kaksi viikkoa sitten he ajoivat pois erään toisen. He antoivat hänen valita: joko ilman ruokaa tai kymmenen piiskan iskua päivän ruoka-annoksesta. Hän kesti neljäkymmentä lyöntiä ja pyörtyi sitten. Ja nyt he ovat saaneet käsiinsä teidät, ja jokainen heistä on vakuuttunut, että te olette tappanut Kinaden."

"Se mies, joka murhasi Kinaden, ampui minuakin. Hänen luotinsa raapaisi nahkaa pois hartioistani. Koettakaa saada heidät lykkäämään oikeudenkäynti siksi, kunnes joku on käynyt tutkimassa rannan, missä murhaaja piilotteli."

"Ei siitä ole mitään hyötyä. He pitävät Hardingin ja viiden ranskalaisen antamaa todistusta pätevänä. He eivät sitä paitsi ole hirttäneet vielä ketään ja haluavat hirttää. Keripukkia on alkanut ilmetä heidän keskuudessaan, ja he ovat kärkkäitä kiihtymään."

"Ja näyttää siltä, että minä lisään heidän kiihtymystään", oli Smoken päätelmä. "Sanokaapa, Breck, miten olette joutunut moiseen vihoviimeiseen joukkioon?"

"Saatuani Squaw Creekillä valtaamani palstat haltuuni ja pantuani sinne muutamia miehiä työhön lähdin Stewartia myöten etsimään Two Cabinsia. Mökit pysyivät piilossa. Jouduin virran ylemmälle osalle. Palasin sieltä eilen ilman muonaa."

"Ette löytänyt mitään?"

"En paljon mitään. Mutta luulen keksineeni hydraulisen laitteen, joka tulee työskentelemään hyvin, kun työt aloitetaan tällä seudulla. Se on jonkinlainen kullaluomari."

"Olkaapa hiljaa", keskeytti Smoke. "Odottakaa hetkinen. Antakaa minun ajatella hiukan."

Hän kuuli hyvin, kun nukkujat kuorsasivat, ja kehitteli ajatusta, mikä oli pälkähtänyt hänen päähänsä.

"Sanokaapa, Breck, ovatko he avanneet lihaniput, joita koirani kantoivat?"

"Avasivat pari niistä. Olin katsomassa. Pistivät ne Hardingin kuoppaan."

"Löysivätkö mitään?"

"Lihaa."

"Hyvä. Menkää ja avatkaa ruskea tervakankainen käärö, jonka ympärillä on hirvennahkaiset hihnat. Löydätte siitä muutaman naulan kultamöhkäleitä. Ette ole nähnyt koskaan tässä maassa sellaista kultaa, eivät ole muutenkaan nähneet. Siinä kalu, jota voitte käyttää. Kuulkaahan."

Breck lähti neljänneksentuntia. Hän oli saanut täydet ohjeet ja valitti, että hänen varpaansa olivat paleltuneet. Smoken oma nenä ja posket olivat paleltuneet, kun olivat niin lähellä rakoa, ja hän sai hangata niitä puoli tuntia huopaan, ennen kuin polte ja pureminen antoivat vakuutuksen, että verenkierto oli palannut.

VI.

"Minä olen päässyt nyt selville siitä. Ei ole enää epäilyäkään. Hän on murhannut Kinaden. Kuulimme koko jutun eilen illalla. Mitä hyödyttää palata enää siihen? Minä äänestän: syyllinen."

Sillä tavalla alkoi Smoken oikeusjuttu. Puhuja oli notkea ja kivikova mies Coloradosta. Hän osoitti julkisesti kiukkuaan ja vastenmielisyyttään kun Harding sivuutti hänen ehdotuksensa ja vaati, että piti meneteltämän säännöllisesti, ja nimitti erään Shunk Wilsonin kokouksen puheenjohtajaksi ja tuomariksi. Tuomarikunnan eli juryn muodosti Two Cabinsin väestö. Vaimolta Lucyilta kiellettiin kuitenkin, siitä ensin keskusteltua, oikeus äänestää Smoken syyllisyydestä tai syyttömyydestä.

Äänestyksen jatkuessa kuuli Smoke, joka oli tungettu nurkkaan rahille, Breckin ja erään kullankaivajan kuiskivaa keskustelua.

"Eikö teillä ole myydä viisikymmentä naulaa jauhoja?" kysyi Breck.

"Ei teillä ole niin paljon kultahiekkaa, että voisitte maksaa pyytämäni hinnan", kuului vastaus.

"Annan teille kaksisataa."

Mies pudisti päätään.

"Kolmesataa. Kolme ja viisikymmentä."

Neljäsataa kuultuaan mies nyökkäsi ja sanoi:

"Tulkaa minun mökkiini. Punnitaan kulta siellä."

Nuo kaksi raivasivat itselleen tien ovelle ja pääsivät ulos. Viiden minuutin kuluttua Breck tuli yksinään takaisin.

Harding oli juuri todistamassa, kun Smoke näki oven avautuvan vähän. Rakoon ilmestyivät sen miehen kasvot, joka oli myynyt jauhot. Hän teki naamallaan merkkejä ja viittoili innokkaasti sisälle eräälle taholle. Sieltä nousi mies kamiinan läheltä ja lähti työntäytymään ovea kohti.

"Mihin menet, Sam?" kysyi Shunk Wilson.

"Tulen heti takaisin", selitti Sam. "Minun on mentävä vähän."

Smoke sai luvan tehdä kysymyksiä todistajille. Hän ristikuulusteli par'aikaa Hardingia, kun ulkoa alkoi kuulua valjastettujen koirien vingahduksia ja reen jalaksien suhahduksia ja narahduksia. Joku oven lähellä oleva vilkaisi ulos.

"Sam ja hänen toverinsa ajavat koiravaljakolla helkkarinmoista kyytiä Stewartin joelle vievää tietä", selosti mies.

Puoleen minuuttiin ei kukaan puhunut, mutta miehet heittelivät toisilleen merkitseviä katseita, ja yleinen levottomuus vallitsi täpötäydessä huoneessa. Smoke huomasi vilahdukselta, että Breck, Lucy ja tämän mies kuiskailivat keskenään.

"Jatka", sanoi Shunk Wilson äreästi Smokelle. "Tiedämme, mitä koetat todistaa — ettei toista rantaa tutkittu. Se ei ollut tarpeellista. Sille rannalle ei mennyt yhtään jälkiä. Hanki oli ihan ehjä."

"Mutta kuitenkin oli siellä toisella rannalla joku mies", väitti Smoke itsepintaisesti.

"Siitä reiästä on paha livahtaa, nuori mies. Ei meitä ole kovin paljon täällä McQuestionin varrella, ja me takaamme joka miehemme."

"Kuka se mies oli, jonka ajoitte pois leiristäne kaksi viikkoa sitten?" kysyi Smoke.

"Alonzo Miramar. Hän oli Meksikosta. Mitä sillä muonan varastajalla on tekemistä tässä asiassa?"

"Ei mitään muuta kuin että te ette ole menneet takaukseen hänen puolestaan, herra tuomari."

"Hän meni jokea alas- eikä ylöspäin."

"Mistä tiedätte, mihin hän meni?"

"Näin hänen lähtevän."

"Ja siinäkö kaikki, mitä tiedätte hänen kohtalostaan?"

"Ei, ei siinä, nuori mies. Minä tiedän, me kaikki tiedämme, että hänellä oli neljän päivän ruoka mukanaan, mutta ei pysyvä, millä olisi ampunut otuksia. Ellei hän ole päässyt Yukonin varrella olevalle uudisasutukselle, niin hän on aikoja sitten korahtanut viimeisen kerran."

"Oletan, että olette laskenut kaikki tässä maanosassa löytyvät pyssyt", huomautti Smoke pisteliäästi.

"Heittelet minulle kysymyksiä kuin vangille. Aletaan kuulustella seuraavaa todistajaa. Missä on Ranskalais-Louis?"

Kun Ranskalais-Louis työntäytyi eteenpäin, avasi Lucy oven.

"Mihin menet?" huusi Shunk Wilson.

"Ei kai minun tarvitse seisoa töröttää täällä", vastasi Lucy uhmaavasti. "Enhän minä saa äänestää, ja tupani on sitä paitsi niin täynnä, ettei henki kulje."

Muutaman minuutin päästä hänen miehensä meni samaa tietä. Tuomari huomasi sen vasta, kun ovi sulkeutui.

"Kuka se oli?" keskeytti hän Pierren selostuksen.

"Bill Peabody", sanoi joku. "Hän sanoi menevänsä kysymään vaimoltaan jotakin ja tulevansa kohta takaisin."

Billin sijasta tulikin takaisin Lucy, riisui turkkinsa ja asettui entiselle paikalleen kamiinan lähelle.

"Oletan, ettei meidän tarvitse kuulustella jäljelläolevia todistajia", päätteli Shunk Wilson Pierren lopetettua. "Tiedämme, että he voisivat todistaa ainoastaan samat tosiasiat, jotka olemme jo kuulleet. Kuulehan, Sörensens, mene ja hae Bill Peabody takaisin. Tulee ihan kohta äänestettäväksi tuomiosta. Nyt, vieras, voit sinä astua esiin ja sanoa sanottavasi siitä, mitä on tapahtunut. Sillä aikaa annamme ajan voittamiseksi niiden kahden pyssyn, ampumatarpeiden ja surman tuottaneen luodin kiertää miehestä mieheen."

Smoke oli selostanut, kuinka hän oli saapunut tälle seudulle. Hän kertoi juuri, kuinka häntä oli väijytty ja ammuttu ja kuinka hän oli paennut rannalle. Julmistunut puheenjohtaja Shunk Wilson keskeytti hänet juuri silloin:

"Nuori mies, mitä järkeä on sellaisessa todistelussasi? Kulutat vain kallista aikaa. Pyssy, ampumavehkeet, Joe Kinaden tappanut luoti ovat sinua vastaan. — Mitä siellä on? Avatkaa ovi, joku!"

Kylmää ilmaa syöksyi sisään, ja sillä oli kuumassa huoneessa oma muotonsa. Auki olevasta ovesta kuului samalla koirain haukuntaa, mikä hiljeni nopeasti välimatkan pidetessä.

"Sörensens ja Peabody lyövät koiriaan ja ajavat joelle alas!" huusi joku.

"No mitä helvettiä!" keskeytti Shunk Wilson leukapieli lerpallaan ja silmäili Lucyä.

Lucy keikautti niskaansa ja puristi huuliaan yhteen. Shunk Wilsonin vihainen ja epäluuloinen katse kiersi ja pysähtyi Breckiin.

"Luulen, että tuo äsken tullut, jonka kanssa olet soittanut suutasi, voisi selittää, jos tahtois."

"Sam kuiskutteli myös hänen kanssaan, ennen kuin lähti ulos", ilmoitti joku.

"Kuulkaa, herra Breck", jatkoi Shunk Wilson. "Te olette keskeyttänyt oikeudenkäynnin. Teidän on selitettävä, mitä se tarkoittaa. Mitä te puhelitte?"

Breck kakisteli kurkkunsa selväksi ja vastasi ujosti:

"Yritin juuri ostaa vähän muonaa."

"Millä?"

"Kultahiekalla tietysti."

"Mistä olette saanut sitä?"

Breck ei vastannut.

"Hän on kamuillut Stewartin yläjuoksulla", avusti joku vapaaehtoisesti. "Satuun viikko sitten hänen leiripaikalleen, kun olin metsästämässä. Ja sanon teille, että hän oli hyvin salaperäinen."

"Se kultahiekka ei ole sieltä", sanoi Breck. "Siellä sain vain erään ala-arvoisen hydraulisen suunnitelman."

"Tuokaa pussinne tänne ja näyttäkää kultahiekkanne", käski Wilson.

"Sanon teille, ettei se ole sieltä."

"Näyttäkää, samahan se."

Breck oli kieltäytyvinään, mutta kaikki hänen ympärillään olivat uhkaavan näköisiä. Hän kopeloi vastahakoisesti takkinsa taskua. Kun hän otti sieltä pippurilaatikkaa, niin se ratisi jotakin ilmeisesti kovaa esinettä vasten.

"Ota kaikki vain ulos sieltä", jymisi Shunk Wilson.

Ja sieltä tuli ulos iso, ensiluokkainen kultamöhkäle, joka oli keltaisempi kuin mikään ennen nähty kulta. Shunk Wilson huohotti. Puoli tusinaa miestä, jotka olivat nähneet möhkäleen vilahdukselta, syöksyi ovelle. He pääsivät sen luo yhtäaikaa ja tunkeutuivat kiroillen ja tuoppien ulos.

"Mihin sinä lähdet?" kysyi Eli Harding, kun Shunk nousi seuratakseen mukana.

"Koiria valjastamaan tietysti."

"Ettekö aio hirttää häntä?"

"Se veisi liian paljon aikaa juuri nyt. Kyllä hän pysyy hengissä siksi, kun palaamme. Oletan, että tämä oikeusjuttu on lykätty toistaiseksi."

Harding epäröi. Hän heitti hurjan silmäyksen Smokeen, näki Pierren viittaavan Louis'lle ovelta, katsahti viimeisen kerran pöydällä olevia kultamöhkäleitä ja teki päätöksensä.

"Älä yritä paeta, ei siitä sulle hyötyä", lennätti hän olkansa yli taakseen. "Minä sitä paitsi otan koirasi lainaksi."

"Mikä nyt? Taasko rynnätään niin hiivatusti valtaamaan?" tiedusteli sokea vanha metsästäjä eriskummaisella kimeällä äänellä, kun koirien ja miesten ääntelyt sekä rekien narahdukset häiritsivät huoneen hiljaisuutta.

"Tämä oli hyvä turkismaa", valitti hän, "ennen kuin kiroitut kullankaivajat tulivat ja säikyttivät otukset pois."

Ovi aukeni, ja Breck astui sisään.

"No niin", sanoi hän. "Meitä on jäänyt vain neljä leiriin. Sitä sadintietä, minkä minä aukaisin, on neljäkymmentä mailia Stewartiin. Ripeimmätkään eivät voi tehdä sitä kiertoretkeä vähemmässä kuin viidessä tai kuudessa päivässä."

Breck viilsi metsästyspuukollaan Smoken sidenuorat poikki ja katsahti emäntään.

"Toivon, ettei teillä ole mitään vastaan", sanoi hän merkitsevän kohteliaasti.

"Jos aiotaan livahtaa täältä", sekaantui sokea mies, "niin toivon, että joku vie minut ensin johonkin toiseen mökkiin."

"Tehkää mitä teette, älkääkä välittäkö minusta", vastasi Lucy. "Kun en kelpaa hirttämään miestä, niin en kelpaa pitämään häntä vankinakaan."

"Olen pannut kuntoon jo matkavarusteet teille", sanoi Breck. "Ruokaa kymmeneksi päiväksi, huovat, tulitikut, tupakkaa, kirveen ja pyssyn."

"Mielin syödä kelpo aterian, ennen kuin lähdän", sanoi Smoke. "Ja kun lähdän, niin menen McQuestionia ylös- enkä alaspäin. Toivon, että tulette mukaani, Breck. Meidän on tutkittava se toinen ranta, jotta saadaan selvyys miehestä, joka todella teki sen murhan."

"Jos otatte huomioon mielipiteeni, niin suuntaatte matkanne alaspäin Stewartia ja Yukonia kohti", käännytteli Breck. "Kun se joukko palaa sieltä minun hydraulista keksintöäni tutkimasta, niin se tahtoo nähdä verta."

Smoke nauroi ja ravisti päätään.

"En voi jättää tätä seutua. Minulla on täällä etuni. Uskotte tai ette, minä olen löytänyt Surprise-järven. Tuo kulta on sieltä. He sitä paitsi veivät minun koirani, ja minun on odotettava saadakseni ne takaisin. Siellä rannalla oli mies piilossa. Hän oli tyhjentämässä patruunavarastonsa nahkaani."

Puolen tunnin päästä Smoke istui ruokapöydässä. Hänen edessään oli iso lautasellinen hirvenpaistia. Hän nosti juuri kahvikupin huulilleen, mutta nousi samalla puoliksi seisoalleen istuimelta. Lucy avasi oven.

"Hyvää päivää, Spike! Päivää Methody!" tervehti Lucy kahta kuuraista miestä, jotka seisoivat kumarassa kuormansa ääressä.

"Tulimme juuri yläleiriltä", sanoi toinen heistä, kun he astuivat huoneeseen tuoden mukanaan turkkiin käärittyä olentoa, jota he pitelivät äärimmäisen varovaisesti. "Tässä tämä, jonka löysimme tien vierestä. Hän on mennyttä kalua, arvelen."

"Pankaa hänet tuohon penkille", sanoi Lucy.

Lucy meni kohta luokse, avasi turkin ja sai näkyville kasvot. Tummat silmät tuijottivat suurina niissä, ja yhä toistuneet pakkaset olivat purreet niiden ihon siniseksi ja rohtumaiseksi sekä vetäneet nahan kireälle poskiluiden päälle.

"Eikö se olekin Alonzo!" huudahti Lucy. "Se peijakas! Raukka nääntynyt nälkään."

"Siinä mies sieltä toiselta rannalta", sanoi Smoke hiljaisella äänellä Breckille. — — —

Puolen tunnin kuluttua vedettiin lavalla makaavan kuolleen kasvoille turkit. Smoke sanoi Lucylle:

"Ellei teillä ole mitään vastaan, rouva Peabody, niin olkaa hyvä ja antakaa minulle vielä viipale sitä paistia. Leikatkaa paksu kimpale, muuten sen ei tarvitse olla niin hyväksi laitettu."

KILPA-AJO

I.

"Huh! Oletpa saanut hauskat retaleet!" Shorty tarkasteli toveriaan ja tekeytyi moittivan näköiseksi. Smoke koetti turhaan silitellä ryppyjä pois housuista, jotka hän oli juuri vetänyt jalkaansa, ja oli äreissään.

"Sataviisikymmentä koko vaatekerta", vastasi Smoke. "Myyjä oli melkein minun kokoiseni. Puku oli mielestäni huomattavan halpa. Mutta mikä sinua oikeastaan jurnuttaa?"

"Mikäkö? Minuako? Oh, ei niin mikään. Muistui juuri mieleeni eräs mies. Hän oli olevinaan lihansyöjä. Hän tuli jäärykkiöiden keskellä jäälautalla Dawsoniin. Ei ollut muonaa miehellä. Alusvaatteita oli yksi kerta, naarmuuntuneita mokkasiineja yksi pari, yhdet päällyshousut, jotka olivat sen näköiset kuin olisivat olleet 'Hesperuksen' haaksirikossa. Hyvin hauska julkipuoli, toveri. Soman kaunis julkipuoli! Kuulehan —"

"No, mitä nyt?" kysyi Smoke äreästi.

"Mikä sen tytön nimi on?"

"Ei se ole mikään tyttö, hyvä mies. Minun on mentävä eversti Bowien luo päivällisille, jos tahdot tietää. Se sinua harmittaa, Shorty. Olet kateissasi, kun minä menen hienoston seuraan eikä sinua ole kutsuttu."

"Etkö myöhästy hiukan?" kysyi Shorty osaaottavaisesti.

"Mitä tarkoitat?"

"Myöhästyt päivällisiltä. Syövät illallista, ennen kuin olet siellä."

Smoke oli antamaisillaan taitavan ja ivallisen selityksen, mutta äkkäsi samalla vilahduksen Shortyn silmässä ja jatkoi pukeutumistaan. Näppäryytensä menettäneillä sormillaan hän sitoi kaulaliinan merimiessolmuun, puuvillakankaisen paitansa kauluksen alle.

"Toivon, etten olisi lähettänyt kaikkia tärkkipaitojani pesulaitokseen", mutisi Shorty osaaottavaisesti. "Olisin voinut auttaa sinua."

Sitten Smoke koetti kiskoa kenkiä jalkaansa. Vahvat villasukat eivät mahtuneet kenkiin. Hän katsoi vedoten Shortyyn, mutta tämä pudisti päätään.

"Ei ole. Enkä antaisi lainaksi, jos olisi ohkaiset sukat. Kiskaise hirvennahkaiset käpäliisi, hyvä mies. Palelluttaisit varmasti varpaasi tuollaisissa narrimaisen ohkaisissa kengissä."

"Maksoin niistä viisitoista dollaria välikädelle", voivotteli Smoke.

"Oletan, ettei sinne tule yhtään miestä, jolla ei ole hirvennahkaisia."

"Mutta siellä on naisia, Shorty. Saan istua pöytään ja syödä oikeiden elävien naisten kanssa — rouva Bowien ja useiden muiden kanssa, niin sanoi eversti minulle."

"Eivät hirvennahkaiset vie heiltä ruokahalua", oli Shortyn päätelmä. "Kummallista, mitä se eversti tahtoo sinusta?"

"En tiedä, ellei hän ole kuullut, että olen löytänyt Surprise-järven. Sen kuivaaminen vaatii kokonaisen omaisuuden, ja Guggenheimit haluavat sijoittaa pääomia."

"Luulenpa samaa. Vedä vain hirvennahkaiset jalkaasi. Hop hop! Tuo hännystakkisi on kovin ryppyinen, ja se on sinulle sauman verran liian soukka. Saat olla varuillasi. Jos syöt kovasti, niin takkisi halkeaa. Ja jos naisihmiset pudottavat nenäliinojaan, älä kumarru ottamaan ylös niitä. Älä ota ylös niitä. Tee mitä teetkin, älä sitä."

II.

Eversti Bowie asui, kuten suuripalkkaisen asiantuntijan ja Guggenheimin suuren liikkeen edustajan tulikin, eräässä puutalossa, joka oli Dawsonin kaikkein uhkeimpia. Se oli kaksikerroksinen ja tehty käsinveistetyistä hirsistä. Siihen mahtui avara ruoka- ja seurustelusali, jota ei käytetty minään muuna huoneena.

Siellä oli pöydän alla permannolla isoja karhunnahkoja ja seinillä hirvien ja peurojen sarvia. Siellä humisi avoin takka ja iso, puilla lämmitettävä kamiina. Ja siellä Smoke tapasi Dawsonin yhteiskunnan valiot — ei pelkkiä äskenleivottuja miljonäärejä, vaan kaivoskaupunkiin kaikesta maailmasta tulleen väestön äärimmäisen kermakerroksen — miehiä sellaisia kuin tutkija ja kirjailija Warburton Jonesin, ratsastavan poliisin kapteeni Consadinen, luoteisen territorin kultakomissaarin ja paroni von Schroederin, erään keisarin suosikin, jolla oli kansainvälinen maine kaksintaistelijana.

Ja siellä Smoke tapasi Joy Gastellin huikaisevassa iltapuvussa. Ennen Smoke oli nähnyt hänet ainoastaan matkoilla turkit yllä ja hirvennahkaiset jalassa. Päivällispöydässä Smoke huomasi istuvansa Joy'n vieressä.

"Tunnen olevani kuin kala kuivalla maalla", teki Smoke tunnustuksen. "Minä sitä paitsi en ole koskaan edes uneksunut, että moista itämaista loistoa on Klondykeessa. Katsokaapa vain tuota von Schroederiä. Hänellä on oikein päivällispuku, ja Consadine on saanut tärkkipaidan. Panin merkille, että hänellä on samalla hirvennahkaiset jalassa. Mitä pidätte minun puvustani?"

Hän liikutteli olkapäitään kuin siivoaisi sulkiaan, jotta miellyttäisi Joyta.

"Minusta näyttää, kuin olisitte käynyt rotevammaksi vuoriston yli tultuanne", nauroi Joy.

"Niin ei ole laita. Arvatkaa uudestaan."

"Puku on tehty jollekin toiselle."

"Sattui paikalle. Ostin sen eräältä A. C.-yhtiön kirjanpitäjältä."

"On häpeä, että kirjurit ovat niin kapeaharteisia", sanoi Joy osaaottavasti. "Ja te ette ole sanonut, mitä pidätte minun puvustani."

"Sitä en osaa sanoa. Olen häikäistynyt. Olen ollut kulkusalla liian kauan. Moiset asiat tekevät minuun yllättävän vaikutuksen, arvannette. Olen aivan unohtanut, että naisella on käsivarret ja olkapäät. Kun näin teidät viime kerralla Squaw Creekillä —"

"Silloin olin squaw, intiaaninainen", keskeytti Joy.

"En aikonut sanoa niin. Muistan keksineeni Squaw Creekillä, että teillä oli jalat."

"Ja minä en voi unohtaa koskaan, että te pelastitte jalkani", sanoi tyttö. "Olen odottanut saavani nähdä teidät ja kiittää teitä —" (Smoke kohautti vältellen olkapäitään.) "Ja siinä on syy, minkä tähden olette täällä tänä iltana."

"Pyysitte everstiä kutsumaan minut?"

"En! Rouva Bowie pyysi. Ja minä pyysin rouvan toimittamaan teidät pöytäoverikseni. Ja nyt on minulla sopiva aika. Jokainen juttelee. Kuunnelkaa älkääkä keskeyttäkö. Tunnette Mono Creekin!"

"Tunnen."

"Se on nyt havaittu rikkaaksi — pelottavan rikkaaksi. Vakuutetaan, että kukin valtauspalsta on miljoonan ja enemmänkin arvoinen. Siellä asetettiin rajat vasta toissa päivänä."

"Muistan rynnäkön."

"Hyvä. Koko joki on nyt merkitty, ja sen sivujoet myös. Mutta pääjoella on palsta numero kolme löytöpaikan alapuolella vielä rekisteröimättä. Joki oli Dawsonista niin kaukana, että komissaari määräsi rekisteröimisajaksi kuusikymmentä päivää palstanrajain määräämisestä lukien. Jokainen palsta tuli rekisteröidyksi, paitsi numero kolme alhaalla. Cyrus Johnson oli paaluttanut sen itselleen. Siihen se jäi. Cyrus Johnson katosi. Kukaan ei tiedä, kuoliko hän vai menikö alas- tai ylöspäin virtaa. Kuuden päivän kuluttua hänen rekisteröimisoikeutensa päättyy. Kuka sitten paaluttaa sen palstan ja saapuu ensimmäisenä Dawsoniin rekisteröittämään sen, hän saa sen."

"Mutta miksei sitä tiedä jokainen?" kysyi Smoke epäilevästi.

"Alkavat jo tietää. Ovat pitäneet pitkän ajan sitä salassa, ja vasta nyt se tulee ilmi. Seuraavan vuorokauden kuluessa kohoaa hyvien koiravaljakoiden arvo kovasti. Teidän on lähdettävä täältä heti päivällisen päätyttyä ja niin soveliaalla tavalla kuin voitte. Olen järjestänyt sen. Eräs intiaani tuo teille kirjeen. Te luette sen, olette hämmästyvinänne, teette anteeksipyyntö ja lähdette."

"Minä ... hm ... en käsitä."

"Hölmö!" pääsi työltä puoliksi kuiskauksena. "Teidän on mentävä ja hankittava tänä iltana koiravaljakoita. Minä tiedän kaksi. Sitten on teillä oma koiravaljakonne. Ja teidän on ostettava vielä lisää. Siinä tehtävänne tänä iltana. Ostakaa parhaat. Siinä kilpailussa voittavat koirat yhtä hyvin kuin miehet. Matka on satakymmenen mailia, ja teidän on saatava vaihtaa koiravaljakkoa niin usein kuin mahdollista."

"Oh, huomaan teidän tahtovan, että lähtisin leikkiin", sanoi Smoke pitkäveteisesti.

"Ellei teillä ole rahaa koirien oston, niin minä —", sanoi Joy, mutta ennen kuin hän oli saanut lauseen loppuun, sieppasi Smoke puhevuoron.

"Voin ostaa koirat. Mutta — hm — ettekö pelkää, että se on uhkapeliä?"

"Voitettuanne pyöräpelissä Elkhornin ravintolassa", vastasi Joy, "en pelkää, että te pelkäätte. Kyseessä on urheiluyritys, jos tahdotte niin sanoa. Kilpailu miljoonasta dollarista. Saatte siinä vastaanne eräitä tämän seudun jyrkempiä koirien ajajia ja retkeilijöitä. He eivät ole lähteneet vielä raiteille, mutta huomenna tähän aikaan he ovat täydessä touhussa. Koirista maksetaan silloin niin paljon kuin rikkaimmat voivat maksaa. Iso-Olaf on kaupungissa. Hän on tämän seudun tuhoisimpia koirien ajajia. Jos hän lähtee kilpailemaan, niin hän on vaarallisin vastustajanne. Arizona-Bill on toinen. Hän on ollut vuosikausia kuorma-ajurina ja postinkuljettajana. Ammattilainen siis alallaan. Jos hän ottaa osaa, keskittyy huomio häneen ja Isoon-Olafiin."

"Ja te haluatte, että minä lähden mukaan jonkinlaisena 'mustana hevosena' — tuntemattomana kilpailijana?"

"Aivan niin, ja sillä on etunsa. Teidän ei luulla kestävän kilpailua. Ette ole ollut vielä vuottakaan

täällä. Kukaan ei ota huomioon teitä, ennen kuin saavutte kotiin ihan etunenässä."

"Paluumatkallako 'mustan hevosen' on näytettävä, että on ensiluokkaisessa kunnossa?"

Joy nyökkäsi ja jatkoi vakavasti:

"Muistakaa, etten anna itselleni anteeksi kepposta, minkä tein teille Squaw Creekin valtauksessa, ennen kuin voitatte tämän Monon palstan itsellenne. Ja jos kukaan voi voittaa vanhat kullanetsijät tässä kilpailussa, niin te olette se mies."

Niin Joy sanoi. Smoke tunsu lämpöä kaikkialla, niin päässään kuin sydämessään. Hän suuntasi Joyhin nopean ja tutkivan katseen, tahdottoman ja vakavan, ja sinä hetkenä, jona Joyn katse tapasi vakavana hänen silmänsä, näytti hänestä, että se katse ilmaisi jotakin tuhansia kertoja tärkeämpää kuin oli se valtaus, minkä Cyrus Johnson oli jättänyt rekisteröimättä.

"Minä teen sen", sanoi Smoke. "Voitan sen."

Joyn silmissä oleva iloinen loiste näytti lupaavan suuremman palkinnon kuin Monon palstan kaikki kulta oli. Smoke äkkäsi, että Joy laske kätensä polvelleen, joka oli lähinnä Smoken polvea. Smoke ojensi pöytäliinan alle oman kätensä, ja se sai siellä piilossa naisen kädestä lujan puristuksen, joka pani toisen lämpöaallokoon vyörymään hänen lävitsensä.

III.

Smoke oli matkannut Mono Creekin kiirettä pitämättä, kun oli pelännyt, että koirat väsyisivät ennen suurta kilpailua. Hän oli samalla tutustunut tien joka mailiin ja valinnut koiravaljakoiden vaihtopaikat. Kilpailuun varustautuneita oli niin paljon, että tuo sadan ja kymmenen mailin matka oli melkein yhtä kylää. Vaihtoleirejä oli kaikkialla tien varrella. Von Schroederillä, joka oli lähtenyt pelkästään urheilemaan, oli yksitoista koiravaljakkoa — niin aina joka kymmenelle mailille. Arizona-Billin oli ollut pakko tyytyä kahdeksaan. Isolla-Olafilla oli kahdeksan, Smokella sama määrä. Lisäksi oli nelisenkymmentä muuta miestä kilpailemassa.

Löytöpaikan alapuolella olevalle palstalle n:o 3 oli Mono Creekin suulta kymmenen mailia virtaa ylöspäin. Jäljellä oleva sadan mailin matka oli kuljettava Yukonin jäätä. Palstalla n:o 3 oli viisikymmentä telttaa ja yli kolmesataa koiraa. Cyrus Johnsonin kuusikymmentä päivää sitten lyömät ja merkitsemät vanhat paalut olivat vielä pystyssä. Joka mies oli käynyt palstan rajojen sisäpuolella monet kerrat ja kävi yhä, sillä koiravaljakko-kilpailun edellä oli oleva kävely- ja estejuoksukilpailu. Joka miehen oli merkittävä ensin palsta itselleen, siis oli pantava kaksi keskipaalua ja neljä kulmapaalua. Sitten pääsi lähtemään koirilla Dawsoniin.

"Etumatkaa" ei kenellekään annettu. Uuden valtauksen tekijöille ei palsta ollut auki, ennen kuin kello oli lyönyt kaksitoista yöllä perjantaina, eikä yksikään saanut ennen sitä lyöntiä pystyttää merkkipaalujaan. Se oli Dawsonissa olevan kultakomissaarin määräys, ja kapteeni Consadine oli lähettänyt joukon ratsupoliiseja valvomaan sen noudattamista.

Monon tie kulki lakeata joen uomaa. Se ei ollut kahta jalkaa leveä. Se oli kuin kouru, jonka molempina laitoina olivat kuukausien kuluessa sataneen lumen muodostamat seinät. Kaikki miettivät pulmaa, miten yli neljäkymmentä rekeä ja kolmesataa koiraa pääsevät kulkemaan niin kapealla kilparadalla.

"Huh!" sanoi Shorty. "Siitä tulee sekavin myllerrys, mitä on nähty. Minä en keksi muuta keinoa, Smoke, kuin käyttää parhaita voimia ja hiota ja putkahtaa läpi. Ja jos mitä tahansa tulee meidän tielle, niin on sinun annettava minun olla puskurina."

Smoke kohautti olkapäitään ja nauroi tekemättä mitään sitoumusta.

"Sinä et saa sekaantua!" metakoi hänen toverinsa.

"Mitä hankaluutta sattuukin, älä kajoa. Et voi hoitaa koiria sataa mailia kipein nyrkein. Ja kipeät rystyset saat, jos käyt kiinni jonkun leukapieliin."

Smoke nyökäytti päätään.

"Olet oikeassa, Shorty. Minun ei sovi panna onnistumista vaaraan."

"Ja pidä tarkasti mielessäsi", jatkoi Shorty, "että minä olen ottanut suorittaakseni kaiken raivaustyön ensimmäisellä kymmenellä maililla ja että sinun on oltava niin helpolla kuin voit. Minä lennätän sinut varmasti Yukonille asti. Sen jälkeen saatte sinä ja koirat pitää huolta. Sanopa, minkälaisen

suunnitelman luulet olevan Schroederillä? Hän on sijoittanut ensimmäisen koiravaljakkonsa alas joelle neljännesmailin matkan päähän ja pannut sinne viheriän lyhdyn merkiksi. Mutta kyllä me hänestä suoriudumme. Minut löydät punaisen merkkitulen luota joka hetki."

IV.

Päivä oli ollut kirkas ja kylmä. Pilviverhot peittivät kuitenkin sitten taivaan. Tuli lämmin ja pimeä yö. Näytti siltä kuin rupeaisi satamaan lunta.

Smoke jätti Shortyn viidensadan yardin päähän joelle. Muutamaa minuuttia ennen puoliyötä liittyi hän numero kolmesta kilpaileviin. Neljäkymmentäviisi heitä oli lähtöä odottamassa. Kaikki he mielivät voittaa miljoonan dollaria, jotka Cyrus Johnson oli jättänyt jäätyneeseen hiekkaan. Kullakin odottajalla oli kuusi paalua ja raskas puunuja.

Luutnantti Pollock katseli tulen valossa kelloaan. Se oli minuuttia vailla kaksitoista.

"Olkaa valmiit", sanoi hän nostaan oikealla kädellään revolverin ja seuraten vasemmassa kädessä olevan kellonsa sekuntiviisarin kulkua.

Neljäkymmentäviisi paria rukkasia otettiin pois käsistä ja yhdeksänkymmentä hirvennahkaista mokkasiinia pusertui tiukasti jo tallaantunutta lunta vasten. Neljäkymmentäviisi paalua oli pistetty lumeen ja sama määrä nuijia nostettu ilmaan.

Pamahti laukaus. Nuijat iskivät. Cyrus Johnsonin oikeus miljoonaan oli loppunut. Hämmennyksen ehkäisemiseksi oli luutnantti Pollock määrännyt, että alempi keskipaalu oli lyötävä ensin, ja sitten oli mentävä neljää sivua ja lyötävä matkalla ylempi keskipaalu.

Smoke pani ensimmäisen paalunsa ja riensi ensimmäisen tusinan mukana. Kulmiin oli laitettu tulet, ja joka tulen luona oli poliisi. Hänellä oli kädessä lista, johon hän merkitsi kilpailijain nimet. Kunkin kilpailijan tuli huutaa nimensä ja näyttää naamansa. Asiamiestä ei saanut käyttää, eikä siis todellisella kilpailijalla ollut mahdollisuutta livistää matkalle sillä aikaa kuin hänelle pantiin paaluja.

Ensimmäisessä kulmassa pisti von Schroeder paalunsa Smoken paalun viereen. Heidän nuijansa iskivät yhtäaikaan. Heidän hakatessaan saapui takaa toisia. Nämä olivat niin kärsimättömiä, että tunkeutuivat toistensa tielle. Siinä tuupittiin ja törmäiltiin yhteen. Smoke puikkelehti ahdingon läpi ja huusi nimensä poliisille. Toisia oli jo hänen edellään. Hän oli varma, että näki katoavan tulen hohteessa Ison-Olafin jättiläismäiseltä näyttävän selän, ja lounaisessa kulmassa he nuijivat paalujaan ihan vierekkäin.

Ylempi keskipaalu pantiin äyrään reunalle. Kilpailijat syöksyivät sitten äyrästä alas, jäätyneen joen uoman poikki ja ylös toiselle sivulle. Kun Smoke kapusi sitä, iski joku käsi kiinni hänen nilkkaansa ja veti häntä takaisin. Matkan päässä olevan valon välkkeessä oli mahdoton nähdä, kuka teki tuon tepposen. Mutta Arizona-Bill, jolle tehtiin samaten, nousi pystyyn ja iski nyrkillään jotta rusahti pahantekijän naamaan. Smoke näki ja kuuli kavutessaan jaloilleen, mutta ennen kuin hän ehti tehdä toisen hyökkäyksen äyräälle, sai hän sellaisen nyrkiniskun, että suistui puoleksi tainnoksissa lumeen. Hän pääsi jaloilleen, huomasi miehen, oli iskeä häntä nyrkillään leuoille, mutta muisti Shortyn varoituksen ja hillitsi luontonsa.

Tämä oli esimakua siitä, mitä oli tapahtuva miesten päästyä rekiinsä. Toiselle äyräälle syöksyviä oli jo paljon. Heistä kasaantui röykkiöitä. Joukoittain he ryntäsivät ylös äyrästä, joukoittain vetivät heitä heidän kärsimättömät toverinsa alas. Siinä annettiin iskuja ja tuupittiin. Läähättävistä rinnoista kohoili kirouksia. Smoke tupertui väliin iskuista, väliin astuskeltiin hänen päälleen, väliin hän kopeloi lumen seasta paalujaan, ja viimein hän rähmi pois rytäkästä ja kapusi äyrästä eteenpäin. Toiset tekivät samaten. Hänelle sattui niin, että hänen edellään oli iso joukko miehiä kilpailemassa, kuka ehtisi ennen luoteiseen kulmaan.

Neljänten kulmaan mennessään hän kaatui puolitiessä ihan pitkälleen ja kadotti jäljellä olevan paalunsa. Hän sai hapuilla pimeässä viisi minuuttia, ennen kuin löysi sen. Koko ajan pyyhkähti läähättäviä kilpailijoita hänen ohitsensa. Viimeisestä kulmasta joelle mennessään hän tapasi miehiä, joille tämä mailin juoksu oli ollut liikaa. Itse joella oli kuin olisivat hullut päässeet irti. Tusina rekiä oli kaatunut, jopa niitä oli sulloutunut päällekkäin. Lähes sata koiraa oli ruvennut tappelamaan. Miehet häärivät niiden seassa koettaen tempoa kiihtyneitä eläimiä erilleen toisistaan tai lyödä niitä kalikoilla, jotta ne eroaisivat.

Smoke juoksi äyrästä alas ylen täyden kulkuväylän toiselle puolelle, pääsi kovaksi poljetulle rekitielle ja eteenpäin nopeammin. Siellä oli kapean tien viereen poljetuissa odotuspaikoissa rekiä ja miehiä odottamassa kilpailijoita, jotka olivat vielä jäljessä. Takaapäin kuului syöksyvien koirien ulvahduksia.

Smoke kaarteli ja loikki ohi. Hän voi nähdä jo von Schroederin viheriän lyhdyn ja juuri sen alapuolella punaisen soihdun, joka oli hänen koiravaljakkonsa merkinä. Schroederin koiria vartioimassa oli kaksi miestä. Heidän kalikkansa häilyivät tien ja koirien välillä.

"Tule, tule, Smoke! Tule, tule, Smoke!" kuuli Smoke Shortyn huutelevan hätäisesti.

"Minä tulen!" huohotti Smoke.

Punaisen soihdun hohteessa hän näki, että lunta oli sotkettu ja tallattu, ja toverinsa hengittämistavasta hän arvasi, että siellä oli ollut tappelu. Hän hoiperteli reen luokse ja kaatui paikalla siihen. Shortyn ruoska läiskyi, ja hän huuteli:

"Hei hei, te peevelit! Hei!"

Koirat loikahtivat vetoasemilleen, ja reki nytkähti äkkiä liikkeelle. Isoja eläimiä olivat nuo Hansonin palkittuun valjakkoon kuuluvat hudsonbay-koirat. Smoke oli valinnut ne ensimmäiselle välimatalle, johon kuului kymmenen mailia Mono-jokea, sen suistotasanteen poikki menevä vaikea taival, ja vielä kymmenen mailia Yukonia.

"Montako on edellä?" kysyi Smoke.

"Ole vaiti ja säästä keuhkojasi", vastasi Shorty. "Hih, te peijakkaat! Eteenpäin, eteenpäin!"

Hän juoksi reen perässä lyhyen köyden varassa, josta piti kiinni. Smoke ei voinut nähdä häntä; hän ei nähnyt rekeäkään, jossa oli ihan pitkällään. Valot olivat jääneet taakse, ja he kiitivät pilkkopimeässä niin kovasti kuin koirat saattoivat juosta.

Smoke tajusi, että reki nousi toiselle jalakselle, kun se kaartoi jonkin näkymättömän mutkan, ja edestä kuului koirien äreätä haukuntaa ja miesten kirouksia. Siinä oli Barnes-Slocumin rytäkän paikka. Kahden miehen koiravaljakot olivat ensin törmänneet yhteen. Smoken seitsemän isoa tappelijaa hyökkäsivät täyttä vauhtia sekaan. Ne olivat tuskin muuta kuin puoliksi kesyyntyneitä susia. Mono Creekin yö oli kiihottanut hurjasti joka koiran tappeluhaluja. Klondyken koiria, joilla ajetaan ilman ohjia, ei voida seisahduttaa muuten kuin ääntämällä. Ei ollut mitään mahdollisuutta ehkäistä yltäkylläistä tappeluintoa. Takaa huristi reki toisensa jälkeen siihen metakkaan.

"On lyötävä maahan ja tunkeuduttava eteenpäin ja mentävä läpi!" huusi Shorty toverinsa korvaan. "Ja varo rystysiäsi! Raahaa sinä koiria pois ja anna minun olla puskurina!"

Mitä lähinnä seuranneena puolena tuntina tapahtui, sitä ei Smoke muistanut tarkasti koskaan. Kun hän pullahti sen loputtua ilmoille, hän oli uuvuksissa, huohotti, hänen leukaansa pakotti, sillä siihen oli sattunut nyrkinisku, hän tunsu kipua ollessaan, johon oli lyöty kalikalla, koiran kulmahampaiden hänen toiseen sääreensä viiltämästä haavasta juoksi lämmin veri, ja hänen parkansa molemmat hihat olivat repeytyneet riekaleiksi. Hän oli kuin unissaan. Taistelun raivotessa yhä takana hän auttoi Shortyja, kun tämä valjasti uudelleen koiria. Pimeässä haparoiden he saivat laitetuksi vioittuneet valjaat kuntoon.

"Pane nyt pitkäksesi ja vedä henkeäsi", komensi Shorty.

Koirat kiitivät vähentymättömin voimin pimeään halki, alaspäin Mono Creekiä. Tie yhtyi isoon jokitiehen. Joku oli tehnyt sille kohdalle tulen, ja Shorty sanoi siellä hyvästit. Tulen hohteessa ja reen kiitäessä lentävien koirien jäljessä Smoke sieppasi muistiinsa taas erään unohtumattoman kuvan Pohjolasta. Se oli Shortysta. Hän hoipperoi ja upposi voimatonna lumeen, huuteli toverilleen kehoituksia, toinen silmä mustana ja ummessa, rystyset murskana, toinen käsivarsi revittynä ja koiran puremana, vuotaen virtanaan verta.

V.

"Kuinka monta on edellä?" kysyi Smoke, kun jätti väsyneet hudsonbay-koiransa ja hyppäsi ensimmäisellä vaihtopaikalla odottavaan rekeen.

"Laskin niitä yksitoista", huusi mies hänen peräänsä, sillä hän huristi jo eteenpäin koirainsa perässä.

Näiden koirien oli vietävä häntä viidentoista mailin matka seuraavalle vaihtopaikalle, joka oli White Riverin suulla. Koiria oli yhdeksän, mutta ne olivat hänen heikoin valjakkonsa. White Riverin ja Sixty Milen välisen kaksikymmentäviisi mailia pitkän taipalen Smoke oli jakanut kahdeksi, kun sillä matkalla oli jäärykkyiöitä, ja varannut sinne kaksi tukevinta ja kestäväntä valjakkoaan.

Hän makasi reessä ihan pitkällään, kasvot alaspäin, ja piteli molemmin käsin kiinni. Milloin koirat

hiljensivät vähänkin vauhtia, silloin hän nousi polvilleen, huusi ja hoputti pitäen toisella kädellä epävarmasti kiinni ja hutkien toisella koiria ruuskalla. Vaikka tämä valjakko oli pahanpäiväinen, ajoi hän kahden reen ohi, ennen kuin pääsi White Riverille. Tällä sileällä matkalla saattoivat kilpailijat vaihtaa rekiä lennossa.

Smoke pääsi valliröykkiön yli ja syöksyi sileälle huutaen kovasti:
"Billy! Billy!"

Billy kuuli ja vastasi. Jäällä palavien monien tulien valossa Smoke näki reen käännähtävän suunnalle sivulta ja lähtevän tavoittelemaan rinnalle. Reen edessä olevat koirat olivat levänneitä ja saavuttivat hänen rekensä. Kun reet olivat tulleet toistensa kohdalle, hyppäsi Smoke toiseen rekeen ja Billy nopeasti pois siitä.

"Missä Iso-Olaf on?" huusi Smoke.

"Ensimmäisenä!" kuului Billyn vastaus. Ja sitten jäivät tulet taakse ja Smoke kiiti pilkkopimeässä.

Tällä välimatkalla tie kulki sikin sokin ja syrjilleen sulloutuneiden jäämöhkäleiden poikki. Tässä koleikossa Smoke livahti pois reen etupuolelta ja painalsi vetoköysi kourassa aisakoiran takana. Hän pääsi kolmen kilpailijan ohi. Oli sattunut vahinkoja, ja hän saattoi kuulla, että miehet päästivät irti koiria ja korjasivat valjaita.

Seuraavaa lyhyttä välimatkaa röykkiöiden seassa Sixty Mileen kulkiessaan hän pääsi vielä kahden koiravaljakon ohi. Ja että hän saisi tarkasti tietää, miten oli saattanut käydä heille, nyrjäytti yksi hänen omista koiristaan olkansa, kävi kykenemättömäksi jatkamaan ja oli toisten laahattavana valjaissa. Sen valjakkotoverit tuskastuivat ja iskivät siihen kiinni kulmahampaillaan. Smoken oli pakko kolhia tovereita pois ruuskansa paksulla päällä. Loukkaantunutta eläintä valjaista päästäessään hän kuuli takaapäin koirien ulvahduksia ja miehen ääntä, joka tuntui tutulta. Mies olikin von Schroeder. Smoke päästi varoitushuutoja ehkäistäkseen päälleajon, ja paroni koetti ohjata elukoitaan sivummalle ja pääsikin ohi kymmenkunnan askelenpäässä.

Sixty Milen kauppaseman lähellä Smoke saavutti sileällä jäällä vielä kaksi rekeä. Kaikki olivat juuri vaihtaneet valjakoita. Joka mies oli polvillaan ja hoputti ruuskallaan ja äänellään hurjia koiriaan. Viisi minuuttia he ajoivat siten rinnakkain. Smoke oli tutkinut tämän osan tietä. Hän huomasi nyt töyräällä olevan männyn, joka hämötti epäselvästi monien tulien hohteessa. Siellä tie, tiesi hän, kapeni tavallisen rekitien levyiseksi. Hän kumartui eteenpäin, tarttui vetoköyteen kiinni ja veti kiitävän rekensä aisakoiran luokse. Sitten hän tarttui koiran säääriin ja vippasi sen kumoon. Raivoisasti muristen koetti koira iskeä hampaansa häneen, mutta valjakon toiset koirat laahasivat sitä edelleen. Sen ruumis oli vaikuttava jarru, ja ne kaksi muuta valjakkoa, jotka olivat rinnalla, syöksyivät edelle pimeässä sitä kapeata tietä kohti.

Smoke kuuli yhteentörmäyksen aiheuttaman rusahduksen ja metakan. Hän päästi aisakoiransa irti jälleen, hypähti ohjaisaisaan kiinni ja pakotti koiransa menemään oikealle, pehmeään lumeen, jossa ponnistellessaan ne vajosivat niskaansa myöten.

Smokella oli uuvuttava työ, mutta hän pääsi toisiinsa sotkeutuneiden valjakoiden ohitse ja niiden edelle kovalle tielle.

VI.

Sixty Milesta alkavalla taipaleella Smokella oli lähinnä kehnoin valjakkonsa. Ja vaikka matka oli hyvää, oli hän pannut näille koirille vain viisitoista mailia. Kahdelle viimeiselle välille oli Smoke valinnut parhaat koiransa. Sitka-Charley itse odotti häntä kahdeksan malemutin kanssa, ja loppumatkalle, jota oli viisitoista mailia, oli hänellä oma valjakkonsa — se valjakko, joka hänellä oli ollut kaiken talvea ja joka oli ollut hänen kanssaan Surprise-järveä etsimässä.

Ne kaksi miestä, jotka olivat ajaneet yhteen Sixty Milen luona ja jääneet, eivät enää tavoittaneet häntä. Mutta toisaalta ei hänkään tavoittanut ainoatakaan niistä kolmesta, jotka olivat vielä edellä. Hänen koiransa olivat halukkaita yrittämään. Pienillä kehotuksilla ne sai juoksemaan minkä pääsivät. Mutta niillä ei ollut kylliksi voimaa eikä vauhtia. Smoke ei voinut tehdä muuta kuin maata suullaan ja antaa mennä. Mailin toisensa jälkeen hän kiiti. Ainoastaan jalasten suhina ja narina kuului hänen korviinsa. Melkein koneellisesti hän pysytteli paikallaan, kun reki syöksyi eteenpäin ja kohahteli puoliksi töyssypaikoissa tai siristeli lennähdellen mutkissa. Hänen mieleensä kuvastuivat kolmet kasvot ilman tiettyä syytä: Joy Gastellin uljaat ja hymyilevät, Shortyn uupuneet ja tappelussa vammoja saaneet ja John Bellewin arpiset ja jäykät, niin tunteettoman ankarat kuin rautaan valettu kuva. Ja toisin ajoin Smokella oli halu huutaa ääneensä, laulaa hurjan iloisia riemulauluja silloin, kun muisti "Aallon"

toimituksen ja San Franciscon kertomussarjan, jonka hän oli jättänyt kesken samaten kuin muut noiden tyhjien päivien joutavat asiat.

Harmaa aamuhämärä teki tuloaan, kun hän vaihtoi väsyneet koiransa kahdeksaan virkeään malemutiin. Sitka-Charley huusi Smokelle, missä järjestyksessä edellä olevat kilpailijat menivät. Iso-Olaf oli ensimmäisenä, Arizona-Bill oli toinen ja von Schroeder kolmas. He olivat koko seudun kolme parasta. Jo ennen kuin Smoke oli lähtenyt Dawsonista, olivat tavanmukaisten vetojen lyöjät asettaneet heidät tuohon järjestykseen. Heidän kilpaillessaan miljoonasta toiset olivat lyöneet puoli miljoonaa vetoja kilpailun tuloksesta. Smoken puolesta ei kukaan ollut lyönyt. Hänen useista tunnetuista urotöistään huolimatta häntä pidettiin vielä *chechaquona*, aloittelijana, jolla oli paljon oppimista.

Kun päivänvalo vahveni, Smoke huomasi edellään ajavan reen, ja puolen tunnin kuluttua hänen valjakkonsa juoksi ihan sen kintereillä. Smoke ei tuntenut ajajaa, ennenkuin tämä käänsi päänsä ja tervehti. Se oli Arizona-Bill. Von Schroeder oli siis varmasti ajanut hänen ohitsensa. Kovaksi poljettu tie kulki pehmeän lumen keskellä. Se oli niin kapea, ettei siitä päässyt sivu. Smoken täytyi ajaa toinen puolituntia jäljessä. Sitten he nousivat jääryötkiöiden muodostamalle ylännteelle ja laskivat sieltä tasaiselle jälle, jossa oli monta vaihtopaikkaa ja lumi poljettu laajalla alalla. Smoke nousi polvilleen, heilutteli ruoskaansa, huuteli ja ajoi rinnalle. Hän pani merkille, että Arizona-Billin oikea käsivarsi roikkui hervotonna ja että Billin oli pakko käyttää ruoskaa vasemmalla kädellä. Siten hänellä ei ollut kättä, millä olisi pitänyt kiinni, ja hänen oli usein lakattava heiluttamasta piiskaa ja estettävä itsensä putoamasta. Smoke muisti kahakan, mikä oli ollut joen uomassa numero kolmen alapuolella, ja ymmärsi. Shortyn antama ohje oli ollut oikea.

"Miten on käynyt?" kysyi Smoke, kun alkoi mennä edelle.

"En tiedä", vastasi Arizona-Bill. "Luulen, että olkavarsi meni pois sijoiltaan siellä ahdingossa."

Hän jätätti hyvin hitaasti, mutta kun viimeinen vaihtopaikka alkoi näkyä, hän oli hyvin puoli mailia jäljessä. Smoke näki jo edellään Ison-Olafin ja von Schroederin. He olivat siellä kuin yhdessä nipussa. Smoke nousi taasen polvilleen ja pani väsyneet koirat menemään sellaista kyytiä kuin voi panna ainoastaan mies, jolla on vaistomainen taito käsitellä koiria. Hän sai von Schroederin reen aivan kiinni, ja siinä järjestyksessä nuo kolme rekeä syöksyivät jääkasauman toisella puolella alkavalle tasaiselle taipalelle, jossa oli odottamassa monta miestä ja monta koiravaljakkoa. Dawson oli viidentoista mailin päässä.

Von Schroeder, jolla oli kymmenen mailin välimatkat, oli vaihtanut koiria tullessaan viiden mailin päässä ja sai vaihtaa taas viisi mailia tuonnempana. Hän siis jatkoi matkaa ja antoi koirien mennä täyttää vauhtia. Iso-Olaf ja Smoke tekivät vaihdon lennossa, ja heidän uudet koiransa ottivat heti takaisin, mitä paroni oli voittanut. Iso-Olaf pääsi edelle ja Smoke seurasi kapealla tiellä ihan takana.

"Toistaiseksi hyvä, mutta ei vielä kyllin hyvä", mukaili Smoke itsekseen erästä Spencerin lausetta.

Hän ei pelännyt enää von Schroederiä, joka oli jo takana. Mutta edessä oli seudun suurin koirilla-ajaja. Ison-Olafin ohitse meno näytti mahdottomalta. Monta kertaa, yhä uudelleen Smoke sai hoputetuksi etumaisen koiransa melkein Olafin reen kannoille, mutta joka kerta Olaf keksi keinonsa ja livahti pois alta. Smoke tyytyi sitten samaan vauhtiin ja roikkui mukana hellittämättä.

Kolmen mailin päässä Dawsonista tapahtui jotakin. Smoken hämmästykseksi Iso-Olaf nousi seisomaan ja alkoi siimalla ja kirouksilla puristaa koiristaan viimeisenkin unssin voimaa. Se oli hyökkäys, joka olisi pitänyt varata viimeiselle sadalle yardille, sen sijaan että se nyt alkoi kolmen mailin päässä lopusta. Vaikka se oli suorastaan koirien tappamista, niin seurasi Smoke esimerkkiä. Hänen oma valjakkonsa oli oivallinen. Se oli ollut kovemmalla ja oli paremmassa kunnossa kuin mitkään muut Yukonin koirat. Smoke oli sitä paitsi raahustellut niiden kanssa, syönyt ja maannut niiden kanssa. Hän tuns jokaisen niistä tarkasti ja tiesi, miten älykäs eläin suostutellaan ja siltä puserretaan viimeisin ja pienin tilkkakin auliutta.

He huristivat pienen jääryötkiöiden muodostaman ylännteen yli ja laskivat tasaiselle taipalelle. Iso-Olaf oli tuskin viittäkymmentä jalkaa edellä. Sivulta tulla tupsahti reki ja alkoi painaa Olafia kohti. Smoke käsitti nyt, miksi Iso-Olaf oli rynnistänyt niin tuhoisasti. Hän oli koettanut saada etumatkaa voidakseen vaihtaa valjakon. Tuo uusi valjakko, jonka piti lennättää hänet vinhasti perille, oli hänen salassa järjestämänsä. Muille se oli yllätys. Nekään miehet, jotka olivat lyöneet vetoa hänen puolestaan, eivät olleet tietäneet siitä mitään.

Smoke ajoi vimmatusti päästäkseen rekiä vaihdon aikana ohi. Hän sai koiransa pinnistämään niin kovasti, että tuo viidenkymmenen jalan välimatka hupeni. Hoputellen huudoilla ja läiskytellen piiskalla hän pääsi rinnalle siten, että hänen johtokoiransa oli Ison-Olafin aisakoiran kohdalla. Toisella sivulla oli rinnakkain Olafille vaihdettava valjakko. Vauhdin ollessa sellainen ei Iso-Olaf uskaltanut heittäytyä sen

rekeen.

Iso-Olaf koetti hyökätä edelle ja sai koiransa menemään kovin komeasti, mutta Smoken johtokoira pysyi yhä vielä Ison-Olafin aisakoiran rinnalla. Nuo kolme rekeä kiitivät ja syöksyivät puoli tuntia rinnatusten. Tasainen taival läheni jo loppuaan, kun Iso-Olaf teki vaihdon. Kun nuo lentävät reet käännähtivät toisiaan kohti, hän hyppäsi, ja samalla hetkellä hän oli polvillaan hoputtamassa ruoskalla ja huudoilla uusia koiria hyökkäämään.

Mies ei ole voitettu, ennen kuin on voitettu, päätteli Smoke. Ei mikään muu niistä valjakoista, joilla Smoke oli ajanut sinä yönä, olisi voinut kestää sellaista murhaavaa vauhtia eikä pysyä uusien koirien mukana — ei mikään muu valjakko kuin tämä. Vauhti oli kuitenkin uuvuttava, ja kun he alkoivat kiertää Klondyke Cityn sivulla olevaa jyrkännettä, saattoi Smoke huomata, että hänen koiriensä voimat alkoivat vähetä. Hänen koiransa jätättivät melkein huomaamatta. Iso-Olaf etääntyi niistä askel askelelta ja oli parikymmentä yardia edellä.

Klondyke Cityn väestöä oli kokoontunut jälle. Kuului valtavia eläköönhuutoja. Klondyke-joki laski siellä Yukoniin, ja puolen mailin päässä Klondyken toisella puolella oli pohjoisella rannalla Dawson. Smoke näki vilahdukselta reen, joka syöksyi häntä kohti. Hän tunsu sitä vetävät komeat koirat. Ne olivat Joy Gastellin. Ja Joy Gastell ajoi niitä. Hänen oravannahkaiseen parkaansa kiinnitetty päähine oli sysätty alas taakse. Hänen veistokuvankaltaiset soikeat kasvonsa kuvastuivat hänen tuuheita hiuksiansa vasten. Hän oli heittänyt käsineet pois, ja hän hoiteli paljain käsin ruoskaa ja rekeä.

"Hyppätkää!" huudahti Joy, kun hänen johtokoiransa murisi Smoken koiralle.

Smoke heittäytyi rekeen hänen taakseen. Reki nytkähti kovasti Smoken ruumiin painosta, mutta Joy pysyi polvillaan yhä ja heilutti piiskaansa.

"Hei, hip, hop! Lentoon, lentoon!" huuteli Joy ja koirat ulvahtivat ja haukahtelivat innoissaan.

Ja kun johtokoira oli päässyt Ison-Olafin reen perän viereen ja työntäytyi tuuma tuumalta rinnalle, joutui Dawsonin rannalla oleva suuri väkijoukko haltioihinsa. Väkijoukko oli tosiaan suuri, sillä miehet olivat heittäneet kaikissa huuhtomoissa työkalunsa syrjään ja lähteneet katsomaan kilpailun päättymistä.

"Kun otatte johdon, niin hyppään pois!" huusi Joy olkansa yli.

Smoke koetti tehdä vastaväitteitä.

"Ja olkaa varuillanne isossa mutkassa, joka on puolitiessä rantaäyrästä ylös mentäessä", varoitti Joy.

Nuo kaksi valjakkoa syöksyivät rinnakkain. Ruoskan ja huutojen avulla piti Iso-Olaf vielä minuutin puoliaan. Sitten alkoi Joyn johtokoira päästä hitaasti ohi, tuuman kerrallaan.

"Olkaa valmiina!" huusi Joy Smokelle. "Lähden minuutin päästä. Ottakaa ruoska."

Kun Smoke nosti kätensä ottaakseen ruoskan, hän kuuli Ison-Olafin huutavan varoituksen, mutta se tuli liian myöhään. Hänen johtokoiransa oli kiukustunut siitä, että toiset olivat menossa ohi, ja heittäytyi sivulle hyökätäkseen niiden kimppuun. Se iski hampaansa Joyn johtokoiran kylkeen. Kilpailevat koirat lensivät toistensa kurkkuihin kiinni. Reet törmäsivät taistelevien elukkain päälle ja menivät nurin. Smoke kapusi jaloilleen ja koetti nostaa Joyn pystyyn. Joy työnsi kuitenkin hänet pois ja huudahti:

"Menkää!"

Iso-Olaf oli jo viisikymmentä jalkaa edellä. Hänellä oli aikomus voittaa vielä kilpailu. Smoke totteli, ja kun he molemmat saivat jalkansa Dawsonin rannalle, hän oli Olafin kantapäillä. Mutta Iso-Olaf painalsi rantaa ylös suurenmoisesti ja pääsi kymmenkunta jalkaa edelle.

Kullanrekisteröimiskonttoriin oli mentävä pääkatua viiden korttelin matka, Katu oli täynnä väkeä, kuin olisi ollut juhlakulkue katsottavana. Smoken ei ollut tällä kertaa helppo saavuttaa jättiläismäistä vastustajaansa. Kun hän sitten saavutti, ei hän kyennyt menemään ohi. Rinnatusten he juoksivat kapeata kujaa, joka oli turkkeihin puettujen ja hurraavien miesten muodostaman kahden seinän välissä.

Jos koirilla oli ollut murhaava vauhtinsa, niin kyllä oli uuvuttava miehilläkin. Mutta hepä kilpailivatkin miljoonasta dollarista ja Yukonin seudun suurimmasta kunnasta. Tällä viimeisellä vimmatulla taipaleella Smoke sai ulkopuolelta ainoastaan yhden vaikutelman: hän kummasteli, että Klondykeissä oli niin paljon ihmisiä. Hän ei ollut nähnyt niitä koskaan tätä ennen yhtä aikaa.

Smoke tunsu jäävänsä pakosta jälkeen, ja Iso-Olaf juoksikin pitkän askelen matkan edellä. Smokesta tuntui myös, että hänen sydämensä oli pakahtua. Samalla hän oli menettänyt tajunnan siitä, että

hänellä oli jalat. Hän tunsu vain, että ne heiluivat hänen allaan, mutta ei tietänyt, kuinka hän sai ne yhä heilumaan ja tahtoaan yhä kovemmin kiristämällä pakotetuiksi viemään hänet taas jättiläismäisen vastustajan rinnalle.

Heidän eteensä ilmestyi rekisterikonttorin ovi, joka oli auki. Molemmat ottivat heikon loppusyksyn. Kumpikaan ei päässyt edelle. Rinnakkain he tulivat ovelle ja törmäsivät lujasti yhteen. Samalla he lensivät mahalleen konttorin lattialle.

He nousivat istumaan, mutta olivat niin uupuneita, etteivät päässeet seisomaan. Isosta-Olafista juoksi hiki virtanaan. Hänen rintansa läähätti kauheasti ja vaivalloisesti. Hän haukkoi ilmaa ja koetti puhua. Sitten hän teki kädellään viitteen, jonka tarkoitus oli selvä. Smoke ojensi myös kätensä, ja he puristivat.

"Yhtaikaa perillä", kuuli Smoke reistraattorin sanovan, kuuli sen kuin unessa, ja se ääni oli hyvin ohut ja hyvin kaukainen. "Olette kumpikin voittanut. Siinä kaikki, mitä voin sanoa. Teidän on jaettava valtaus keskenänne. Olette yhtiötovereita."

He heiluttivat kumpikin kättä ilmassa merkiksi, että hyväksyivät päätöksen. Iso-Olaf nyökäytti päätään voimakkaasti ja koetti änkyttää sanoja. Vihdoin hän sai niitä kokoon.

"Te saamarin *chechaquo!*" Siinä se, mitä hän sanoi, mutta niissä sanoissa oli ihailua. "En tiedä, miten teitte, mutta te teitte sen."

Ulkona oli kasaantunut hällisevää väkeä konttorin eteen. Konttori oli sitä täpö täynnä. Smoke ja Iso-Olaf koettivat nousta seisomaan. He auttoivat toisiaan jalkeille. Iso-Olaf hoipperoi Smokea kohti.

"Valitan, että koirani hyökkäsivät koirienne kimppuun."

"Sitä ei voinut auttaa", läähätti Smoke vastaukseksi. "Kuulin varoitushuutonne."

"Kuulkaahan", jatkoi Iso-Olaf loistavin silmin. "Se tyttö on saamarin soma tyttö, vai kuinka?"

"Saamarin soma tyttö", myönsi Smoke.

PIKKUMIES

I.

"Olet parantumaton härkääpää", nurkui Shorty. "Minä aivan kauhistun tuota jäätikköä. Hullu se, joka ryhtyy moiseen leikkiin."

Smoke nauroi hyväntuulisesti ja katseli välkkyvälle pikku jäätikölle, joka täytti laakson yläosan. "Sinä olet kvartsin tuntija, minä en. Mutta minä kykenen hankkimaan muonaa sinun jatkaessasi valtasuonen etsintää. Hyvästi siis. Huomisiltana palaan."

Hän kääntyi ja lähti taivaltamaan.

"Minä aavistelen pahoja", huusi Shorty varoittaen hänen jälkeensä.

Mutta Smoke vain nauroi ilakoiden vastaukseksi. Hän suuntasi kulkunsa rinnettä myöten pieneen laaksoon, kuivaten tuon tuostakin hikeä otsaltaan, samalla kun hänen jalkansa polkivat kypsiä vadelmia ja kauniita sanajalkoja, joita kasvoi auringolta säilyneiden jääpälvien lomassa.

Varhain keväällä hän ja Shorty olivat tulleet Stewart-jokea ylös ja tunkeutuneet Surprise-järveä ympäröiviin eksyttäviin erämaihin.

Koko kevään ja puoli kesää he olivat tehneet tuloksettomia tutkimusretkeilyjä, ja he olivat jo juuri kääntymäisillään takaisin, kun näkivät ensimmäisen vilahduksen tuosta houkuttelevasta, kultapohjaisesta vesistöstä, joka oli pitänyt pilkkanaan kokonaista kullanetsijäpolvea. Majoituttuaan siihen vanhaan hirsihökkeliin, jonka Smoke edellisellä retkellään oli löytänyt, he tekivät pian kolme johtopäätöstä: ensiksi, että järven pohja vilisi isoja kultakimpaleita; toiseksi, että järven matalimmilta kohdilta olisi voinut sukeltamalla saada kultaa, ellei veden lämpö olisi ollut niin alhainen, että ihmisen oli mahdoton sitä kestää, ja kolmanneksi, että järven laskeminen oli liian kova urakka kahdelle miehelle lyhyen kesän niukkana puoliskona. Mutta he eivät lannistuneet. Kultajyväten suuruudesta he päättelivät, ettei kultaa ollut kulkenut pitkiä taipaleita, ja ryhtyivät sen tähden etsimään valtasuonta.

Laakso, jonka rinnettä Smoke nyt vaelsi, laajeni vähitellen samoin kuin kaikki muutkin, mutta puristui alapäässään korkeiden ja jyrkkien kallioiden väliin, päättyen äkkiä poikkiseinämään. Smoke kiipesi sen harjalle ja katseli järveä. Se ei ollut sininen, kuten kaikki muut hänen näkemänsä vuorijärvet. Sen voimakas riikinkukonvihreys todisti, että se oli varsin matala. Tämä mataluus juuri tekikin järven laskemisen mahdolliseksi. Ylt'ympärillä kohosi jää- ja lumihuippuisia, muodoiltaan ihmeellisiä vuorirykelmiä kummallisissa ryhmissä. Kohtisuoraan vastarannalla, näköjään vain puolen mailin päässä, mutta todellisuudessa, kuten hän tiesi, runsaan viiden mailin takana hän erotti kuusimetsikön ja hirsimajan. Hän käänsi katseensa vielä kerran sitä kohti nähdäkseen varmasti: lakeistorvesta kohosi selvästi savua! Joku muukin on yllätyksekseen löytänyt Surprise-järven, ajatteli hän ja alkoi kiivetä etelänpuoleista kallioseinämää.

Sieltä hän näki enemmän savua, joka kohosi lämpöiseen, aurinkoiseen ilmaan kallionkielekkeen takaa. Kallion kulman kierrettyään hän kuuli kevyttä metalliseen iskentää ja hilpeätä, lyöntien tahdissa soivaa vihellystä. Sitten hän sai näkyviinsä miehen, joka istui ylösalaisin käännetty kenkä polviensa välissä ja löi hokkeja sen anturoihin.

"Terve mieheen!" sanoi vieras, ja Smoke tunsi ensi hetkestä mieltymystä miestä kohtaan. "Tulettepa kuin kutsuttuna murkinalle. Tuolla pannussa on kahvia, ja lisäksi minulla on pari kylmää pannukakkua ja muru auringossa kuivattua lihaa."

"Koreat kiitokset", sanoi Smoke ja istuutui. "Viimeiset ateriani ovatkin jääneet syömättä, mutta tuolla hökkelissäni on runsaasti purtavaa."

"Järvenkö takana? Minä olen sinne menossa."

"Surprise-järvi tuntuu tulevan liian taajaväkiseksi", valitti Smoke kahvia juodessaan.

"Nyt kai laskette leikkiä?" sanoi mies hämmästyneen näköisenä.

Smoke nauroi. "Kaikille se tekee saman ilveen. Näettekö nuo vastarannan korkeat ylängöt, luoteessa? Sieltä minä sen ensimmäisen kerran näin. Aivan odottamatta. Olin päällepäätteeksi luopunut sen etsinnästä."

"Samoin kävi minullekin", sanoi toinen. "Olin kääntynyt takaisin ja laskenut ennättäväni Stewartin rannoille eilisiltana, mutta yks kaks olikin järvi edessäni. Jos tämä on se järvi, missä on sitten Stewart? Ja miten te tulitte tänne? Mikä on nimenne?"

"Bellew. Kit Bellew."

"Niinkö ... silloin tunnen teidät." Iloinen hymy loisti miehen silmistä ja kasvoista, ja hän ojensi innokkaasti kätensä Smokelle. "Olen kuullut hyvin paljon teistä."

"Vai niin, ehkä olette lukenut San Franciscon lehtiä ... oikeus- ja poliisiasioita", pisti Smoke häveliäästi väliin.

"En milloinkaan." Mies nauroi ja ravisti päätään. "Olen vain perehtynyt Klondyken uusimpaan historiaan. Olisin tuntenut teidät, jos partanne olisi ollut ajeltu. Olin katselijain joukossa, kun tyrmistytitte koko pelimaailman Elkhornin pyöräpelipöydässä. Minun nimeni on Carson — Andy Carson, enkä kykene sanoin kertomaan, kuinka iloinen olen tästä teidän tapaamisestanne."

Hän oli hintelä mies, jolla oli notkea, virheetön ruumis, eloisat mustat silmät ja vastustamattoman toverillinen käyttäytymistapa.

"Ja onko tämä Surprise-järvi?" kysyi hän epäillen.

"Varmasti."

"Ja sen pohja on kullan peittämä?"

Smoke työnsi kätensä housuntaskuun ja veti esille puolisen tusinaa pikkukimpaleita. "Tällaista se on. Ei tarvitse tehdä muuta kuin sukeltaa pohjaan ja kopata kouransa. Sitten on juostava puoli mailia, jotta veri rupeaisi jälleen kiertämään."

"Jopa nyt — tuhannen pienen peevelinpojan nimessä!" noitui Carson lystillinen ilme kasvoillaan, mutta hän tuntui selvästi pettyneeltä. "Ja minä kun luulin saavani sieltä haavilla viimeisenkin nokareen. Kuitenkin kaikitenkin ... oli metkaa päästä tänne."

"Metkaa kerrassaan!" huudahti Smoke. "Jos saamme pohjan aarteet jolloinkin omaksemme, on Rockefeller vain köyhä raukka meidän rinnallamme."

"Mutta ne ovat teidän", väitti Carson.

"Ei tule kysymykseenkään, hyvä ystävä. Teidän on huomattava, ettei näin suurta kultavarastoa ole löydetty koko sinä aikana, jona kultaa on etsitty. Tässä on tarpeen, että te ja minä ja yhtiötoverini ja kaikki tuttavamme lyömme yhdessä tuumamme tukkuun, jos haluamme päästä kultaan käsiksi. Järvi on laskettava kuiville. Se tulee maksamaan miljoonia. Ja vain yhtä asiaa minä pelkään. Siellä on niin paljon, että kullan arvo auttamatta laskee, ellei meidän onnistu saada koko saalista haltuumme. Tarvitsemme kokonaisen armeijan, ja meillä täytyy olla pelkkää kelpo väkeä. Tuletteko mukaan?"

"Tulenko? Eikö se näy jo naamasta? Tunnen itseni sellaiseksi miljoonamieheksi, että aivan pelkään mennä tuolle isolle jäätikölle. Nyt minulla ei ole varaa taittaa niskaani. Toivoisin, että minulla olisi enemmän hokkeja. Miten on teidän kenkänne laita? Näyttäkäähän."

Smoke nosti jalkaansa.

"Kirkas ja sileä kuin luistinrata!" huudahti Carson. "Olette varmasti taivaltanut tanakasti. Odottakaahan silmänräpäys, että ennätän vetää muutamia omistani ja antaa teille."

Mutta Smoke ei kuunnellut häntä.

"Muuten", sanoi hän, "minulla on noin neljänkymmenen jalan köysi piilossa tuolla jään reunassa. Toverini ja minä käytimme sitä, kun kapusimme jäätikön poikki. Sen me voimme kietoa vyötäisillemme."

II.

Siitä tuli vaikea ja hiostava kapuaminen. Aurinko paahtoi kuin pätsi huikaisevalle jäänpinnalle, ja hiki juoksi virtoina ponnistuksista läähättävään miesten huokosista. Oli sellaisia lukemattomien halkeamain ja onkaloiden ristiin rastiin täyttämää paikkoja, etteivät he tunnin hengenvaarojen ja vaivojen palkaksi päässeet etenemään kuin satasen metriä. Kello kahdelta iltapäivällä Smoke antoi pysähdysmerkin jäänkattaman vesisyöverin reunalla.

"Maistelkaamme nyt hiven sitä kuivaa lihaa", sanoi hän. "Olen elänyt laihalla muonalla, ja polventaipeeni vapisevat. Lisäksi olemme jo pahimmasta päässeet. Meillä on vain kolmensadan metrin matka vuorenyppylöille, ja se on helposti taivallettu, lukuunottamatta sitä vihoviimeistä pinnettä, mikä odottaa meitä vyöryjäätikön juurella. Jääsilta siellä on hyvin hauras, mutta Shorty ja minä kyllä selvydyimme siitä."

Aterioidessaan miehet tekivät lähempää tuttavuutta, ja Andy Carson kertoi elämäntarinansa. "Tiesin kerran löytäväni Surprise-järven", mutisi hän suu täynnä purtavaa. "Se oli välttämätöntä. Epäonnistuin French Hill Benchessä, Big Skookumissa ja Monte-Cristossa, ja silloin oli joko löydettävä Surprise-järvi tai kuoltava. Ja nyt olen tässä. Vaimoni tiesi, että sen löydän. Olen sangen optimistinen, mutta siinä uskossa hän on vielä monta vertaa lujempi kuin minä. Hän on ihminen, mestari — säikkymätön, tarmoa sormenpäitä myöten, kuolemaa uhmaileva, sankaritar kiireestä kantapäähän, todellinen ihannevaimo, joka ei sula sateessa eikä taitu tuulessa. Katsokaahan tätä."

Hän avasi kellonsa kuoren, ja sen sisäpuolella Smoke näki valokuvan vaaleahiuksisesta naisesta, jolla oli naurava lapsi kummassakin kainalossa.

"Poikiako?" kysyi hän.

"Poika ja tyttö", vastasi Carson ylpeästi. "Poika on puolitoista vuotta vanhempi sisartaan. He voisivat olla jo sangen isoja, mutta meidän oli täytynyt odottaa. Vaimoni oli sairas, nähkääs. Keuhkot. Mitä me sellaisesta ymmärsimme? Minä olin kirjanpitäjä, chicagolaisen rautatien palveluksessa, kun menimme naimisiin. Hänen sukunsa oli keuhkotautinen. Sen ajan lääkärit eivät paljoa osanneet. He sanoivat sitä perinnölliseksi. Se oli vaimoni koko suvulla. He tartuttivat toisensa sitä tietämättään. Uskoivat, että se oli synnynnäistä. Asuin vaimoineni kaksi ensimmäistä vuotta heidän luonaan. En pelännyt. Suvussani ei ollut lainkaan keuhkotautia. Sain sen. Se oli tarttuvaa. Olin saanut sen siksi, että olin hengittänyt heidän ilmaansa.

"Keskustelimme siitä, vaimoni ja minä. Sitten hylkäsin perhelääkäriä ja käännyin tieteen kehitystä seuranneen ammattimiehen puoleen. Hän sanoi samaa, mitä itse olin ajatellut, ja hän sanoi, että Arizona oli meille soveliaain oleskelupaikka. Muutimme sinne — rahattomina, tyhjinä. Sain lammaspaimenen paikan ja jätin vaimoni kaupunkiin — keuhkotautikaupunkiin.

"Minä elin ja nukuin paljaan taivaan alla ja aloin toden teolla tervehtyä. Olin poissa kotoa kuukausimääriä kerrallaan. Joka kerta kun palasin, oli vaimoni entistä huonompi. Mutta nyt meillä oli kokemusta. Vein hänet mukanani pois kaupungista, ja hän paimensi lampaita apunani. Neljänä vuotena,

talvella ja kesällä, pakkasessa ja helteessä, sateessa ja lumituiskussa kartoimme kattoa ja olimme alituisesti liikkeellä. Olisittepa nähnyt, miten muutuimme — ruskeiksi kuin kirsikat, laihoiksi kuin intiaanit, sitkeiksi kuin nahka. Kun luulimme parantuneemme, siirryimme San Franciscoon. Mutta olimme pitäneet liian kiirettä. Toista kuukautta siellä oltuamme saimme kumpikin lievän veriyskän. Muutimme kotijumalamme takaisin Arizonaan lampaitten pariin. Vielä kaksi vuotta. Silloin siitä tuli valmis. Täysin parantuneita.

"Sitten hylkäsimme kaupungit toden teolla. Vaeltelimme Tyynen meren rannikkoa, kunnes Oregon lumosi meidät. Asetuimme Rogue Riverin laaksoon ja viljelimme omenia. Sillä seudulla on suuri tulevaisuus, vaikkei kukaan sitä tiedä. Sain maata — vuokralla luonnollisesti — neljästäkymmenestä dollarista acra. Kymmenen vuoden perästä sen arvoon viisisataa.

"Olemme ahertaneet tavattomasti. Elämä maksaa, eikä meillä ollut aloittaessamme senttiäkään — mutta asuinrakennus ja ulkokuoneet oli saatava pystyyn, hankittava hevosia, auroja ja kaikkea muuta. Vaimoni oli opettajana eräässä koulussa kaksi vuotta. Sitten tuli poika. Teidän pitäisi nähdä istuttamamme puut — sata acra; melkein täysikasvuisia nyt. Mutta toistaiseksi oli vain menoja, ja maan hinnan korot oli maksettava. Siksi olen nyt täällä. Vaimoni olisi seurannut mukana, elleivät pienokaiset ja puut pidättäisi häntä."

Hän katseli auringonkimalteisen jään yli vihreän järven vastarantaa, silmäsi vielä kerran valokuvaa ja sanoi:

"Niin, siinä on nainen, siinä. Hän on kestänyt. Hän ei tahtonut kuolla, vaikka hän oli paljasta luuta ja nahkaa, kun hän rupesi lammaspaimeneksi. Ja laihahan hän on nytkin. Mutta se on kauneinta laihuutta, mitä milloinkaan olen nähnyt, ja kun olen palannut täältä ja puut ovat ruvenneet tuottamaan ja lapsukaiset aloittaneet koulunkäynnin, silloin aiomme pistäytyä Pariisissa. Minä en kylläkään ajattele suuria siitä pikkukaupungista, mutta vaimoni on halunnut sinne koko ikänsä."

"Täällä on kultaa, joka maksaa Pariisin-matkanne", vakuutteli Smoke.
"Ainoa tehtävämme on ottaa se pivoon."

Carson nyökkäsi, ja hänen silmänsä loistivat. "Tietäkääs, meidän farmimme on kaunein hedelmäpuutarha koko Tyynen meren rannikolla. Ilmasto on myöskin hyvä. Siellä säilyvät keuhkomme ikuisesti hyökkäyksiltä. Jos aiotte milloin vetäytyä rauhaan elämän hälinästä, niin pistäytykää meidän laakssossamme, ennen kuin tyyssijanne valikoitte. Entä sen kalat! — Kuulkaahan, oletteko milloinkaan saanut kolmenkymmenenviiden naulan lohta tavallisella onkivavalla? Siinä oli urakka, ennen kuin se oli keinoteltu kuivalle!"

III.

"Minä olen kahdeksantoista kiloa kevyempi teitä", sanoi Carson.
"Antakaa minun mennä edellä."

He seisoivat rotkon partaalla. Se oli mahtavan iso, runsaan sadan metrin levyinen. Lumi, jota olisi voinut melkein sanoa jääksi, muodosti eräässä kohden sillan sen yli. He eivät voineet nähdä lumiseinämän syvyyttä, vielä vähemmin itse rotkon pohjaa. Silta suli ja kutistui silmissä ja saattoi luhistua millä hetkellä tahansa. Heidän siinä seisoessaan lumipatoutumaa katsellen irtautui puolen tonnin kimpale ja katosi — jonnekin.

"Näyttää pahalta", sanoi Carson ja ravisti pahaenteisesti päätään. "Ja näyttää paljon vähemmän lupaavalta kuin miljoonamies-tulevaisuuteni."

"Mutta meidän on yritettävä", sanoi Smoke. "Ei ole muuta tietä. Shortyn kanssa olen tutkinut maaston kokonaisen mailin alalta. Mutta lumisilta oli paremmassa kunnossa silloin, kun me kuljimme sen yli."

"Yksi kerrallaan, ja minä edellä." Carson tarttui köyteen, jonka Smoke oli käärinyt käsivarrelleen. "Te saatte päästää irti. Minä otan köyden ja hakun. Ojentakaahan kätenne, että pääsen helpommin alas."

Hitaasti ja varovasti hän laskeutui useita jalkoja alempana olevalle lumisillalle ja teki viimeiset valmistelut vaarallista matkaa varten. Kantamuksensa hänellä oli selässä. Kaulansa ympärille hartioilleen hän vyyhtesi köyden, jonka toinen pää oli kiedottu hänen vyötäisilleen.

"Antaisinpa sievoisen osan miljoonastani nyt pystyvälle sillanrakentajalle", sanoi hän, mutta hänen iloinen, hyväntuulinen hymynsä puhui toista. Hän lisäsi: "No, kyllä minä tästä selviän, olenhan kuin kissa."

Hakkua ja pitkää keppiä, joka oli hänen alppisauvanaan, hän kannatti vaakasuorassa asennossa kuin nuorallatanssija. Hän siirsi jalkaansa eteenpäin kokeeksi, veti sen takaisin ja rohkaisi mieltään

ruumiillisella ponnistuksella, minkä selvästi näki.

"Se sujuu kyllä hyvin", rohkaisi Smoke. "Minä olen kulkenut tästä ennen. On parasta, että annatte minun yrittää ensin."

"Teidän, joka painatte kahdeksantoista kiloa enemmän!" huudahti pieni mies vastaukseksi. "Minuutin kuluttua olen all right. Olen all right nyt." Ja tällä kertaa tahdon terästäminen vei vain silmänräpäyksen. "Nähkääs, nyt on kysymys Rogue Riveristä ja omenista!" sanoi hän, samalla kun hän siirsi jalkaansa eteenpäin varovasti, vakavasti ja kevyesti ja antoi toisen seurata perästä. Hän jatkoi kulkuaan hyvin hiljaa ja varoen, kunnes oli päässyt kaksi kolmannelta matkasta. Silloin hän seisahtui katselemaan syvennystä, jonka yli hänen oli mentävä ja jonka pohjassa näkyi tuore halkeama.

"Katse suoraan eteenpäin!" komensi Smoke terävästi. "Nyt! Eteenpäin!"

Pieni mies totteli, eikä hän horjunut loppumatkalla. Auringon kalvama vierre kuilun vastareunalla oli liukas, mutta loiva, ja hän keinotteli kapealle harjanteelle, teki täyskäännöksen ja istuutui.

"Nyt on teidän vuoronne", huusi hän. "Mutta kulkekaa pysähtymättä älkääkään katsoko alas. Se juuri oli tehdä minusta lopun. Kulkekaa vain yhteen menoon, siinä koko konsti. Ja nopeasti. Silta on ylen hauras."

Kannattaen keppiään vaaka-asennossa Smoke lähti liikkeelle. Silta veti selvästi viimeisiä virsiään. Hän tunsu narisevan nykäyksen jalkojensa alla, lumijoukko liikahti hiukan, ja sitten tuntui uusi, voimakas nykäys. Sitä seurasi yksi ainoa terävä paukahdus. Hän tiesi, että jotakin tapahtui hänen takanaan. Hän ymmärsi sen Carsonin jännittyneestä ilmeestä, ellei muusta. Alapään kuului vienoa ja hiljaista veden lirinää, ja aivan huomaamatta Smoken silmät vilahtivat sivulle, kimmeltävää syvyyttä kohti. Mutta hän käänsi ne heti edessään olevan taipalen suuntaan. Kaksi kolmannelta matkasta kuljettuaan hän tuli vajoutumalle. Sen terävät, auringolta säilyneet reunat osoittivat, miten vastikään se oli syntynyt. Hän ojensi juuri jalkaansa astuakseen sen yli, kun se alkoi hitaasti laajeta, ja samalla kuului sarja heikkoja räjähdyksiä. Hän teki nopean harppauksen, pitemmän kuin oli tarkoittanut, mutta kuluneet kengänhokit lipesivät syvänteen vastareunalla. Hän kaatui suulleen ja liukui silmänräpäyksessä vajoutumaan, jossa hänen jalkansa jäivät riippumaan ilmassa, yläruumiin levätessä kepin varassa, jonka hän oli työnnältänyt kainaloonsa kaatuessaan.

Hänen ensimmäinen aistimuksensa oli pahantunne siitä, että valtimo löi niin rajusti, ja hänen ensimmäinen ajatuksensa kummastelu, että hän ei ollut vajonnut syvemmälle. Hänen takanaan paukkui ja nytkähteli, ja hän tunsu kepin värisevän. Mutta silta kesti vielä, vaikka olikin irtautunut toisesta tukikohdastaan ja murtunut keskeltä, ja se osa, jonka yli hän oli kulkenut, kallistui alaspäin parinkymmenen asteen kulmassa. Hän näki, miten Carson harjanteellaan polki ponnistuskuoppia sulavaan lumeen ja tempaisi köysivyöhyden olkapäiltään nopeasti käteensä.

"Odottakaa!" huusi pikkumies. "Älkää hievahtakokaan, muuten luhistuu koko hoito!"

Hän arvioi nopealla silmäyksellä välimatkan, otti kaulahuivinsa, solmi sen köyteen ja jatkoi sen pituutta nenäliinalla, jonka vetäisi taskustaan. Köysi oli tehty jouhi- ja nahkahihnapunoksesta ja oli sekä kevyt että luja. Taitava heitto onnistui ensimmäisellä kerralla, ja Smoke sai köyden käteensä. Hän aikoi kiivetä railosta käsivoimin. Mutta Carson, joka oli kietonut köyden vyötäistensä ympäri, pidätti häntä.

"Kietokaa tekin köysi ympärillenne!" komensi hän.

"Jos syöksyn rotkoon, vedän teidät mukaanani", tenäsi Smoke.

Pienen miehen ääni koveni käskäväksi.

"Vaiti!" huusi hän. "Jo äänenne kaikukin saa sillan huojumaan."

"Jos syöksyn...", aloitti Smoke taas.

"Hiljaa! Ette te minnekään syöksy. Tehkää nyt niinkuin sanon. Hyvä — siten — kainaloitten alitse. Lujasti. Nyt! Eteenpäin! Kiivetkää ... mutta hitaasti ja varovaisesti. Minä autan lappamalla köyttä tänne."

Smoke oli vielä kahdentoista jalan päässä, kun sillan lopullinen luhistuminen alkoi. Jyskeettä, mutta alituisesti nytkähdellen se vajosi, ja sen kaltevuus kasvoi kasvamistaan keskustaa kohti.

Vyöryn alkaessa Smoke ylettyi iskemään kyntensä rotkon kiinteään, kovaan seinämään, mutta vierivä silta veti hänet takaisin. Carson jarrutti kaikin voimin vastaan, jalat ponnistuskuopissa, ja lappoi köyttä. Se ponnistus pelasti Smoken seinämälle, mutta tempaisi Carsonin hänen tukikohdastaan. Kuin kissa hän käännähti ympäri, tarrautui kynsin hampain jäähän ja antoi liukua rinnettä alas. Hänen

alapuolellaan — heidän välillään oli neljäkymmentä jalkaa pingottunutta köyttä — Smoke ponnisteli yhtä ankarasti saadakseen rotkon seinämästä kiinni, ja ennen kuin syvyydestä kuuluva pauhu kuulutti siltavyöryn ennättäneen sinne oli Carson saavuttanut tasapainon, ja hänen ruumiinsa paino auttoi myös Smoken pääsemään omaksi herrakseen.

Kumpikin oli matalassa komerossa, mutta Smoken oli niin matala, että hän olisi liukunut syvyyteen, ellei köydestä olisi ollut hänelle hiukan apua. Hän makasi erään jäävällin kielekkeellä eikä voinut nähdä alas. Meni monta minuuttia, joiden kuluessa he tutkistelivat tilannetta. Pikkumies se ensiksi virkkoi:

"Pitäkää varanne!" — Ja minuuttia myöhemmin: "Jos saatatte kohottautua silmänräpäykseksi ja höllittää köyttä, voin minä kääntyä. Koettakaahan."

Smoke koetti ja riippui sitten jälleen köydessä.

"Voin tehdä sen", sanoi hän. "Sanokaa, milloin olette valmis, ja pitäkää kiirettä."

"Noin kolme jalkaa alemmaa saan tukea kantapäilleni", sanoi Carson. "Se käy vilahduksessa. Oletteko valmis?"

Oli vaikea urakka liukua metrin verran alas, kääntyä ja pysähtyä; mutta vielä kovemmalle otti Smoken, sillä hänen oli edelleen maattava suullaan ja pysyteltävä asennossa, mikä kävi joka silmänräpäykseltä raskaammaksi hänen lihaksilleen. Hänestä tuntui melkein siltä, kuin hän olisi liukunut syvyyteen, kun köysi kiristyi ja hän näki seuralaisensa kasvot. Hän pani merkille toisen kasvojen keltaisen kalpeuden ja mietti, miltähän hänen oma ihonsa näytti.

"Ä-ä-älkää välit-täkö mi-mi-nusta", sanoi pikkumies hampaat kalisten. "En minä pelkää. Ne ovat vain minun ki-ro-tut her-mo-ni. Mi-mi-nuutin kuluttua olen ta-aas ta-sa-painossa."

Smoke näki hänen kyyröttävän hartiat polvien välissä, vavisten ja poissa suunniltaan, pitäen toisella kädellä köydestä, samalla kun hän toisessa olevalla puukolla hakkasi ja kaivoi jäähän koloja kantapäilleen.

"Carson", sanoi Smoke läähättäen, "te olette karhu, todellinen karhu."

Hymy, jonka hän sai vastaukseksi, oli jähmettynyt ja surumielinen. "En ole milloinkaan kyennyt olemaan korkeilla paikoilla", selitti Carson. "Se lamauttaa minut aina. Ehkäpä suotte, että istun täällä hetkisen ja selvittelen päätäni. Sitten syvennän jalansijojani, niin että voin hinata teidät ylös."

Smoken sydän ailahti lämpimästi. "Kuulkaahan, Carson. Teidän pitää tehdä vain yksi temppu: katkaista köysi. Ette voi millään keinoin saada minua ylös, ja on mieletöntä, että me molemmat tuhoudumme."

"Vaiti!" kuului loukkaantunut vastaus. "Miksi puhutte järjettömyyksiä?"

Smoke saattoi vain huomata, että suuttumus oli hyväksi toisen hermoille. Hänelle itselleen tuotti hermojäätävää jännitystä se, ettei hän voinut tehdä muuta kuin maata suullaan jäässä koetellen pidellä siitä kiinni.

Puuskuttava ja nopea huuto: "Pitäkää kiinni!" varoitti häntä. Kasvot jäätä vasten painettuina hän ponnisti viimeiset voimansa pysyäkseen paikoillaan, tunsi köyden löyhtyvän ja tiesi, että Carson oli liukumassa alas häntä kohti. Hän ei tohtinut katsoa ylös, ennen kuin tunsi köyden kiristyvän ja arvasi toisen jälleen pysähtyneen.

"Se kävi sangen helposti", sanoi Carson kalisevin hampain. "Tulin alas toista metriä. Odottakaahan. Minun on hakattava uudet jalkatuet. Jos tuo kirottu jää ei olisi niin sulaa, olisimme jo turvassa."

Pitäen vasemmalla kädellään köyttä niin kireällä kuin oli tarpeen, jotta Smoke pysyi tasapainossa, pieni mies takoi ja iski jäätä oikealla. Meni kymmenen minuuttia.

"Nyt saatte kuulla, mitä olen tehnyt", huusi Carson alas. "Olen hakannut jalka- ja käsitet teille viereeni. Aion kiskoa köydestä hiljaa ja koreasti, ja pitäkää te samalla kovasti kiinni seinämästä ja hillitkää vauhtia. Ennen kuin ryhdyn teitä tänne hinaamaan, on teidän päästävä kantamuksestanne. Ymmärrätekö?"

Smoke nyökkäsi ja avasi äärimmäisen varovasti kantamuksensa hihnat. Hartioitaan nytkäyttäen hän vapautui taakasta, jonka Carson näki liukuvan jäävällia ja sitten katoavan.

"Nyt nakkaan omani saman tien", huusi hän Smokelle. "Pysykää rauhallisena — hetkinen kärsivällisyyttä."

Viiden minuutin kuluttua alkoi nousu. Kuivattuaan kätensä hihojensa sisäpuoleen Smoke ryhtyi kiipeämään köyden varassa, jota Carson kiskoi ylös. Pelkin omin avuin hän ei olisi päässyt hievahtamaan. Kun hän oli päässyt kolmanneksen nousumatkasta, jyrkempi rinne ja jää koveni ja hän tunsu köyden höltyvän. Liikkuminen kävi yhä vaikeammaksi. Oli mahdoton tehdä mitään. Hänen epätoivovimmaiset ponnistuksensa eivät voineet estää tuhoa, ja hän tunsu rupeavansa liukumaa alas.

Smoke tunsu köyden kiristyvän Carsonin turhaan ponnistellessa, sitten hänen vauhtinsa kiihtyi, ja liukuessaan ohi entisen paikkansa ja jäävallin yli hän näki viimeisen vilahduksen Carsonista, joka harasi mieletön käsin ja jaloin vastaan estyäkseen liukumasta. Kierähtäessään jäävallin yli Smoke suureksi hämmästyksensä tunsu putoamisensa keskeytyvän. Köysi hillitsi hänen vauhtiaan hänen laahautuessaan jyrkkää rinnettä, joka äkkiä päättyi, niin että hän pysähtyi uuteen komeromaiseen syvennykseen toisen jäävallin reunamalle.

Tuli hetken hiljaisuus, jonka jälkeen Smoke tunsu köyden liikahtavan.

"Mitä te teette?" huusi hän.

"Lisää jalan- ja kädensijoja", kuului vapiseva vastaus. "Odottakaa hiukan. Hinaan teidät tänne ylös y-ykskaks. Älkää välittäkö puheestani. Olen vähän hermostunut. Mutta muuten olen all right. Odottakaahan, niin saatte nähdä."

"Te kannattelette minua pelkillä käsivoimillanne", kiihkoili Smoke. "Enemmän tai myöhemmin te liutte perästänne, kun jää sulaa. Teillä on vain yksi tehtävä — köysi poikki. Totelkaa minua! Turhaa on meidän molempain tuhoutua. Ettekö käsitä? Te olette maailman suurin pikkumies, mutta nyt te olette tehnyt kaiken voitavanne. Köysi poikki!"

"Kitanne kiinni. Tällä kertaa kaivan niin syvät kolot, että voin hinata vaikka hevosvaljakon ylös."

"Olette jo kylliksi minua retuuttanut", vannoi Smoke. "Antakaa minun huristaa..."

"Miten monta kertaa olen teitä retuuttanut?" kysyi Carson tiuskaisten.

"Hyvin monta kertaa, joista jok'ainoakin on ollut liikaa. Olette itse laahautunut koko ajan alas."

"Ja samalla olen koko ajan ottanut oppia tätä leikkiä varten. Minä aion retuuttaa teitä, kunnes pääsemme pälkästä. Ymmärrätkö, mitä se merkitsee? Hyvä Luojamme tiesi tehtävänsä, kun laati minut näin keveäksi. Ja nyt suu kiinni! Minulla on kiire."

Monta minuuttia meni hiljaisuudessa. Smoke kuuli veitsen kilahtelevat iskut, ja tuon tuostakin vyöryi jääsiruja ylemmän jäävallin reunalta hänen päälleen. Hänen oli jano, ja painautuen vatsalleen hän sieppasi suuhunsa jääsiruja ja nieli niistä sulaneen veden.

Hän kuuli huokauksen, joka paisui epätoivon ähkäisyksi, ja tunsu köyden höltyvän. Mutta se kiristyi kohta jälleen. Hän katseli valppaasti jyrkälle rinteelle ja näki puukon luisuvan terä edellä häntä kohti. Hän painoi poskensa sen tielle, värähti tuskasta, kun se tunkeutui lihaan, mutta painoi poskeaan entistä lujemmin jäähän, kunnes tunsu puukon pysähtyneen.

"Voi minua viheliäistä", kuului valittava ääni.

"Ei lainkaan hätää, se on minulla", vastasi Smoke.

"Kuulkaahan nyt, odottakaa! Minulla on kerä nuora taskussani. Lasken sen vierimään teille, että voitte lähettää veitsen ylös."

Smoke ei vastannut. Hän kamppaili ajatuksia vastaan, jotka ahdistivat häntä kuin myrsky.

"Hei! Nyt nuora tulee. Huutakaa, kun olette saanut sen käsiinne."

Nuoran päähän kiinnitetty pieni kynäveitsi liukui jääseinämää alas. Smoke tarttui siihen, avasi sen isomman terän nopeasti hampaillaan ja toisella kädellään ja tuli vakuutetuksi siitä, että se oli terävä. Sitten hän solmi puukon nuoran päähän.

"Vetäkää!" huusi hän.

Hän näki selvästi, miten puukko kohosi. Mutta hän näki vielä enemmän — peloissaan olevan, mutta murtumattoman pikkumiehen, jonka hampaat kalisivat kuin kuumeessa ja jonka päätä pyörrytti, mutta joka taisteli kuvotustaan ja huimaustaan vastaan ja suoritti sankaritekoa. Sen hetken jälkeen, jolloin oli tutustunut Shortyyn, Smoke ei ollut näin nopeasti oppinut pitämään toisesta ihmisestä. Ja sitten hän tarkasteli kylmäverisesti heidän tilannettaan. Tästä oli molempain mahdoton pelastua. Hitaasti, mutta

varmasti he liukuivat kuiluun, ja juuri hänen suurempi painonsa veti pikkumiestä. Pikkumies saattoi takertua jäähän kuin kärpänen. Jos hän olisi ollut yksin, olisi hän jo päässyt vaarasta.

"Hurraa!" kajahti ylemmältä jäävallilta. "Nyt pääsemme täältä kädenkääntämällä."

Hirveä taistelu, jolla Carson koetti pakottaa ääntään iloiseksi ja toiveikkaaksi, sai Smoken tekemään päätöksensä.

"Kuulkaa", sanoi hän lujalla äänellä ja koetti turhaan karkottaa Joy Gastellin kuvaa mielestään. "Lähetin puukon teille, että voisitte pelastaa itsenne. Onko se teillä? Minä aion katkaista köyden kynäveitsellä. Vain toinen meistä voi pelastua. Käsitättekö?"

"Molemmat tai ei kumpikaan", kuului karski, jos kohta vapiseva vastaus. "Jos tahtoisitte pitää kiinni vielä yhden minuutin..."

"Olen pitänyt kiinni jo liian kauan. Minä en ole naimisissa. Minulla ei ole ihastuttavan laihaa vaimoa eikä pienokaisia eikä omenapuita, jotka odottaisivat minua. Ymmärrättekö?"

"Odottakaa! Jumalan tähden, odottakaa!" huusi Carson. "Ette saa tehdä sitä. Antakaa minun koettaa pelastaa teidät. Olkaa tyyni, poikaseni. Me pelastumme. Minä hakkaan sellaisia jalansijoja, että niiden nojassa voisitte nostaa vaikka parivaljakon vaunuineen."

Smoke ei vastannut. Ääneti ja verkalleen hän viilteli veitsellä, kunnes yksi köyden kolmesta punoksesta katkesi.

"Mitä te teette?" huusi Carson epätoivoissaan. "Jos katkaisette köyden, en anna sitä teille milloinkaan anteeksi — en milloinkaan. Molemmat tai ei kumpikaan, sanon minä! Odottakaa! Jumalan nimessä!"

Tuijottaessaan katkenneeseen punokseen, joka riippui viiden tuuman päässä hänen silmistään, Smoke joutui lamauttavan kauhun valtaan. Hän ei tahtonut kuolla, hän ei halunnut syöksyä tuonne kimaltelevaan syvyyteen, ja hänen pelon täyttämät aivonsa takertuivat ajan voittamisen turhaan toivoon. Tämä tuska sai hänet antautumaan.

"All right", huusi hän. "Minä odotan. Tehkää voitavanne. Mutta sen sanon teille, Carson, että katkaisen köyden, jos alamme kumpikin jälleen liukua alas."

"Tuhmuuksia. Jos alamme liikkua, niin se tapahtuu ylöspäin. Olen jo saanut valmiiksi verrattoman syvennyksen toiselle jalalle. Säästäkää nyt suutanne ja antakaa minulle työrauha."

Minuutit kuluivat hitaasti. Smoken kaikki sielunvoimat keskittyivät erääseen sormeen, jonka kynnenjuurta pakotti sietämättömästi. Hänen olisi pitänyt leikata se pois jo aamulla, arveli hän — sitä oli pakottanut jo silloin ... ja hän päätti leikata sen pois, heti kun pääsi kuilusta. Sitten hän jatkoi sormen ja kynnen katselemista ja kehitteli uuden ajatussarjan. Minuutin tai parhaassa tapauksessa muutaman minuutin kuluttua olisi tuo kynnen juuri ja sormi, joiden rakenne oli niin taidokas ja joissa nyt vielä oli niin ihmeellinen voima, vain osanen murskautunutta ruumista tuolla syvyydessä, rotkon pohjassa. Hän tuli tietoiseksi pelostaan ja vihasi itseään. Karhunlihan syöjät olivat tukevampaa tekoa. Katkeruutensa ja itsehalveksintansa vallassa hän alkoi jälleen viillellä köyttä veitsellä. Mutta kauhu tempaisi hänen kätensä takaisin ja painoi hänet jälleen liukasta rinnettä vasten.

Läähätys, voihkaus ja köyden äkillinen höltyminen varoittivat häntä. Hän alkoi liukua. Se tapahtui hyvin hitaasti. Köysi kiristyi, mutta hän liukui edelleen. Carson ei jaksanut pidättää häntä, vaan luisui mukana. Smoken kengänkärjet, joilla hän harasi kaikin voimin vastaan, kohtasivat äkkiä tyhjän ilman, ja hän arvasi kuilun ammottavan alla. Hän tiesi myös, että seuraavassa silmänräpäyksessä hänen putoava ruumiinsa tempaisi Carsonin kerallaan.

Huumautuneena ja epätoivoisena, koko elämänvoimallaan ja -tahdolla hän yhdessä leimahtavassa silmänräpäyksessä, joka täytti hänet värisyttävällä hyvän ja pahan, oikean ja väärän tietoisuudella, painoi veitsenterän köyteen, näki punosten katkeavan, tunsu liu'untansa kiihtyvän ja sitten putoavansa.

IV.

Hän ei tietänyt, mitä sen jälkeen tapahtui. Hän ei ollut tiedoton, mutta se tapahtui liian nopeasti ja odottamatta. Sen sijaan, että olisi pudonnut ja murskautunut kuoliaaksi, hän tunsu melkein kohta jalkojensa sattuvan veteen, ja samassa hän oli kokonaan vedessä, joka roiskahti kylmänä vihmana hänen kasvoilleen. Hänen ensimmäinen ajatuksensa oli, että kuilu oli matalampi kuin hän oli luullutkaan ja että hän oli päässyt hengissä pohjaan. Mutta hän huomasi heti erehtyneensä. Toiseen seinämään oli kymmenkunta jalkaa. Hän oli jääseinämän kielekkeellä, sulavan veden muodostamassa kallioammeessa — vedessä, jota valui ja tippui yläpuolella olevalta jäävallilta. Se oli uurtanut ammeen

kiveen. Siinä, missä hän istui, oli vettä kahden jalan syvyydeltä, ja se ulottui reunoihin asti. Hän kurkisti partaan yli kapeaan kuiluun, jonka pohjassa kuohui virta monta sataa jalkaa hänen allaan.

"Voi, minkä tähden sen teitte?" kuului valittava ääni ylhäältä.

"Kuulkaa", huusi hän. "Olen aivan eheä. Istun kaulaani myöten vesilätäkössä. Ja täällä ovat meidän kummankin kantamukset. Otan ne huostaani. Jos liu'utte alas, koettakaa jarruttaa vastaan, täältä saavutatte sataman. Mutta te pääsette kyllä ylös. Menkää hirsihötkelille. Siellä on joku. Näin savun. Hankkikaa köyttä tai jotakin sentapaista ja tulkaa sitten onkimaan minut ylös."

"Puhutteko aivan tosissanne?" kysyi Carson epäuskoisesti.

"Niin totta kuin elän. Mutta koettakaapa kiiruhtaa, muuten palellun kuoliaaksi."

Smoke piti itseään lämpimänä potkimalla uurteen reunajäähän. Johdettuaan siten veden ammeesta hän kuuli etäisen huudon, joka ilmoitti Carsonin päässeen huipulle.

Sitten Smoke kuivaili vaatteitaan. Ilta-aurinko paahotti hänen päälaelleen, ja hän riisui tamineensa, väänsi niistä veden ja levitteli ne ympärilleen. Hänen tulitikkurasiansa oli vettä pitävä, ja hänen onnistui kuivattaa sen verran tupakkaa ja riisipaperia, että saattoi pyöräytellä savukkeita.

Kun hän kahta tuntia myöhemmin istui alastomana molemmilla kantamuksilla, kuuli hän ylhäältä äänen, jota hän ei voinut olla tuntematta.

"Smoke! Smoke hoi!"

"Hyvää päivää, Joy Gastell!" huusi hän vastaan. "Mistä te tulette?"

"Oletteko loukkaantunut?"

"En hiventäkään."

"Isä laskee paraikaa köyttä. Näettekö sen?"

"Kyllä, olen jo tarttunut siihen", vastasi Smoke. "Odottakaa nyt ystävällisesti pari minuuttia."

"Miten on laitanne?" kuului muutaman minuutin kuluttua neitosen levoton kysymys. "Voi, arvaan, että teiltä on taittunut..."

"Ei — ei ole taittunut mitään. Minä vain pukeudun."

"Pukeudutte?"

"Niin. Olen hiukan kylpenyt... Nyt! Selvä on! Vetäkää!"

Joy Gastell katseli Smokea silmät säihkyen, samalla kun hänen isänsä ja Carson vyyhtesivät köyttä. "Miten saatoitte katkaista köyden niin ihailtavan epäitsekästi?" puhkesi hän puhumaan. "Se oli — se oli suurenmoisesti tehty, ja silläkin on liian vähän sanottu!"

Smoke teki ylistystä torjuvan kädenliikkeen.

"Älkääpäs, minä kyllä tiedän kaiken", intti neitonen. "Carson on kertonut. Te uhraudutte pelastaaksenne hänet."

"Ei sinnepäinkään", valehteli Smoke. "Näin koko ajan tuon uima-altaan allani."

KUN CULTUS-GEORGE OLI VÄHÄLLÄ PÄÄTTÄÄ PÄIVÄNSÄ HIRRESSÄ

I.

He nousivat rinnettä syvässä, jauhonhienossa lumessa, johon reenjalakset ja mokkasiinit eivät olleet vielä jälkiään jättäneet. Smoke, joka oli etumaisena, polki haurasta kristallia leveillä, lyhyillä lumikengillään. Hänen takanaan ponnisteli poljettua uraa myöten kuusipäinen koiravaljakko, jonka höyryävä läähätys osoitti, miten kovalle kulku otti ja miten kireä pakkaneen oli. Aisakoiran ja reen

välissä oli Shortylla tiukka paikka; hänen oli käytettävä voimiaan ohjaustangossa ja vetohihnassa, sillä hän auttoi koiria vetämisessä. Puolen tunnin päästä hän ja Smoke aina vaihtoivat paikkaa, sillä tienpolkeminen oli vieläkin raskaampaa kuin ohjaustangon hoito.

Kaikki varusteet olivat uudet ja lujat. He olivat ryhtyneet ankaraan urakkaan, joka kysyi voimia: heidän oli määrä kulkea nyt keskellä talvea vedenjakajavuoriston yli. Tällä vaivalloisella taipaleella he pitivät kymmenen mailin päivämатkaa kunnioitettavana saavutuksena. He olivat mielestään hyvässä kunnossa, mutta joka ilta he ryömivät kuolemanväsyneinä makuuturkkeihinsa. Kuusi päivää oli kulunut siitä, kun he olivat lähteneet eloisasta Muclur-leiristä Yukonin rannalta, ja nyt he olivat kiipeämässä Bald Buttesin ohi sitä korkeaa vuorenharjannetta, josta tie vei alas Porcupine-joelle, Milk Riverin keskijuoksulle. Siellä oli heidän päämääränsä: puhtainta vaskea sisältävä kukkula, joka sijaitti puolen mailin päässä Milk Riveristä, tätä lähinnä olevan joen oikealla rannalla. Silmäpuoli McCarthy oli kuvannut sen juurta jaksain. Oli mahdotonta erehtyä siitä — ellei McCarthy ollut valehdellut.

Smoke kulki kärjessä. Pienet harvassa kasvavat kuuset kävivät yhä vähälukuisemmiksi ja pienemmiksi. Äkkiä hän havaitsi kuolleen, rutikuivan puun, joka sattui aivan heidän tielleen. Sanoja ei tarvittu siinä. Shortyn vastaus hänen katseeseensa oli kumea: "Ptruu!" Koirat seisoivat hievahtamatta vetohihnoissa, kunnes näkivät Shortyn ryhtyvän kapistuksia irroitteluun ja Smoken käyvän kirves kädessä kuolleen kuusen kimppuun; silloin elukat painautuivat lumeen, kääriytyivät keräksi ja kietoivat tuuhean häntänsä yhteenvedettyjen kypäläinsä ja huurteesta valkoisen kuononsa ympärille.

Miehet tekivät työtään ripeydellä, joka ilmaisi pitkää tottumusta. Paistin- ja kahvipannussa ja kasarissa sulivat jääkiteet pian vedeksi. Smoke otti paputangon reestä. Keitetyistä pavuista ja runsaista sianlihanokareista tehdyn seoksen oli annettu jäätyä tähän helposti liikuteltavaan muotoon. Hän pilkkoi kirveellä kappaleita tangosta aivankuin kuivasta puunoksasta ja pani sirpaleet paistinpannuun sulamaan. Kivikoviksi jäätyneitä hapanleipäkorppuja sulateltiin niin ikään. Kymmenen minuuttia sen jälkeen kuin levähdys oli aloitettu, oli ateria valmis.

Ruokaa jauhaessaan Smoke oli sattunut silmäämään johtajakoiraan, joka makasi puolenkymmenen jalan päässä hänestä. Harmaa, jääpuikkojen koristama susi katseli häntä silmissään ääretön kaiho, jonka niin usein näkee kimaltelevan Pohjolan koirien katseessa. Smoke tunsu niin hyvin tuon katseen, mutta milloinkaan hän ei voinut selittää sitä. Aivan kuin vapautuakseen sen hypnoottisesta vaikutuksesta hän siirsi lautasensa ja kahvimukinsa syrjään, meni reen luo ja alkoi avata kuivatulla kaloilla täytettyä säkkiä.

"Hoi!" huusi Shorty. "Mitä sinä teet?"

"Loukkaan kaikkia lakeja, hyviä tapoja, ennakkopäätöksiä ja matkasääntöjä", vastasi Smoke. "Aion syöttää koiria keskellä päivää — vain tämän ainokaisen kerran. Ne ovat ahertaneet ankarasti, ja niillä on edessään viimeinen taival vuoren huipulle. Lisäksi tuo Bright on keskustellut kanssani ja puhunut silmillään niin ihmeellisiä asioita, ettei niitä saata sanoin tulkita."

"Oh, jos se on jokin 'vihje', niin tee se kaikin mokomin." Shortyn äänensävy todisti, että hän oli heti pehmennyt. "On aina kuunneltava vihjeitä."

"Ei se ole mikään vihje. Bright on vain saanut mielikuvitukseni vähän lentämään. Se sanoi minulle yhdessä minuutissa enemmän silmillään kuin saan luetuksi kirjoista tuhatena vuotena. Sen silmät ovat kuin elämän salaisuuksien runsaudenmalja. Vahinko, etten päässyt niitä ymmärtämään, vaikka eräänä hetkenä olin niin lähellä niitä. En ole viisaampi kuin ennenkään, mutta lähellä kyllä olin." Hän vaikenä ja jatkoi sitten: "Minä en voi selittää sitä sinulle, mutta tuon koiran silmissä näin vastikään lukemattoman määrän vastauksia elämän, kehityksen, tähtitaivaan, kosmisen alkuaineen ja monen muun seikan arvoituksiin..."

"Tavalliselle ihmiskielelle käännettynä: sinä sait vihjeen", tenäsi Shorty.

Smoke, joka oli saanut heitetyksi jokaiselle koiralle kuivatun lohen, ravisti päätään.

"Vaikka vannon, että olen oikeassa", jatkoi Shorty. "On varmasti olemassa vihjeitä, mieleenjohtumia. Jotakin erikoista tapahtuu vielä ennen tämän päivän päättymistä. Saatpa nähdä. Ja nuo kuivatut kalatkin merkitsevät jotakin."

"Selitähän tarkemmin", sanoi Smoke.

"En, sitä minä en tee, tämä päivä saa sen selittää. Kuule nyt, mitä sinulle sanon. Olen itse saanut vihjeen sinun vihjeesi johdolla. Panen vetoon yksitoista kultahiekka-unssia kolmea hammaspuikkoa vastaan siitä, että olen oikeassa."

"Hammaspuikot olkoot sinun puoleltasi pelissä, minä panen kolme unssia", sanoi Smoke.

"Ei käy. Se olisi sulaa ryöstöä. Minä voitan. Minä kyllä tiedän, mikä on vihje, mikä ei. Ennen iltaa tapahtuu jotakin, ja saat nähdä, että noilla kaloilla oli oma merkityksensä."

"Sepä olisi perhanaa", sanoi Smoke lopettaen ylenkatseellisesti keskustelun siitä aiheesta.

"Sepä se, että se on perhanaa", vastasi Shorty. "Ja minä panen vetoon kolme unssia siitä, että tässä vielä aivan varmasti tapahtuu jotakin."

"Siihen kyllä suostun", sanoi Smoke.

II.

Tuntia myöhemmin he selvisivät huipusta, sivuuttivat Bald Buttesin kulkien terävästi mutkittelevan jokilaakson läpi ja saapuivat jyrkälle, paljaalle rinteelle, joka vietti Porcupine-joelle. Shorty, joka oli kärjessä, pysähtyi äkkiä ja Smoke pidätti koiria. Alhaalta tuli kulkue ihmisiä heitä kohti hajanaisessa järjestyksessä: viimeinen oli runsaan neljännesmailin päässä.

"Ne liikkuvat hitaasti kuin hautajaissaattue", huomautti Shorty.

"Niillä ei ole koiria", sanoi Smoke.

"Ei, siellä on pari miestä, jotka vetävät rekeä."

"Mutta katsohan, tuolla kaatui mies. Siellä on jotakin hullusti, Shorty. Heitä on varmasti kaksisataa henkeä."

"Siellä on koko heimo. Niillä on lapset muassaan."

"Minä voitan!" vakuutti Shorty. "Vihje on aina vihje, sanopa mitä tahansa. Tuossa näet nyt kohtalon — katso sitä! Se nousee haudasta kuin lauma vainajia."

Nähdessään molemmat miehet intiaanit olivat päästäneet hurjan riemuhuudon ja parantaneet vauhtiaan.

"Katso ensimmäisen kasvoja", sanoi Smoke. "Nälkä — siinä koko arvoitus. Ne ovat syöneet koiransa."

"Ne pistävät meidät varmasti poskeensa, ellemme pelasta nahkaamme. Ne näyttävät kyllin nälistyneiltä. Halloo, lurjukset, mikä teillä on? Älkää katsoko tuolla tavoin koiriimme. Ne eivät ole pataan tarkoitettut, kuten hyvin tiedätte."

Ensimmäiset olivat ennättäneet jo paikalle ja kerääntyivät heidän ympärilleen, oihkien ja valittaen jollakin oudolla murteella. Smokesta näky oli hirvittävä. Se oli aivan selvästi nälänhätää. Intiaanien sisäänpainuneet kasvot pingottuneine ihoineen muistuttivat luurangon pääkalloja. Pörröiset nahkapukineet ja turkit roikkuivat siekaleina, ja Smoke ymmärsi syyn siihen, kun näki kuihtuneen lapsen erään naisen selässä imeskelevän ja purra matustelevan likaista nahkaretaletta.

"Matkoihinne! — Pois tieltä!" huusi Shorty englanniksi koetettuaan turhaan vähäistä intiaanikielentaitoaan.

Nuorukaiset, naiset ja lapset horjuivat ja kompastelivat vapisevilla jaloillaan ja jatkoivat tungeskeluaan, ja heidän mielipuolen silmissään oli samalla kertaa menehtynyt, raukea ilme ja hurjan pyyteen hehku. Eräs voihkiva nainen huojui Shortyn ohi ja viskautui kädet levällään himokkaasti reen päälle. Häntä seurasi läähättävä ukko, joka vapisevin sormin koetti kiskaista irti sideköyttä päästäkseen ruokasäkkeihin käsiksi. Koko joukkio tunkeutui heidän ympärilleen, ja taistelu oli välttämätön.

Aluksi Smoke ja Shorty työnsivät ja tyrkkivät intiaaneja takaisin. Sitten he torjuivat koirapiiskansa kahvalla ja nyrkeillään nälkiytynyttä ihmisjoukkoa, jonka taustan muodostivat voihkivat ja valittavat naiset ja lapset. Reen sideköysi katkaistiin kymmenestä kohdasta. Miehet heittäytyivät suulleen lumeen ja koettivat kiskoa käsiinsä ruoka-aineita, välittämättä potkuista ja iskuista, joita heihin sateli. Heidät täytyi nostaa ja paiskata pois. He olivat niin heikkoja, että kaatuivat heikoimmastakin sysäyksestä tai iskusta.

Intiaanien avuton voimattomuus pelasti Smoken ja Shortyn tappiosta. Viidessä minuutissa hyökkäävien intiaanien muuri oli muuttunut röykkiöiksi kaatuneita, jotka ähkyivät ja vikisivät lumessa ja itkivät ja huusivat, kun heidän tuijottavat, raukeat silmänsä suuntautuivat ruokatavaroihin, jotka merkitsivät heille elämää ja nostivat veden heidän suuhunsa. Takaa kuului naisten ja lasten ulina.

"Olkaa hiljaa! Olkaa toki hiljaa!" huusi Shorty ja tukki sormilla korvansa, ponnistelusta läähättäen. "Vai sinä!" ärjäisi hän, hypähti eteenpäin ja tempaisi veitsen mieheltä, joka ryömi vatsallaan lumessa ja koetti pistää johtajakoiraan kurkkuun.

"Tämä on kamalaa", mutisi Smoke.

"Minä olen aivan menehdyksissä", vastasi Shorty palatessaan Brightia pelastamasta. "Olen todella ihan hiessä. No, mitä teemme tuolle hullujen laumalle?"

Smoke pudisti päätään. Hän oli nyt ratkaissut pulman. Eräs intiaani ryömi heitä kohti, ainoa silmänsä suunnattuna Smokeen reen asemesta, ja Smoke saattoi nähdä, miten järki koetti kamppailla katseesta esiin. Shorty muisti iskeneensä miestä nyrkillä toiseen silmään, joka nyt oli ajettunut umpeen. Intiaani kohottautui kyynärpäyttensä varaan ja sanoi:

"Minä Carluk. Minä hyvä siwash. Minä ymmärtää Boston-mies. Minä hyvin nälkä. Koko kansa hyvin nälkä. Koko kansa ei ymmärtää Boston-mies. Minä ymmärtää. Minä syödä nyt ruoka. Koko kansa syödä nyt ruoka. Me ostaa ruoka. Me paljon kulta. Ei kukaan ruoka. Kesä ei tulla yksi ainoa lohi Milk River. Talvi ei tulla yksi ainoa peura. Ei kukaan ruoka. Minä puhuu koko kansa puolesta. Minä sanoo, Boston-mies tulee Yukon. Boston-mies paljon ruoka. Boston-mies tahtoa kulta. Me ottaa kulta, Yukon, Boston-mies antaa ruoka."

Hän alkoi kuihtuneilla sormillaan hapuilla vyöstään ottamansa kukkaron vetorihmaa.

"Te pitää liian suuri melu", ärähti Shorty vihaisena. "Sano naisille, sano pikkulapsille, kita kiinni!"

Carluk kääntyi ja sanoi jotakin uliseville naisille. Muut nuoret miehet, jotka olivat kuunnelleet, huusivat jotakin käskevällä äänellä, naiset vaikenivat vähitellen ja tynnyttelivät lapsia. Carluk lakkasi kopeloimasta kukkaronnuoraa ja kohotti sormiaan monta kertaa perätysten.

"Kansa kuolla", sanoi hän.

Smoke luki hänen merkeistään, että heimosta oli kuollut seitsemänkymmentäviisi nälkään.

"Minä ostaa ruoka", sanoi Carluk, jonka oli nyt onnistunut saada kukkaronsa auki ja vetää esiin iso kimpale raskasta metallia. Muut seurasivat hänen esimerkkiään, ja joka taholla näkyi samanlaisia kimpaleita. Shorty siristeli silmiään.

"Kuparia! Raakaa punaista kuparia! Ja ne luulevat sitä kullaksi!" huudahti hän.

"Ja ne kurjat ovat panneet kaiken toivonsa siihen", mutisi Smoke. "Katsohan. Tuokin kimpale painaa neljäkymmentä naulaa. Niillä on satoja nauloja, ja ne ovat raahanneet kuparia mukanaan, vaikka tuskin pysyvät jaloillaan. Kuulehan, Shorty. Meidän pitää antaa niille ruokaa."

"Hm, se on helppoa sanoa. Mutta mitä sanoo laskento? Meillä on kuukauden muona, siis kolmekymmentä kertaa kuusi eli satakahdeksänkymmentä ateriaa. Intiaaneja on kaksisataa, jokaisella erinomaisen hyvä ruokahalu."

"Meillä on koiranruokaa", vastasi Smoke. "Parisataa naulaa kuivattua lohta lienee hyvä lisäannos. Meidän pitää tehdä se. Ne ovat turvanneet koko olemassaolonsa valkoiseen mieheen."

"Se on totta, emmekä voi antaa heidän pettyä siinä", myönsi Shorty. "Mutta meillä on nyt edessämme kaksi epämiellyttävää tehtävää, joista toinen on kaksi kertaa epämiellyttävämpi toista. Toisen meistä on heti kiireen vilkkaa palattava Mucluciin uutta varastoa noutamaan. Toisen täytyy jäädä tänne hoitamaan noita sairaita vintiöitä, jolloin hänet hyvin todennäköisesti syödään."

Smoke arvioi heidän kulkemansa tien pituutta ja voimiaan. "Minä olen siellä huomisiltana", sanoi hän.

"All right", ilakoi Shorty. "Ja minä jään tänne syötäväksi."

"Mutta aion ottaa kalan kullekin koiralle", selitti Smoke, "ja yhden aterian itselleni."

"Hyvä, sen sinä totisesti tarvitsetkin, jos olet huomisiltana Muclucissa."

Smoke selosti ohjelman, Carluk tulkitsi. "Tehkää tuli, oikein iso tuli", kuului loppulause. "Muclucissa on paljon Boston-miehiä. Boston-miehet ovat oikein hyviä. Boston-miehillä on paljon ruokaa. Viiden yön kuluttua minä palaan ja tuon ruokaa. Tämä mies tässä on nimeltään Shorty. Hän on minun oikein hyvä ystäväni. Hän jää luoksenne. Hän on mahtava herra — ymmärrätekö?"

Carluk nyökkäsi myöntäen.

"Kaikki ruoka jää tänne. Shorty jakaa ruokaa. Hän on mahtava herra — ymmärrätkö?"

Carluk tulkitsi, ja intiaanit nyökkäsivät päästään käheillä äänillään hyväksyvän huudon.

III.

Kello oli neljänneksen yli puoliyön. "Annie Minen" iso sali oli täynnä väkeä, ja suhisevat kamiinat, joita ilmanvaihdon puute auttoi, paahtoivat avaran huoneen kuumaksi kuin horna. Pelimarkat kilisivät ja *crap*-pöydän äärestä kuuluva pelimeteli muodosti yksitoikkoisen perussävelen, jota puheensorina säesti: miehiä istui ja seisojia keskustelemassa ryhmissä tai kaksi, kolme yhdessä. Kullanpunnitsijoilla oli kova kiire vaakojensa ääressä, sillä kultahiekkä kävi rahasta, ja jokainen tiskin luona juotu maljakin oli maksettava punnitsijoille.

Huoneen seinät olivat tervatuista hirsistä, joita vielä peitti kaarna, ja hirsien välistä erotti selvästi jäkälätilkkeen. Tanssisalista, jonne vievä ovi oli auki, kuului erään virginialaisen *reelin* iloinen sävel, jota soitettiin pianolla ja viululla. Aivan äsken oli pidetty kiinalaiset arpajaiset, ja päävoiton saaja oli pannut saaliinsa vaakaan ja oli parhaillaan sitä juomassa puolenkymmenen hyvän veikon kanssa.

Cultus-George, pitkä, lujatekoinen Circle Cityn intiaani, nojasi hajamielisenä ja synkkänä seinään. Hän oli sivistynyt intiaani, mikäli valkoisen miehen tavoin eläminen on sivistystä, ja hän oli syvästi loukkaantunut, oli ollut jo kauan. Vuosikausia hän oli tehnyt työtä valkoisen miehen rinnalla kuin valkoiset miehet ja usein paremminkin kuin he. Hänellä oli samanlaiset housut kuin heillä ja samanlaiset vankat alushousut ja lämpöiset paidat. Hän prameili komealla kellollaan kuin he, kampasi lyhyet hiuksensa toiselle korvalliselle ja söi samanlaisia aterioita — sianlihaa, papuja ja jauhuruokia, ja kumminkin häneltä kiellettiin heidän parhain nautintonsa ja palkintonsa: whisky. Cultus-George oli mies, joka ansaitsi rahaa. Hän oli tehnyt valtauksia, ostanut ja myynyt niitä. Hän oli ollut palkattuna osanottajana kullanetsintäretkillä ja oli itse varustanut samanlaisia retkikuntia. Nyt hän oli koirainvuokraaja ja tavaravälittäjä. Hänen kukkaronsa pullotti kultahiekkää. Hänellä oli varaa maksaa vaikka miten monta ryyppyä. Mutta silti ainoakaan kapakanisäntä ei tahtonut tarjoilla hänelle. Ainoastaan salaisia, kalliita kierteitä hän saattoi saada ryyppyn. Hän oli tuntenut syvää katkeruutta tästä puolueellisuudesta jo vuosikausia. Ja tänä iltana hän oli erikoisen janoinen ja myrtyynyt ja vihasi entistä katkerammin valkoisia miehiä, joiden kanssa hän niin sitkeästi kilpaili.

Virginia-*reel* tanssisalissa päättyi hurjaan piirihyppyyn. Ja parit virtailivat juuri leveästä ovesta isoon saliin — miehet turkeissa ja mokkasiineissa, naiset pehmeissä, ilmavissa valkopuvuissa, silkkisukissa ja tanssikengissä — kun ulko-ovi revähti auki ja Smoke Bellew horjui menehtyneenä sisään.

Kaikkien silmät suuntautuivat häneen, ja melu alkoi hiljetä. Hän koetti puhua, veti käsistään kintaansa, jotka jäivät heilumaan hihnoinhinsa, ja karisteli jääpuikkoja, joita oli muodostunut hänen partaansa viidenkymmenen mailin taipaleella. Hän seisahtui epäröiden, meni sitten tiskin ääreen ja nojasi kyynärpänsä siihen.

Vain *crap*-pöydässä pelaava mies jatkoi arpanappuloittensa viskelyä ja huutamistaan, päätään kääntämättä: "Kas niin, kaikki kuutosia — tulkaa nyt! Tulkaa nyt!"

"Mikä on, Smoke?" kysyi Matson, "Annie Minen" omistaja.

Äärimmäisellä ponnistuksella Smoke sai avatuksi suunsa. "Minulla on muutamia koiria tuolla ulkona — kuolemanväsyneinä", sanoi hän sortuneella äänellä. "Menkään joku huolehtimaan niistä, sitten kerron, mistä on kysymys."

Muutamalla lyhyellä lauseella hän selosti tilanteen. *Crap*-pelaaja oli jättäen pöydälle rahansa ja yhä edelleen hetyttömät kuutosensa tullut Smoken luo ja virkkoi ensimmäisenä:

"Meidän on tehtävä jotakin. Selvä se. Mutta mitä? Teillä on ollut hyvä tilaisuus miettiä. Mikä on suunnitelmanne? Antaa kuulua."

"Niin", sanoi Smoke, "tällä tavoin olen ajatellut. Meidän on lähetettävä sinne pari kevyttä rekeä. Sanokaamme sata naulaa ruokaa kummassakin. Mutta heidän on pidettävä hoppua. Varminta on lähettää viisi sellaista rekeä heti ja parhaat, voimakkaimmat ja nopeimmat koirat. Mutta niiden on lähdettävä nyt aivan heti. Niiden tullessa perille ovat intiaanit onnellisimmassakin tapauksessa saaneet elää murua näkemättä kolme päivää. Ja kohta kun olemme saaneet nämä reet lähetetyksi, on meidän lähdettävä viemään raskaasti lastattuja rekiä. Vanhusten ja pikkulasten tähden menee ainakin viisi päivää, ennen kuin intiaanit ovat täällä. No, mitä aiotte tehdä?"

"Panna toimeen keräyksen muonanostoa varten", sanoi *crap*-pelaaja.

"Minä maksan muonan", aloitti Smoke kärsimättömästi.

"Mitä vielä", keskeytti toinen. "Tämä ei ole vain teidän asianne. Se kuuluu meille kaikille. Noutakaa pesuvati. Se on minuutissa tehty. Ja tässä on vähän alkua."

Hän veti taskustaan raskaan kultapussin, avasi sen ja antoi karkean kultahiekan ja pienten kultakimpaleitten virrata siitä vatiin. Muuan vieressä seisova mies tarttui kiroten pussin suuhun estäen kullan valumasta. Seitsemän, kahdeksan unssia oli jo ennättänyt juosta vatiin.

"Tule järkiisi", huudahti hän. "Et sinä ole ainoa kultapussin omistaja. Päästä minutkin vuorooni."

Miehet tunkeilivat kilvan vadin ääreen antamaan avustustaan, ja kaikkien saatua tahtonsa toteutetuksi Smoke nosti raskasta vatiä molemmin käsin ja hymyili.

"Tällä saa heimolle muonaa koko talveksi", sanoi hän. "Nyt on vain hankittava koirat. Viisi kevytkäpäleistä valjakkoa."

Ehdotettiin kymmenkuntaa valjakkoa, ja koko kullankaivajaleiri piti suukopua ja väitteli, hyväksyi ja hylki, aivan kuin se olisi ollut erikoinen varta vasten asetettu komitea.

"Vai teidän vetohärkänne tässä!" sai pitkä Bill Haskell kuulla.

"Ne jaksavat vetää", kerskasi Bill loukkautuneena.

"Jaksavat kyllä", myönnettiin. "Mutta niillä ei ole vauhtia ruumiissaan, ei puolen sentin edestä. Sen ne ovat lastanneet raskaihin kuormiin."

Kohta kun jokin valjakko oli valittu, läksi sen omistaja puolenkymmenen avustajan kanssa sitä valjastamaan ja matka valmistuksia tekemään.

Eräs koirainomistaja tarjosi koiriaan, mutta pyysi anteeksi sitä, ettei voinut ruveta niiden ajajaksi, kun hänen kätensä oli siteissä. Sen valjakon Smoke otti nimiinsä välittämättä muiden väitteistä, että hän oli liiaksi rasittunut.

Viisi valjakkoa oli valittu, ja niitä valjastettiin ja kuormitettiin parhaillaan, mutta komitea oli hyväksynyt vain neljä ajomiestä.

"Onhan Cultus-George", huudahti joku. "Hän on nopea ajaja ja virkeä ja levännyt."

Kaikkien katseet kääntyivät intiaaniin, mutta hänen kasvonsa olivat ilmeettömät, eikä hän virkkanut mitään.

"Te saatte ottaa yhden valjakon", sanoi Smoke hänelle.

Pitkä intiaani ei vastannut vieläkään. Kaikkien läpi sävähti kuin sähkövirta, tietoisuus siitä, että jotakin epämiellyttävää tulisi tapahtumaan. Syntyi nopeaa liikehtimistä, kaikki kerääntyivät piiriin Smoken ja Cultus-Georgen ympärille. Ja Smoke ymmärsi, että hänet oli äänettömällä sopimuksella valittu toveriensa edustajaksi siinä, mitä nyt tapahtui ja tapahtuisi. Hän oli suuttunut. Hänestä oli käsittämätöntä, että joku ihminen, joka oli ollut läsnä vapaaehtoisessa avunkeräyksessä, saattoi omalta kohdaltaan kieltäytyä. Sittemmin osoittautui myöskin, ettei Smoke ymmärtänyt syytä Cultus-Georgen menettelyyn — hän ei voinut uneksiakaan, että intiaani oli vapaa ahneudesta.

"Luonnollisesti te otatte valjakon", sanoi Smoke.

"Paljonko maksatte?" kysyi Cultus-George.

Kaikki kullankaivajat päästivät uhkaavan murinan, ja heidän kasvonsa vääristyivät kiukusta. He tunkeutuivat intiaanin ympärille kädet nyrkissä tai sormet koukussa valmiina iskemään kiinni.

"Odottakaahan hetkinen, pojat", huusi Smoke. "Hän ei ehkä ymmärrä. Antakaa minun selittää hänelle. Kuulkaa, George. Ettekö käsitä, ettei kukaan ota maksua. He kaikki tekevät sen ilmaiseksi pelastaakseen kaksisataa intiaania kuolemasta nälkään." Hän vaikenä antaakseen sanojensa vaikuttaa.

"Miten paljon maksatte?" sanoi Cultus-George.

"Odottakaa, toverit! — Kuulkaa, George. Koettakaahan ymmärtää, mikä on kyseessä. Ne nälkään nääntyneet ihmiset ovat omaa rotuamme. He kuuluvat toiseen heimoon, mutta ovat joka tapauksessa intiaaneja. Nyt olette nähnyt, mitä valkoiset miehet tekevät — he ovat antaneet kultahiekkansa, lainanneet koiransa ja rekensä ja kilpailevat siitä, kuka saa lähteä retkelle. Ainoastaan parhaat miehet pääsevät ensimmäisiä rekiä ohjaamaan. Katsokaahan tuota Paksua-Olsenia. Hän oli nostaa tappelun, kun häntä ei tahdottu päästää mukaan. Teidän tulisi olla ylpeä siitä, että kaikki ihmiset pitävät teitä

ensimmäisen luokan koirainajajana. Tässä ei ole kysymys siitä, miten paljon, vaan siitä, miten nopeaan."

"Miten paljon?" sanoi Cultus-George.

"Lyökää se hengiltä! Halkaiskaa sen kallo! Kylvettäköö se tervassa ja höyhenissä!" sateli hurjia huudahduksia metelissä, mikä nyt syntyi.

Tämän myrskyn keskellä seisoivat Cultus-George järkähtämättömänä, mutta Smoke tyrkki raivokkaimpia takaisin ja huusi:

"Odottakaa! Kuka täällä on käskijänä?" Meteli vaimeni. "Noutakaa köyttä", sanoi hän rauhallisesti. Cultus-George kohautti olkapäitään, ja hänen kasvolihaansa värähtivät yrmeästi ja pilkallisesti. Hän tunsi valkoiset miehet. Hän oli vaeltanut kyllin kauan heidän keskuudessaan ja syönyt heidän jauhojaan ja sianlihaansa ja papujaan, niin että hän tiesi, mitä maata he olivat. He olivat lainkuuliaista väkeä. Sen hän tiesi varsin hyvin. He rankaisivat aina lainrikkojaa. Mutta hän ei ollut tehnyt mitään lainrikosta. Hän tunsi heidän lakinsa. Valkoisen miehen laki ei määrännyt rangaistusta niille, jotka tekivät palkasta työn ja pyysivät siitä korkean hinnan. Kaikki vaativat työstään palkan ja mahdollisimman korkean. Hän ei nyt tehnyt mitään muuta, ja sen hän oli oppinut heiltä itseltään. Lisäksi, ellei hän kelvannut heidän juomatoverikseen, ei hän myöskään kelvannut harjoittamaan hyväntekeväisyyttä heidän kanssaan.

Ei Smokella eikä muilla ollut aavistustakaan siitä, mitä liikkui Cultus-Georgen päässä ja mikä aiheutti hänen menettelynsä. He eivät tulleet ajatelleeksi, että he ymmärsivät Cultus-Georgen vaikuttimia yhtä vähän kuin tämä heidän. Heistä hän oli itsekäs elukka ja he samanlaisia hänen mielestään.

Kun köysi tuotiin, panivat pitkä Bill Haskell, Paksu-Olsen ja crapinpelaaja hyvin kömpelösti ja mielettömällä kiireellä silmukan intiaanin kaulaan ja viskasivat köyden kattoparrun yli. Kymmenkunta miestä tarttui roikkuvaan päähän valmiina vetämään. Cultus-George ei ollut nostanut sormeaankaan vastaan. Hän piti tätä kaikkea pelkkänä uhkailuna — peijauksena. Valkoiset miehet olivat taitavia peijaamaan. Eikö poker ollut heidän mielipelinsä? Eivätkö he kauppoja tehdessään aina peijanneet vastapuolta?

"Odottakaa," käski Smoke. "Sitokaa hänen kätensä. Eihän ole tarkoitus nostaa häntä köyttä kiipeämään."

Lisää pelottelua, ajatteli Cultus-George ja antoi vastustelematta sitoa kätensä selän taakse.

"Nyt teillä on viimeinen tilaisuus pelastaa henkenne", sanoi Smoke.
"Suostutteko ajomieheksi?"

"Paljonko maksatte?" sanoi Cultus-George.

Ihmetellen itseään, että saattoi sen tehdä, ja samalla suuttuneena intiaanin suunnattomasta itsekkyydestä Smoke antoi merkin. Eikä Cultus-George ollut vähemmän ihmeissään tuntiessaan silmukan äkkiä kiristyvän ja nostavan hänet lattiasta. Silmänräpäyksessä hänen jäykkä ilmeensä katosi, ja hänen kasvonsa ilmaisivat nopeassa sarjassa hämmästyttä, vihaa ja tuskaa.

Smoke katseli kärsien. Tämä oli hänelle uutta, hirveätä. Intiaanin ruumis nytkähteli suonenedontapaisesti, sidotut kädet koettivat vapautua kahleistaan, ja kurkku korahтели tukehtuneesti. Äkkiä Smoke kohotti kätensä.

"Laskekaa alas!" käski hän.

Nurkuen rangaistuksen lyhyttä miehet laskivat Cultus-Georgen köydessä lattialle. Hänen silmänsä olivat pullistuneet ja verestävät, eivätkä jalat tahtoneet kannattaa häntä, vaan hän horjahteli edestakaisin, yhä ponnistellen saadakseen kätensä vapaiksi. Smoke työnsi sormensa hänen kaulansa ja köyden väliin höllentäen silmukkaa. Cultus-Georgen rinta kohoili voimakkaasti, ja hän alkoi vähitellen saada henkeä.

"Rupeatteko ajomieheksi?" kysyi Smoke.

Cultus-George ei vastannut. Hän veti jälleen henkeään.

"Niin, me valkoiset miehet olemme hirviöitä", sanoi Smoke hetken kuluttua harmissaan osasta, jota oli joutunut esittämään. "Me voimme myydä sielummekin kullasta, mutta joskus me unohdamme itsemme, alttiina vaikka mihin, ja teemme mitä tahansa, välittämättä siitä, mitä se meille maksaa. Ja silloin ei ole hyvä leikitellä kanssamme. Me tahdomme nyt tietää: lähdettekö mukaan ajomieheksi?"

Cultus-George taisteli itseään vastaan. Hän ei ollut pelkuri. Kenties pelottelu oli nyt saavuttanut äärimmäisen rajansa, ehkä hän oli hullu, jos antoi myöten? Ja hänen mieltiessään kidutti Smokea

salainen levottomuus, että itsepäinen villi antaisi hirttää itsensä härkäpäisyydessään.

"Miten paljon maksatte?" sanoi Cultus-George.

Smoke kohotti kättään merkiksi.

"Minä lähden", sanoi Cultus-George hyvin nopeasti, ennen kuin silmukka ehti kiristyä.

IV.

Shorty kertoi sittemmin "Annie Minessä":

"Ensimmäisenä apuretkikunnasta saapui perille Cultus-George veijari, kolme tuntia ennen Smoken rekeä, ja sitten tuli Smoke kauniina kakkosena. Mutta hetket olivatkin jo täpärällä silloin, kun kuulin Cultus-Georgen hoilaavan koirilleen vuorenharjanteella, sillä siunatun siwashit olivat jo syöneet mokkasiinini, kintaani, nahkahihnani ja puukontuppeni, ja jotkut heistä alkoivat jo katsella palavalla himolla minua — koska olin heitä lihavampi."

"Entä Smoke? Hän oli kuitimpi kuin puolikuollut. Hän hääri hetkisen kaikkialla ja auttoi valmistamaan ruokaa kahdellesadalle nälkään nääntyvälle siwashille, kunnes nukahti polvilleen luullen sulattavansa lunta kasarissa. Annoin hänelle makuusäkkini, mutta enkös saanut kuin saanutkin, hitto soikoon, työntää häntä siihen, niin lopussa hän oli. Minä voitan varmasti hammastikut. Ja totisesti uskon, että koirat ansaitsivat ne kuusi lohta, jotka Smoke antoi niille päivällisaikaan."

HYLKIÖ

I.

"Ptruu!" huusi Smoke koirilleen ja viskautui koko ruumiineen ohjaustankoa painamaan saadakseen reen pysähtymään.

"Mikä sinulla nyt on?" murahti Shorty. "Eihän sinun täällä tarvitse pelätä pulahtavasi veteen."

"Ei tarvitse, mutta katsohan jalanjälkiä tuolla oikealla", vastasi Smoke. "Luulin, ettei näillä main talvehtisi ketään."

"Ne ovat ensimmäiset ihmisjäljet, jotka täällä Nordbeskassa olemme tavanneet", virkkoi Shorty tarkastellen tietä, joka oli melkein kokonaan hautautunut pari jalkaa paksuun nietokseen ja erosi kohtisuorasti joesta suuntautuen sitten pienen lännestä tulevan joen suulle. "Siitä on nähtävästi kulkenut kauan aikaa sitten joku saalistaan vetävä metsästäjä."

Smoke lakaisi kädellään kevyttä lunta, aprikoi hetken, lakaisi jälleen ja lakkasi taas hetkeksi. "Ei", sanoi hän. "Tästä on kulkenut väkeä kumpaankin suuntaan, mutta viimeksi ylös tuonne joelle. Keitä ne lienevätkin, ne ovat nyt siellä — se on aivan varmaa. Ketään ei ole kulkenut tästä moneen viikkoon. Mitä ne mahtanevat tehdä siellä koko ajan? Senpä juuri tahtoisin tietää."

"Ja minä tahtoisin tietää, mihin yövymme", sanoi Shorty ja silmäili epäilevästi luoteista taivaanrantaa, missä iltapäivänhämärä oli pimenemässä yöksi.

"Seurataan jälkiä tuonne joelle", sanoi Smoke. "Siellä on runsaasti polttopuuta. Voimme leiriytyä milloin tahansa."

"Mutta ajattele muonavarojamme! Ajattele koiria!" tenäsi Shorty. "Ajattele ... no, all right, menköön syteen tai saveen. Tahtosi tapahtukoon."

"Se ei pitennä matkaa päivälläkään", vakuutti Smoke. "Siitä tulee kenties vain mailin lisäys."

"Ihmiset ovat kuolleet mailia lyhyemmilläkin matkoilla", vastasi Shorty ja ravisti päätään synkän alistuvasti. "Mutta minkäs sille voi, että maailmassa on murheitakin. Jaloillenne, senkin arkakäpälät — jaloillenne! Hei, Bright! Hei!"

Johtajakoira totteli, ja koko valjakko alkoi ponnistella eteenpäin pehmeässä lumessa.

Se oli raskasta työtä. Sekä miehet että koirat olivat eläneet monta päivää niukalla ruoalla eivätkä

olleet oikeissa voimissaan. He noudattelivat tosin joen äyrästä, mutta se oli niin jyrkkä, että kulku oli yhtämittaista vaivalloista kapuamista. Ja korkeat kallioseinämät puristuivat pian niin lähelle toisiaan, että heidän matkansa kävi ahtaan rotkon pohjaa pitkin. Illan hämärä muuttui korkeiden vuorten välissä melkein pimeäksi.

"Tämä on sadin", sanoi Shorty. "Kaikki näyttää epäilyttävältä. Pohja on ontto. Täällä ei meille kunnian kukko laula."

Smoke ei vastannut, ja puoli tuntia he ponnistelivat ääneti eteenpäin.

"Minä kuulen nyt kuiskauksia omasta kallostani", sanoi Shorty viimein. "Kuulen aivan selvästi ääniä, ja sanon sinullekin, mitä ne puhuvat, jos kuunnella tahdot."

"Anna kuulua", sanoi Smoke.

"Niin, ne sanovat suoraan, ettemme milloinkaan pääse tältä rotkotieltä, emme monessakaan päivässä. Jäämme tänne virumaan, vieläpä hyvin pitkäksi aikaa."

"Eivätkö ne puhu mitään muonasta?" kysyi Smoke jurosti. "Meillä ei ole evästä moneksi päiväksi."

"Eivät hiiskahdakaan siitä. No, ehkäpä silti selviydymme. Mutta yhden seikan sanon sinulle, Smoke, suoran ja selvän. Syön koirista minkä tahansa, mutta Brightiä en. Sen minä rauhoitan. Sitä en saata pettää."

"Piristyhän, poikaseni", sanoi Smoke toiveikkaasti. "Minun vihjeelläni on nyt sananvuoro. Se vakuuttaa minulle, ettei ainoatakaan koira tarvitse syödä, vaan että me kaikki kohennumme lihaviksi ja pulskiksi jälleen, joko pistäen poskeemme hirven tai peuran tai paistettuja viiriäisiä."

Shorty niiskautti ylenkatseellisesti, ja taas tuli neljännestunnin vaitiolo.

"Kas niin, siinä on ensimmäinen murheen merkki", sanoi Smoke ja osoitti eteensä lumeen.

Shorty jätti ohjaustangon ja tuli hänen luokseen, ja kumpikin jäi katselemaan tiellä makaavaa miehen ruumista.

Mies oli kyljellään, kuoliaaksi jäätyneenä ja jäykkänä. Ruumiin päällä ei ollut lunta, niin että se ilmeisesti ei ollut maannut siinä pitkää aikaa.

"Oli yleinen lumisade kolme päivää sitten", sanoi Shorty.

Smoke nyökkäsi, kumartui kuolleen puoleen, käänsi sitä hiukan ja osoitti luodinreikää ohimossa. Hän silmäili ympärilleen ja nyökäytti päätään lumessa olevaa revolveria kohti.

Sadan metrin päässä he tapasivat toisen ruumiin, joka makasi suullaan tiellä. "Kaksi seikkaa on selvänä", sanoi Smoke. "Ne ovat lihavia. Kyseessä ei siis ole nälänhätä. Eivätkä ne ole löytäneet mitään erikoista, muuten ne eivät olisi tehneet itsemurhaa."

"Jos ovatkaan sitä tehneet", epäili Shorty.

"Varmasti ovat tehneet. Täällä ei ole kenenkään muun jälkiä kuin heidän, ja kummankin kasvoissa on ruudinsavua." Smoke astui askelen sivulle ja osoitti kenkensä kärjellä revolveria, joka oli painunut kuolleen alle lumeen.

"Minusta tuntuu, ettemme ole vielä kunnolla alussakaan. No, entä miksi nuo molemmat lihavat veijarit ovat ottaneet itsensä hengiltä?"

"Kun olemme saaneet sen tietää, silloin on meillä selko koko tarinasta", vastasi Smoke. "Jatketaan matkaa. Pimenee."

Oli pilkkopimeä, kun Smoken lumikengät törmäsivät ruumiiseen, niin että hän kompastui. Hän kaatui poikittain rekeen, jossa oli vielä toinen ruumis. Ja kun hän oli pudistanut lumen niskastaan ja raapaissut tikulla tulta, he näkivät kolmannen ruumiin, joka makasi vilteihin käärittynä puoleksi kaivetun haudan partaalla. Ennen tikun sammumista he havaitsivat vielä puolikymmentä hautaa.

"Huh-huh!" sanoi Shorty väristen. "Itsemurhaajaleiri. Jok'ainoa hyvässä lihassa. Ne ovat varmasti hengettöminä — koko seurue."

"Ei, katsohan tuonne", Smoke tähysti pientä, kauempaa tieltä tuikkivaa tulta. "Ja tuolla on toinen tuli — ja tuolla kolmas. Tule, mennään sinne."

Enempää ruumiita he eivät tavanneet tiellä, ja vaellettuaan muutamia minutteja kovaksitallattua

tietä he saapuivat leiriin.

"Niitä on koko seurakunta", kuiskasi Shorty. "Ainakin kaksikymmentä hirsimajaa. Eikä ainoatakaan koiraa. Eikö se ole kummallista?"

"Se selittää asian", kuiskasi Smoke innostuneena vastaukseksi. "Tämä on Laura Sibleyn retkikunta. Etkö muista? Ne tulivat viime syksynä Yukonia ylös 'Port Townsendissa'. Jatkoivat levähtämättä matkaansa Dawsoniin. Höyrylaivan on täytynyt laskea heidät maihin tämän joen suuhun."

"Tosiaan, nyt muistan. Ne olivat mormoneja."

"Eivät, vaan vegetariaaneja, kasvissyöjiä." Smoke hymähti. "Ne eivät tahtoneet syödä lihaa eivätkä käyttää vetokoiria."

"No, ja seuraukset alkavat ilmetä. Minä tiesin, että heissä oli jotakin hassua. Ja samainen Laura Sibley oli ottanut viedäkseen heidät suoraan sellaiselle paikalle, että jok'ainoasta tuli miljoonamies."

"Niin, hän oli heidän tietäjättärensä — näki näkyjä ja ennusti."

"St — kuuntele!"

Shorty ojensi kättään pimeässä ja töytäisi Smokea hiljaa kylkeen, ja kumpikin kuuli kumeata, pitkäveteistä ähkymistä eräästä majasta. Ennen kuin se oli vaimennut, alkoi samanlaista kuulua toisesta hökkelistä ja sitten kolmannesta... Siihen huokailuun tuntuivat sisältyvän kaikki inhimillisen kurjuuden sävelet. Se kuulosti salaperäiseltä ja kaamealta.

Smoke koputti erään valaistun majan oveen, ja Shorty seurasi häntä tupaan, kun he kuulivat jonkun ähkäisevän: "Sisään!" Tupa oli kurja, hirsistä kyhätty, sammalilla tilkitty, lattia sahajauhon ja höylänlastujen peitossa. Valonlähteenä oli hylkeenrasvalamppu, ja he saattoivat erottaa neljä makuulavaa; kolmella niistä oli miehiä, jotka nyt lakkasivat ähkymästä ja suuntasivat katseensa heihin.

"Mikä on?" kysyi Smoke eräältä mieheltä, jonka huovat eivät riittäneet peittämään hänen leveitä hartioitaan ja lihaksikasta ruumistaan — kun hänen kasvonsa taas olivat sisäänpainuneet ja silmissä paloi tuskaisa hehku. "Rokkoko? Vai mitä se on?"

Vastaukseksi mies osoitti suutaan ja levitti mustia, turvonneita huuliaan. Smoke peräytyi.

"Keripukkia", mutisi hän Shortylle, ja mies vahvisti päänyökäyksellä otaksuman oikeaksi.

"Onko teillä runsaasti muonaa?" kysyi Shorty.

"On kyllä", vastasi eräällä toisella lavitsalla oleva mies. "Ottakaa itsellenne. Täällä on suuria määriä. Varastovaja on sivuseinämällä. Menkää sinne."

Jokaisessa majassa, missä he illalla kävivät, oli tilanne samanlainen. Koko leiri sairasti keripukkia. Siellä kuului olevan kymmenkunta naista, mutta näitä ei näkynyt. Alkuaan siellä oli ollut yhdeksänkymmentäkolme miestä ja naista. Mutta kymmenen oli kuollut ja kaksi oli kadonnut äskettäin. Smoke kertoi tavanneensa heidät ja ilmaisi hämmästyksensä sen johdosta, ettei kukaan ollut käynyt etsimässä heitä edes sen pienen taipalen takaa, missä he olivat. Erikoisesti kummastutti häntä ja Shortya leirin asukasten saamattomuus. Heidän majoissaan vallitsi siivottomuus ja epäjärjestys. Ei mitään keskinäistä avuliaisuutta. Kullakin tuvalla oli omat huolensa ja koettelemuksensa, ja he eivät enää vaivautuneet edes kuolleitaan hautaamaan.

"Tämä on melkein kauheata", sanoi Smoke Shortylle. "Paljon heittiöitä ja laiskajaakkoja olen kyllä nähnyt, mutta en milloinkaan näin monta yhdellä kertaa. Kuulit, mitä he sanoivat. Eivät ole panneet rikkaa ristiin turhan takia. Minä lyön vetoa siitä, etteivät ne milloinkaan ole edes pesseet kasvojaan. Ei ole ihme, että ne ovat saaneet keripukin."

"Mutta kasvissyöjäinhän ei pitäisi saada keripukkia", tenäsi Shorty. "Suolaisen lihan syöjiinhän sen väitetään tarttuvan. Ja nämä eivät syö milloinkaan lihaa, eivät suolaista tai tuoretta eivätkä raakaa tai keitettyä."

Smoke pudisti päätään. "Tiedän sen. Ja senkin, että kasvisruoka parantaa keripukin. Mitkään lääkkeet eivät auta. Vihannekset, varsinkin perunat, ovat ainoa parannuskeino. Mutta muista eräs seikka, Shorty: tässä ei ole kysymys teoriasta, vaan tosiasiaista. Kaikilla näillä kasvissyöjillä on tosiaankin keripukki."

"Se on tarttuvaa."

"Ei, sen verran lääkärit kyllä tietävät. Se ei tartu. Se tulee itsestään. Keripukin saa, jos verestä puuttuu tiettyjä kemiallisia aineksia, eikä näitä kemiallisia aineksia saada pulvereista ja lääkepulloista, vaan vihanneksista."

"Mutta nämä ihmiset eivät syö mitään muuta kuin ruohoja", murahteli Shorty. "Ja kumminkin heillä on tauti — pahimmassa asteessaan. Se osoittaa, että sinä olet väärässä, Smoke. Sinä puolustat teoriaa, mutta tässä on tosiseikka, mikä lyö teoriasi kerrassaan laudalta. Keripukki on tarttuvaa, siksi nämä kaikki ovat sen saaneet, ja päällepäätteeksi kirotun tarttuvaa. Mekin molemmat sen saamme, jos pitkitämme tätä maleksimistamme täällä leirissä. Huh-huh! Minä aivan jo tunnen basillien ryömiskelevän ruumiissani."

Smoke nauroi epäilevästi ja koputti erään majan oveen. "Täällä on varmaankin asiat samalla kannalla", sanoi hän. "Tulehan mukaan siitä. Meidän on tutustuttava tilanteeseen."

"Mitä haluatte?" kuului terävä naisenääni.

"Tavata teitä", vastasi Smoke.

"Keitä te sitten olette?"

"Kaksi lääkäriä Dawsonista", tokaisi Shorty, mikä ajattelelattomuus aiheutti hänelle töytäyksen rintaan Smoken kyynärpäästä.

"Emme tahdo tavata minkään maan lääkäreitä", sanoi nainen äänellä, joka värisi ja vapisi tuskasta ja suuttumuksesta. "Menkää tiehenne. Hyvästi. Emme luota lääkäreihin."

Smoke nosti linkkua, avasi oven ja astui sisään. Neljä naista neljällä lavitsalla lakkasi ähkymästä ja huokailemasta kääntyen tuijottamaan tulijoita. Kaksi oli nuorta, kapeakasvoista, kolmas iäkkäämpi, hyvin roteva nainen, ja neljäs, jonka Smoke äänestä tunsu äskeiseksi puhujaksi, oli laihiin ja hentoisin hänen näkemistään ihmissuvun edustajista. Hän sai pian tietää, että nainen oli Laura Sibley, loveenlankeava ennustajatar, joka oli järjestänyt retkikunnan Los Angelesissa ja johtanut sen tänne Nordbeskan kuolemanleiriin. Keskustelu, joka nyt alkoi, oli kiivas. Laura Sibley ei luottanut lääkärien apuun. Onnettomuuden kukkuraksi hän oli melkein kadottanut itseluottamuksensakin.

"Miks'ette lähettänyt apua noutamaan?" kysyi Smoke, kun nainen hengästyneenä ja uupuneena lopetti pitkän sanatulvansa. "Stewart Riverin rannalla on leiri, ja täältäkin käsin voi kahdeksassatoista päivässä saada koko Dawsonin liikkeelle."

"Minkä tähden Amos Wentworth ei lähtenyt?" kysyi nainen melkein hysteerisen vihaisesti.

"En tunne sitä herraa", vastasi Smoke. "Mitä hän puuhaa?"

"Ei mitään. Hän on ainoa, joka ei ole saanut keripukkia. Ja miksi hän ei ole saanut keripukkia? Sen kerron teille. Ei, en puhu siitä." Nainen puristi huulensa niin tiukasti yhteen, että Smoke oli erottavinaan niiden läpi sekä hampaat että hampaanjuuret. "Ja mitä se olisi hyödyttänyt? Enpä tiedä. En ole idiotti. Varastohuoneemme ovat täynnä kaikenlaisia hedelmämehuja ja säilykevihanneksia. Olemme paremmin kuin mikään muu Alaskan leiri varustetut vastustamaan keripukkia. Ei ole olemassa säilykevihannes- tai juurikasvilajia, jota meillä ei olisi runsaita määriä."

"Siinä sen nyt kuulet, Smoke", kerskasi Shorty. "Eikä tämä ole teoriaa, vaan tosiseikka. Sinä puhut kasvisruokaparannuksesta. Tässä näet kasvissyöjiä — mutta missä on parannus?"

"Tämä on selittämätöntä, mikäli ymmärrän", myönsi Smoke. "Olen nähnyt keripukkia — yksinäisiä tapauksia siellä täällä, mutta milloinkaan en ole nähnyt koko leirin siihen sairastuneen. Nyt meidän on autettava vointimme mukaan näitä ihmisiä, mutta ensin meidän on leiriädyttävä ja huolehdittava koirista. Palaamme huomisaamuna, hm ... rouva Sibley."

"*Neiti Sibley*", tiuskaisi nainen. "Mutta jos ryhdytte, nuoret miehet, harjoittamaan joitakin lääkärien temppeja täällä, ammun haulipanoksen nahkaanne."

"Tuo hurskas ennustajatar on ihastuttava", nauroi Smoke haparoidessaan Shortyn kera pimeässä tyhjälle hirsimajalle.

Majassa oli ilmeisesti asunut kaksi miestä vielä aivan äskettäin, ja kumppanukset tulivat siihen vakaumukseen, että ne olivat olleet heidän tiellä tapaamiaan itsemurhaajia. He tarkastivat yhdessä varastovajan ja näkivät siellä tavattomia määriä erilaisia ravintoaineita, säilykkeiksi laitettuja, jauhettuja, kuivattuja ja höyryssä paahdettuja.

"Mikä kumma heihin on ajanut keripukin?" ihmetteli Shorty ja veti valoon käärön munajauhetta ja

toisen italialaisia herkkusieniä. "Ja katsohan tänne! Ja tänne!" Hän nosteli näkösälle tomaatti- ja vehnäjäuhorasioita ja öljymarjasäilykepulloja. "Vieläpä tuo jumalallinen viettelijätärkin sai keripukin. Mitäs sanot siitä?"

"Johtajatar", oikaisi Smoke.

"Viettelijätär", uudisti Shorty. "Eikö hän juuri vietellyt heitä tänne hornanrotkoon?"

II.

Seuraavana aamuna päivän valjettua Smoke tapasi miehen, joka kantoi raskasta polttopuutaakkaa. Mies oli pieni, pirteä ja kulki ketterästi kantamuksestaan huolimatta. Smokessa mies herätti heti vastenmielisyyttä.

"Miten voitte?" kysyi hän.

"Oo, erinomaisesti."

"Tiedän sen", sanoi Smoke. "Juuri siksi kysyinkin. Te olette Amos Wentworth. Miten ihmeessä teissä ei ole keripukia kuten kaikissa muissa?"

"Koska olen pysytellyt liikkeellä", vastasi mies terhakasti. "Ainoakaan heistä ei tarvitsisi olla nyt keripukissa, jos he vain olisivat liikkuneet ulkona ja tehneet jotakin. Mitä he tekivät? Riitelivät ja metelöivät ja valittivat pakkasta, pitkiä öitä, rasituksia, kipuja ja tuskaa ja jos mitä. He viruivat vuoteissaan siksi, kunnes pöhöttivät niin, etteivät enää kyenneet nousemaan, ei ainoakaan. Katsokaa minua. Käykää tupaani."

Smoke seurasi häntä sisälle.

"Katselkaa ympärillenne. Siistiä kuin nukkekaapissa, vai mitä? En pitäisi höylänlastujakaan lattialla, ellei lämmön tähden täytyisi. Mutta lastut ovat puhtaita. Katsokaapa permantoja muissa tuvissa! Totisesti, tässä on tehtävä työtä, ja minä olen tehnyt, eikä minulla ole keripukia."

"Osaatte aivan naulan kantaan", myönsi Smoke. "Mutta teillä on vain yksi makuulavitsa, nähdäkseni. Mistä johtuu moinen seurattomuus?"

"Siitä, etten halua seuraa. On helpompi pitää yhden kuin useamman asunto siistinä, siinä syy. Vai noiden laiskojen unikekojen asuintoveriksi! Luuletteko, että silloin olisin säilyttänyt terveytteni?"

Se oli hyvin vakuuttavaa, mutta Smoke ei voinut vapautua vastenmielisyydentunteestaan.

"Miksi Laura Sibley ei pidä teistä?" kysäisi hän äkkiä.

Amos Wentworth vilkaisi häneen nopeasti. "Hän on hullu", vastasi mies. "Me olemme muuten hulluja jok'ainoa. Mutta Jumala varjelkoon minua hupsusta naisesta, joka ei halua pestä lautastaan, ja sellaisia ovat kaikki nämä hullut ihmiset."

Muutamia minuutteja myöhemmin Smoke keskusteli Laura Sibleyn kanssa. Tämä oli kahden kepin nojassa huojuessaan seisautunut levähtämään kumppanusten majan edustalle.

"Miksi kannatte kaunaa Wentworthille?" kysyi hän kesken muuta puhetta ja niin äkkiä, että nainen hämmästyi.

Naisen vihreät silmät sinkosivat suuttumuksen salamoita, hänen kuihtuneet kasvonsa vääristyivät hetkeksi raivosta, ja hillittömiä sanoja oli päästä hänen huuliltaan. Mutta sitten hän hillitsi itsensä pelottavalla ponnistuksella.

"Koska hän on terve", ähkyi hän. "Koska hän ei kohota sormeaankaan muita auttaakseen. Koska hän antaisi meidän mädäntyä paikoillemme tuomatta sankoakaan vettä tai kantamusta polttopuita. Mutta hänen on paras pitää varansa — en sano muuta!"

Ähkyen ja läähättäen hän jatkoi liikkaamistaan, ja tullessaan viitisen minuuttia myöhemmin ulos koiria syöttämään Smoke näki hänen menevän Amos Wentworthin majaan.

"Täällä on jokin hullusti, Shorty", sanoi Smoke päätään merkitsevästi pudistaen, kun hänen toverinsa tuli ulos ovesta pesuvesiastiaa kaatamaan.

"Se on varma", kuului hilpeä vastaus. "Ja me kumpikin saamme sen kyllä pian. Saatpa nähdä."

"En tarkoita keripukia."

"Vai niin, no sitten sinä tarkoitat ennustajatarta. Hän voisi ryöstää vaikka ruumiin. En ole milloinkaan nähnyt naista, joka olisi näyttänyt niin nälkäiseltä."

"Liikunto on säilyttänyt sinut ja minut terveenä, Shorty. Se on pitänyt Wentworthin kunnossa. Nyt meidän on järjestettävä säännöllistä liikuntaa noille kurjille veijareille. Sinä saat tehtäväksesi valvoa, että he tottelevat. Nimitän sinut sairaalan ylihoitajattareksi."

"Kenet? Minutko?" huudahti Shorty. "Minä kieltäydyn."

"Et, sen jätät tekemättä. Minä olen apunasi, tietenkin, sillä se ei tule olemaan leikintekoa. Meidän on puhallettava heihin vauhtia. Aluksi heidän on haudattava kuolleensa. Voimakkaimmat valitsemme hautausjoukkoon, lähinnä voimakkaimmat polttopuita peräämään — ne näet ovat maanneet vilttiensä sisässä puita säästääkseen — ja niin edespäin. Sitten kuusenhavuteetä! Sitä emme saa unohtaa. Kaikki vanhat kullankaivajat pitävät sitä tepsivänä."

"Hyvä on, kyllä heillä pian on kuusenhavujen keruuta", naurahteli Shorty. "Elleivät he sen sijaan ammu meitä."

Seuraavina tunteina oli kotitarkastus jokaisessa hökkelissä, joita oli kaikkiaan kolmattakymmentä. Kaikki ampumatarpeet, kaikki pyssyt ja revolverit takavarikoitiin.

"Pystyyn, raajarikot!" komenteli Shorty. "Yks kaks tänne kaikki ampuma-aseet. Tarvitsemme niitä."

"Kuka käskee?" kysyttiin ensimmäisessä majassa.

"Kaksi dawsonilaista lääkäriä", vastasi Shorty. "Ja heitä on toteltava. Pitäkää kiirettä, ja ampumatarpeet myös esiin."

"Mitä te niillä teette?"

"Puolustaudumme säilykepurkkisotajoukkoa vastaan, joka hyökkää tänne laaksoon. Ja ilmoitan teille näin etukäteen, että tänne tulvii pian myös kuusenhavuteetä. Liikuttakaahan luitanne."

Eikä se ollut kuin alkua. Miehet pakotettiin hyvällä tai pahalla nousemaan makuulavitsoiltaan ja pukeutumaan. Smoke valitsi hautausjoukolle keveimpiä töitä. Toisen joukon käskettiin hankkia puita hautojen sulattamiseksi jäätyneeseen maahan. Kolmas joukko sai hakata halkoja, joita puolueettomasti jaettiin jokaiseen majaan. Ne, jotka olivat liian heikkoja ulkotöihin, pantiin tupia puhdistamaan ja vaatteita pesemään. Muuan työjoukko kantoi leiriin kuusenhavutaakkoja, ja jokaisella kamiinalla keitettiin kuusenhavuteetä.

Tilanne oli vaikea, katselivatpa Smoke ja Shorty sitä miltä taholta tahansa. Runsaasti kolmekymmentä, joissa taudin voima oli hirveä, täytyi jättää vuoteisiinsa, kuten molemmat kumppanukset kauhukseen huomasivat, ja muuan nainen Laura Sibleyn majassa kuoli. Ankarat toimenpiteet olivat välttämättömät.

"Minä en hevin lyö sairasta miestä", puheli Shorty nyrkit uhkaavasti ojossa. "Mutta minä pieksäisin hänet pelkäksi sinelmäksi, jos vain voisin siten hänet parantaa. Pystyyn joka sorkka ja turkki niskaan — ja sukkelasti, tai minä isken niin, että tähdet silmissä tanssivat!"

Kaikki puuskuttivat, huokailivat ja itkivät, ja kyynelkarpalot jäätyivät heidän poskilleen, samalla kuin he ahersivat ja uurastivat, ja oli ilmeistä, että heidän tuskansa eivät olleet teeskenneltyjä. Tilanne oli epätoivoinen, ja Smoken sairaanhoito oli hevosparannusta.

"Jo riittää", sanoi Smoke kello kolmelta iltapäivällä. "Lopettakaa nyt. Menkää lepäämään. Vointinne on nyt ehkä hyvin huono, mutta huomiseksi se paranee. Ei ole helppo parantaa itseään, mutta minä aion parantaa teidät."

"Liian myöhään", nauroi Amos Wentworth kylmästi Smoken ponnistuksia. "Heidän olisi pitänyt aloittaa tämä jo viime syksynä."

"Tulkaa mukaan", vastasi Smoke. "Ottakaa nämä molemmat sangot. Te ette voi väittää itseänne sairaaksi."

Kolmisin he kulkivat tuvasta toiseen ja antoivat jokaisen potilaan imeä nahkaansa puoli litraa kuusenhavuteetä. Se ei ollut helppoa.

"Teidän on viisainta heti ruveta ajattelemaan, että tarkoitamme teidän parastanne", sanoi Smoke ensimmäiselle vastaantenaäjälle, joka makasi selällään ja murahteli yhteenpurtujen hampaittensa välitse. "Autahan, Shorty." Smoke tarttui potilasta nenään ja antoi hänelle iskun leukaan, niin että suu avautui. "Nyt, Shorty, kaada tee hänen kurkkuunsa."

"Ensi kerralla se käy helpommin", lohdutti Smoke uhria ja kurotti kättään viereisessä vuoteessa olevan miehen nenää kohti.

"Me teemme tämän kuusenhavuteekierroksen neljästi päivässä, ja teitä on kahdeksan sellaista, joiden on juotava joka kerralla", sanoi Smoke Laura Sibleyille. "Niin ettei meillä ole aikaa tuhlata tuhmuuksien kuuntelemiseen. Juotteko vai onko minun tartuttava nenäänne?" Hän liikkui kaunopuheisesti peukalooaan ja etusormeaan naisen nenän lähetyvillä. "Se on kasviainetta, niin ettei teidän tarvitse yökkäillä."

Laura Sibley epäröi. Hän mutisi pelkäävänsä.

"No?" sanoi Smoke kärkevällä äänellä.

"Minä ... minä otan", vikisi nainen. "Mutta pian!"

Sinä iltana Smoke ja Shorty paneutuivat levolle uupuneempina kuin raskaimpienkaan tavallisten työpäivien jälkeen.

"Tämä meno aivan ellottaa minua", kertoi Smoke. "On kauheata kiusata heitä kuten nyt teemme. Mutta liikunto on ainoa tepsivä parannuskeino, ja sitä on harjoitettava reippaasti. Toivoisin, että meillä olisi säkillinen raakoja perunoita."

"Sparkins ei kykene jatkamaan astiainpesua", sanoi Shorty. "Häneen koskee niin, että kylmä hiki peittää hänet. Minun täytyi kantaa hänet lavitsalleen, niin avuton hän oli."

"Kunpa meillä vain olisi raakoja perunoita", jatkoi Smoke. "Näissä säilykkeissä ei ole mehua, sitä mikä antaa voimia. Kaikki elähdyttävä on haihtunut pois."

"Ja ellei nuori Jones Brownlowin tuvassa heitä henkeään tänä yönä, saa minut noitua nahkiaiseksi."

"Älähän nyt kumminkaan niin synkisty", lohdutti Smoke.

"Ja sitten saamme tietenkin haudata hänet", vastasi toinen vastenmielisyyttä ilmaisevalla äänellä. "Se poika on aivan inhottava, sanon minä..."

"Kitasi kiinni!" kivahti Smoke.

Kun muutamia vieläkin voimakkaampia vuorosanoja oli vaihdettu, alkoi Shortyn lavitsalta kuulua hirsien vetoa.

III.

Sinä yönä ei ainoastaan Jones kuollut, vaan eräs polttopuujoukkueen voimakkaimpia miehiä hirttäytyi. Ja seurasi sarja surkeita päiviä. Yhden viikon Smoke karaisi luontoaan voidakseen täyttää tehtävänsä, lisäsi liikuntaa ja teeannoksia. Hänen oli pakko antaa lomaa työmiehilleen, milloin yhdelle, milloin kahdelle, kolmelle kerrallaan. Hän teki havainnon, että kaikista hoitotavoista liikunto oli sopimattominta keripukissa. Hupenevalla hautausjoukolla oli alituisesti työtä, ja puolikymmentä hautaa oli aina kaivettava etukäteen asukkaita odottamaan.

"Ette olisi voinut valita kurjempaa leiripaikkaa", sanoi Smoke Laura Sibleyille. "Nyt olette kapeassa, idästä länteen kulkevassa solassa, jonne ilta-aurinko ei pääse paistamaan korkeitten vuorensinämäin takaa. Tänne ei pilkahaakaan auringonsädettä moneen kuukauteen."

"Mistä olisin sen saattanut tietää?"

Smoke kohautti olkapäitään. "Miksette olisi saattanut sitä tietää? Tehän arvelitte osaavanne johtaa sata hölmöä kultakaivokselle."

Nainen vilkuili vihaisesti häneen ja ontui tiehensä. Tullessaan muutama minuuttia myöhemmin tarkastamasta nurisevaa potilasjoukkoa, joka oli kuusenhavuja leikkelemässä, Smoke näki ennustajattaren menevän Amos Wentworthin tupaan ja seurasi jäljestä. Ovella hän kuuli naisen vikisevän, rukoilevan äänen.

"Ainoastaan minulle", pyysi nainen Smoken astuessa sisään. "En puhu siitä kenellekään."

Kumpikin katseli levottomasti tulijaan, ja Smoke oli varma siitä, että heillä oli jotakin erikoista tekeillä, ja hän kirosi itsekseen, kun ei ollut jäänyt kuuntelemaan.

"Näyttäkää!" käski hän karskisti.

"Mitä se on?" "Mikä on mitä?" vastasi Amos Wentworth jurosti. Eikä Smoke tullut sen viisaammaksi.

Asema kävi yhä uhkaavammaksi. Kuolinluettelo piteni tässä pimeässä luolassa, jonne aurinko ei milloinkaan paistanut. Joka päivä Smoke ja Shorty tutkivat toistensa suun nähdäkseen, oliko nielu ja limakalvo alkanut vaaleta — keripukin ensimmäinen, varma merkki.

"Minä luovun leikistä", sanoi Shorty eräänä iltana. "Olen ajatellut asiaa ja jätän koko homman. Orjain piiskurina saattaisin olla, mutta raajarikkoisten pieksäminen menee yli voimieni. Ne huononevat huononemistaan. Ei ole enää kahtakymmentä miestä, jotka voisin ajaa työhön. Liikunto ei ole hyväksi."

"Minä olen tullut samaan johtopäätökseen", vastasi Smoke. "Jätämme työhön vain kymmenkunta. Ne saavat olla apunamme. Voimme antaa niiden vuorotella. Ja kuusenhavuteen juottamista jatkamme."

"Se ei auta."

"Arvelenpa melkein samaa, mutta ei se vahingoitakaan."

IV.

"Uusi itsemurha", kuului Shortyn ensimmäinen uutinen seuraavana päivänä. "Tällä kertaa Phillips. Olen aavistellut sitä jo monta päivää."

"Meidän on keksittävä jokin tepsivä parannuskeino", mutisi Smoke. "Mitä ehdotat, Shorty?"

"Kuka? Minäkö? En osaa ehdottaa mitään. Asiain täytyy mennä menojaan."

"Toisin sanoen: he kuolevat kaikki."

"Lukuunottamatta Wentworthia", sanoi Shorty katkerasti, sillä hän oli pian alkanut tuntea samaa vastenmielisyyttä kuin kumppaninsa tuota miestä kohtaan.

Smoke ei saattanut kyllin ihmetellä sitä, että Wentworth edelleen säilyi taudilta. Miksi hän oli ainoa, joka ei saanut keripukkia? Miksi Laura Sibley vihasi ja siitä huolimatta itkien ja vaikeroiden rukoili miestä. Mitä hän pyysi mieheltä ja mitä tämä ei tahtonut hänelle antaa?

Useita kertoja Smoke meni Wentworthin tupaan ateriain aikana. Hän havaitsi vain yhden epäilyttävän seikan: Wentworth piti hänen tuloaan silmällä. Sitten hän koetti tutkistella Laura Sibleytä.

"Raaka peruna parantaisi teidät kaikki", sanoi hän ennustajattarelle.
"Tiedän sen. Olen nähnyt sen ennen."

Naisen silmien myöntävä välähdys, mikä sitten heti katosi katkeruuden ja vihan ilmeen tieltä, johdatti Smoken oikeille jäljille.

"Miksi ette ottaneet mukaanne perunoita höyrylaivaan?" kysyi hän.

"Otimme kyllä. Mutta jokea noustessamme myimme ne erälle Fort Yukonin kauppiaille. Meillä oli runsaasti säilykkeitä ja tiesimme niiden säilyvän paremmin. Ne eivät palellukaan."

"Myittekö aivan kaikki?" kysyi Smoke.

"Myimme. Miten olisimme tällaista aavistaneet?"

"Mutta kenties jäi pari säkkiä jäljelle? Ymmärrättehän ... ne olivat sattumalta joutuneet väärään kohtaan lastiruumaa?"

Nainen pudisti päätään, hiukan epävarmasti, oli Smoke huomaavinaan, ja lisäsi: "Emme ole löytäneet yhtään perunaa."

"Mutta kenties niitä oli siellä?" intti Smoke.

"Mistä minä sen tiedän?" tiuskaisi nainen. "En ollut muonitusmestarina."

"Mutta Amos Wentworth oli", tokaisi Smoke. "No niin, sillä selvä. Mikä on yksityinen mielipiteenne — meidän kesken sanoen? Luuletteko Wentworthilla olevan kätöksä edes hiukan perunoita?"

"En luule, varmasti hänellä ei ole. Miksi hän ne olisi kätkenyt?"

"Mikä esti hänet sitä tekemästä?"

Nainen kohautti olkapäitään.

Kuinka paljon Smoke naista haastattikin, ei hän saanut tätä myöntämään mahdollisuutta, johon oli viitannut.

"Wentworth on sika", kuului Shortyn tuomio, kun Smoke kertoi hänelle epäluuloistaan.

"Samoin Laura Sibleykin", sanoi Smoke. "Hän uskoo miehellä olevan perunoita, mutta hän vaikenee siitä ja koettaa päästä vain itse niistä osalliseksi."

"Mutta ukkeli ei anna vietellä itseään?" Shorty uhrasi muutamia mehukkaimpia voimasanojaan syntiselle ihmisuonteelle. "Kalvakoon keripukki heitä haudassakin — sellaista palkkaa toivotan heille Herraltamme, jota paitsi lähden nyt heti Wentworthin hökkeliin ja möyhennän hänet pehmeäksi."

Mutta Smoke äänesti valtioviisauteen turvautumisen puolesta. Illalla, kun leiri voihki ja nukkui tai voihki eikä nukkunut, hän astui Wentworthin pimeään tupaan.

"Kuulkaahan, Wentworth", sanoi hän. "Minulla on tässä pussissa tuhannen dollarin kultahiekka. Olen tämän maan rikkaita miehiä, ja minulla on varaa toteuttaa päähänpistoni. Minua säälistää näiden sairasten kurjuus. Pankaa yksi raaka peruna käteeni, ja kultahiekka on teidän. Kas tässä, ottakaa."

Ja Smoke aivan ihastui, kun Amos Wentworth ojensi pimeässä kättään ja otti kullan. Smoke kuuli hänen kaivelevan huopiaan ja tunsu sitten kädessään esineen, joka ei ollut raskas kultapussi, vaan aivan selvästi peruna, kananmunan kokoinen ja vielä lämmin toisen käden kosketuksesta.

Smoke ei jättänyt asiaa aamuun. Hän ja Shorty odottivat kahden huonoimman potilaansa kuolevan millä hetkellä tahansa, ja niiden luokse he kiiruhtivat. Tuhannen dollarin peruna oli survottu muhennokseksi, kuorineen ja siinä olevine multanokareineen — ja tätä paksua nestettä he tiputtivat muutaman pisaran kerrallaan niihin kauheannäköisiin reikiin, jotka olivat ennen olleet suun nimisiä. Koko yön Smoke ja Shorty valvoivat vuorotellen antamassa perunavalmistetta sairaille, hieromassa heidän hirveiksi turvonneita ikeniään, joissa hampaat olivat putoamaisillaan, ja pakottivat heidät nielemään jok'ainoan pisaran tuota kallisarvoista elämännestettä.

Seuraavana iltana oli kummankin potilaan tila parantunut ihmeellisesti, melkein uskomattomasti. Kun perunavalmiste neljänkymmenen kahdeksan tunnin kuluttua loppui, he olivat täydellisesti vältäneet vaaran, jos kohta olivatkin kaikkea muuta kuin terveitä.

"Kuulkaahan, mitä aion tehdä", sanoi Smoke Wentworthille. "Minulla on rahoja tallennettuna tässä maassa, ja minun maksuosoitukseni kelpaavat missä tahansa. Maksan teille viisisataa dollaria jok'ainoasta perunasta viidenkymmentuhannen dollarin kokonaissummaan asti. Sillä saa sata perunaa."

"Onko siinä kaikki kultahiekkanne?" kysyi Wentworth.

"On. Shortyn kanssa olen haalinut kokoon kaiken kultahiekkamme. Mutta todellisuudessa olemme, hän ja minä, yhteensä monen miljoonan arvoisia."

"Minulla ei ole perunoita", sanoi Wentworth lopuksi. "Toivoisin, että minulla olisi. Antamani peruna oli ainoa. Olin säästänyt sitä koko talven, koska pelkäsin saavani keripukin. Myin sen vain saadakseni rahat höyrylaivamatkaan, sitten kun jokiliikenne alkaa."

Vaikka perunavalmiste oli loppunut, jatkui kummankin toipuvan paraneminen kolmantenakin päivänä. Muut, jotka eivät olleet saaneet perunavalmistetta, huononivat huononemistaan. Neljäntenä aamuna haudattiin kolme hirvittävää ruumista. Shorty kesti vielä sen toimituksen, sitten hän kääntyi Smoken puoleen:

"Sinä olet koettanut keinoasi. Nyt minä koetan omaani!"

Hän meni suoraa päätä Wentworthin majaan. Shorty ei kertonut milloinkaan, mitä siellä tapahtui. Hän tuli sieltä rystyset verillä ja kuin nylettynä, eikä Wentworthin kasvoissa ollut ainoastaan voimallisten nyrkiniskujen merkkejä, vaan hän kulki monta aikaa sen jälkeen pää kallella ja niska jäykkänä. Tämän ilmiön selityksenä oli neljä mustansinistä sormenjälkeä kaulan toisella puolella ja yksi samanlainen toisella.

Sitten Smoke ja Shorty menivät yhdessä Wentworthin majalle, pauskasivat isännän lumeen ja käänsivät koko tuvan sisustuksen ylösalaisin. Laura Sibley kompuroi kirkuen paikalle ja auttoi ihastuneena heitä etsimisessä.

"Te ette saa ainoatakaan perunaa, neiti hyvä, vaikka löytäisimme niitä koko tynnyrin."

Mutta heidän vaivansa menivät hukkaan. Vaikka he kaivoivat möyheäksi maapermannonkin, eivät he löytäneet mitään.

"Ehdotan, että paistamme häntä hiljaisella tulella, kunnes hän tunnustaa", sanoi Shorty aivan tosissaan.

Smoke pudisti eväten päätään.

"Hän on murhamies", jatkoi Shorty. "Hän murhaa näitä viheliäisiä poloisia yhtä julmasti kuin jos löisi heitä kirveellä kalloon, jopa julmemminkin."

Meni päivä, minkä kuluessa he pitivät tarkasti silmällä Wentworthin pienimpiäkin liikkeitä. Monesti hänen aikoessaan vesisanko kädessä joelle he lähestyivät kuin sattumalta hänen majaan, jolloin hän joka kerta kiiruhti jälleen sisälle vedettä.

"Ne ovat kätöksissä tuvassa", sanoi Shorty. Hän nousi pystyyn ja veti kintaat käteensä. "Minä otan selvän siitä, vaikka minun olisi purettava hirsi hirreltä koko kölsä."

Hän katseli Smokea, joka istui penkillä hajamielinen, ajatteleva ilme kasvoillaan eikä ollut kuunnellut häntä.

"Mikä sinulla on?" kysyi Shorty harmistuneena. "Et toki liene saanut keripukkia!"

"Minä koetan muistutella mieleeni erästä seikkaa."

"Mitä sitten?"

"En tiedä. Sepä se onkin harmillista. Mutta se johtaisi oikeille jäljille, kunhan vain saisin palautetuksi sen mieleeni."

"Kuulehan, Smoke, heitä hiiteen turhat hiuksenhalkomiset", kehotti Shorty. "Noudata neuvoani ja jätä aprikoiminen. Tule auttamaan minua hökkelin hajoittamisessa. Minä panisin sen palamaan, ellen pelkäisi samalla paistavani perunoita."

"Siinä se nyt on!" huudahti Smoke ja ponnahti pystyyn. "Sitä juuri koetin palauttaa muistiini. Missä on lamppuöljykannu? Minä tulen avuksesi, Shorty. Perunat ovat jo kuin kädessämme."

"Mitä minun on tehtävä?"

"Ei mitään muuta kuin mitä näet minun tekevän. Olenhan aina sanonut, että kirjallisuuteen perehtymättömyydestä on haittaa, Klondykeksakin. Sen, mitä nyt teemme, olen oppinut eräästä kirjasta. Luin sen ollessani aivan pieni pahainen, ja nyt siitä on meille hyvä apu."

Revontulten kalpeassa, vihreäsävyisessä loisteessa kumppanukset hiipivät muutamia minutteja myöhemmin Amos Wentworthin majalle. Varovasti ja hiljaa he valelivat öljyllä seinähirsiiä ja varsinkin oven ja ikkunanpieliä. Sitten he raapaisivat tulta tikulla ja katselivat, miten liekki alkoi nuoleskella öljyä. He vetäytyivät syrjään tulenloisteen vahvetessa ja jäivät odottamaan.

He näkivät Wentworthin hyökkäävän ulos, katselevan hurjana tulipaloa ja syöksyvän takaisin tupaan. Vajaan minuutin kuluttua hän oli jälleen ulkona, raskas säkki selässään. Smoke ja Shorty loikkasivat hänen kimppuunsa kuin kaksi nälkäistä sutta. Mies horjahti säkkinsä alle ja Smoke koetteli kädellään ollakseen varma sen sisällyksestä. Sitten hän tunsu Wentworthin käsivarsien kietoutuvan ranteisiinsa, ja miehen kasvojen kääntyessä häneen päin hän näki, että ne olivat kalmankalpeat.

"Antakaa minulle kymmenen, ainoastaan kymmenen — vain puoli tusinaa — ja te saatte kaikki muut", huusi Wentworth. Hän irvisteli ja taivutti päätään purrakseen Smokea jalkaan, mutta hillitsi itsensä ja alkoi jälleen ruikuttaa rukouksiaan. "Vain puoli tusinaa. Minä aion antaa ne teille — huomenna. Niin aion. Ne ovat elämä! Ainoastaan puoli tusinaa."

"Missä toinen säkki on?" ärjyi Shorty. "Sen olen syönyt", vastasi mies, ja se oli selvästi suuri totuus. "Tämä säkillinen on vain jäljellä. Antakaa minulle muutamia, niin saatte loput."

"Oletko syönyt ne!" karjaisi Shorty. "Koko säkillisen! Ja sillä aikaa nuo poloiset ovat kuolleet saamatta ainoatakaan. Tästä saat, sika! Ja tästä ... ja tästä ... ja tästä! Senkin sika! Senkin raato!"

Ensimmäinen potku sinkautti Wentworthin Smoken polvilta. Toisella potkulla mies kierähteli lumessa. Mutta Shorty jatkoi potkimistaan.

"Varo varpaitasi", muuta Smoke ei sanonut.

V.

Sinä yönä ei leirissä nukuttu. Tunnin toisensa jälkeen Smoke ja Shorty olivat sairaskäynneillä kaataen elähdyttävää perunavalmistetta, neljänneslusikallisen kerrallaan, jokaisen potilaan hirveännäköiseksi turvonneeseen suuhun. Ja seuraavana päivänä toinen jatkoi työtä toisen nukkuessa.

Kuolemantapauksia ei enää sattunut. Heikoimmatkin potilaat alkoivat toipua hämmästyttävän nopeasti. Miehet, jotka olivat maanneet selällään viikkomääriä, kömpivät kolmen päivän perästä vuoteistaan ja koikkelehtivat kainalosauvojen varassa. Ja aurinko, joka oli matkannut kaksi kuukautta pohjoista kohti, kurkisti samana päivänä ensimmäisen kerran vuoren harjanteen takaa.

"Ei ainoatakaan perunaa!" sanoi Shorty itkevälle ja rukoilevalle Wentworthille. "Teissä ei ole keripukin varjoakaan. Olette pistänyt poskeenne kokonaisen säkillisen perunoita ja olette turvattu keripukkia vastaan vähintään kahdeksikymmeneksi vuodeksi."

"Annan teille erään neuvon", sanoi Smoke Wentworthille. "Nämä ihmiset paranevat pian, Shorty ja minä lähemme täältä viikon kuluttua — täällä ei ole ketään teitä puolustamassa, kun miehet hyökkäävät kimppuunne. Tuossa on tie. Dawsoniin on kahdeksantoista päivän matka."

"Pudistakaa pian tämän laakson lumet jaloistanne", yhtyi Shorty, "muuten muuttuu se, mitä minä teille tein, leikiksi sen rinnalla, mitä nämä toipilaat tekevät."

"Hyvät herrat, pyytäisin teiltä erästä asiaa", ruikutti Wentworth. "Olen outo tällä seudulla. En löydä tietä. Antakaa minun seurata mukanne. Maksan tuhat dollaria, jos saan matkata kanssanne."

"Totta kai", sanoi Smoke kujeellisesti hymyillen. "Jos Shorty suostuu siihen."

"Kuka? Minäkö?" Shorty suoristihen koettaen näyttää mahdollisimman majesteettiselta. "Minä en ole suorastaan mikään. Puuta pureva toukka on tuhat kertaa ylpeämpi minua. Minä olen täi, sontiainen, kaalimadon veli ja lihakärpäsen poika. Minä voin häpeämättä seurustella kaikkinaisten ryömiväisten, matelevaisten ja haisevaisten kanssa. Mutta minäkö matkaisin tuon hylkiön toverina! Tiehenne, raato!"

Amos Wentworth läksi yksin taipalelle vetäen reessä niin suurta muonamäärää kuin hän tarvitsi päästäkseen Dawsoniin. Mailin päässä tiellä Shorty saavutti hänet.

"Tulkaahan tänne puheilleni", kuului Shortyn tervehdys. "Tulkaa tänne. Sukkelasti vain. Ja tänne ne!"

"En ymmärrä, mitä tarkoitate", vikisi Wentworth ja vapisi muistellessaan Shortyn hänelle käsin ja jaloin antamaa löylytystä.

"Meidän tuhat dollariamme, ettekö sitä ymmärrä? Se tuhannen dollarin kultahiekka, millä Smoke osti teiltä yhden pienen, vaivaisen perunan. Tänne se vain!"

Ja Amos Wentworth ojensi hänelle kultapussin.

"Purkoon teitä haisunäätä ja menehtykää vesikauhuun", hyvästeli Shorty.

MUNATRUSTI

I.

Eräänä purevan kireänä pakkaspäivänä tapahtui A. C.-yhtiön isossa kaupassa Dawsonissa, että Lucille Arral viittasi Smoke Bellewiä tulemaan hänen luokseen myymäläpöydän ääreen.

Smoke noudatti innokkaasti hänen viittaustaan. Dawsonissa ei ollut miestä, jota Lucille Arralin, Palace Opera Housesissa joka ilta esiintyvän vakinaisen pikkuoopperan laulajattaren, osoittama huomio ei olisi mairitellut.

"Sesonkimme on nyt lamassa", valitti Lucille, kasvoillaan ihastuttava nurkuilme, heidän puristettuaan toistensa kättä. "Kokonaiseen viikkoon ei ole tehty ainoatakaan valtausretkeä. Naamiaiset, jotka Skiff Mitchellin piti panna toimeen, on lykätty. Kultahiekan hituistakaan ei ole liikkeessä. Oopperassa ei ole milloinkaan loppuunmyytyä huonetta. Emmekä ole saaneet postia muusta maailmasta kokonaiseen kahteen viikkoon. Sanalla sanoen, tämä pikkukaupunkirähjä on ryöminyt makuusäkkiin ja vetää unta

kuin hirsi. Tänne on saatava eloa — ja sen voitte te kanssani tehdä. Me jos kukaan kykenemme soittamaan herätyskelloa. Olen rikkonut välini Wildwaterin kanssa, tiedättehan."

Smoken silmien eteen ilmestyi kaksi näkyä melkein yhtäaikaa. Toinen oli Joy Gastell; toisessa hän näki itsensä Wildwaterin ampumana autiolla lumilakeudella, jota napaseudun kuu valaisi. Ilmeisesti Smoke ei ollut aivan halukas "soittamaan kaupunkia hereille" Lucille Arralin kanssa — sen tämä saattoi hyvin huomata.

"En tarkoita lainkaan sitä, mitä nyt ajattelette, korea kiitos", sanoi Lucille Arral ivallisesti, naurahti ja muutti sitten ilmeensä happameksi. "Jos milloin heittäydyn syyliinne, täytyy teidän katsella ja arvostella minua suopeammilla silmillä kuin nyt."

"On ihmisiä, jotka ovat kuolleet sydänhalvaukseen kuullessaan odottamattoman ilosanoman", sanoi Smoke ulkokultaisesti, sillä hän tunsu todellista kevennystä.

"Viekastelija", vastasi Lucille Arral rakastettavalla äänellä. "Olitte kuolla säikähdyksestä. Kuulkaahan nyt, mitä sanon, herra Bellew: minä en aio mielistellä teitä, ja jos te tohditte ryhtyä minua mielistelemään, joudutte tekemisiin Wildwaterin kanssa. Te tunnette hänet. Lisäksi ... en ole todella tehnyt eroa hänestä."

"Jatkakaa arvoitteluanne", hymyili Smoke. "Tunnin kuluttua kenties alan saada vihiä siitä, mitä tarkoitatte."

"Ei teidän tarvitse arvata, Smoke. Kerron teille kaiken juurta jaksain. Nähkääs, Wildwater luulee, että olen hylännyt hänet."

"No, oletteko sen tehnyt vai ettekö?"

"En, en ole sitä tehnyt. Tämä vain meidän kesken. Hän luulee minun niin tehneen. Nostin metelin kuin erojaisiksi, ja se teki hyvää hänelle."

"Mitä osaa minun on esitettävä — syöttiäkö vai kylänhölmöä?"

"Ei kumpaakaan. Teidän on perustettava eräs liike, saatamme Wildwaterin naurunalaiseksi, havahdutamme Dawsonin iloon, ja sillä tavoin — se on päätarkoitus — hän saa parannuksentekoon johtavan läksytyksen. Sitähän kaipaa. Vaikka hän onkin mahtava pösö ja omistaa mainioita valtauksia niin paljon, ettei tiedä niiden määrää..."

"Ja vaikka hän on kihloissa Alaskan kauneimman tytön kanssa", pisti Smoke väliin.

"Niin, kiitos, vaikka hän on sitäkin ... niin ei hänen sovi olla niin korskea. Eilisiltana hänellä oli jälleen kohtauksensa. Peitti klubisalin lattian kultahiekalla. Vähintään tuhannen dollarin arvosta. Hän vain avasi kukkaronsa ja sirotteli kullan tanssivien jalkoihin. Tietenkin olette kuullut siitä puhuttavan."

"Olen, aamulla kuulin. Haluaisinpa olla sen lattian lakaisija. Mutta muuatta seikkaa en vieläkään ymmärrä. Mitä se minua liikuttaa?"

"Kuulkaahan nyt. Hän on liian lörppö. Purin kihlauksemme, ja nyt hän kiertää koko maailman ja tekee mielettömyyksiä, aivan kuin olisin särkenyt hänen sydämensä. Nyt se tulee. Pidän kananmunista."

"Mutta mitä tekemistä kananmunilla ja hyvällä ruokahalulla on tässä jutussa?" kysyi Smoke.

"Paljonkin, kunhan vain maltatte kuunnella. Pidän kananmunista. Mutta niitä on vain niukasti täällä Dawsonissa."

"Aivan niin, minäkin tiedän sen. Slavovitshin ravintolalla on runsain varasto. Kinkkuannos ja muna — kolme dollaria. Kinkku ja kaksi munaa — viisi dollaria. Munan hinta on siis kaksi dollaria. Ja vain keikarien ja Arralien ja Wildwaterien kannattaa niitä syödä."

"Wildwater pitää myöskin kananmunista", jatkoi Lucille Arral. "Mutta siitä ei ole kysymys. Minä pidän niistä. Syön aamiaista joka päivä kello yhdeltätoista Slavovitshilla. Syön aina kaksi kananmunaa." Hän vaikenä tarkoituksellisesti. "Ajatelkaahan, että joku voi ostaa kaikki munat!"

Hän odotti, ja Smoke katseli häntä ja myönsi ihailen mielessään, että Wildwaterilla oli hyvä maku.

"Te ette kuuntele", sanoi Lucille Arral.

"Jatkakaa", vastasi Smoke. "Tunnustan rikkomukseni. Mitä minun on vastattava?"

"Olette hidasälyinen! — Te tunnette Wildwaterin. Kun hän näkee minun kaihoavan kananmunia — osaan näyttää kaihoisalta — mitä hän silloin tekee?"

"Vastatkaa itse. Jatkakaa."

"Nähkääs, hän lähtee ja etsii käsiinsä miehen, joka on muodostanut munatrustin. Hän ostaa trustin, maksoi mitä maksoi. Kuvaelma: Minä tulen Slavovitshille kello yhdeltätoista. Wildwater istuu viereisessä pöydässä. Hän pitää kunnia-asiana olemista nimikkopaikallaan. 'Kaksi kananmunaa', sanon tarjoilijalle. — 'Olen pahoillani, neiti Arral', sanoo tarjoilija, 'kananmunat ovat loppuneet'. — Silloin Wildwater huutaa karjahtelevalla karhunäänellään: 'Tarjoilija, kuusi pehmeäksi keitettyä munaa.' — Ja tarjoilija sanoo: 'Hetä, herra', ja tuo munat. Uusi kuvaelma: Wildwater silmäilee minua, ja minä olen kuin solvaistu jääpuikko ja kutsun tarjoilijaa. 'Olen pahoillani, neiti Arral', sanoo hän, 'mutta nuo kananmunat ovat herra Wildwaterin. Nähkääs neiti, hän omistaa ne.' Uusi kuvaelma: Wildwater on kuin voitollinen sankari, koettaa parhaansa mukaan näyttää viattomalta ja syö kuusi kananmunaansa.

"Jälleen uusi kuvaelma: Slavovitsh itse asettaa eteeni kaksi kääritettyä kananmunaa ja sanoo: 'Herra Wildwaterilta, neiti.' Mitä saatan tehdä? Mitä muuta kuin hymyillä Wildwaterille, ja sen jälkeen teemme luonnollisesti sovinnon, ja hän arvelee selvinneensä huokealla, jos hänen on täytynyt maksaa kymmenen dollaria jok'ainoasta trustimunasta."

"Jatkakaa, jatkakaa", sanoi Smoke innostuneena. "Millä asemalla minun on hypättävä salamatkustajaksi junaan, tai minkä vesisäiliön luona minut potkaistaan pelistä?"

"Teitä ei potkaista lainkaan pois. Te ajatte munajunassa aina pääteasemalle asti. Te perustatte sen munatrustin. Teette sen nyt heti, tänä päivänä. Saatte ostetuksi jok'ainoan Dawsonissa olevan kananmunan ja myydyksi ne Wildwaterille melkein millä voitolla tahansa. Ja sitten, jälkepäin, annamme tarinan salaisen punalangan paljastua. Wildwater joutuu naurunalaiseksi, ja hänen korskeutensa hiukan talttuu. Te ja minä niitämme kunnian siitä. Te ansaitsette sievoiset rahat. Ja Dawson havahtuu hartaisiin naurajaisiin. Luonnollisesti — jos pidätte yritystä liian uhkarohkeana, minä annan kultahiekan trustin perustamiseksi."

Viimeinen lause oli liikaa Smokelle. Koska hän oli vain tavallinen länsimaalainen, jolla on omat merkilliset päänäpiintymänsä rahoista ja naisista, hylkäsi hän halveksien Lucille Arralin tarjoaman kultahiekan.

II.

"Hei, Shorty!" huusi Smoke pääkadun poikki toverilleen, joka taivalsi siellä tiukkaan, huokuvaan tapaansa, kainalossa paljas pullo, jonka sisälys oli jäänyt. Smoke meni hänen luokseen.

"Missä olet ollut koko aamupäivän? Olen etsinyt sinua kaikkialta."

"Lääkärillä", vastasi Shorty ja näytti pulloa. "Sallyn laita on hiukan hullusti. Syöttäessäni eilisiltana koiria näin, että sen häntä- ja kylkikarvat olivat ruvenneet lähtemään. Lääkäri sanoo..."

"Mitä se minua liikuttaa", keskeytti Smoke kärsimättömästi. "Minä tahdon, että..."

"Mikä sinun on?" kivahti Shorty ihmetellen. "Sally menettää kaikki karvansa tässä pakkasessa. Koira on sairas, sanon minä. Lääkäri..."

"Sally odottakoon. Kuulehan, kun sanon..."

"Se ei voi odottaa, sanon minä. Se olisi eläinräökkäystä. Koira paleltuu. Mikä hitto sinua riivaa? Onko Monte-Criston valtaus osoittautunut rikkaaksi?"

"Sitä en tiedä. Mutta pyydän sinua tekemään erään palveluksen."

"Mielelläni sen teen", sanoi Shorty alttiina, heti leppyneenä ja myöntyväisenä. "Mikä se on? Anna kuulua."

"Pyydän, että menet ostamaan minulle kananmunia..."

"Viivana, ja kölninvettä ja riisipuuteria, kunhan sanot sanankin. Ja sillä välin kadottaa Sally-parka viimeisenkin karvansa. Kuulehan, Smoke, jos aiot ruveta rehentelemään, saatat ostaa koreasti itsekin kananmunasi. Minä tyydyn kyllä sianlihaan ja papuihin."

"Aionkin ostaa, mutta sinun on autettava minua, niin että pidä suusi kiinni nyt, Shorty. Minulla on puhevuoro. Mene heti Slavovitshille. Maksa vaikka kolme dollaria, mutta osta häneltä kaikki."

"Kolme dollaria!" voivotteli Shorty. "Ja viimeksi eilen kuulin, että hänellä on ainakin seitsemäsadan varasto. Kaksituhattasata dollaria — kananperunoista! Ei, kuulehan, Smoke, sanon sinulle erään seikan. Mene heti lääkärille. Hän auttaa sinua. Minulla on muutakin tehtävää kuin tässä seisominen."

Hän lähti liikkeelle, mutta Smoke tarrasi häntä olkapäihin, seisahdutti ja pyöräytti hänet takaisin.

"Minä voisin tehdä vaikka mitä puolestasi", vakuutti Shorty tosissaan. "Jos sinulla olisi nuha ja kumpikin käsivartesi olisi poikki, istuisin yötä päivää nenääsi niistämässä. Mutta minut saa toimittaa heti helvettiin, jos tuhaan kaksituhattasata dollaria ostaakseni kananperunoita sinulle tai jollekulle muulle kaksijalkaiselle."

"Eiväthän ne dollarit ole sinun omiasi, vaan minun, Shorty. Aion ryhtyä erääseen liikeyritykseen. Aion ostaa jok'ainoan kananmunan Dawsonista, Klondykesta, Yukonilta. Minulla ei ole nyt aikaa kertoa sinulle yksityiskohtia. Ne saat kuulla myöhemmin, samoin kuin jakaa voiton, jos haluat. Mutta nyt on munien hankkiminen kysymyksessä. Riennä Slavovitshille, kuin jo olisit perillä, ja osta häneltä kaikki."

"Mitä minä sanon hänelle? Hän ymmärtää kyllä, etten aio pistää niitä mahaani."

"Älä sano hänelle mitään. Rahat puhuvat. Hän myy niitä kahdella dollarilla kappaleen keitettyinä. Tarjoa hänelle aina kolmeen asti raaoista. Jos hän käy uteliaaksi, sano ryhtyväsi perustamaan kanatarhaa. Minun täytyy saada hänen kananmunansa. Ja jatka sitten etsimistä, nuuski ja osta jokainoa kananmuna Dawsonista. Ymmärrätkö? Osta! Pienessä osuuskaupassa viistoon vastapäätä Slavovitshia on muutamia. Osta ne. Minä lähdän Klondyke Cityyn. Siellä on muuan kipeäjalkainen, vararikon partaalla oleva ukko, jolla on kuutisenkymmentä. Minä hankin hänelle matkalipun ja itselleni hänen kananmunansa. Ja väitetään, että sahan takana asuvalla, mokkasiineja valmistavalla eukolla on parikymmentä."

"No, hyvä on, olkoon niinkuin sanot, Smoke. Mutta Slavovitsh tuntuu olevan mehukkain sitruuna, mitä meillä on puserrettavana. Kokoan ensin pienet erät ja lopuksi puristan hänet aivan tyhjäksi."

"Hyvä on. Pidä kiirettä. Illalla selitän sinulle suunnitelman."

Mutta Shorty heilutti pulloa. "Ensin lääkitsen Sallyn. Sen aikaa saavat kananmunat odottaa. Ja ellei niitä ole jo sukupuuttoon syöty, ei niitä myöskään syödä sillä välin kun minä hoitelen sairasta koiraparkaa, joka on pelastanut meidän kummankin hengen paljon useammin kuin kerran."

III.

Mikään trusti ei ole toiminut ripeämmin kuin ystäväysten. Kolmessa päivässä oli jokainoa tiedossa oleva kananmuna Dawsonista joutunut joitakin kymmeniä lukuunottamatta Smoken ja Shortyn käsiin.

Ne munatusinat, joita he eivät vielä olleet saaneet, olivat kahden henkilön hallussa. Toinen, jonka kanssa Shorty oli neuvotteluissa, oli intiaanivaimo, jonka tupa sijaitsi kummulla sairaalan takana.

"Tänään minä kiristän ne siltä", ilmoitti Shorty seuraavana aamuna. "Pese sinä astioita, Smoke. Tulen tuiskuna takaisin, ellen halkea harmiin hänelle rahoja pulittaessani. Miehistä selviäminen ei ole tempu eikä mikään. Mutta vihoviimeisen naisväki — niiden taito tenätä vastaan ostajalle on suorastaan liikuttava."

Kun Smoke iltapäivällä palasi majaan, oli Shorty polvillaan lattialla ja hieroi linjamentilla Sallyn häntää, ja hänen ilmeensä näytti enemmän kuin epäilyttävän viattomalta.

"No, millainen on menestys ollut?" tiedusteli Shorty kylmäkiskoisesti usean minuutin mentyä.

"Ei kehuttava", vastasi Smoke. "Miten luonnisti sinua intiaanieukon luona?"

Shorty nyökäytti rehentelevästi päätään pöydällä olevaa peltikannua kohti, joka sisälsi munia. "Mutta maksoivat seitsemän dollaria kappale", tunnusti hän hierottuaan runsaan minuutin välillä koiran häntää. "Minä tarjosin lopuksi kymmenen dollaria", sanoi Smoke, "ja se sanoi jo myyneensä munansa. Näyttää pahalta, Shorty. Joku muukin on liikkeellä. Niistä kahdestakymmenestäkahdeksasta kananmunasta voi koitua meille paljon kiusaa. Näetkö, trustin menestys riippuu siitä, että saa käsiinsä jok'ainoan..."

Hän keskeytti lauseensa ja tuijotti toveriaan. Shortyssa oli tapahtunut ilmeinen muutos. Hän sulki linjamenttipullon, kuivasi hitaasti ja huolellisesti kätensä Sallyn turkkiin, kohosi pystyyn, käväisi majan nurkkauksella lämpömittaria tarkastamassa ja tuli takaisin. Hän puhui matalalla, ilmeettömällä, teennäisen kohteliaalla äänellä.

"Olepa ystävällinen ja sano minulle vielä kerta, miten paljon oli munia, joita mies kieltäytyi sinulle myymästä?" kysyi hän.

"Kaksikymmentäkahdeksan."

"Hm", sanoi Shorty itsekseen ja nyökäytti päätään hyväksyvästi. Sitten hän silmäili pidätetyllä suuttumuksella kamiinaa. "Smoke, meidän on hankittava uusi kamiina. Tuo on jo palanut rauskaksi, emmekä enää saa noetonta leivänmurua suuhumme sen tuprutukselta."

"Anna kamiinan olla aloillaan", käski Smoke, "ja sano, mitä mietit."

"Mitäkö mietin? Tahdotko tietää, mitä minä mietin? Siis, olepa hyvä ja katso kauniilla silmälläsi pöydällä olevaa kannua. Näetkö sen?"

Smoke nyökkäsi.

"Sanon sinulle erään seikan, vain yhden seikan. Tieteellisen täsmällisesti kannussa on kaksikymmentäkahdeksan munaa, ei enempää eikä vähempää, ja ne maksavat kukin seitsemän isoa, pyöreätä dollaria. Jos välttämättä haluat lisäselvitystä, olen nöyryn palvelijasi ja osaan sen sinulle antaa."

"Julista julki."

"Se roisto, jonka kanssa hieroit kauppoja, on kookas, romuluinen intiaani. Eikö niin?"

Smoke nyökkäsi ja jatkoi nyökäyttelyään joka kysymykseen.

"Miehellä on puuttunut toinen poskenpuolikas, sen jälkeen kuin harmaakarhu sitä hiukan hyväili. Eikö niin? Hän on koirakauppias, niinhän? Hänen nimensä on Arpi-Jim. Enkö ole oikeassa? Oletko pysynyt perässä?"

"Tarkoitat, että olemme tarjonneet..."

"Kilpaa keskenämme. Ihan ihkasen varmasti. Se eukko on miehen vaimo, ja ne asuvat kummalla sairaalan takana. Minä olisin saanut ne kahden dollarin kappalehinnalla, ellet sinä olisi pistänyt sormiasi väliin."

"Samalla hinnalla olisin minäkin saanut", nauroi Smoke, "jos olisit pysynyt nahoissasi. Mutta se on aivan yhdentekevää. Nyt me tiedämme olevamme markkinain herroina. Se on pääasia."

Shorty käytti seuraavan tunnin kirjallisiin töihin: tuhenteli lyijykynännykeröllä kolme vuotta vanhan sanomalehden reunoja, ja mitä mutkikkaampia ja kuvakirjoituksellisempia hänen numeronsa olivat, sitä kirkkaammin hänen näkötaulunsa paistoi.

"Siinä se nyt on", sanoi hän lopuksi. "Mahtavaa! Uskotko. Annahan minun lukea lopputulos. Sinulla ja minulla on nyt yhteensä täsmälleen yhdeksänsataa seitsemänkymmentä kolme kananmunaa. Ne maksavat meille pilkulleen kaksituhatta seitsemänsataa kuusikymmentä dollaria, jos laskemme yhden kultahiekkauussin kuudeksitoista dollariksi emmekä peri palkkaa hankkimisajasta. Jos annamme Wildwaterin maksaa kymmenen dollaria munasta, ansaitsemme kuusituhatta yhdeksänsataaseitsemänkymmentä dollaria puhdasta. Voimme sanoa sitä aritmetiikaksi, jos joku tulee kysymään sinulta sen nimeä. Ja minä saan puolet! Anna minun puristaa kättäsi, Smoke. Olen niin kiitollinen, että kiitollisuus kuohuu kuolana suustani."

IV.

Kello yhdentoista aikaan Smoke havahtui makeimmasta unestaan ravisteluun ja näki Shortyn, jonka turkki uhosi raikasta pakkasta ja käsi tuntui puistattavan kylmältä, kun se kosketti hänen poskeaan.

"Mitä sinä nyt?" murahti Smoke. "Onko Sallyn viimeinenkin karva lähtenyt?"

"Mitä vielä! Mutta olen kuullut hyviä uutisia, joilla haluan sinua ilahduttaa. Tapasin Slavovitshin. Tai Slavovitsh tapasi minut, sillä hän se aloitti puheen. Hän sanoi minulle: 'Tahtoisin puhua kanssanne niistä kananmunista. Kukaan ei tiedä, että olen myynyt ne teille. Mutta jos haluatte tehdä hyviä kauppoja, niin annan teille hyödyllisen tiedon.' Ja sen hän teki, Smoke. Entä millaiseksi luulet sitä hyvää uutista?"

"Jatka. Anna kuulua."

"Ehkäpä se kuulostaa hiukan uskomattomalta, mutta sen hyvyyden alkujuuri on — Wildwater Charley.

Hän tahtoo ostaa munia. Hän tuli Slavovitshille ja tarjosi viittä dollaria munasta, ja ennen kuin läksin, hän oli korottanut tarjouksensa kahdeksaan. Mutta Slavovitshilla ei ole ainoatakaan kananmunaa. Loppuponneksi Wildwater pamautti Slavovitshille iskevänsä hänet hengiltä, jos hän vain saa tietää Slavovitshin piilottaneen kananmunansa. Slavovitshin täytyi tunnustaa myyneensä kananmunansa, mutta ostajan nimeä hän ei sanonut voivansa ilmaista.

"Slavovitsh pyysi lupaa saadakseen sanoa Wildwaterille, kuka oli munat ostanut. 'Shorty', sanoi hän minulle. 'Wildwater tulee luokseen juoksujalkaa. Saatte hänet maksamaan kahdeksan dollaria.' — 'Vai kahdeksan dollaria, ei sitten vaikka mikä olisi!' sanoin. 'Hän saa pulittaa kymmenen, ennen kuin annan.' Joka tapauksessa sanoin Slavovitshille mieltäväni asiaa ja ilmoittavani hänelle varhain huomisaamuna. Luonnollisesti annamme hänen kertoa sen Wildwaterille. Vai mitä?"

"Tietenkin, Shorty. Mene Slavovitshille ensitöiksesi aamulla. Anna hänen selittää Wildwaterille, että sinä ja minä olemme yhtiömiehinä liikkeessä."

Aamulla Smoke tapasi taas Lucille Arralin A. C-yhtiön myymälässä.

"Nyt se pyörii", riemuitsi Smoke. "Nyt se pyörii. Wildwater on ollut Slavovitshilla ja koettanut ostaa ja kiristää häneltä kananmunia. Ja nyt on Slavovitsh kertonut hänelle, että Shorty ja minä omistamme trustin."

Lucille Arralin silmät säteili riemua. "Minä lähden heti aamiaiselle", huudahti hän. "Ja tilaan munia tarjoilijalta, ja kun niitä ei ole, tulen niin murheelliseksi, että kivikin heltyisi säälistä. Ja Wildwater on luonnollisesti ollut Slavovitshin luona ja koettanut ostaa trustin. Olkaa lujina ja pitäkää hinta korkeana. Minä en tyydy kymmentä dollaria vähempään enkä anna teille, Smoke, milloinkaan anteeksi, jos myytte halvemmalla."

Puolenpäivän aikaan Shorty kattoi pöydälle aterian ystäväysten tuvassa: vadin papuja, kaksi kahvimukia, hapanta leipää, läkkirasian voita ja toisen säilykekermaa, höyryävän vadin hirven- ja sianlihaa ja kulhon kuivattuja persikoita, minkä jälkeen hän huusi: "Ruoka on odottamassa. Silmäisepä silti ensin Sallyä."

Smoke laski kädestään valjaat, joita oli valmistamassa, avasi oven ja näki Sallyn ja Brightin ilolla ja riemulla häätävän valta-alueeltaan naapurimajan sissiretkelle lähteneitä ajokoiria. Mutta hän näki muutakin, mikä sai hänet kiireesti sulkemaan oven ja rientämään kamiinan ääreen. Hirven- ja sianlihan jäljeltä vielä kuuman paistinpannun hän asetti jälleen tulelle. Pani siihen tukevan kimpaleen voita, otti kananmunan ja naksautti sen rikki antaen sisällyksen valahtaa sähisevään pannuun. Hänen tarttuessaan toiseen munaan Shorty tuli väliin, ja kävi kiivaasti häntä käsivarteen, koveten:

"Mitä sinä teet?"

"Paistan munia", selitti Smoke, samalla kun hän naksautti toisen munan rikki ja sysäsi Shortyn käden syrjään.

"Oletko sairas?" kysyi Shorty huolissaan, kun Smoke valutti pannuun kolmannen munan. "Vai oletko aivan järjiltäsi? Sinä olet jo tuhlannut kolmenkymmenen dollarin kananmunat!"

"Kohta, kuudenkymmenen", vastasi Smoke ja löi rikki neljännen. "Pois tieltä, Shorty. Wildwater nousee par'aikaa mäkeä ja on viiden minuutin kuluttua täällä."

Shorty veti syvän ymmärtämyksen henkäyksen ja istui pöydän ääreen. Kun odotettu kolkutus kuului ovelta, istui Smoke vastapäätä ystävänsä, ja kummankin lautasella tuoksui kolme paistettua muna.

"Sisään!" huusi Smoke.

Wildwater Charley, lujatekoinen nuori jättiläinen, lähes kuusi jalkaa pitkä ja yhdeksänkymmentä kiloa painava, tuli tupaan ja pudisti heidän kättään.

"Istukaa pöytään, Wildwater", pyysi Shorty. "Paista muutamia munia vieraallemmekin, Smoke. Lyön vetoa siitä, ettei hän ole syönyt munia kokonaiseen iäisyteen."

Smoke tyhjensi vielä kolme muna paistinpannuun ja toi ne muutaman minuutin kuluttua vieraille, joka katseli niitä niin merkillisen synkin silmäyksin, että Shorty myöhemmin tunnusti pelänneensä Wildwaterin pistävän ne taskuunsa ja marssivan matkoihinsa.

"Yhdysvaltain keikarit eivät voi ruoka-asioissa olla vaativaisempia kuin me", virkkoi Shorty. "Tässä me kolme nyt istumme ja pistämme poskeemme yhdeksänkymmenen dollarin munat silmääkään räpäyttämättä."

Wildwater silmäili nopeasti katoavia munia ja näytti kivettyneeltä.

"Olkaa hyvä ja syökää", kehotti Smoke.

"Ne ... ne eivät ole kymmenen dollarin arvoisia", sanoi Wildwater hitaasti.

Shorty vastasi taisteluhaasteeseen. "Eikö mikä tavara tahansa ole sen hinnan arvoinen, minkä siitä voi saada, vai mitä arvelette?" kysyi hän. "Mutta silti..."

"Turha tenätä vastaan. Puhun vain siitä, minkä verran voimme saada niistä. Kymmenen dollaria kappale, aivan niin. Me olemme munatrusti, Smoke ja minä, pitääkää se mielessänne. Me sanomme: kymmenen dollaria kappale, ja silloin on hinta: kymmenen dollaria kappale." Hän pyyhki lautastaan leipäpalalla. "Melkeinpä söisin pari lisää", huokasi hän ja otti eteensä papuja.

"Ette te sellaista munamäärää voi syödä", väitti Wildwater. "Se on ... se on väärin."

"Me olemme niin ihastuneita muniin, Smoke ja minä", kuului Shortyn anteeksipyyntö.

Wildwater söi annoksensa kasvoillaan epäröivä ilme ja katseli epäluuloisesti kumpaakin kumppanusta. "Voitte ansaita hyvästi", aloitti hän kokeensa. "Myykää tai lainatkaa tai antakaa minulle kymmenkunta kananmunaa."

"Niin", vastasi Smoke, "tiedän kyllä kokemuksesta, miten vaikeata on olla saamatta kananmunia. Mutta niin köyhiä emme ole, että myisimme vieraanvaraisuuttamme. Ne eivät maksa teille mitään..." Kova potku pöydän alitse ilmaisi hänelle Shortyn käyvän levottomaksi. "Kymmenkuntako sanoitte, Wildwater?"

Wildwater nyökkäsi.

"Pidähän kiirettä, Shorty", jatkoi Smoke, "ja paista ne vieraallemme. Ymmärrän aivan hyvin. Muistan kyllä sen ajan, jolloin minäkin kykenin syömään kymmenen munaa kerrallaan."

Mutta Wildwater laski pidättäen kätensä innokkaan Shortyn käsivarrelle ja sanoi: "En tarkoita paistettuja. Haluan saada ne kuorineen."

"Voidaksenne viedä ne mukanne?"

"Niin."

"Se ei ole vieraanvaraisuutta", väitti Shorty. "Se on — se on kauppaa."

Smoke nyökkäsi hyväksyvästi. "Niin, se on eri asia, Wildwater. Luulin teidän tahtovan syödä ne. Nähkääs, olemme ryhtyneet liikeyritykseen."

Wildwaterin vaaralliset sinisilmät alkoivat muuttua vielä vaarallisemman näköisiksi. "Minä maksan ne", sanoi hän terävästi. "Paljonko haluatte tusinasta?"

"Emme myy tusinoittain", vastasi Smoke. "Emme voi myydä tusinoittain. Emme ole elintarvekauppiaita, olemme liikemiehiä. Olemme perustaneet kiinteän trustin ja myymme ainoastaan koko varastomme kerrallaan, muuten emme ainoatakaan."

"Miten monta teillä on ja paljonko niistä haluatte?"

"Miten monta meillä on, Shorty?" kysyi Smoke.

Shorty kakisteli kurkkuaan ja laski yhteen ja vähensi ääneensä. "Odottakaahan. Yhdeksänsataa seitsemänkymmentä kolme, siitä pois yhdeksän — jäännös yhdeksänsataa kuusikymmentä kaksi. Ja koko höskä, kun kappalehinta on kymmenen, maksaa yhdeksäntuhatta kuusisataa kaksikymmentä dollaria. Luonnollisesti olemme kunniallisia miehiä ja maksamme pilaantuneitten munien hinnan takaisin, mutta sellaisia ei ole. Ei kukaan ole niin mieletön, että myisi mätiä munia."

"Aivan niin", puuttui Smoke puheeseen. "Rahat takaisin pilaantuneista."

"Te voitte vuorostanne korottaa hinnan kahdeksikymmeneksi kappaleelta ja ansaita sata prosenttia", neuvoi Shorty.

"Kuulkaahan", sanoi Wildwater avomielisyyden puuskan valtaamana. "Kerron teille koko jutun, mutta pitääkää se omana tietonanne. Kuten muistatte, olin kihloissa neiti Arralin kanssa. Mutta hän on purkanut. Sen tiedätte, kuten aivan kaikki. Häntä varten minä tahdon ostaa kananmunia."

"Hm", sanoi Shorty ovelasti, "silloin ymmärtää yskän, että haluatte ne kuorineen. Mutta moista en

teistä olisi millään uskonut."

"Mitä?"

"Se on halpamaista, sitä se on", jatkoi Shorty siveellisesti suuttuneena. "En ihmettelisi ollenkaan, jos saisitte haulipaukun pakaroihinne siitä tekosesta. Ja sen ansaitsisitte."

Wildwater oli vähällä saada raivovimmakohtauksensa. Hän puristi kätensä nyrkkiin, niin että toisessa oleva huokeahintainen haarukka alkoi taipua, ja hänen siniset silmänsä syytivät pahaenteisiä kipinöitä. "Eihän toki, Shorty, kuulkaahan: mitä tarkoitatte? Jos luulette kyseessä olevan jonkin salahankkeen..."

"Tarkoitan mitä tarkoitan", vastasi Shorty uhmailevasti. "Ja voitte heittää hiiteen ajatukset salahankkeesta. Julkisesti sellainen tavallisesti tapahtuu. Muuten ette niitä voi heittää."

"Heittää ... mitä?"

"Munia, luumuja, pesä- ja biljardipalloja ja vaikka mitä. Mutta sitä tekoanne saatte katua, Wildwater. Ei minkäänlainen oopperayleisö sitä siedä. Vaikka hän onkin näyttelijätär, ei ole mitään aihetta pommittaa häntä julkisesti kananmunilla."

Silmänräpäyksen näytti siltä, kuin Wildwater olisi ollut halkeamaisillaan tai saamaisillaan halvauksen. Hän nieli suuntäyden kuumaa kahvia ja pääsi vähitellen tasapainoon.

"Erehdytte, Shorty", sanoi hän itseään kylmästi hilliten. "Minä en aio heittää häntä kananmunilla. Ettekö käsitä", jatkoi hän kiihtyvällä innolla, "että aion tarjota ne hänelle lautasella, käristetyt kananmunat — sellaisista hän enimmän pitää."

"Tiesin kyllä tuomitsevani teitä väärin", selitti Shorty jalomielisesti. "Tiesin, ettette voisi tehdä niin halpamaista tekosta."

"No niin, mitäpä sitä enää muistellemme, Shorty", sanoi Wildwater anteeksiantaen. "Tiedätte nyt, miksi haluan kananmunia. Minun on välttämättä saatava niitä."

"Haluatteko kananmunia yhdeksällätuhannella kuudellasadalla kahdellakymmenellä dollarilla?" kysyi Shorty.

"Teette tietenkin pilaa", tiuskaisi Wildwater vihastuen.

"Teemme kauppaa", vastasi Smoke. "Ette kai luule meidän kiertelevän munia ostamassa vain liikuntaa saadaksemme?"

"Kuulkaa nyt järjen sanaa", pyysi Wildwater. "Haluan vain pari tusinaa. Annan teille kaksikymmentä dollaria kappaleesta. Mitä minä tekisin kaikilla muilla munilla? Olen vuosikausia elänyt tässä maassa näkemättäkään kananmunia, ja aion täst'edeskin läpäistä ilman niitä."

"Ei teidän tarvitse tästä sielunrauhaanne kadottaa", neuvoi Shorty. "Ellette niitä halua, niin sillä selvä — puhelkaamme muusta. Emme me aiokaan niitä väkisin teille työntää."

"Mutta minun on saatava niitä", valitti Wildwater.

"Silloin tiedätte, paljonko ne maksavat — yhdeksäntuhatta kuusisataakaksikymmentä dollaria, ellen ole laskenut väärin."

"Mutta ehkä niistä ei ole mitään hyötyä", väitti Wildwater. "Ehkä neiti Arral ei enää pidäkään kananmunista."

"Arvelen neiti Arralin näiden kananmunien hinnan arvoiseksi", sanoi Smoke tyyneästi väliin.

"Arvoiseksi!" Wildwater hypähti kiihtyneenä pystyyn. "Hän on miljoonan dollarin arvoinen. Hän on Klondyken kaiken kultahiekan arvoinen." Hän istuutui ja jatkoi rauhallisemmalla äänellä: "Mutta kukapa silti tahtoi maksaa kymmentätuhatta dollaria hänen aamiaisestaan. Teen teille ehdotuksen. Lainatkaa minulle pari munatusinaa. Annan ne Slavovitshille. Tämä saa tarjota ne hänelle ja sanoa terveisiä minulta. Hän ei ole suonut minulle hymyä sataan vuoteen. Jos munat saavat hänet hymyilemään minulle, silloin ostan koko keon."

"Kirjoitatteko siitä sopimuksen?" kysyi Smoke nopeasti, sillä hän tiesi neiti Arralin hymyilevän.

Wildwater ällistyi. "Tämän kummun kauppamiehet ovat ovelaa väkeä", sanoi hän hieman pisteliäästi.

"Me vain myönnymme omaan ehdotukseenne", vastasi Smoke.

"All right, kirjoittakaa sitten ... sellainen sopimus, mikä pitää kutinsa", ähkäisi Wildwater suutuksissaan.

Smoke kirjoitti heti sopimuksen, jonka mukaan Wildwater sitoutui ostamaan kaikki kananmunat kymmenen dollarin kappalehinnalla, sillä edellytyksellä, että hänen lainaksi saamansa kaksi tusinaa rakensivat rauhan Lucille Arralin ja hänen välilleen.

Wildwater pidätti kynää, juuri kun oli kirjoittamaisillaan alle. "Kun ostan munia, ostan tuoreita munia."

"Koko Klondykeessa ei ole pilaantunutta kananmunaa", tiuskaisi Shorty.

"Mutta joka tapauksessa, jos löydän yhdenkin pilaantuneen, on teidän maksettava kymmenen dollaria siitä takaisin."

"Se on oikeus ja kohtuus", sanoi Smoke rauhoittaen. "Se on vain oikeus ja kohtuus."

Smoke lisäsi sanan "tuoreista" sopimukseen, ja Wildwater kirjoitti kiukkuisesti nimensä, otti lainaamansa kaksi tusinaa peltikannuun, veti kintaat käteensä ja avasi oven.

"Hyvästi, rosvot", murisi hän ja iski oven kiinni.

V.

Seuraavana aamuna Smoke oli Slavovitshilla näytelmän todistajana. Hän istui Wildwaterin vieraana Lucille Arralia lähinnä olevassa pöydässä. Näytelmä esitettiin melkein hiuskarvalleen niin kuin oopperalaulajatar oli ennustanut.

"Ettekö ole vieläkään saaneet kananmunia?" kysyi Lucille Arral tarjoilijalta valittavalla äänellä.

"Emme, madame", vastasi toinen. "Väitetään jonkun ostaneen jok'ainoa kananmunan Dawsonista. Herra Slavovitsh on koettanut saada ostetuksi jonkin verran erityisesti teitä varten. Mutta mies, joka edustaa trustia, ei halua antaa."

Siinä samassa Wildwater viittasi isännän luokseen, laski toisen kätensä hänen olalleen ja painoi hänen päänsä alas. "Kuulkaahan, Slavovitsh", kuiskasi Wildwater käheällä äänellä, "lähetin eilisiltana teille pari tusinaa. Missä ne ovat?"

"Ruokasäiliössä, aivan kaikki, lukuunottamatta niitä kuutta, mitkä olen valinnut teitä varten."

"En halua niitä itselleni", kuiskasi Wildwater vielä hiljemmin.
"Käristäkää ne ja tarjotkaa neiti Arralille."

"Teen sen itse", vakuutti Slavovitsh.

"Älkääkä unohtako — teidän on esitettävä samalla kunnioittavat terveiseni", sanoi Wildwater lopuksi ja hellitti otteensa isännän olkapäästä.

Kaunis Lucille Arral silmäili haluttomana edessään olevaa kinkkukäriste- ja perunamuhennosannosta, kun Slavovitsh asetti hänen eteensä kaksi käristettyä kananmunaa.

"Herra Wildwater lähettää kunnioittaen terveisiä", kuulivat naapuripöydän vieraat isännän sanovan.

Smoke tunnusti itsekseen, että joka ilme Lucille Arralin näyttelyssä oli erinomainen: nopea ilon välähdys hänen kasvoillaan, pään voimakas käänös ja tahaton alku hymyilyyn, jota hän pidätti vain suurenmoisella itsehillinnällä, kun hän päättävästi käänsi katseensa jälleen ravintoloitsijaan, jotakin sanoen.

Smoke tunsi, miten Wildwaterin mokkasiini potkaisi häntä pöydän alitse.

"Syököhän hän ne — siitä on kysymys — syököhän hän ne?" kuiskasi nuori jättiläinen tuskaisen jännityksen vallassa.

Ja syrjäsilmillä katsoen he näkivät Lucille Arralin epäröivän, melkein sysäävän lautasen luotaan ja sitten kumminkin lankeavan kiusaukseen.

"Minä otan teiltä kananmunat", sanoi Wildwater Smokelle. "Sopimus on voimassa. Näittekö hänet? Hän melkein hymyili. Minä tunnen hänet. Kaikki käy hyvin. Kaksi munaa huomenna ja hän leppy minulle ja kaikki muuttuu hyväksi jälleen. Ellei hän olisi läsnä, puristaisin teidän kättänne, Smoke, niin kiitollinen olen."

Smoke palasi ihastuneena kummulla olevaan majaan, missä Shorty oli synkän epätoivoisena panemassa pasianssia. Smoke tiesi jo vanhastaan, että silloin, kun hänen toverinsa kaivoi kortit käsille pasianssia pannakseen, oli tuomiopäivä tulossa.

"Talsi tiehesi äläkä hiisku minulle sanaakaan", ryöpsähti ensimmäinen tiuskaus Smokelle.

Mutta pian Shorty purki suustaan kokonaisen sanatulvan.

"Nyt on leikki lopussa", voihki hän. "Trusti on tuhottu. Huomenna tarjotaan munatokia jok'ainoassa kahvilassa dollarista lasi. Kenet luulet minun tavanneen? Erään roiston, jolla on kolmetuhatta kananmunaa — ymmärrätkö? Juuri Forty Milestä saapuneita!"

"Ämmäin loruja", sanoi Smoke uskomatta.

"Eikä helvetissä olekaan! Minä olen nähnyt munat. Gauteraux on miehen nimi — iso miehenroikale, sinisilmäinen Kanadan ranskalainen Ensin hän kyseli sinua, sitten hän vei minut syrjään ja pisti minua suoraan sydämeen. Meidän trustimme, meidän trustimme oli saanut hänet liikkeelle. Hän tiesi, että Forty Milessä oli ne kolmetuhatta, kiiruhti sinne ja keinotteli ne käsiinsä. 'Näyttäkää minulle', sanoin. Ja hän näytti. Hänen koiravaljakkonsa ja pari intiaaniajaa ... ne olivat rannalla, juuri Forty Milestä tulleina. Ja reissä oli suopanelikoita — pieniä puisia suopanelikoita.

"Veimme yhden jääryökyön taakse keskijoelle ja avasimme sen. Munia! Täynnä munia, kaikki höylänlastuihin pakattuina. Smoke, nyt me saamme kumpikin rökkiimme. Pelimme on lopussa. Tiedätkö, mitä sen roiston omatunto sieti sanoa minulle? Että saisimme ostaa ne kaikki kymmenen dollarin hinnasta kappaleelta. Hän laati ilmoituksen, että munia oli myytävänä. Hän sanoi, että meillä oli etuoikeus ostoon kello kymmenestä kahteen, mutta ellemme tekisi kauppvoja siihen mennessä, hän antaisi hinnan nousta kuin paperileijä."

"Sepä hyvä", sanoi Smoke hilpeästi. "Tuki suusi silmänräpykseksi ja anna minun ajatella. Nyt on toimittava ripeästi ja hyvässä yhteisymmärryksessä — muuta ei tarvita. Minä kutsun Wildwaterin tänne kello kahdeksi munia noutamaan. Sinä ostat Gautereaux'n kananmunat. Tietenkin tingit. Vaikkapa maksaisit kymmenenkin dollaria kappaleesta, ostaa Wildwater ne kyllä samasta hinnasta. Jos saat halvemmalla — hyvä, silloin ansaitsemme. Pidä huoli siitä, että munat ovat täällä lyönnilleen kahdelta."

"Kuulehan, Smoke", huusi Shorty hetken perästä kumppanilleen, joka asteli alas mäeltä. "Parasta on sinun ottaa sateenvarjo mukaasi. En hiukkaakaan hämmästyisi, vaikka takaisin tullessasi sataisi kananmunia taivaan täydeltä."

VI.

Smoke tapasi Wildwaterin klubissa, ja seuraava puolituntinen oli myrskyä.

"Pyydän ilmoittaa teille jo etukäteen, että olemme saaneet lisää munia", sanoi Smoke, sen jälkeen kun Wildwater oli luvannut tulla kello kahdelta hänen majalleen ja maksaa ostoksensa käteisellä.

"Teillä on parempi onni kuin minulla munametsästyksessä", myönsi Wildwater. "Entä miten monta munaa teillä on? Ja paljonko kultahiekkaa minun on raahattava kummulenne?"

Smoke tarkisti tietojaan muistikirjastaan. "Mikäli tästä näkyy, Shortyn laskujen mukaan, on meillä kolmetuhatta yhdeksänsataa kuusikymmentäkaksi munaa. Kerrottuna kymmenellä..."

"Neljäkymmentätuhatta dollaria!" huusi Wildwater. "Te sanoitte, että kananmunianne oli vain noin yhdeksänsataa. Tämä on petosta! Ikipäivänä en siihen suostu!"

Smoke veti taskustaan sopimuksen ja osoitti sanoja: "*maksetaan tavarat vastaanotettaessa.*" — "Tässä ei mainita mitään hankittavien munien lukumäärästä. Te sitoudutte maksamaan kymmenen dollaria jok'ainoasta munasta, minkä voisimme hankkia. No niin, me olemme saaneet munia, ja sopimus on sopimus. Mutta rehellisesti sanoen: meillä ei ollut aavistustakaan noista muista munista — saimme tiedon niistä vasta myöhemmin. Silloin meidän täytyi ne ostaa pitääksemme trustimme pystyssä."

Viitisen pitkää minuuttia Wildwater kävi painostavan hiljaisuuden vallitessa jaakopin-painia itsensä kanssa. Sitten hän antoi vastahakoisesti myöten.

"Huono onni vainoo minua", sanoi hän murtuneena. "Täällä vilisee kananmunia kaikkialla. Ja mitä pikemmin pääsen tästä pälkästä, sitä parempi. Niitä voisi tulla vielä yhtenä vyörynä. Minä tulen luoksenne kello kaksi. Mutta neljäkymmentätuhatta dollaria!"

"Ainoastaan kolmekymmentä yhdeksäntuhatta kuusisataa kaksikymmentä", oikaisi Smoke.

Kello puoli kaksi Shorty toi Gautereaux'n kananmunat; hänen oli täytynyt turvautua kaksoisvaljakkoon ylämäessä. "Saamme melkein kaksinkertaisen voiton", sanoi Shorty Smokelle heidän latoessaan nelikoita majaan. "Tingin ne kahdeksaan dollariin, ja kiroiltuaan kahdesti kaikki ranskankieliset voimasanansa hän antautui. Voittoa tulee siis kaksi dollaria joka munalta, ja niitä on kolmetuhatta. Maksoin hänelle kaikki. Olemme hänestä selvät."

Smoken tarkistaessa kultavaakaa ja valmistautuessa kaupantekoon Shorty syventyi laskuihin.

"Tässä ovat numerot", ilmoitti hän riemuiten. "Ansaitsemme kaksitoistatuhatta yhdeksänsataa seitsemänkymmentä dollaria. Emmekä ole tuottaneet Wildwaterille pienintäkään vahinkoa. Hän saa neiti Arralin. Lisäksi hän saa kaikki munat. Joka puolella tulvii voittoja. Kukaan ei menetä."

"Myös Gautereaux ansaitsee kaksikymmentäneljätuhatta", nauroi Smoke, "vähennettynä tietenkin munien hinnalla ja rahtikuluilla. Ja jos Wildwater jatkaa trustinpitoa, voi hänkin etuilla samoilla kananmunilla."

Katsellessaan ulos kello kahdelta Shorty näki Wildwaterin nousevan mäkeä. Sisään tultuaan tämä oli pirteä ja liikemiesmäinen. Hän riisui isot karhunnahkatuorit yhtään, ripusti ne naulaan ja istuutui pöydän ääreen.

"Tuokaa nyt tänne kananmunanne, senkin rosvot", aloitti hän. "Ja jos tiedätte mitä rauhaanne kuuluu, niin älkää ikipäivinä hiiskahtakokaan minulle kananmunista."

He ajoittivat alkuperäisen trustin järjestämättömästä varastosta, ja kaikki kolme laskivat. Heidän ehdittyään kahteensataan Wildwater naksautti äkkiä muna pöydän syrjään ja raotti sitä taitavasti peukaloillaan.

"Ohoh, älkäähän nyt!" kuulutti Shorty vastalauseeksi.

"Muna on minun, vai mitä?" tiuskaisi Wildwater. "Maksanhan siitä kymmenen dollaria. Mutta en lainkaan halua ostaa sikaa säkissä. Kun pulitan kymmenen dollaria munasta, haluan myöskin tietää, mitä minä saan."

"Jos suostutte, syön minä sen", ehdotti Shorty ivallisesti.

Wildwater tarkasti ja haisteli ja pudisti päätään.

"Ei Shorty, syöntinne saa jäädä. Tämä on hyvä muna. Antakaahan tänne kannu. Aion syödä sen illalliseksi."

Kolmasti Wildwater rikkoi hyvän munan kokeeksi ja pani ne vierelläänolevaan kannuun.

"Kaksi enemmän kuin laskitte, Shorty", sanoi hän, kun he lopettivat laskemisensa.

"Silloin olen laskenut väärin", tunnusti Shorty ritarillisesti. "Ne voitte saada kaupanpäällisiksi."

"No hyvä, ne kyllä jaksatte lahjoittaa", sanoi Wildwater synkästi. "Siinä oli se osa. Yhdeksäntuhatta kuusisataa kaksikymmentä. Minä maksan ne nyt. Kirjoittakaa kuitti, Smoke."

"Miks'ette laske ensin muitakin", ehdotti Smoke, "ja maksa kaikkia yht'aikaa?"

Wildwater pudisti päätään. "Olen huononlainen laskumestari. Asia kerrallaan, niin ei tapahdu erehdyksiä."

Hän meni turkkinsa luo ja veti sen kummastakin sivutaskusta kaksi kultapussia, jotka olivat pulleita ja pitkiä kuin Bolognan makkarat. Sen jälkeen kun ensimmäinen munaerä oli maksettu, oli pusseissa ainoastaan muutamien satojen dollarien arvosta kultaa.

Miehet nostivat erään suopanelikon pöydälle ja alkoivat laskea jäljellä olevia kolmeatuhatta. Kun he olivat päässeet sataan, iski Wildwater muna lujasti pöydänkulmaan. Se ei raksahtanut, vaan kilahti kuin marmorikuula.

"Kovassa jäässä", huomautti hän ja löi kovemmin.

Hän näytti muna: ainoastaan kuoressa oli ohut juova sillä kohtaa, mihin isku oli sattunut.

"Hm", sanoi Shorty. "Ei ole mikään ihme, että ne ovat jäässä, sillä ne tuotiin vast'ikään Forty Milestä. Tarvitaan kirves sen halkaisemiseen."

"Antakaa kirves", sanoi Wildwater.

Smoke toi kirveen, ja erämiehen varmalla kädellä Wildwater halkaisi munan keskeltä kahtia. Smoke alkoi aavistella pahaa. Shorty oli toiveikkaampi. Hän nosti toisen puoliskon nenänsä alle.

"Haisee sellaiselta kuin pitääkin", sanoi hän.

"Mutta ei näytä sellaiselta kuin pitäisi", väitti Wildwater. "Ja miten se voi haista, kun hajukin on jäänyt? Odottakaahan hetkinen."

Hän pani molemmat munanpuolikkaat paistinpannuun ja tämän kuumalle kamiinalle. Sitten kaikki kolme miestä odottivat ääneti, sieraimet laajoina. Vähitellen alkoi kamalanhajuista katkua levitä huoneeseen.

"Heittäkää se pihalle", sanoi Smoke inhon vallassa.

"Mitäpä se hyödyttää?" kysyi Wildwater. "Me koetamme kaikkia muitakin."

"Ei täällä tuvassa", sanoi Smoke yskien ja ollen oksentamaisillaan. "Lyökää ne kahtia, kokeeksi riittää niiden näkeminenkin. Heitä muna ulos, Shorty! Heitä ulos! Uhhuh! Ja jätä ovi auki!"

Nelikko nelikon jälkeen avattiin, muna munan perästä otettiin umpimähkään ja halkaistiin, ja jok'ainoa muna osoitti samoja toivottomia, auttamattomia pilaantumisen merkkejä.

"Ellette pahastu", ilkkui Wildwater, "sanon jäähyväiseni niin pian kuin mahdollista. Sopimukseni edellytti tuoreita muna. Jos lainaatte minulle reen ja koiravaljakon, vien kiireimmän kaupalla tuoreet pois, ennen kuin ne tulevat saastutetuiksi."

Smoke auttoi rekeen kuormittamisessa. Shorty istui pöydän ääressä ja pani pasianssia.

"Kauanko teillä on ollut hallussanne tuo munavarasto?" kuului Wildwaterin hyvästely.

Smoke ei vastannut, ja heittäen silmäyksen kortteihin syventyneeseen kumppaniinsa hän alkoi kumota suopanelikoita lumeen.

"Kuulehan, Shorty, paljonko sanoitkaan maksaneesi näistä kolmestatuhannesta kappaleelta?" kysyi Smoke leppeästi.

"Kahdeksan dollaria. Mene hiiteen. Älä puhu minulle. Osaan laskea yhtä hyvin kuin sinäkin. Häviämme yrityksessä seitsemäntoistatuhatta, jos tietää haluat. Laskin sen odotellessani, rupeaisiko ensimmäinen muna haisemaan."

Smoke tuumiskeli hetkisen, sitten hän jälleen katkaisi vaitiolon. "Kuulehan, Shorty. Neljäkymmentuhannen dollarin kultahiekka painaa kaksisataa naulaa. Wildwater lainasi rekemme ja koiramme kuljettaakseen kananmunat. Hän tuli kummullemme ilman rekeä. Kumpikin kultapussi hänen turkintaskuissaan painoi noin kaksikymmentä naulaa. Hänellä oli kultahiekkaa mukanaan sen verran, minkä hän tarvitsi voidakseen maksaa tuoreet munat. Hän ei aikonutkaan maksaa näitä kolmeatuhatta. Hän tiesi, että ne olivat pilaantuneita. Mutta mistä hän tiesi, että ne olivat pilaantuneita? Mitä arvelet siitä?"

Shorty kokosi korttinsa ja aikoi ryhtyä niitä jälleen sekoittamaan, mutta keskeytti sen. "Hm ... se on hyvin helppo selittää. Siihen voi lapsikin vastata. Me häviämme seitsemäntoistatuhatta ja Wildwater voittaa seitsemäntoistatuhatta. Gautereaux'n kananmunat olivat Wildwaterin. Haluatko vielä muutakin tietää?"

"Haluan. Miks'et sinä kaiken järjen nimessä ottanut selvää siitä, olivatko munat tuoreita, ennen kuin maksoit."

"Yhtä helppo kysymys vastata kuin edellinenkin. Gautereaux asetti puukon kurkulleni; minulle ei jäänyt aikaa tutkia muna. Minun oli kohta lähdettävä rahtaamaan niitä tänne, jotta ennättäisin kaupantekoon. Ja anna minun nyt tehdä sinulle eräs kohtelias kysymys, Smoke. Minkä nimiseksi sinä sanoitkaan tämän trustiaatteen ehdottajaa?"

VII.

Shortyn pasianssi oli kuusitoista kertaa kieltäytynyt menemästä tasan, ja Smoke oli juuri illallisvalmisteluissa, kun eversti Bowie koputti ovea, antoi Smokelle kirjeen ja käänsi kulkunsa kotimajalleen.

Kirje oli Wildwaterilta, ja Smoke luki sen ääneen:

"Rakkaat ystävät Smoke ja Shorty!

Minulla on ilo kutsua teidät illalliselle tänään Slavovitshin ravintolaan. Neiti Arral tulee, samoin Gautereaux. Hän ja minä olimme yhtiömiehinä Circle Cityssä viisi vuotta takaperin. Hän on kunnan mies ja tulee olemaan marsalkkana häissämme. Mutta muistaessani: sananen munista. Ne tulivat tänne jo neljä vuotta sitten. Ne olivat pilaantuneita jo silloin. Ne olivat pilaantuneita, kun ne lähetettiin Kaliforniasta. Ne ovat aina pilaantuneita. Ne lojuivat yhden talven Carlukissa ja toisen Nutlikissa ja viimeksi talven Forty Milessä, jonne ne myytiin makasiininvuokrahinnasta. Tämän talven ne ilmeisesti ovat Dawsonissa. Älkää säilyttäkö niitä lämpimässä huoneessa. Lucille sanoo, että tämä tarina teistä, hänestä ja minusta on puhaltanut pienen elämäkipinän Dawsoniin.

Ystävällisesti tervehtien

W."

"No, mitä nyt sanot?" kysyi Smoke. "Otamme tietenkin kutsun vastaan."

"En voi sanoa muuta kuin yhden seikan", vastasi Shorty. "Ja se on, ettei Wildwater näänny nälkään, vaikka hänestä joskus tulisikin aivan tyhjätasku. Hän on hyvä näyttelijä — helkkarin hyvä näyttelijä. Ja erään toisenkin seikan tahdon sanoa: kaikki laskuni ovat päin hongikkoa. Wildwater voittaa kyllä seitsemäntoistatuhatta, mutta hän voittaa enemmänkin. Sinä ja minä olemme haalineet hänelle Klondyken jok'ainoan tuoreen munan — yhdeksänsataa kuusikymmentä neljä, joista kaksi on kaupanpäällisiä. Ja hän oli vielä kyllin häikäilemätön pannakseen ne kolme koemunaa kannuun. Ja lorun lopuksi tahdon sinulle sanoa: me kumpikin olemme pystyviä kullanetsijöitä ja kokeneita kullanhuuhtoja. Tämän jälkeen on sinun ja minun parasta pysytellä vuoristoissa ja metsissä, ja jos milloin kuulteni mainitset jotakin kananmunan tapaistakaan, sanon heti irti kumppanuutemme. Pidäkin se mielessäsi."

TRALALIIN KAUPUNKI

I.

Smoke ja Shorty tapasivat toisensa Elkhornin ravintolan nurkkauksella. Edellinen näytti tyytyväiseltä ja kulki reippaasti. Shorty sitä vastoin laahasi jalkojaan murheen murtamana ja ryhdittömänä.

"Minne matka?" tiedusti Smoke iloisesti.

"Mistä hiidestä sen tiedän", kuului lohduton vastaus. "Kunpa sen edes tietäisi. Minulla ei ole mitään päämäärää. Pelasin robbertin cribbagea Skiff Mitchellin kanssa ryyppystä, ja nyt minä kaipaen niin kovasti vaikka mitä, että kiertelen katuja nähdäkseni koiratappelun tai katumellakan tai mitä tahansa sen tapaista."

"Minulla on sinulle tarjolla parempaa", vastasi Smoke. "Sen tähden olen sinua etsiskellyt. Tule mukaan."

"Minne sitten?"

"Joen taakse, Dwight Sandersonin luo."

"Hänestä en ole milloinkaan kuullut", sanoi Shorty nyreästi. "Enkä myöskään ole kuullut kenenkään asuvan joen takana. Miksi hän asuu siellä? Onko hän hullu?"

"Hänellä on jotakin myytävää", nauroi Smoke.

"Eihän vain liene kysymys munista!" huudahti Shorty kasvoillaan pureva kauhun ilme.

"Tule mukaan", sanoi Smoke. "Saat koettaa kymmenesti arvauskykyäsi kulkiessamme jään poikki."

He laskeutuivat korkeata rantamäkeä kadun päähän ja tulivat jäänpeittämälle Yukonille. Kolmen neljännesmailin päänsä, suoraan vastapäätä, kohosi joen toinen ranta, jonka jyrkät kalliot muodostivat monen sadan metrin korkuisena. Näille kallioille vei vähän kuljettu tie, joka luikerteli pirstoutuneitten ja röykkiöiksi kerääntyneitten jäänlohkareiden lomitse. Shorty kulki Smoken kantapäillä ja kulutti

aikaansa arvailemalla, mitä Dwight Sandersonilla oli kaupan.

"Peuroja? Kuparilöytöjä tai tiilivarastoja? Karhunnahkoja tai muita turkiksia? Arpalippuja? Perunamaa?"

"Jo rupeaa polttamaan", rohkaisi Smoke. "Mutta paranna vielä."

"Kaksi perunamaata? Juustotehdas? Suoturvetta?"

"Ei ole hullummin arvattu. Sinulla ei ole edes tuhatta mailia perille päästäksesi."

"Kivilouhimo?"

"Se on yhtä lähellä kuin perunamaa ja suoturve."

"Olehan vaiti, että saan ajatella. Nyt se tulee." Kymmenen minuuttia meni äänettömyydessä. "Ei, Smoke, en huoli arvailla enempää. Jos se, mitä ostattelet, muistuttaa yhtä paljon perunamaata kuin suoturvetta ja kivilouhosta, en pääse puuhun enkä petäjään. Enkä liity liikeyritykseen, ennen kuin olen nähnyt tavaran ja saanut sitä arvostella. Mitä se on?"

"No niin, pian saat kyllä nähdä kortit pöydälle levitettyinä. Ole hyvä ja katsele eteesi. Näetkö tuon tuvan savupatsaan? Siellä Dwight Sanderson asuu. Hänellä on myytävänä kaupunkialue."

"Mitä muuta?"

"Siinä kaikki", nauroi Smoke.

"Kuulehan hiukan..." Shorty tarttui äkkiä toverinsa olkapäähän pysähdyttäen hänet. "Et toki tarkoittane, että ostat kaupunkialueen täältä koko kunniallisen yhteiskunnan ulkopuolelta?"

"Se on kymmenes arvauksesi, ja se sattui naulan kantaan. Tule mukaan."

"Odota silmänräpäys", pyysi Shorty. "Katsele ympärillesi — ei mitään muuta kuin kallioita ja mäentöyryjä, pelkkää hiiden hinkaloa. Missä voisi kaupunki sijaita?"

"Hitto sen tietää."

"Siis et osta sitä kaupunkia varten?"

"Mutta Dwight Sanderson myy sen kaupungiksi", ilvehti Smoke. "Tulehan vain, meidän on kiivettävä tästä."

Rinne oli jyrkkä ja kapea polku kiemurteli ylös vaarallisena kuin Jaakopin tikapuut. Shorty manasi ähkyen ja murahdellen äkkikäännteitä ja jyrkkiä pengermiä.

"Vai tästäkö kaupunkia! Täällähän ei ole edes postimerkin kokoista tasaista paikkaa. Ja lisäksi tämä on joen huonompi ranta. Kaikki liikenne kulkee toista rantaa myöten. Sinä olet lihansyöjä, Smoke, sivistynyt mies — tiedän sen. Ja senkin tiedän, ettet osta tätä maata kaupunkia varten. Minkä tähden sinä, Herran nimessä, tämän siis ostat?"

"Luonnollisesti myydäkseni."

"Mutta muitten ihmisten pääruuvit eivät ole yhtä höllällä kuin Sandersonin ja sinun."

"Ehkeivät samat ruuvit, Shorty. Aion ostaa tämän kaupunkialueen, paloitella sen pikkupalstoihin ja myydä ne Dawsonin viisaille ihmisille."

"Hm. Koko Dawson nauraa vielä sinulle, minulle ja kananmunille. Aiotko jälleen ruokkia heidän naurunhimoaan?"

"Aion."

"Mutta se on kirotn iloa, Smoke. Autoin sinua naurattamaan heitä munajutussa, ja minun nauruosani maksoi lähes kymmentuhatta dollaria."

"Ali right. Ei sinun tarvitse tähän puuttua. Silloin saan itse kaiken voiton. Mutta autettava sinun on minua kumminkin."

"Sen minä tietenkin teen. Ja sitten ne nauravat vielä enemmän minun kustannuksellani. Mutta tällä kertaa en luovuta omaisuudestani unssiakaan. — Paljonko Sanderson pyytää? Pari sataa, vai?"

"Kymmentuhatta. Mutta koetan saada viidellä."

"Sisään!" kuulivat he oveen koputettuaan Dwight Sandersonin vihaisesti huutavan, ja tupaan tullessaan he näkivät ukon hääräilevän selkä kumarassa lieden ääressä survoen säkkikangaskaistaleeseen käärittyjä kahvipapuja.

"Mitä te tahdotte?" kysyi hän tyyliä ja karisti survotun kahvin pannuun, joka oli liedelle kootulla hiilikeolla.

"Pakinoida liikeasioista", vastasi Smoke. "Teidän kerrotaan paaluttaneen tänne kaupunkialueen. Paljonko tahdotte siitä?"

"Kymmentuhatta", kuului vastaus. "Ja nyt sanottuani saatte nauraa ja talsia tiehenne. Siinä on ovi."

"Mutta minua ei lainkaan naurata. Tiedän, että on paljon parempiakin hauskuuksia kuin kallioittenne kapuileminen. Tahdon ostaa kaupunkialueenne."

"Vai niin, tahdotteko? Onpa hauska kuulla kerrankin järkevä sana." Sanderson tuli vieraitten luo, joiden keskeen hän istahti asettaen kätensä pöydälle ja levottomasti kahvipannua vilkuillen. "Olen sanonut teille hintani enkä häpeä sen toistamista — siis kymmentuhatta. Nyt voitte nauraa tai ostaa, samantekevä minulle."

Osoittaakseen välinpitämättömyyttään hän rummutti kovilla rystysillään pöytää ja katseli kahvipannuaan. Minuutin kuluttua hän alkoi yksitoikkoisesti hyräillä: "Tralalii tralalaa, tralalii tralalaa..."

"Kuulkaahan, herra Sanderson", sanoi Smoke. "Tämä kaupunkialue ei ole kymmentuhannen arvoinen. Jos se on niin arvokas, silloin se yhtähyvin voi olla sadantuhannen arvoinen — ja ettei se ole, sen tiedätte — eikä se silloin ole edes kymmenen sentin arvoinen."

Sanderson rummutti rystysillään pöytää ja hyräili: "Tralalii tralalaa", kunnes kahvi kuohahti yli pannun laitojen. Sen jälkeen kun hän oli siirtänyt sen kuuman lieden toiselle laidalle, hän palasi istumaan. "Paljonko tarjoatte?" kysyi hän Smokelta.

"Viisituhatta."

Shorty murahteli.

Jälleen seurasi hetkinen rummutusta ja rallattelua.

"Ette ole idiootti", sanoi Sanderson Smokelle. "Sanoitte, että ellei sen arvo ole satatuhatta, ei se ole kymmentä senttiäkään. Ja kumminkin tarjoatte siitä viittätuhatta. Siis se on sadantuhannen arvoinen."

"Ette voi ansaita kahtakymmentäkään senttiä siitä", vastasi Smoke kiivaasti. "Ette, vaikka pysyisitte täällä siksi, kunnes mätänette."

"Siispä jään tänne ja mätänen", vastasi Sanderson sellaisella äänellä, kuin se olisi ollut hänen viimeinen sanansa.

Hän ei välittänyt sen enempää vieraistaan, vaan jatkoi ruoan valmistuspuuhiaan, aivan kuin olisi ollut yksikseen. Lämmitettyään papumaljakkooaan ja leikattuaan viipaleen leipää hän kattoi aterian yhdelle hengelle ja alkoi syödä.

"Näyttäkähän papereitanne", sanoi Smoke vihdoin.

Sanderson kaiveli vuoteensa pääpuolta ja veti esiin pinkan papereita. "Kaikki on reilassa ja selvänä", sanoi hän. "Tämä pitkä isosinettinen on tullut aina Ottawasta asti. Kanadan hallitus itse tunnustaa omistusoikeuteni tähän kaupunkialueeseen."

"Maksan teille viisituhatta", sanoi Smoke. Sanderson pudisti päätään.

"En osaa päättää, kumpi teistä on hullumpi", vaikeroi Shorty. "Tulehan ulos silmänräpäykseksi, Smoke. Kuiskaan sinulle erään asian."

Smoke noudatti vastahakoisesti kumppaninsa kehoitusta.

"Etkö ole milloinkaan ajatellut", sanoi Shorty heidän seisoessaan hangessa oven edustalla, "että tämän vihoviimeisen viheliäisen kaupunkialueen molemmilla puolilla on mailimäärin vuorijonoja, joita ei omista kukaan ja jotka voit saada haltuusi pelkillä mittauskustannuksilla."

"Siinä se niksi juuri onkin", sanoi Smoke voitonvarmasti. "Jos tämä kauppa ihmetyttää sinua, niin se

ihmetyttää myös kaikkia muita. Ja ihmetellessään he tulevat kilpaa juosten. Sinun hämmästyksesi osoittaa sielutieteellisen laskelmani oikeaksi. Kuulehan nyt, Shorty: aion myydä dawsonilaisille tavaraa, joka tekee lopun kananmunanaurusta. Tule sisään jälleen."

"Vai niin", sanoi Sanderson heidän palatessaan, "siinäkö olette? Luulin teidän jo menneen."

"No, mikä on viimeinen hintanne?" tiedusti Smoke.
"Kaksikymmentätuhatta."

"Maksan kymmenen."

"All right, siitä hinnasta myyn. Sitähän pyysin alusta pitäen. Mutta milloin maksatte?"

"Huomenna, Luoteispankissa. Mutta haluan, että suostutte kahteen muuhun seikkaan niistä kymmenestä tuhannesta. Ensiksikin, kun saatte rahat, on teidän matkattava alas jokea Forty Mileen ja jäätävä sinne talven loppuun."

"Se on helppo täyttää. Entä edelleen?"

"Maksan teille kaksikymmentäviisituhatta, mutta te myönnätte viisitoistatuhatta alennusta."

"Mielelläni." Sanderson kääntyi Shortyn puoleen. "Ihmiset väittivät minua hulluksi, kun tulin tänne ja paalutin kaupunkialueeni", sanoi hän ivallisesti. "Siinä tapauksessa olen kymmentuhannen-hullu, vai mitä?"

"Klondyke on täynnä hulluja", oli ainoa, mitä Shorty sai vastatuksi, "ja kun niitä on niin paljon, täytyy jonkun kai onnistuakin."

II.

Seuraavana päivänä iltapuoleen laillistettiin kauppa: Dwight Sanderson myi omistamansa kaupunkialueen — "jonka nimi tästä lähtien on Tralalii", antoi Smoke merkitä kauppakirjaan. Luoteispankissa kassanhoitaja punnitsi kaksikymmentäviisituhatta dollaria Smoken kultatalletuksesta, samalla kun puolisen tusinaa katselijaa oli punnitsemisen ja maksun suorituksen todistajina.

Kullankaivajaleirissä on mielikuviutus hyvin herkkä. Jok'ainoaan oudon teon luullaan olevan merkinä salaisesta kulta löydöstä, vaikkapa tämä teko olisi vain hirvenmetsästyksen lähtö tai retki revontulia ihaillemaan pimeään puhjettua. Ja kun tuli tunnetuksi, että Smoke Bellewin lainen etevä henkilö oli maksanut kaksikymmentäviisituhatta dollaria Sanderson-ukolle, tahtoi koko Dawson saada tietoonsa, mistä hän ne oli maksanut. Mitä kahdenkymmenenviidentuhannen arvoista oli saattanut olla Dwight Sandersonilla, joka oli elää kituuttanut nälissään autiolla kaupunkialueellaan?

Iltapäivällä tuli yleiseksi tiedoksi, että monet kymmenet miehet olivat järjestäneet kevyet matkavarusteensa ja piilottaneet ne sopiviin ravintolahuoneisiin pääkadun varrelle. Smokea seurasivat, missä tahansa hän näyttäytyikään, lukuisat silmät. Ja todistuksena siitä, miten vakavasti häneen suhtauduttiin, oli se, ettei ainoakaan hänen monen monista tutuistaan ollut kyllin tunkeilevainen udellakseen mitä kauppvoja hän Dwight Sandersonin kanssa oli tehnyt. Lisäksi ei kukaan enää puhunut hänen kananmunistaan. Shorty oli samanlaisen silmälläpidon ja hyväntahtoisen hienotunteisuuden esineenä.

"On aivan kuin olisin tehnyt murhan tai sairastunut rokkoon, niin ne minua vartioivat ja tuntuvat pelkäävän puhutella minua", sanoi Shorty, kun hän sattui kohtaamaan Smoken Elkhornin kulmalla. "Katsohan Bill Saltmania kadun toisella puolella — hän menehtyy katsomisen himoon, ja kumminkin hänen silmänsä ovat suunnatut lumeen. Hän näyttää siltä, kuin hän ei lainkaan tietäisi, että sinä ja minä olemme olemassa. Mutta lyön vetoa ryypyn siitä, että jos me pyörähtäisimme sukkelasti kulman taakse kuin jonnekin lähteäksemme ja tekisimme sitten täyskäännöksen takaisin, näkisimme hänen juoksevan jälkeemme tuhattulimmaisen vauhdilla."

He tekivät kokeen, ja kun he kääntyivät takaisin seuraavassa kulmassa, tuli Saltman heitä vastaan jätti läisaskelilla laukat.

"Terve mieheen, Bill", tervehti Smoke. "Minne olette matkalla?"

"Ilman aikojani maleksimassa ja tuulettelemassa vain. Kaunis ilma, vai mitä?"

"Hm", sanoi Shorty pisteliäästi, "jos sanotte tuota menoa maleksimiseksi, niin millaisiahan lienevätkään oikeat juoksuaskelenne?"

Suunnitelman mukaisesti Smoke söi illallisensa kaupungilla ja lähti sitten ulos huvittelemaan.

Kaikkiällä, missä hän näyttäytyi, hän oli huomion keskipisteenä, ja hän kierteli tahallaan paikasta toiseen. Ravintolahuoneet täyttyivät hänen niihin tullessaan ja tyhjenivät hänen poistuessaan. Pieneksi kostoksi Lucille Arralille hän nousi paikaltaan ja poistui oopperasta juuri silloin, kun kaunotar astui esiin laulaakseen suosituimman aariaansa. Kolmessa minuutissa kaksikolmannesta kuulijoista katosi Smoken jäljille.

Kello yksi yöllä Smoke kulki epätavallisen runsaasti kansoittunutta pääkatua ja kääntyi hirsimajalleen vievälle tielle. Ja pysähtyessään mäelle hän kuuli, miten moksasiinit narahtelivat lumessa hänen takanaan.

Tunnin oli heidän majassaan pimeätä, sitten hän sytytti kynttilän, ja kun oli kulunut aikaa sen verran kuin pukeutumiseen menee, hän avasi Shortyn seuraamana oven ja alkoi valjastaa koiria. Kynttilän loimu valaisi ikkunan läpi heitä ja heidän puuhaansa, ja he kuulivat hienon vihellyksen varsin läheltä. Vihellys toistui mäen alla.

"Kuuletko", hihitti Smoke. "Ne ovat muodostaneet ketjun ja toimittavat juuri viestiä kaupunkiin. Lyön vetoa siitä, että neljäkymmentä miestä par'aikaa heilauttaa huopia päältään ja sukeltaa housuihinsa."

"Eivätkö ihmiset ole hulluja?" hihitti Shorty vastaukseksi. "He eivät ajattele mitään muuta kuin miten rikastua työtä tekemättä. Se hullu, joka koettaa raataa otsansa hiessä meidän päivinämme, se ... niin, se on hullu. Mutta ennen kuin lähemme tästä mäkeä laskemaan, pyydän ilmoittaa, että ostan puolet yhtiön osakkeista, jos siihen vielä suostut."

Reki oli kevyesti kuormitettu makuu- ja ruokatarpeilla. Pieni teräsvarppikäärö näkyi selvästi muonasäkin alta, ja sorkkarauta oli puoleksi piilossa reen pohjalla sideköyden vieressä.

Shorty hyväili teräsvarppia kintaallaan ja heitti viimeisen hellän katseen sorkkarautaan. "Hm", sanoi hän, "minä ainakin höristäisin korviani, jos näkisin tällaisia vehkeitä pimeänä yönä jonkun reessä."

He antoivat koirien ravata myötämässä varovaisesti ja hiljaa, ja tultuaan tasaiselle maalle ja ajaessaan pääkatua pohjoisuuntaan, sahalle päin, suorinta tietä liikekorttelista, he noudattivat vielä suurempaa varovaisuutta. He eivät olleet nähneet ainoatakaan ihmistä, mutta takaapäin he ajaessaan kuuluivat vihellyksen tähdittyneessä yössä. He sivuuttivat vinhalla vauhdilla sahan ja sairashuoneen ja jatkoivat samaa menoa noin neljännesmailin. Sitten he kääntyivät takaisin ja palasivat samaa tietä. Sata metriä ajettuaan he olivat törmätä viiteen mieheen, jotka laskettivat eteenpäin, minkä koirat jaksoivat juosta. Eräs pysähdytti Smoken johtokoiran, ja muut kerääntyivät heidän ympärilleen.

"Tuliko vastaanne eräs reki?" kysyttiin kumppanuksilta.

"Ei", vastasi Smoke. "Tekö se olette, Bill?"

"No tuhannen tuhatta turkasta!" pääsi hämmästyneeltä Bill Saltmanilta.
"Eikös se olekin Smoke!"

"Millä asioilla te näin myöhään yöllä liikutte?" tiedusti Smoke. "Vai oletteko vain maleksimassa?"

Saltman sytytti piippunsa, josta hänen oli mahdoton nauttia, niin hengästynyt hän oli juoksumarssista, eikä hän vastannut. Oli päivänselvää, että tulitikun sytyttäminen oli vain juoni, jonka avulla näki reen, ja Smoke pani merkille, miten kaikkien silmät suuntautuivat teräsvarppiin ja sorkkarautaan.

"Kuulimme vain erään huhun, vain huhun", mutisi Saltman painokkaasti ja salaperäisesti.

"Emmekö mekin, Shorty ja minä, pääse mukaan?" kysyi Smoke innostuneesti.

Joku hihitti ivallisesti takajoukossa.

"Minne te aiotte?" kysyi Saltman.

"Entä keitä te olette?" väisti Smoke. "Poliisipatrulliko?"

"Vain asianharrastajia, vain asianharrastajia", vastasi Saltman.

"Se on tulenpalavan tosi, että olemme...", sanoi joku pimeästä.

"Kuulkaahan nyt", puuttui Shorty puheeseen, "enpä totisesti tiedä, ketä tässä on pahimmin peijattu."

Kaikilta pääsi nauru.

"Tule nyt, Shorty, niin jatkamme matkaa", sanoi Smoke ja antoi koirille lähtömerkin.

Muut kääntyivät heidän kantapäilleen.

"Oletteko jok'ainoa löylynlyömä?" ilkkui Shorty. "Kun tapasimme teidät, olitte pois päin menossa, ja nyt ette tiedä matkanne päämäärää. Oletteko kadottaneet osoitelapun?"

Ja Smoke edellä, Shorty ohjaustangossa kulki reki pääkatua noin kuusikymmenmiehisen vartioston turvissa, joka miehellä työvarusteet selässä. Kello oli kolme aamulla, ja ainoastaan yöhaaveilijat näkivät juhla-kulkueen ja saattoivat kertoa siitä Dawsonille seuraavana päivänä.

Puoli tuntia myöhemmin ystävykset riisuiivat koiransa hirsimajansa edustalla, ja kuusikymmentä seuralaista katseli puuhaa myrtynein ilmein.

"Hyvää yötä, kaverit", huusi Smoke ja sulki oven.

Viittä minuuttia myöhemmin valo oli sammuksissa, mutta vajaan puolen tunnin kuluttua Smoke ja Shorty hiipivät ulos ja alkoivat valjastaa pimeässä koiriaan.

"Hei, Smoke", sanoi Saltman ja tuli niin lähelle, että he saattoivat hänet epäselvästi nähdä.

"Kas vain, enpä näemmä pääse teistä hevini eroon", vastasi Smoke hilpeästi. "Missä toverinne ovat?"

"He menivät juomaan lasin lämpimikseen. Jättivät minut pitämään teitä silmällä, ja sen aion totisesti tehdä. Mihin te hankkiudutte, Smoke? Eroon ette meistä pääse, ja siksi voitte yhtä hyvin ottaa meidät mukaanne. Olemmehan joka ainoa ystäviänne, kuten tiedätte."

"Toisinaan voi ottaa ystävänsä mukaan", vastasi Smoke vältellen, "toisinaan ei. Nyt on sellainen kielteinen kerta. On parasta, että menette levolle. Hyvää yötä."

"Tänä yönä ei nukuta. Ette tunne meitä, Smoke. Riipumme teissä kuin takiaiset."

Smoke huokasi. "No hyvä, Bill, jos *välttämättä* tahdotte ajaa aikeenne läpi, niin minkäpä sille. Lähtekäämme nyt, Shorty, meillä ei ole enää aikaa viivytellä."

Saltman päästi kimeän vihellyksen, kun reki lähti liikkeelle, ja seurasi sitä. Mäen alta ja tasangolta kuului vartioitten vihellyksiä. Shorty hoiti ohjaustankoa, Smoke ja Saltman kulkivat rinnakkain.

"Kuulkaahan, Bill", sanoi Smoke, "teen teille ehdotuksen. Tahdotteko tulla mukaamme — yksinänne?"

Saltman ei epäröinyt. "Ja jättää toverit tyhjille. Ei, parahin herra. Tulemme kaikki yhdessä."

"Silloin on teillä ensivuoro", huudahti Smoke ruveten nyrkkeilyasentoon ja pakottaen toisen tiepuolen syvään hankeen.

Shorty löi piiskalla koiria ja ajoi valjakkoineen etelää kohti, yksinäisten kukkulamajojen välitse Dawsonin taakse vievää tietä. Smoke ja Saltman kieriskelivät lumessa, toisiinsa kietoutuneina. Smoke oli mielestään parhaassa kunnossaan, mutta lihaksikas ja karaistunut Saltman oli kolmattakymmentä kiloa raskaampi ja sai hänet usein alleen. Smoke makasi aivan hiljaa ja lepäsi. Mutta joka kerta, kun Saltman koetti irroittautua hänestä ja lähteä, Smoke tarrasi häneen kiinni ja painiskelu alkoi uudelleen.

"Kyllä teissä on miehelle vastus", tunnusti Saltman, kun hän kymmenen minuuttia myöhemmin läähättäen istui hajareisin Smoken rinnalla. "Mutta kykenen kellistämään teidät maahan joka kerta."

"Ja minä pidätän teidät paikoillanne joka kerta", puhkui Smoke. "Minun ainoa tehtäväni on pidättää teitä. Minne luulette Shortyn tällä välin ajavan?"

Saltman teki raivoisan yrityksen vapautuakseen ja oli vähällä onnistua. Smoke tarttui hänen sääreensä, niin että hän kompastui suulle. Mäen alta kuului levottomia, kysyviä vihellyksiä. Saltman nousi istualleen ja vihelsi kimeän vastauksen, mutta jäi Smoken alle. Tämä painoi hänet selälleen ja istuutui hänen päälleen polvet vastustajansa hauislihaksilla ja kourat hänen olkapäillään, pitäen siten häntä maassa. Ja siitä asennosta muut kullankaivajat tapasivat heidät. Smoke nousi nauraen pystyyn.

"No niin, hyvää yötä, veikot", sanoi hän ja alkoi nousta mäkeä kuusikymmentä sydäntynnyttä katkeran päättäväistä kullankaivajaa kantapäillään.

Hän kääntyi pohjoista kohden, sivuutti sahan ja sairashuoneen ja alkoi seurata jyrkkiä kallioita pitkin Moosehide-vuoren alla kulkevaa jokitietä. Hän teki aimo kaaroksen intiaanikylän ympäri, jatkoi Moose Creekin suulle ja kääntyi sitten seuralaistensa puoleen.

"Te teette lopun kärsivällisyydestäni", sanoi hän onnistuneesti näytellen vihaista miestä ja lähti

palaamaan Dawsonia kohti. Kahdesti hän koetti kulkea tiettömän joen poikki jäälohkareröykkiöitten yli, mutta muut seurasivat päättävästi perästä, ja kummallakin kerralla hän luopui yrityksestä kääntyen jälleen Dawsonin puoleiselle rannalle. Hän tallusti isonkadun alapäähän, kulki Klondyke-joen jään yli Klondyke Cityyn ja sitten takaisin Dawsoniin. Kello kahdeksalta, kun päivä alkoi sarastaa, hän laahusti Slavovitshin ravintolaan, jonka pöydät täyttyivät tuokiossa ruokavieraista.

"Hyvää yötä, pojat", sanoi hän laskuaan maksaessaan.

Hän toisti "hyvän-yönsä" kavutessaan kotikummulle. Nyt, kun oli jo täysi päivä, eivät miehet seuranneet häntä, vaan tyytyivät katselemaan, miten hän meni majaan.

III.

Kaksi päivää Smoke maleksi ympäri kaupunkia, kaikkialla tarkan silmälläpidon alaisena. Shorty oli kateissa rekineen ja koirineen. Ei ollut muuta kiinnekohtaa kuin Smoke, joka ennemmin tai myöhemmin liittyisi kadonneeseen kumppaniinsa, ja Smokeen keskittyi kaikkien huomio. Toisen päivän iltana hän pysyi majassaan, sammutti lampun kello yhdeksältä ja viritti herätyskellon kello kahdeksi. Ulkopuolella olevat vartijat kuulivat herätyskellon pärinän, niin että hänen puolta tuntia myöhemmin tullessaan ulos häntä oli odottamassa vähintään kolmensadan miehen suuruinen joukko. Roihuavat revontulet valaisivat seutua, ja lukuisine saattojoukkoineen hän kulki kaupunkiin, Elkhorniin. Ravintolasali tuli yks kaks täpötäyteen levotonta ja ärtyisää väkeä, joka tunkeutui sisälle ja katseli neljä pitkää tuntia, miten Smoke pelasi cribbagea vanhan ystävänsä Breckin kanssa. Kohta kello kuudelta Smoke lähti Elkhornista ja kulki sitten pääkatua ylös kolmisataisen hajajoukon seurattessa ja huudellensa haukkumasanoja tai pilkallisesti hurratessa hänelle.

"Hyvää yötä, pojat", sanoi hän purevasti Yukonin rannalla, kadun päässä. "Nyt käväisen aamiaisella ja sitten — nukkumaan."

Kolmesataa miestä huusi, etteivät he halunneet erota hänestä, ja niin he seurasivat häntä joen jälle, missä hän suuntasi kulkunsa suoraan Tralaliita kohti. Kello seitsemän aikaan hän kapusi miesjoukon etunenässä vinkkurapolkua avoimen vierteen laidassa sijaitsevalle Dwight Sandersonin tuvalle. Shorty avasi oven.

"Tule tupaan, Smoke", sanoi hän. "Aamiainen on valmiina. Mutta äläs, miten monta hyvää veikkaa sinulla onkaan seurassasi!"

Smoke kääntyi kynnyksellä. "Siis hyvää yötä nyt, toverit. Toivon, että kävelyretki on teitä miellyttänyt."

"Odottakaahan tuokio, Smoke", huudahti Bill Saltman syvästi pettyneellä äänellä. "Haluaisin puhutella teitä hetkisen."

"Antakaa kuulua", vastasi Smoke rattoisasti.

"Mistä hyvästä maksoitte Sandersonille kaksikymmentäviisituhatta? Tahdotteko vastata minulle?"

"Ikävystytätte minua, Bill", vastasi Smoke. "Olen tullut tänne saadakseni olla maalla, kuten sanotaan, ja silloin te tulette minua ristikuulustelemaan, juuri kun aion aloittaa levossa ja rauhassa aamiaiseni."

"Te ette vastaa kysymykseeni", sanoi Bill Saltman ankaran johdonmukaisena.

"Sitä en aiokaan tehdä, Bill. Se on kokonaan Dwight Sandersonin ja minun välinen yksityisasia. Haluatteko kysyä vielä muutakin?"

"Miksi teillä oli sorkkarauta ja teräsvarppia mukanaan silloin illalla?"

"Se ei koske rahtuakaan teitä, Bill. Mutta jos tämä Shorty tahtoo sen selittää, niin — mielihyvällä minun puolestani."

"Sen minä kyllä teenkin!" huudahti Shorty ja luikahti puuhakkaana tuvasta. Hän avasi suunsa, mutta alkoi äkkiä epäröidä ja kääntyi kumppaninsa puoleen. "Totta puhuen ja näin meidän kesken, Smoke: minunkaan mielestäni se ei lainkaan liikuta heitä. Tule nyt tupaan. Muuten kahvi jäähtyy juomattomaksi."

Ovi sulkeutui, ja kolmesataa miestä jäi seisoskelemaan noloina ja murisevina ryhminä.

"Kuulkaahan, Saltman", sanoi eräs mies, "luulin, että te johdattaisitte meidät sinne — ties minne."

"Siitä ei ole kysymystäkään", vastasi Saltman jurosti. "Sanoinhan, että Smoke olisi oppaana. Te tiedätte yhtä paljon kuin minäkin ja me tiedämme kaiken kaikkiaan, että Smokella on jotakin piilossa jossakin. Miksi muuten hän olisi maksanut Sandersonille kaksikymmentäviisituhatta? Ei ainakaan tästä viheliäisestä kaupunkialueesta, se ainakin on varmaa."

"No, entä mitä nyt teemme?" kysyi joku surkeasti.

"Minä puolestani ainakin aion lähteä aamiaiselle", sanoi Wildwater Charley hilpeästi. "Toittepa tällä kertaa meidät umpikujaan, Bill."

"Sitä minä en totisesti tehnyt", tenäsi Saltman. "Smokehan oppaana oli. Muuten: osaatteko te selittää niiden kahdenkymmenen viidentuhannen seikan?"

Puoli kymmeneltä, päivän enemmän valjettua, Shorty avasi varovasti oven ja katseli ulos. "Tuhat tulimmaista", huudahti hän, "ne ovat talsineet Dawsoniin joka sorkka. Luulin niiden leiriytyneen tänne."

"Ole rauhassa, ne hiipivät vielä takaisin", vakuutti Smoke. "Ellen erehdy, saat pian nähdä puoli Dawsonia täällä. Tulehan nyt auttamaan. Meillä on paljon työtä."

"Koetetaanpa nyt konetta", virkkoi Shorty, kun hän tunnin kuluttua katseli heidän työnsä tulosta: erääseen huoneen nurkkaan sovitettua vintturia, jossa kahden kelan ympäri kulki umpinainen varppi.

Smoke pyöritti kevyesti, ja varppi liukui ja kitisi. "Menehän nyt ulos, Shorty, ja kerro, miltä kuuluu."

Suljetun oven edessä seisoessaan Shorty kuuli kaikki ne äänen eri vivahtukset, jotka vintturi synnyttää, kun sillä hinataan jotakin raskasta, ja hän hairautui arvioimaan kaivoksen syvyyttä, josta tuota raskasta taakkaa nostettiin. Sitten tuli hiljaista, ja mielikuvituksessaan hän näki sangon lähestyvän vintturia. Sitten hän kuuli sitä nopeasti laskettavan ja kumahuksen aivan kuin sanko olisi akkaia asetettu kaivosaukon reunalle. Hän avasi oven ja huusi riemastuneena:

"Minä kuulin ja olin vähällä pettyä minäkin. Entä edelleen?"

Ensitöikseen he sen jälkeen raahasivat kymmenkunta rekikuormaa kiviä tupaansa. Ja paljon muuta he tekivät tänä tavattomana hopunpäivänä.

"Illalla sinä viet koirat Dawsoniin", suunnitteli Smoke illallisen jälkeen. "Jätä ne Breckille, joka saa ottaa ne hoiviinsa. Kaikki pitävät sinua silmällä, niin että on parasta sinun antaa Breckin mennä A. C-yhtiöön ja ostaa kaiken kiviruudin — niillä on vain muutaman sadan naulan varasto. Ja pyydä Breckiä tilaamaan puolikymmentä kiviporaa sepältä. Breck on kaivosmies ja osaa kyllä keksiä sepälle selityksen aikeistaan. Ja anna Breckille nämä valtauspiirustukset, niin että hän voi rekisteröittää ne kultakomissaarilla huomisaamuna. Ja vihdoin viimein sinun on oltava isollakadulla ja pidettävä korvat hörössä tännepäin. Muista, etten tahdo ampua kovia paukahduksia. Dawsonin on juuri juuri ne kuultava, mutta ei enempää. Räjähdytän kolme erisuurta panosta, ja sinun on arvosteltava, mikä niistä on sopivin."

Kun Shorty kello kymmeneltä illalla käveli isollakadulla lukuisien katseitten seuraamana ja kuuloaan jännittäen, erotti hän heikon, kaukaisen räjähdysten. Kolmisenkymmentä sekuntia myöhemmin paukahti toinen, parhaiksi voimakas herättääkseen muidenkin kadulla kulkijain huomion. Sitten kajahti kolmas, joka oli niin ankara, että se pani ikkunaruudut helisemään ja houkutteli asukkaat kadulle.

"Nyt sinä vasta puhalsit ne liekkiin", kertoi Shorty hengästytneenä, kun hän tuntia myöhemmin saapui Tralalii-tuvalle. "Olisitpa nähnyt heidät! Isokatu kihisi ja kuhisi mustanaan, kun läksin sieltä. Huomenna täällä on väentungos. Ja elleivät ne jo nyt ole tänne hiipimässä, niin se on enemmän kuin ihme."

Smoke nauroi, meni vintturilaitteen luo ja pyöräytti pari kertaa, niin että kitinä kuului. Shorty kaivoi sammalia hirsien välistä neljästä kohden, saadakseen näköaukon kuhunkin seinään. Sitten hän puhalsi valon sammuksiin.

"Nyt", kuiskasi hän puolta tuntia myöhemmin. Smoke pyöritti vintturia hitaasti, lakkasi muutaman minuutin kuluttua, tarttui mullalla täytettyyn peltisankoon ja veti sitä kolistaen ja rämistäen pitkin heidän tupaan tuomiaan kiviroykkiöitä. Sitten hän sytytti savukkeen peittäen tulitikkulaatikkoa kouriinsa.

"Niitä on kolme", kuiskasi Shorty. "Olisitpa nähnyt ne! Kun rymyytit sankoa, saattoivat ne tuskin pysyä paikoillaan. Nyt on eräs ikkunassa ja koettaa nähdä läpi."

Smoke takoi taltalla kivijärkälettä, jonka oli asettanut kolminkertaiselle säkkikangaspehmikkeelle.

"Verratonta, verratonta", voihi Shorty ihastuneena. Hän hiipi hiljaa tirkistysreiälle. "Ne seisovat aivan yhdessä, ja erotan melkein niiden puheen."

Ja kello neljään kesti samaa menoa: viiden minuutin väliajoin "hinattiin" sanko "kaivoksesta", ja vintturi vinkui tyhjää pyöriessään. Sitten katosivat kuuntelijat pihalta, ja Smoke ja Shorty panivat maata.

IV.

Päivän valjettua Shorty tarkasteli mokkaasiinin jälkiä. "Pitkä Bill Saltman oli eräs niistä", selitti hän. "Katsohan, tuollaiset isot jäljet!"

Smoke vilkaisi alas joelle. "Valmistaudu vieraita vastaanottamaan. Tuolla jäällä on jo kaksi tulossa."

"Hm. Odotahan siksi, kunnes Breck on suorittanut rekisteröinnin kello kymmeneltä. Silloin tulee kaksituhatta."

"Ja jok'ainoa meluaa 'valtasuonesta'", nauroi Smoke. "Klondyke-löytöjen lähde vihdoinkin keksitty!"

Shorty, joka oli kavunnut jyrkälle kallionnyppylälle, tarkasteli asiantuntijan ilmein aluetta, jonka he olivat vallanneet.

"Tämä näyttää todellakin oikealta suonelta", sanoi hän. "Ammattimies voisi melkein viitoittaa sen uran lumeen. Tämä voi peijata ketä tahansa. Pinta vyörykivisirujen peittämä — entä maa pinnan alla? Näyttää kaikin puolin oikealta, vaikk'ei olekaan oikeata."

Kun jokitietä kulkeneet miehet pääsivät perille, he tapasivat majan suljettuna. Bill Saltman, joka kulki etumaisena, hiipi ovelle, kuunteli ja viittasi sitten Wildwater Charleyn luokseen. Sisältä kuului raskasta taakkaa nostavan vintturin vingunta. He odottivat ja kuulivat vihdoin sangon kolahtavan kiviin. Neljästi he kuulivat sen uudistuvan seuraavan tunnin kuluessa. Sitten Wildwater koputti oveen. Tuvasta kuului hiljaista, varovaista puhetta, sitten seurasi äänettömyys, kuiskailtiin vielä salaperäisemmin, ja viiden minuutin kuluttua läähättävä Smoke raotti ovea ja kurkisti ulos. He näkivät soraa ja pieniä kivensiruja hänen kasvoillaan ja paidallaan. Hänen tervehdyksensä oli epäilyttävän ystävällinen.

"Odottakaahan silmänräpäys, niin tulen ulos", sanoi hän.

Hän veti kintaat käteensä, puikahti oven raosta ulos ja jäi seisomaan vieraitten eteen. Nämä huomasivat heti, että hänen paitansa oli likainen ja tomuinen olkapäiltä ja että hänen päällyshousujensa polvenkohdissa oli vielä soran merkkejä, joita oli nopeasti koetettu harjata pois, siinä kumminkaan kunnolla onnistumatta.

"Hieman varhainen vierailuaika", huomautti hän. "Oletteko metsästysretkellä?"

"Olemme tosiaankin, Smoke", sanoi Wildwater tuttavallisesti. "Ja te voisitte hyvin olla hiukan avomielisempi. Teillä on täällä jotakin..."

"Jos olette munia vainuamassa...", aloitti Smoke.

"Oh, kas niin, unohtakaa se. Olemme liikeasioilla."

"Vai niin, aiotteko ostaa tontteja?" Smoke lasketti kokonaisen sanatulvan. "Täällä on helkkarin hienoja tontteja. Mutta ymmärrätte tietenkin, ettemme voi myydä vielä. Kaupunkialuettamme ei ole vielä tarkistettu. Tulkaa ensi viikolla, Wildwater, niin näytän teille jonkin verrattoman rauhallisen ja hiljaisen paikan, jos haluatte asettua tänne asumaan. Ikävää, etten voi kutsua teitä tupaan, sillä Shorty — hm, tähän toki tunnette hänet. Hän on laisensa. Hän sanoo asettuneensa tänne nauttimaan levosta ja rauhasta, ja nyt hän vetää unia. En haluaisi herättää häntä mistään hinnasta."

Tämän puheensa kestäessä Smoke puristi lämpimästi hyvästiksi heidän kättään. Puhuen ja kättä puristaen hän perääntyi tupaan ja sulki oven.

Ulos jääneet katselivat toisiaan ja nyökkäsivät merkitsevästi.

"Näittekö hänen polvensa?" kuiskasi Saltman.

"Totta kai, ja hänen olkapäänsä. Hän oli ollut kaivoskuilussa." Puhuessaan Wildwater tarkasteli muuatta lumen peittämää kurua, kunnes hänen silmänsä pysähtyivät tiettyyn kohtaan ja hän päästi vihellyksen. "Katsokaahan tuonne, Bill. Näettekö, mitä tarkoitan? Eikö siinä ole koeleikkaus? Ne ovat etsineet kultaa! Ja tarkastakaahan kumpaakin puolta — näette, miten lumi on poljettu. Siinä on

kaivossuoni, aivan varmasti."

"Ja katsokaahan, kuinka leveä se on!" huudahti Saltman. "Lyön vetoa siitä, että he ovat tehneet täällä hyvät kaupat."

"Mutta katsokaahan, mikä väenpaljous on jäällä", sanoi Saltman ja ojensi kättään. "Koko Dawson näyttää olevan jalkeilla."

Wildwater näki, että koko tie oli mustana väkeä aina etäiselle Dawsonin rannalle, missä taas loputon ihmismvirta vyöryi alas rantaäyrästä.

"Minä tarkastan hiukan tuota koekaivantoa, ennen kuin ne ennättävät tänne", sanoi hän ja alkoi nopeasti kiivetä maavieremän kuvetta.

Mutta nyt avautui hirsimajan ovi, ja sen kumpikin isäntä astui ulos.

"Hei!" huusi Smoke. "Minne olette menossa?"

"Menen valikoimaan tontinpaikkaa", huusi Wildwater vastaukseksi. "Katsokaahan joelle. Koko Dawson on matkalla ostamaan tontteja, ja meidän on saatava valita tonttimme ennen heidän tuloaan. Eikö niin, Bill?"

"Mutta emme myy tontteja sieltä, minne nyt olette menossa", vastasi Smoke. "Oikealla tuonnempana vuoritasanteella ovat tontit. Tämä palsta joesta tasanteeseen on varattu. Tulkaa sen tähden takaisin."

"Olemme valinneet nimenomaan tämän paikan", väitti Saltman.

"Mutta sitä emme luovuta, sanon minä", selitti Smoke terävästi.

"Emmekö saa silti hiukan maleksia täällä?" tenäsi Saltman.

"Ette. Olen väsynyt maleksimiseen. Tulkaa takaisin, kuuletteko!"

"Saanemmehan kävellä missä miellyttää", vastasi Saltman kovapintaisena. "Tulkaahan nyt, Wildwater."

"Kiellän teitä luvatta astumasta vieraalle alueelle", sanoi Smoke.

"Oh, mehän vain maleksimme", vastasi Saltman hilpeästi, samalla kun käänsi ystäville selkensä ja jatkoi matkaansa.

"Hei! Heti paikalla seis, Bill, muuten on leikki poissa!" jyrisi Shorty ja tähtäsi heitä kahdella coltpistoolilla. "Astukaahan askelkin vielä, niin lasken yksitoista reikää teidän saatanain niin sanottuihin tomumajoihin. Ymmärrätekö?"

Saltman pysähtyi hämmästyneenä.

"Hän ymmärsi minua", mutisi Shorty Smokelle. "Mutta jos hän jatkaa matkaansa, olen pulassa. En voi ampua. Mitä teen?"

"Tulkaa järkiinne, Shorty", pyysi Saltman.

"Tulkaa tänne luokseni, niin puhumme järjestä", vastasi Shorty.

Ja keskustelu järjestä jatkui vielä, kun kulkueen kärki ilmestyi vinkkurapolulta ja tuli heidän luokseen.

"Mutta ei voi sanoa ihmisen luvatta astuvan vieraalle alueelle, kun hän vain katsastelee kaupunkialuetta tontteja ostaakseen", sanoi Wildwater, ja Shorty väitti: "Mutta kaupunkialueella on yksityisiäkin palstoja, ja juuri tuo paikka on sellainen yksityispalsta. Sitä ei myydä, sanon vielä kerran."

"Nyt meidän on tehtävä kaupat nopeasti", kuiskasi Smoke Shortylle. "Jos ne pääsevät yläkynteen..."

"Saisitpa olla ylen vahva mies, jotta voisit pitää ne aisoissa", kuiskasi Shorty vastaukseksi. "Niitä on kaksituhatta, ja lisää tulee. Ne murtavat tuon linjan milloin tahansa."

"Linja" kulki kurun reunamaa, aivan lähellä, ja Shorty oli saanut sen avulla pidätellyksi ensimmäisinä saapuvia, kun nämä olivat ennättäneet niin pitkälle rynnäkössään. Väkijoukossa näkyi kymmenkunta poliisikonstaapelia ja poliisiluutnantti. Smoke keskusteli hiljaa viimeksi mainitun kanssa.

"Niitä virtaa vieläkin Dawsonista", sanoi hän, "ja pian täällä on viisituhantinen joukko. Kun otamme

huomioon, että koko aluetta on vain viiden valtauksen ala, tulee jok'ainoata valtausta kohden tuhat miestä, ja neljä tuhatta näistä viidestä koettaa siepata itselleen lähimmän valtauksen. Se ei saa tapahtua, ja jos he yrittävät sitä, menee täällä enemmän miehiä kuin koko Alaskan historian aikana on mennyt. Lisäksi on nämä viisi valtausta tänään rekisteröity. Sanalla sanoen, minkäänlainen anastus ei voi täällä tulla kysymykseen."

"Olette oikeassa", sanoi poliisiluutnantti. "Kokoan konstaapelini ja asetan heidät vartijoiksi. Täällä ei saa nousta mellakkaa, se on kerta kaikkiaan selvä. Mutta teidän on parasta puhua niille."

"Tässä täytyy olla jokin erehdys, hyvät ystävät", aloitti Smoke lujalla äänellä. "Emme ole vielä ennättäneet järjestää tonttien myyntiä. Katuja ei ole vielä suunniteltu. Mutta ensi viikolla alkaa ensimmäinen suuri tonttikauppa."

Suuttumuksen ja kärsimättömyyden huudahdukset keskeyttivät hänet.

"Emme me tontteja etsi", huusi muuan nuori kullankaivaja. "Emme välitä siitä, mitä maan pinnalla on. Olemme etsimässä sitä, mitä on maan sisässä."

"Emme tiedä, onko maan sisässä mitään", vastasi Smoke, "mutta sen tiedämme, että tässä maan pinnalla on hienon hieno kaupunkialue."

"Aivan niin", mukasi Shorty, "suurenmoinen, kun pidetään silmällä näköalaa ja paikan rauhallisuutta. Väkeä, jota hiljainen soppi miellyttää, virtaa tänne vielä tuhansittain. Tästä tulee rakastetuin rauhala koko Yukonin varrella."

Jälleen kajahteli kärsimättömiä huudahduksia, ja Saltman, joka oli keskustellut myöhemmin tulleitten kanssa, astui esiin.

"Olemme tulleet tänne merkitäksemme kaivososuuksia", aloitti hän. "Tiedämme, mitä olette tehneet — viisi vierettäistä kvartsi-valtausta, jotka leikkaavat kaupunkialueen tuolla maavieremän ja notkon kohdalla. Mutta olette viekastelleet. Kaksi valtauksista on laitonta. Kuka on Seth Bierce? Kukaan ei ole kuullut hänestä milloinkaan puhuttavan. Annoitte tänä aamuna rekisteröidä yhden valtauksen hänen nimiinsä. Ja samoin toisen Harry Maxwellin nimiin. Mutta Harry Maxwell ei ole tällä seudulla. Hän on alhaalla Seattlessa. Meni sinne syksyllä. Siis kaksi valtausta on vapaana muiden rekisteröitävissä."

"Mutta entä jos minulla on hänen valtakirjansa?" kysyi Smoke.

"Sitä teillä ei ole", vastasi Saltman, "ja jos teillä on se, on teidän se näytettävä. Niin muodoin täällä pannaan toimeen uusi mitta. Tulkaa, hyvät ystävät."

Saltman astui kielletyn linjan yli ja kääntyi muiden puoleen kehottaakseen heitä tulemaan jäljestä, kun poliisiluutnantti korotti äänensä ja kielsi väkijoukkoa tunkeutumasta edemmäksi.

"Pysykää aloillanne! Ette saa tehdä valtausta, tietäkää se!"

"Emmekö saa?" sanoi Bill Saltman. "Laki säätää, että laitton valtaus voidaan uudistaa — eikö säädäkin?"

"Se on oikein, Bill! Pidä puolesi!" huusi väkijoukko linjan luvalliselta puolelta.

"Kenties säädetään laissa siten", kuului järkkymätön vastaus. "Mutta minä en voi enkä tahdo sallia, että viisituhatta miestä ryhtyy rynnäköimään kahdelle valtaukselle. Siinä tapahtuisi kauheita, ja meidän velvollisuutenamme on valvoa, ettei mitään sellaista tapahdu. Ensimmäinen, joka astuu linjan yli, ammutaan. Menkää takaisin, Bill Saltman."

Saltman totteli vastahakoisesti. Mutta pahaennustava levottomuus valtasi väkijoukon, joka oli ahtautunut epätasaisiin ryhmiin ja täytti läheisen kumpu- ja rotkosarjan.

"Hyvä Luoja", kuiskasi poliisiluutnantti Smokelle, "niitä on tiheässä kuin kärpäsiä tuolla kallion partaalla. Jos joukossa syntyy pieninkin häiriö, syöksy satoja syvyyteen."

Smokea värisytti, ja hän astui esiin. "Olen valmis neuvotteluihin, hyvät ystävät. Jos ehdottomasti haluatte kaupunkitontteja, myyn teille niitä heti sadalla dollarilla kappale ja saatte suorittaa mittaukset katujen viitoittamisen jälkeen." Kättään kohottaen hän tyyntynyt uhkaavan suuttumuksen murinan. "Älkää hievahtako paikoiltanne. Jos teette sen, suistuu satoja jyrkänteeltä. Asemanne on vaarallinen."

"Älä kieräile turhia", huusi joku. "Emme halua tontteja. Tahdomme tehdä valtauksia."

"Mutta kiistakapulana on vain kaksi valtausta", väitti Smoke. "Kun ne on mitattu — mitä jää muille?"

Hän kuivasi otsaansa paidanhihallaan, ja muuan toinen ääni huusi:

"Jakakaa meille kaikille yhtä paljon!"

Ne, jotka huusivat hyväksymistään, eivät lainkaan aavistaneet, että mies teki ehdotuksensa, vasta kun näki Smoken kuivaavan otsaansa.

"Ryhtykää puuhaan ja viitoittakaa kaupunkitontit", jatkoi sama mies.

"Mutta kaupunkitonttien mukana on saatava myös malminmurto-oikeus."

"Täällä ei ole malmin nokarettakaan murrettavaksi, sanon minä", väitti Smoke.

"Olkoon tai älköön. Itsehän uhkakaupan teemme."

"Ahdistatte liian ankarasti, hyvät ystävät", sanoi Smoke. "Toivon, että olisitte pysytelleet omalla rannallanne."

Mutta hänen epäröintinsä ja horjumisensa oli niin ilmeinen, että väkijoukko pakotti valtavalla metelöimisellä hänet suostumaan. Saltman ja muut etumaisina seisovat nurkuivat.

"Bill Saltman ja Wildwater eivät halua päästää teitä kaikkia osallisiksi", kuulutti Smoke väkijoukolle. "Kuka tässä kieräilee?"

Ja niin Saltman ja Wildwater yks kaks joutuivat kansan suureen epäsuosioon.

"Miten tässä nyt menetellään?" kysyi Smoke. "Shortylle ja minulle pitää jäädä ratkaisuväliltä. Me olemme keksineet tämän mainion kaupunkialueen."

"Se on oikein!" huusi joku. "Oikeudenmukainen jako, niin pitää tehdä!"

"Kolme viidennestä meille", ehdotti Smoke, "ja te muut saatte kaksi viidennestä. Ja sitten saatte maksaa kukin osastanne."

"Kymmenen senttiä dollarilta!" huusi joku. "Eikä mitään leimamaksua!"

"Ja sitten on yhtiön johtajan kierrettävä miehestä mieheen hopeinen kolehtilautanen kädessä", veisteli Smoke. "Ei toki, paljon kiitoksia. Olkaahan järkeviä, hyvät ystävät. Kymmenestä sentistä dollarilta voimme kyllä aloittaa keskustelut. Te merkitsette kaksi viidennestä osakkeista, joiden nimellisarvo on sata dollaria, ja maksatte heti kymmenen. Parempia ehtoja en voi tarjota."

"Alas suurpääomat!" huusi joku, ja se ääni sai viisituhantisen joukkosielun suostumaan.

"Teitä on noin viisituhatta, siis tulee osakkeita viisituhatta", laski Smoke. "Ja viisituhatta on kaksi viidesosaa kahdestatoistatuhannesta viidestäsadasta. Tralalii-yhtiön peruspääoma tulee siis olemaan miljoonakaksisataa viisikymmentätuhatta dollaria, kun sadan dollarin nimellisarvoisia osakkeita on kaksitoistatuhatta viisisataa, joista te ostatte viisituhatta maksaen kymmenen dollaria kappaleesta. Ja otan teidät kaikki sen todistajiksi, että pakotatte minut tähän vastoin tahtoani."

Sen jälkeen kun väkijoukko oli tullut aivan vakuuttuneeksi siitä, että se oli tavannut Smoken itse teossa — kiitos kummankin laittoman valtauksen, valittiin toimikunta, ja Tralalii-yhtiö perustettiin kaikessa kiireessä. Ehdotus, että osakemaksut suoritettaisiin Dawsonissa, hylättiin, sillä silloin se osa Dawsonin väestöä, joka ei ollut mukana valtausretkellä, olisi kärkkymässä osille, ja toimikunta antoi jälle maavieremän juurelle laaditun nuotion ääressä kuitenkin jokaiselle osanottajalle tämän maksettua kymmenen dollaria kultahiekassa, mitä punnittiin täysin asianmukaisesti parillakymmenellä Dawsonista hankitulla vaa'alla.

Päivän hämärtyessä oli urakka lopussa, ja ihmiset poistuivat Tralaliista Smokea ja Shortya lukuunottamatta: he söivät illallista hirsimajassaan ja iloitsivat osakkeenomistaja-luettelosta, jossa oli kaikkiaan neljäntuhatta kahdeksansataa seitsemänkymmentä neljä nimeä, ja kultapusseista, joiden arvo oli noin neljäkymmentätuhattaseitsemänsataa neljäkymmentä dollaria.

"Mutta vielä ei asia ole selvä", väitti Shorty kesken keskustelun. "Wildwater..."

"Hän tulee", vakuutti Smoke järkkymättömän varmana. "Hän on syntynyt uhkapelaajaksi, ja kun Breck vihjaisee erään neuvon hänen korvaansa, ei sydänhalvauskaan estäisi häntä tulemasta."

Tuntia myöhemmin koputettiin oveen, ja Wildwater työntyi tupaan Bill Saltmanin seurassa. He silmäilivät innokkaasti ympärilleen, ja heidän katseensa kiintyivät vintturiin, joka oli huolellisesti

peitetty huovilla.

"Mutta jospa minä merkitsisinkin tuhatkaksisataa osaketta", sanoi Wildwater puolituntia kestäneen kaupanhieronnan jälkeen. "Niiden ja tänään myytyjen viidentuhannen osakkeen yhteismäärä olisi vain kuusituhatta kaksisataa. Silloin jäisi teille ja Shortyille kuusituhattakolmesataa. Teillä olisi joka tapauksessa osake-enemmistö."

"Mutta mitä tekisitte niin suurella tonttialueella?" ihmetteli Shorty.

"Siihen kysymykseen osaatte itse vastata minua paremmin", sanoi Wildwater. "Ja näin meidän kesken sanoen" — hänen katseensa liukui huovilla peitettyyn vintturiin — "tämä kaupunkialue näyttää erittäin mainiolta."

"Mutta Billkin halunnee osansa", sanoi Smoke jurosti, "emmekä lainkaan halua luovuttaa osakkeistamme viittäsataa useampaa."

"Paljonko voitte sijoittaa pääomaa?" kysyi Wildwater Saltmanilta.

"Viitisentuhatta. Siinä kaikki, mitä olen saanut haalituksi kokoon."

"Wildwater", jatkoi Smoke samaan tyytymättömään ja vastahakoiseen äänilajiin, "ellette olisi niin hyvä tuttavani, en myisi teille osakettakaan. Missään tapauksessa emme, Shorty ja minä, luovuta enempää kuin viisisataa osaketta, ja ne maksavat teille viisikymmentä dollaria kappale. Se on viimeinen sanani, ja ellette siihen tyydy, niin hyvää yötä. Bill voi ostaa sata ja te jäljelle jäävät neljäsataa."

V.

Seuraavana päivänä pääsi nauru valloilleen Dawsonissa. Se alkoi aikaisin aamulla, kohta päivän sarastaessa, kun Smoke naulasi A. C.-yhtiön kaupan edustalla olevaan ilmoitustauluun kuulutuksen. Väkeä kerääntyi lukemaan hänen ympärilleen, ja se tirskei, hänen olkapäitensä yli kurkistellen jo ennen kuin hän oli napauttanut kiinni viimeisen nupinaulan. Pian piirittivät ilmoitustaulun monet sadat ihmiset, joiden oli mahdoton päästä kyllin lähelle voidakseen lukea. Äänestyksellä valittiin esilukija, ja päivän pitkään sai monen moni raikuvalla äänellä kuuluttaa Smoken tiedoksipanoa:

Tralalii-yhtiö antaa täten selonteon tilastaan — ensimmäisen ja viimeisen kerran.

Jokainen osakkeenomistaja, joka ei tahdo lahjoittaa kymmentä dollaria Dawsonin Kunnallissairaalalle, voi saada takaisin rahansa kääntymällä henkilökohtaisesti Wildwater Charleyn puoleen tai voi periä ne myöskin Smoke Bellewiltä.

Tuloja ja menoja.

4,874 osakkeesta, à 10 dollaria 48,740:— Dwight Sandersonille Tralaliin kaupunkialueesta 10,000:— Satunnaismenoihin, nimittäin ruutiin, jousivintilöihin, vintturiin, rekisteröimiseen jne. 5,000:— Dawsonin Kunnallissairaalalle 33,740:— Summa d. 48,740:—

Bill Saltmanilta 100 yksityisesti myydystä osakkeesta,
à 50:— 5,000:—
Wildwater Charleylta 400 yksityisesti myydystä osakkeesta,
à 50:— 20,000:—
Summa d. 25,000:—

Bill Saltmanille palkkioksi hänen toiminnastaan vapaaehtoisena reklaamintekijänä 5,000:— Dawsonin Kunnallissairaalalle 3,000:— Smoke Bellewille ja Jack Shortyille kananmunakaskun hyvittäjäisiksi ja siveellisinä saatavina 17,000:— Summa d. 25,000:—

Osakkeita jäljellä 7,126. Näitä osakkeita, jotka ovat Smoke Bellewin ja Jack Shortyn omaisuutta ja nollan arvoisia, saa ilmaiseksi jokainen dawsonilainen, joka hiljaisuudesta ja rauhasta nauttiakseen haluaa muuttaa Tralaliin kaupunkiin.

(Huom.! Tralaliin kaupungissa taataan ikuinen hiljaisuus ja rauha.)

Smoke Bellew. Jack Shorty.

Puheenjohtaja. Sihteeri.

NAISEN ARVOITUS

I.

"No, senhän tosin olen nähnyt, ettet sinä ylettömän ankarasti ole ponnistellut avioliiton satamaan", tokaisi Shorty jatkoksi keskusteluun, joka muutamaa minuuttia varhemmin oli katkennut.

Smoke, joka istui makuuturkillaan ja tutki vastaanhangottelumurinaa huolimatta hankeen kellistämänsä koiran kypäliä, ei vastannut. Shorty silmäili terävästi kumppaniaan.

"Katselehan revontulia", jatkoi hän. "Eivätkö ne näytä melkein säädyttömiltä? Ne muistuttavat käärmetanssijatarta, joka nostelee helmojaan ja vaihtaa joka tuokiossa väriään. Parhaatkin naiset ovat pinnallisia, milloin ne eivät ole suorastaan löylynlyömiä. Ne ovat kuin kiljuvat jalopeurat tai ulvovat hyeenat vainotessaan miespoloista, johon ovat silmänsä iskeneet."

Shortyn yksinpuhelu katkesi taas. Smoke antoi koiralle korvapuustin, kun se koetti purra hänen kättään, ja tarkasteli edelleen sen haavoittuneita, veristäviä kypäliä.

"Hm", jatkoi Shorty, "minä en ehkä olisi päässytäkään naimisiin, vaikka olisin halunnutkin. Mutta kenties olisin saattanut joutuakin naimisiin, ellen olisi ottanut ja laputtanut erämaihin. Tahdotko tietää, mitä saan kiittää pelastuksestani? Vahvoja keuhkojani. Minä painelin pakoon kuin villitty."

Smoke päästi koiran ja kääntyi tarkastamaan höyryäviä, kepakoille ripustettuja mokkasiinejaan. "Meidän on istuttava tässä paikoillamme huomispäivä suutaroimassa mokkasiineja", sanoi hän. "Hankiainen kuluttaa anturoita ihan vietävästi."

"Paras olisi jatkaa matkaa", tenäsi Shorty. "Meillä ei ole kyliksi muonaa paluumatkalle kääntyäksemme, ja meidän on tavattava joko peuroja tai valkeita intiaaneja helkkarin hopusti, muutoin saamme pistää poskeemme koiramme koipineen pävineen. Mutta kuka on edes koskaan nähnyt valkeita intiaaneja? Satua koko juttu! Smoke, meidän on tehtävä taivalta huomenna. Seutu on puti puhdas riistasta. Emme ole nähneet edes jäniksen jälkeä kokonaiseen viikkoon, kuten hyvin tiedät."

"Taipalen teko käy paljon ripeämmin, kunhan olemme lepuuttaneet päivän jalkojamme ja mokkasiinejamme", sanoi Smoke ajatuksissaan. "Jos satut vuorenharjanteelle, niin luo yleissilmäys ympäristöön. Todennäköisesti tulemme hyvinkin pian tasangolle. Siihenhän La Perle kehoitti meitä huomiotamme kiinnittämään."

"Hm. Omista kertomuksistaan päättäen La Perle kulki tällä seudulla kymmenen vuotta sitten, ja silloin hän oli niin nälkiintynyt, ettei tietänyt, mitä näki. Ja hän myönsi, ettei hän itse koskaan ollut nähnyt valkeita intiaaneja — se oli Antonin kipparijuttu. Lisäksi Anton heitti henkensä kaksi vuotta ennen meidän Alaskaan-tuloamme. Mutta katsastelenpa ympärillemme huomenna ja ehkäpä saan hirven näköpiiriini. Mitähän, jos kömpisimme makuusäkkiin nyt."

II.

Smoke vietti aamun leiripaikalla, ompeli koiranmokkasiineja ja korjaili valjaita. Kello kahdeltatoista hän valmisti aterian kahdelle hengelle, söi oman osansa ja odotteli Shortya takaisin tulevaksi. Tuntia myöhemmin hän kiinnitti lumikengät jalkaansa ja lähti kumppaniaan etsimään. Shortyn lumikenkien jäljet johtivat laidunmaan poikki ja sitten ylös vuorenharjanteen loivaa rinnettä. Jokiäyräällä kasvavat ensimmäiset kuuset olivat mailin päässä, ja Shorty oli ilmeisesti kulkenut kuusikkoon ja sieltä edelleen. Smoke katsoi kelloaan, ajatteli lähestyvää pimeää, koiria ja leiripaikkaa ja päätti vastenmielisesti olla jatkamatta matkaa. Mutta ennen kuin hän kääntyi äskeisille jäljilleen, hän tarkasteli kauan ympäristöään. Koko läntinen taivaanranta oli lumipeitteisine Kalliovuorten-huippuineen kuin sahanterä. Koko vuoristo, sarja sarjan takana, näytti kilvoittelevan luodetta kohti ja nostavan tien pystyyn siltä, joka pyrki La Perlen mainitsemalle aavalle tasankomaalle. Smoke aprikoi, mitenkähän monia vaeltajia ennen häntä oli yllättänyt tuo kauhistava näky heidän ennätettyään tänne asti. La Perle ei ollut lannistunut, mutta hän oli tullut Kalliovuorten itäiseltä rinteeltä.

Sydänyöllä Smoke piti vireillä isoa tulta opastaakseen Shortya. Ja aamulla, kun hän oli purkanut leirin ja valjastanut koirat, hän jatkoi etsimistään. Ahtaassa jokilaaksossa hänen johtajakoiraansa hörästi korviaan ja haukahti. Sitten Smoke kohtasi kuusi intiaania. Nämä matkasivat koiritta, ja kullakin oli vain hyvin kevyet varusteet selässä. He ympäröivät Smoken ja herättivät hänessä suurta hämmästyksiä. Oli aivan ilmeistä, että he olivat etsineet häntä. Hän kuuli kohta, että he puhuivat intiaanimurretta, josta hän ei ymmärtänyt ainoatakaan sanaa. He eivät olleet valkeita intiaaneja, mutta he olivat kookkaampia ja jykevätekoisempia kuin Yukonin jokilaakson intiaanit. Viidellä oli Hudsonbay-yhtiön

vanhanaikaiset pitkäpiippuiset rihlat, kuudennen käsissä Smoke näki winchesterin, jonka hän tunsi Shortyn omaksi.

Hänet oli helppo vangita, kun hän aseettomana ei voinut muuta kuin antautua. Reen kuorman intiaanit jakoivat kantamuksiinsa, ja Smoke sai kannettavakseen omansa ja Shortyn makuuturkit. Koirat vapautettiin valjaista, ja kun Smoke vastusti sitä, selvitti eräs intiaaneista elein, että tie oli reenkulkematon. Smoke taipui välttämättömyyteen, kohotti reen kannoilleen pystyyn jokiäyrään hankeen ja lähti puurtamaan vartijainsa myötä. He seurasivat joen vartta runsaasti kymmenen mailia, mutta jättivät sen, kun se kääntyi länteen, ja suuntasivat kulkunsa itään, kapeaa sivujokea pitkin.

Ensimmäisen yön he viettivät useita päiviä vanhassa leirissä. Tältä leiripaikalta lähti lukuisia lumikengänjälkiä — niiden astumia, jotka ottivat Shortyn vangikseen, ajatteli Smoke, ja hänen onnistui erottaa Shortyn muita kapeamman lumikengän jäljet. Kun hän merkkien avulla tiedusteli intiaaneilta asiaa, nyökkäsivät nämä myöntävästi ja viittasivat pohjoiseen.

Seuraavina päivinä he viittoilivat aina pohjoista kohden, ja tie, joka kiemurteli lukemattomien jyrkkien vuorenhuippujen lomitse, vei pohjoiseen. Joka askelella näytti tie kolkossa erämaassa nousevan pystyyn, mutta se mutkitteli ja etsi itselleen ylipääsypaikkoja, löysi matalat harjanteet, väisti korkeat ja kulkukelvottomat kukkulaketjut. Smoken vartijat, kaikki nuoria miehiä, kulkivat kevyesti ja ripeästi, eikä hän voinut olla tuntematta iloista ylpeyttä, kun kesti heidän rinnallaan. Intiaanit olivat pitkään vaellusten karaisemia ja tottuneet lapsuudestaan lumikenkiin, mutta hän oli niin mainiossa kunnossa, että matka ei rasittanut häntä sen enempää kuin heitäkään.

Kuuden päivän kuluttua he pääsivät keskimmaiselle solalle, joka sitä reunustaviin vuoriin verraten oli matala, mutta sinänsä kauhistavan korkealla. Vielä viisi päivää ristiin rastiin vaellettauan he tulivat aukealle, matalakumpuiselle seudulle, jonka La Perle oli kymmenen vuotta aikaisemmin löytänyt. Smoke tunsi sen heti ensi silmäyksellä. Niin kauas kuin katse kantoi, oli aaltoilevaa tasankoa. Idässä Kalliovuorten huiput kohottivat lumikatteisia muurejaan taivasta kohti. Etelässä ja lännessä levittäytyivät ne harjannesarjat, joiden yli he olivat kulkeneet. Ja tässä niiden välisessä painanteessa oli La Perlen löytämä maa — luminen, mutta määrääkoina vuotta varmasti runsasriistainen ja kesäisin hymyilevä, metsäkukkia uhkuva maa.

He vaelsivat leveää jokea myöten, lumitaakkojen alla taipuvien raitojen ja paljaitten haapojen lomitse, läpi mahtavien kuusikkoviidakkojen ja tulivat äskenjätetylle leiripaikalle. Sitä sivuuttaessaan Smoke laski neljä-viisisataa nuotiota ja arvioi kansan lukumäärän useaksi tuhanneksi. Tietä oli niin vast'ikään kuljettu, ja väkijoukko oli polkenut sen niin kovaksi, että Smoke ja hänen seuralaisensa irroittivat lumikengät jaloistaan ja paransivat vauhtia pelkissä mokkasiineissa kävellen.

Pitkän hämärän aikana intiaanit eivät osoittaneet pienintäkään leiriytymisaikeiden merkkiä. He jatkoivat kulkuaan sakenevassa pimeydessä taivaan isojen tähtien tuikkeessa, jota vihertävät revontulten liekit himmensivät. Smoken koirat havaitsivat ensiksi leirin äänet, höristivät korviaan ja alkoivat kiihkeästi haukkua. Sitten melu tunkeutui miestenkin kuuluville, välimatkan vaimentamana. Smoke avasi kellonsa kuoren ja havaitsi sormenpäällään tunnustellen, että se oli yksitoista. Miehet hänen ympärillään vilkastuivat. Jalat, jotka olivat nousseet kaksitoista tuntia yhteen menoon, nousivat nyt entistä reippaammin, kulku muuttui melkein juoksumarssiksi. Pimeän kuusiviidakon läpäistyään he tulivat lukuisain tulten loisteseen ja keskelle äkkiä kiihtyvää hälinää. He olivat isossa leirissä.

Heidän mutkitellessaan metsästäjäleirin säännöttömissä kujissa hyökkäsi hälinä hyökyaaltona heidän kimppuunsa ja seurasi heitä: huutoja, tervehdyksiä, kysymyksiä ja vastauksia, kokkasanoja, joita sateli puoleen ja toiseen, susikoirien kiukkuista ärhennystä, kun ne pörhökarvaisten tykinammusten tavoin singahtelivat Smoken outoja koiria kohti, naisten torailua, lasten kirkunaa, nyt uusiin tuskiin herääväin sairasten voihkinaa — koko mieleton meteli, jollainen saattoi syntyä raakain, hillittömän villien leirissä.

Kalikoilla ja kiväärintukeilla iskien Smoken seuralaiset hätistivät pois hyökkäävät koirat, samalla kun hänen omat koiransa, muristen ja ikenet irvessä, peläten vihollisten monilukuisuutta hiiviskelivät suojelijainsa jalkojen välissä karvat pörrössä, uhkaavan näköisinä.

He pysähtyivät nuotiolle, jonka ääressä Shorty kyyrötti parin nuoren intiaanin kanssa peuranlihakimpaleita paistaen. Kolme muuta nuorta intiaania, jotka makasivat turkeissaan kuusenhavuvuoteella, kohosivat istualleen. Shorty tuijotti tulen yli toveriinsa, mutta yhtä järkkymättömän vakavan näköisenä kuin intiaanit, ja jatkoi paistopuuhaansa pienintäkään elettä tekemättä.

"Mistä nyt tuulee?" kysyi Smoke hiukan kiivastuen. "Oletko kadottanut puhelajasi?"

Vanha tuttu virnistys välähti Shortyn kasvoilla. "Enhän toki", vastasi hän. "Minä olen vain intiaani. Opettelen olemaan osoittamatta minkäänlaista mielenliikutusta. Milloin ne sieppasivat sinut?"

"Lähtösi jälkeisenä päivänä."

"Hm", sanoi Shorty, silmissään kujeellinen kimmellys. "Kiitoksia paljon vain — minä voin hyvin kuin kala vedessä. Meillä on tässä poikamiesleiri." Hän näytteli kädellään sen ihanuuksia: nuotiota, kuusenhavuvuoteita, peurannahkaverho ja kuusenhavuista ja pajunvarvuista punottuja tuulensuojustimia. "Ja tuossa näet poikamiehet." Nyt hän osoitti nuoria miehiä ja sokelsi näiden kielellä joitakin kurkkuääniä, jotka saivat miesten silmät säihkymään ja heidän valkeat hampaansa välähtelemään. "He ovat ihastuksissaan tulostasi, Smoke. Istuuduhan mokkasiinejasi kuivailemaan, minä puuhaan sinulle sillä välin vähän purtavaa. Enkö olekin koko peijakas kieltä oppimaan, vai mitä? Sinun on yritettävä samaa, sillä näyttää siltä, kuin saisimme jäädä kotvasen ajaksi tämän kansan keskuuteen. Täällä on kolmaskin valkea mies. Hänet siepattiin kuusi vuotta sitten. Muuan irlantilainen, jonka ne tapasivat Suuren Orjajärven tiellä. Danny McCan on miehen nimi. Hän on lyönyt tuumansa tukkuun erään intiaanin kanssa. Heillä on jo kaksi lasta, mutta hän aikoo livistää heti tilaisuuden sattuessa."

Tämä oli ilmeisesti Smokelle määrätty paikka, sillä hänen seuralaisensa jättivät hänet koirineen sinne ja jatkoivat kulkuaan ison leirin keskustaan. Hänen puuhaillessaan jalkavarusteineen ja nieleskellessään kuumia lihamukareita Shorty jatkoi paistamista ja puheli:

"Tosiaankin, nyt me olemme vasta liisterissä, Smoke — vihoviimeisessä. Ja meidän on tehtävä kaikkemme päästäksemme pakoon. Nämä ovat villien intiaanien perikuvia. Ne eivät ole valkoisia, mutta niiden päällikkö on. Mies puhuu kuin hänen suunsa olisi täynnä kuumaa puuroa, ja ellei hän ole täysiverinen skotlantilainen, ei tässä maailmassa ole skotlantilaisia lainkaan. Hänen sanansa on kuninkaan käsky. Paina se mieleesi jo alusta. Danny McCan yritti laputtaa kuusi vuotta sitten. Danny on kaikin puolin kelpo mies, mutta hänessä ei ole kylliksi pontta. Hän tuntee täältä vievän tien, mutta hän ei ole tohtinut lähteä yksin taipalelle. Mutta kolmeen mieheen voimme yrittää. Naavaparta on mahtava pösö, mutta hän on kuitenkin vetelys."

"Kuka on Naavaparta?" kysyi Smoke jättäen hetkeksi lihan nielemisen.

"Ylikukko tietenkään. Se skotlantilainen. Hän on vanha, ja nyt hän varmasti nukkuu, mutta huomenna hän osoittaa sinulle päivän selvästi, mikä kurja maan mato sinä olet hänen valtakunnassaan. Tämä maa on hänen. Se sinun on pönttävä päähäsi, niin että muistat. Sitä ei ole milloinkaan kartoitettu eikä yritettykään kartoittaa, ja se on hänen omaisuuttaan. Sitä hän ei aio sallia sinun unohtaa. Hän on se valkoinen intiaani, hän ja hänen hamehyväkkäänsä. Hm, älä tuijota minuun tuolla tavoin. Odotahan, kunnes saat nähdä hempukan. Sellaiset silmät ... ja aivan yhtä valkoinen kuin ukkeli, tarkoitan Naavaparta. Ja, tosiaankin ... peurat — ne olen nähnyt. Lauma, jossa on satatuhatta muhekaa, lihavaa otusta, ja kymmentuhatta sutta ja kissapetoa, jotka seuraavat niitä ja elävät eksyneistä peuroista ja jätteistä. Lauma on painumassa itään, ja pian seuraamme sitä."

III.

"Tuossa tulee Naavaparta, ja näyttää siltä kuin hänellä olisi asiaa meille", kuiskasi Shorty kurottautuen kuivaamaan rasvaisia käsiään erään ajokoiran turkkiin.

Oli aamu. Nuoret miehet istuivat aamiaisella: söivät peuranlihaa sitä mukaa kuin saivat paistetuksi. Smoke kohotti katseensa ja näki pienen, joustavan miehen, joka oli puettu villin tavoin nahkoihin, mutta oli epäämättömästi valkoihoinen; mies kulki koiravaljakon ja kaksitoistamiehisen intiaaniseurueen etunenässä. Smoke naksautti peuranluun poikki ja katseli lähestyvää isäntäänsä höyryävää ydintä imeskellen. Pensasmäinen parta ja kellanharmaat hiukset, joita leirisavu oli tummentanut, kätkivät suurimman osan miehen kasvoja, mutta eivät kyenneet peittämään hänen melkein kuihtuneita poskia. Se on terveen ihmisen laihuutta, ajatteli Smoke, samalla kun hän pani merkille laajentuneet sieraimet ja leveän, korkean rinnan, johon mahtui tavaton määrä happea ja elämänvoimaa.

"Hyvää päivää", sanoi mies ja riisui kintaan kädestään, jonka ojensi paljaana Smokelle. "Nimeni on Snass", lisäsi hän, kun he puristivat toistensa kättä.

"Ja minä olen nimeltäni Bellew", vastasi Smoke, joka tunsu omituista hämmennystä nähdessään toisen terävästi tarkastelevat mustat silmät.

"Teillä on hyvä ruokahalu, mikäli näen."

Smoke nyökkäsi ja tarttui uudelleen ydinluuhunsa. Sorahteleva skotlantilainen puhetapa hiveli hänen korviaan.

"Laihaa ruokaa. Mutta harvoin näemme nälkää. Ja se on luonnollisempaa kuin keinotekoisesti lihoitettujen eläinten liha, jota syödään kaupungeissa."

"Ettepä tunnu pitävän kaupungeista", virkkoi Smoke hymyillen, jotakin sanoakseen, mutta hämmästyi kovasti nähdessään, miten Snass silloin muuttui.

Koko hänen ruumiinsa näytti hätkähtävän ja vapisevan kuin voimakkaitten tunteitten tulvahtaessa. Mielenliikutus keskittyi sitten hänen silmiinsä, jotka ilmaisivat määrätöntä tuskaa huutavaa vihaa. Hän käännähti nopeasti, hillitsi itsensä ja sanoi välinpitämättömällä äänellä, puoleksi toisaanne katsoen: "Tapaamme myöhemmin, herra Bellew. Peurat vetäytyvät itää kohti, ja minä menen edeltä paikkaa valitsemaan. Te seuraatte jäljestä kaikki huomenna."

"Tuikea herra, vai mitä?" mutisi Shorty Snassin jatkaessa kulkuaan pienen joukkonsa etunenässä.

Myöhemmin aamupäivällä Smoke lähti kävelyille leiriin, joka oli jokapäiväisissä askareissaan. Iso metsästäjäjoukkue oli juuri palannut kotiin, ja miehet hajaantuivat kukin omille tulilleen. Naisia ja lapsia lähti ajamaan koirilla, jotka oli valjastettu tyhjien, jalaksettomien lautakelkkojen eteen, ja naiset ja lapset laahasivat raskaita rekiä, jotka olivat täynnä äskentapettujen eläinten jo jäätynyttä lihaa. Kaikki olivat samalla lailla puetut turkkeihin ja pehmeäksi parkittuun nahkaan. Poikia tuli ja meni kaaret kädessä ja luukärkisillä nuolilla täytetyt viinet selässä, ja tupissa, joita riippui miesten ja poikien võissä ja kaulahihnoissa, Smoke näki lukuisia veitsiä, kivistä tai luusta valmistettuja, eläintennylkemisaseita. Naiset savustivat lihaa nuotioilla, ja heidän selässään riippuvat pikkulapset ihmettelivät maailman menoa silmät suurina ja imeskelivät talikimpaleita. Koirat, jotka olivat vain hiukan kesyttyneitä susia, ärhentelivät karvat pörhössä Smoken ympärillä, mutta pakenivat hänen lyhyttä ryhmypalikkaansa ja painoivat muistiinsa tuon oudon miehen hajun, jota kepin tähden piti kunnioittaa.

Smoke tuli leirin keskustaan. Siellä oli tavallista laajemmalla aukiolla nuotio, joka ilmeisesti oli Snassin. Vaikka kaikki olikin väliaikaista, oli se muita tukevammin laadittu. Iso purjekangassuojus, joka oli kuin puolitelttä, oli pingotettu makuu- ja työpaikan eteen. Eräällä sivulla oli silkkitelttä, jollaisia tutkimusmatkailijat ja rikkaat suurriistan metsästäjät käyttävät. Smoke ei ollut milloinkaan nähnyt sellaista telttää ja meni sen tähden lähempää katsomaan. Hänen siinä seisoessaan avautui teltan esirippu, ja nuori nainen tuli ulos. Hän liikkui niin kiireisesti ja sukelsi esiin niin odottamatta, että Smoke hämmästyi kuin ilmestyksen nähdessään. Hän näytti tekevän samanlaisen vaikutuksen naiseen, ja pitkän aikaa kumpikin seiso i vain toisiaan katsellen.

Nainen oli ylt'yltään nahkoihin pukeutunut, mutta sellaisista nahoista ja niin suurenmoisen kauniista turkeista Smokella ei ollut milloinkaan ollut aavistustakaan. Naisen *parka* huppukauluksineen oli jotakin ihmeellistä nahkaa, joka oli väriltään kuin kirkkainta hopeaa. Hänen *muklukinsa*, joiden anturat olivat mursun nahasta, oli valmistettu ilvesten valkoisista koipinahoista. Pitkävartiset kintaat, polvitupsut — jok'ainoa eri turkislaji hänen puvussaan oli himmeätä hopeaa, joka hohti päivän kylmässä valossa, ja tästä kimmeltävästä hopeasta kohosi hieno, sorea kaula, pää, vienon ruusuiset, sinisilmäiset kasvot, korvat, jotka olivat kuin kaksi heleänpuhtoista simpukankuorta, ja kastanjanruskeat hiukset hopeisen huurteen ja välkkyvien jääkiteiden koristamina.

Kaiken tämän ja paljon muutakin Smoke näki kuin unessa; sitten hänen tietoisuutensa palasi, ja hän haparoi päähineen käteensä. Silloin muuttui tytön silmien hämmästyksen ilme hymyilyksi, ja nopein, eloisin liikkein hän riisui oikean kintaansa ja ojensi kätensä Smokelle.

"Hyvää päivää", sanoi hän vakavasti, ihmeen kauniisti sorahtelevalla tavalla, ja yhtä hopeiselta, kuin hänen turkkinsa näytti, soi hänen äänensä Smoken korvissa, jotka olivat tottuneet intiaaninaisten kimeään kirkunaan.

Smoke osasi sammaltaa vain muutamia sanoja, jotka olivat kuin kalpea varjo hänen seuramiesajoiltaan.

"Olen iloinen tapaamisestamme", jatkoi nainen kuin tunnustellen ja hymyili. "Teidän on annettava anteeksi englanninkieleni. Se on huonoa. Olen syntyjäni englantilainen", vakuutti hän vakavasti. "Isäni, hän on skotlantilainen. Äitini, hän on kuollut. Hänessä oli ranskalaista ja englantilaista ja hiukan myös intiaanivertä. Hänen isänsä oli suuri mies Hudsonbay-yhtiössä. Huh! On kylmä!" Hän veti kintaan käteensä. "Menkäämme nuotiolle keskustelemaan. Nimeni on Labiskwee. Entä teidän?"

Siten Smoke tutustui Labiskweehin, Snassin tyttäreen, jota Snass nimitti Margaretaksi.

"Snass ei ole isäni oikea nimi", selitti Labiskwee. "Snass on vain intiaaninimi."

Paljon sai Smoke tietää sinä päivänä ja sitä seuraavina kun metsästäjäleiri seurasi peuralaumaa. Ne olivat todellisia villi-intiaaneja — samoja, joita Anton oli kohdannut ja paennut useita vuosia sitten. Nyt ne olivat alueensa länsirajoilla, ja kesäisin ne aina vetäytyivät pohjoiseen Jäämeren tundrarannoille ja itään aina Luskwalle asti. Mikä joki Luskwa oli sitä Smoke ei saanut selville, eikä Labiskwee enempää kuin McCankaan osannut sitä selittää. Joskus Snass teki parhaine metsästäjineen retkiä itään

Kalliovuorten yli. Viimeksi sille suunnalle tehdyllä matkalla oli löydetty se silkkitelttä, jossa Labiskwee asui.

"Se kuului Millicent-Adbury-retkikunnalle", kertoi Snass Smokelle.

"Niinkö, muistan kyllä. He olivat lähteneet myskihärkiä metsästämään. Apuretkikunta ei löytänyt pienintäkään jälkeä heistä."

"Minä tapasin heidät", sanoi Snass. "Mutta kumpikin oli kuollut."

"Sitä ei maailma tiedä. Uutista ei ole milloinkaan kerrottu."

"Eikä kerrotakaan", vakuutti Snass nauraa virnistäen.

"Tarkoitatte, että jos olisitte tavannut heidät hengissä —?"

Snass nyökkäsi. "Niin he olisivat saaneet jäädä elämään minun ja kansani luo."

"Mutta Antonin onnistui paeta", heitti Smoke taisteluhaasteeksi.

"En muista sellaista nimeä. Kauanko siitä on?"

"Neljä- tai viisitoista vuotta", vastasi Smoke.

"Vai niin, ja hän pääsi tosiaankin täältä? Olen usein ajatellut, miten hänen on mahtanut käydä. Nimitimme häntä Pitkähampaaksi. Hän oli voimakas mies."

"La Perle kulki tämän seudun poikki kymmenen vuotta sitten."

Snass pudisti päätään.

"Hän löysi leiritulienne jätteitä. Oli kesä silloin."

"Se selittää asian", vastasi Snass. "Kesäisin olemme satojen mailien päässä pohjoisessa."

Mutta ponnistuksistaan huolimatta Smoke ei saanut pienintäkään vihiä siitä, mikä Snass oli ollut miehiään ennen pohjoisiin erämaihin kotiutumistaan. Vaikka Snass olikin sivistynyt mies, ei hän ollut sen jälkeen lukenut kertaakaan kirjoja tai sanomalehtiä. Hän ei tietänyt, mitä maailmassa oli tapahtunut tai tapahtui, eikä halunnutkaan sitä tietää. Kullankaivajat eivät milloinkaan häirinneet hänen aluettaan, ja siitä hän iloitsi. Ulkomaailmaa ei hänelle ollut olemassa. Eikä hän kärsinyt siitä puhuttavan.

Ei Labiskweekaakaan voinut millään tavoin valaista noita menneitä päiviä. Hän oli syntynyt metsästysalueella. Hänen äitinsä oli elänyt kuusi vuotta hänen syntymänsä jälkeen. Hän oli ollut hyvin kaunis, ainoa valkoinen nainen, minkä Labiskwee oli nähnyt. Hän sanoi sen kaihoavin äänin, ja tuhansin tavoin hän osoitti kaipaavansa suureen ulkomaailmaan, jonka ovet hänen isänsä oli sulkenut. Mutta hän ei puhunut kaipauksestaan. Hän oli jo lapsuudestaan alkaen huomannut, että hänen isänsä joutui raivon valtaan, kun siitä mainittiin.

Anton oli kertonut eräälle intiaaninaiselle hänen äidistään, jonka isä oli ollut mahtava virkamies Hudsonbay-yhtiössä. Kuulemansa oli intiaaninainen kertonut Labiskweelle. Mutta äitinsä nimeä hän ei ollut koskaan kuullut.

Danny McCanista ei ollut tietolähteeksi. Hän vihasi seikkailuja. Erämaanelämä oli hänelle kauhistus, ja hänen oli täytynyt viettää sitä yhdeksän vuotta. Sen jälkeen kun hänet oli juotettu humalaan ja peijattu ottamaan pesti San Franciscossa, hän oli kolmen toverinsa kanssa karannut valaanpyyntilavasta Point Barrowin luona. Kaksi oli kuollut, ja kolmas oli jättänyt hänet oman onnensa nojaan. Kaksi vuotta hän eli eskimojen parissa, ennen kuin rohkeni lähteä pyrkimään etelää kohti, ja vain muutaman päivämatkan päässä eräältä Hudsonbay-yhtiön asemalta eräät Snassin nuoret miehet olivat vanginneet hänet. Hän oli pieni, yksinkertainen, nyreäkatseinen mies, joka ei osannut ajatella muuta kuin paluuta rakkaaseen San Franciscoonsa ja ihanaan vetelehtijän elämään siellä.

IV.

"Te olette ensimmäinen sivistynyt mies keskuudessamme", mairitteli Snass Smokea eräänä iltana leiritulilla, "vanhaa Nelisilmää lukuunottamatta. Intiaanit nimittivät häntä siten. Hän oli zoologian professori." (Smoke pani merkille, että Snass lausui tieteellisen sanan aivan virheettömästi.) "Hän kuoli vuosi takaperin. Nuoret mieheni tapasivat hänet retkikunnastaan eksyneenä Porcupinen yläjuoksulla. Hän oli sivistynyt, hyvin sivistynyt, mutta silti narri. Hän oli intohimoinen ylt'ympäri-juoksentelija. Hän

oli perehtynyt geologiaan ja osasi metallitöitä. Hän korjasi pyssymme ja opetti taitonsa nuoremmille. Hän kuoli viime vuonna, ja me surimme häntä totisesti. Hän oli jälleen samoilemassa — tapansa mukaan — ja paleltui kuoliaaksi mailin päässä leiristä."

Samana iltana Snass sanoi Smokelle:

"Olisi parasta, että valikoisitte itsellenne vaimon ja saisitte oman tulisijan. 'Tyttötulia' — eräänlainen neitojuhla — ei sytytetä ennen kuin keskikesällä, mutta voin määrätä ne sytytettäväksi aikaisemminkin, jos haluatte."

Smoke nauroi ja pudisti päätään.

"Muistakaa", sanoi Snass levollisesti, "että Anton on ainoa, jonka milloinkaan on onnistunut täältä päästä. Hänellä oli hyvä onni, tavaton onni."

Labiskwee kertoi, että hänen isällään oli rautainen tahto.

"Nelisilmä nimitti häntä Pakkastyranniksi — mitä se sitten merkinneekään — tai Jääsissiksi, Luolakarhuksi, Aarniopedoksi, Peurakuninkaaksi, Partaleopardiksi ja jos miksi. Nelisilmä rakasti sellaisia sanoja. Hän on opettanut minulle melkein kaiken englannin, mitä osaan. Hän laski aina leikkiä. Hän sanoi minua *cheetah*-kumppanikseen väliin, kun olin ollut paha. Mitä merkitsee cheetah? Sillä hän aina minua kiusoitteli."

Hän jatkoi puheluaan lapselliseen yksinkertaiseen tapaan, mikä Smokesta oli melkein vastakohtaista hänen koolleen ja hänen kasvojensa täysin kypsälle naisellisuudelle.

"Sanokaa minulle", sanoi tyttö, "onko totta, että kerran on ollut mies ja nainen, jotka olivat nimeltään Paolo ja Francesca ja rakastivat suuresti toisiaan?"

Smoke nyökäytti päätään.

"Nelisilmä kertoi minulle heidän tarinansa", puheli tyttö onnellisen näköisenä. "Vai niin, hän ei siis tekaissut kertomusta omasta päästään? Siitä en ollut varma. Kysyin isältä, mutta hän suuttui. Intiaanin kertoivat, että hän antoi Nelisilmälle tukean läksytyksen. Ja sitten on ollut kerran Tristan ja Isolde — kaksi Isolda. Se oli hyvin surullinen tarina. Mutta minä tahtoisin mielelläni rakastaa sillä tavoin. Rakastavatko kaikki nuoret miehet ja naiset maailmassa sillä tavoin? Täällä he eivät tee niin. He vain menevät naimisiin. Minä olen englannitar enkä tahdo milloinkaan mennä naimisiin intiaanin kanssa — haluaisitteko te naida intiaaninaisen? Sen tähden en ole sytyttänyt tyttötultani. Muutamat nuoret miehet vaativat isältä, että minun on se sytytettävä. Libash on eräs heistä. Hän on suuri metsästäjä. Ja Mahkook käy laulamassa lauluja. Hän on hupaisa. Jos menette telttani lähelle illalla, kun on tullut pimeä, saatte kuulla hänen laulavan pakkasessa. Mutta isä sanoo, että saan menetellä mieleni mukaan, ja siksi en sytytä tultani. Nähkääs, kun nuori tyttö haluaa päästä naimisiin, hän ilmoittaa sen sillä tavoin nuorille miehille. Nelisilmä sanoi aina sitä kauniiksi tavaksi. Mutta hän ei ottanut itse milloinkaan vaimoa. Hän oli kenties liian vanha. Mistä tietää olevansa rakastunut? Niinkuin Paolo ja Francesca, tarkoitan."

Smoke hämmäntyi tytön sinisten silmien kirkkaasta, avoimesta katseesta. "Niin, sanotaan", sammalsi hän, "rakastuneet sanovat, että rakkaus on enemmän kuin elämä. Kun joku, mies tai nainen, huomaa rakastavansa toista ihmistä enemmän kuin ketään muuta maailmassa — silloin hän tietää olevansa rakastunut. Niin siinä käy, mutta hyvin vaikea sitä on selittää. Se n tuntee ... siinä kaikki."

Labiskween katse harhaili yli leiritulpen, hän huokasi ja jatkoi valmisteillaan olevan nahkakintaan neulomista. "Niin", selitti hän päättävällä äänellä, "minä en aio mennä milloinkaan naimisiin."

V.

"Kun lähdemme matkaan, on meillä totisesti patikoimista", sanoi Shorty alakuloisesti.

"Niin, tämä maailman kolkka on pelkkä jättiläisansa", yhtyi Smoke.

He katselivat paljaan vuoriharjanteen laelta Snassin lumista valtakuntaa. Idässä, lännessä ja etelässä oli tietä sulkemassa korkeitten vuorenhuippujen ja -harjanteiden sekamelska. Pohjoisessa kumpuinen tasanko näytti rannattomalta, mutta he tiesivät, että sielläkin oli edessä puolikymmentä poikittaista vuoriketjua.

"Tähän vuodenaikaan voisin antaa teille kolmen päivän etumatkan", sanoi Snass illalla Smokelle. "Te ette voi peittää jälkiänne. Anton pakeni lumettomana aikana. Nämä nuoret mieheni kulkevat yhtä nopeasti kuin paras valkoinen mies, ja lisäksi te polkisitte heille tietä. Ja kun lumi lähtee, pidän varani,

ettette saa samanlaista tilaisuutta kuin Anton. Täällä on niin terveellistä elää. Ja maailman muisto kalpenee pian mielestänne."

"Kirottua koko Danny McCan-juttu", sanoi Shorty Smokelle. "Hän on täi tientekijäksi. Mutta hän vannoi, että hän tuntee länteen vievän tien, ja siksi meidän on oltava hänen kanssaan hyvää pataa, muuten sinä jäät kiikkiin, Smoke."

"Minäkö? Kaikki kolmehan me jaamme saman kohtalon", vastasi Smoke.

"Emmepä totisesti. Sinun kohtalosi lyö pian niskaasi kuin korkeuksien kotka."

"Mitä tarkoitat?"

"Etkö ole kuullut uutista?"

Smoke pudisti päätään.

"Dannyn vaimo on vast'ikään kertonut sen nuorille miehille." Shorty vaikenä hetkeksi vaikutusta vahventaakseen. "Ja pojat kertoivat luonnollisesti minulle, että tyttötulet sytytetään tänä iltana. Siinä kaikki. No, mitäs sanot?"

"En käsitä tarkoitustasi, Shorty."

"Etkö? Vai et! Ja sehän on selvä kuin seitsemän päivää. Eräs hame haluaa sinulle, ja se hame sytyttää tulensa, ja hameen nimi on Labiskwee. Oh, olen kyllä nähnyt, miten hän silmäilee sinua. Hän ei ole milloinkaan sytyttänyt tultaan. Hän on sanonut, ettei hän halua mennä naimisiin intiaanin kanssa. Ja nyt, kun hän sytyttää tulensa, on selviö, että se tarkoittaa minun poloista Smoke-veikkoani."

"Päätelmäsi tuntuu varsin mukiinmenevältä", sanoi Smoke, ja hänet valtasi kummallinen tunne ajatellessaan, miten Labiskwee oli viime päivinä suhtautunut häneen.

"Selviö on lyhyempi sana", jatkoi Shorty. "Ja niin se käy aina — juuri kun olemme panemassa toimeen pakoaiettamme, tulee hame ja vetää ristin suunnitelmienne yli. Äläs, kuuntelehan, Smoke!"

Kolme vanhanpuoleista naista oli seisahtunut poikamiesleirin ja McCanin nuotion puoliväliin, ja vanhin kuulutti jotakin kimeällä äänellä.

Smoke erotti nimet, mutta ei ymmärtänyt kaikkia sanoja, ja Shorty tulkitsi hänelle niitä happamenmakealla suulla:

"Labiskwee, Snassin, Sateensynnyttäjän, Suuren Päällikön tytär sytyttää ensimmäisen tyttötulensa tänä iltana. Meka, Owitsin, Suden tappajan tytär..."

Luettelo käsitti toistakymmentä tyttönimeä, ja sitten nuo kolme kuuluttajatarta siirtyivät seuraaville tulille sanomaa ilmoittamaan.

Poikamiehet, jotka olivat vannoneet yltiöpäisen valan olla puhuttelematta tyttöjä, eivät välittäneet alkavista juhllisuuksista, vaan alkoivat ylenkatsetaan osoittaakseen valmistautua heti eräälle retkelle, jolle Snass oli heidät käsenyt, vaikka määrä oli lähteä vasta seuraavana päivänä. Snass arveli peuralauman jakautuneen. Nuoret miehet olivat saaneet häneltä tehtäväkseen tutkia pohjoisia ja läntisiä alueita ja etsiä ison lauman toisen osan.

Hämmennyksissään Labiskween tyttötulesta Smoke ilmoitti nuorille miehille lähtevänsä heidän mukaansa.

Mutta ensin hän keskusteli Shortyn ja McCanin kanssa.

"Tapaamme kolmantena päivänä, Smoke", sanoi Shorty. "Silloin meillä on koirat ja varusteet mukana."

"Mutta muistakaa", varoitti Smoke, "että ellei teidän onnistu tavata minua, jatkatte matkaanne Yukonille. Jos pääsette perille ajoissa, voitte palata kesällä minua vastaan. Jos voin, lähden silloin pakoon ja etsin teidät."

McCan, joka seiso nuotionsa ääressä, viittasi katseellaan jyrkkää vuotta siellä, missä läntinen vuoriketju kohosi tasangosta.

"Näettehän sen", sanoi hän. "Etelärinteellä on pieni joki. Nousemme sitä myöten. Olemme siellä kolmantena päivänä. Jos vain löydätte joen, olette oikealla tolalla."

VI.

Mutta Smokella oli huono onni kolmantena päivänä. Nuoret miehet olivat muuttaneet matkasuunnitelmaansa, ja Shortyn ja McCanin taivaltaessa ylös jokea koirineen Smoke ja nuoret miehet olivat kuudenkymmenen mailin päässä koillisessa seuraamassa toisen lauman jälkiä. He palasivat isolle leirille monen päivän perästä hämärissä, tiheässä lumisateessa. Itkevä intiaaninainen karkasi erään nuotion äärestä Smokea kohti. Kirkuvin sanoin ja vihaa leimuavin silmin hän sadatteli Smokea ja osoitti hiljaista, turkkeihin käärittyä olentoa, joka makasi reessä, sillä äsken leiriin tuotuna.

Smoke saattoi vain aavistella, mitä oli tapahtunut, ja lähestyessään McCanin nuotiota hän valmistautui kuulemaan uusia kirouksia. Mutta sen sijaan hän näki McCanin itsensä istumassa tulen ääressä peuranlihaa halukkaasti ahmien.

"Minusta ei ole sotasankariksi", selitti McCan surkealla äänellä. "Mutta Shorty jatkoi matkaa, vaikka ne ovatkin hänen kintereillään. Hän tappeli kuin mielipuoli. Ne saavat kyllä hänetkin käsiinsä. Hänen on mahdoton päästä pakoon. Hän haavoitti kahta nuorta miestä; no, ne toipuvat kyllä. Mutta muuatta hän ampui keskelle rintaa."

"Tiedän sen", vastasi Smoke. "Tapasin juuri lesken."

"Snass tahtoo puhutella teitä", jatkoi McCan. "Hän on käskenyt. Niin pian kuin saavutte, on teidän mentävä hänen nuotiolleen. Minulla ei ole mitään hätää?! Ja te ette tiedä mitään, muistakaa se. Shorty läksi omalla uhallaan."

Snassin nuotiolla Smoke kohtasi Labiskween. Tyttö katseli häntä niin loistavin silmin, että hän kauhistui.

"Miten iloinen olen, ettette yrittänyt paeta", sanoi tyttö. "Nähkääs, minä..." Hän epäröi, mutta ei painanut katsettaan alas. Hänen silmissään loisti hehku, jonka synty oli selvä. "Minä sytytin tuleni ja tietenkkin teidän tähtenne. Nyt se ihme on tapahtunut. Pidän teistä enemmän kuin kenestäkään muusta maailmassa. Enemmän kuin isästäni. Enemmän kuin tuhannesta Libashista ja Malkookista. Minä rakastan. Se on niin ihmeellistä. Rakastan kuin Francesca ja Isolde rakastivat. Nelisilmä oli oikeassa. Intiaanit eivät rakasta sillä tavalla. Mutta minun silmäni ovat siniset, ja minä olen valkoinen. Me olemme valkoisia, te ja minä."

Smokea ei oltu milloinkaan kosittu, eikä hän ollut tilanteen tasalla. Eikä kysymyksessä ollut edes kosinta. Hänen samanmielisyyttään pidettiin selviönä. Labiskwee oli niin täydellisesti eläytynyt asiaan, ja hänen silmänsä loistivat niin lämpimästi, että Smoke hämmästyti sitä, ettei tyttö kietonut käsiään hänen kaulaansa ja painanut päätään hänen olkaansa vasten. Sitten hän käsitti, että toinen viattomassa luonnonlapsuudessaan ei tuntenut rakkauden ilmaisutapoja. Tytöllä ei ollut milloinkaan ollut tilaisuutta oppia niitä.

Mutta hän jatkoi puhettaan ja rakkauden suloisen taakan ylistämistä, ja samalla Smoke koetti saada tilaisuutta haavoittaakseen häntä totuudella. Ensin hän koetti kautta rantain, lievää tapaa etsien.

"Mutta kuulkaahan, Labiskwee", aloitti hän. "Oletteko varma siitä, että Nelisilmä kertoi Paolon ja Francescan rakkaustarinan kokonaan?"

Tyttö löi kätensä yhteen ja nauroi autuaan luottavasti. "Niinkö, se on siis pitempi! Arvasinhan jo, että rakkaudesta voidaan sanoa paljon enemmän! Olen ajatellut paljon, sen jälkeen kun sytytin tuleni. Olen..."

Mutta samassa Snass astui yltyvästä lumipyrystä nuotiolle, ja Smoke menetti tilaisuutensa.

"Hyvää iltaa", murahti Snass synkästi. "Toverinne on tehnyt koko rötökset. Minua ilahduttaa, että olette ollut järkevempi."

"Ettekö tahtois kertoa minulle, mitä on tapahtunut?" pyysi Smoke.

Hymyily, joka paljasti valkoiset hampaat takkuisen parran keskeltä, ei tuntunut ennustavan hyvää. "Kyllä, kyllä kerron sen teille. Toverinne on surmannut erään kansani miehen. Itkevä McCan-vätys pötki pakoon ensimmäisen laukauksen pamahtaessa. Hän ei yritä tämän jälkeen pakoa. Mutta metsästäjäni ovat toverinne jäljillä tuolla vuoristossa, ja he kyllä saavat hänet käsiinsä. Hän ei pääse milloinkaan Yukonin laaksoon. Ja te nukutte tästä lähtien minun nuotiollani. Ja nuorten miesten seurassa ei enää tehdä huviretkiä."

VII.

Uusi tilanne, johon Smoke joutui Snassin nuotiolla, oli pulmallinen. Hän oli entistä enemmän yksissä Labiskween kanssa. Tyttö oli niin rakastettava ja viaton, ja hänen rakkautensa teeskentelemätön suoruus oli aivan pelottava. Hänen katseensa uhkuivat rakkautta, jok'ainoa silmäys oli hyväily.

Sata kertaa Smoke kokosi kaiken miehuullisuutensa puhuakseen hänelle Joy Gastellista, ja sata kertaa hän havaitsi olevansa kurja raukka. Vaikeinta oli se, että Labiskwee oli niin lumoava. Vaikka Smoken itsehillintä heikkeni joka silmäykseltä, minkä he vaihtoivat keskenään, hän nautti jokaisesta silmäyksestä. Ensimmäisen kerran elämässään hän oppi nyt tuntemaan todellisen naisen, ja Labiskween sielu oli niin kirkas, niin pelottavan puhdas ja yksinkertainen, että hän ei jäänyt epätietoiseksi sen ainoastakaan salaisuudesta. Tytössä ilmeni koko sukupuolensa alkuvoimainen hyvyys, jota ei himmentänyt sovinnainen sivistys eikä itsesäilytyksen kuviteltu vaatimus. Smoke kertasi muistissaan Schopenhauerinsa ja tuli johtopäätökseen, että tuo pessimismin filosofi oli kaikkine sofismeineen väärässä. Oppia tuntemaan nainen siten kuin Smoke nyt oppi tuntemaan Labiskween — se oli heräämistä siihen tietoisuuteen, että naisvihan kaikki muodot ovat sairaalloisuuksia. Labiskwee oli ihana, mutta kuitenkin ... hänen kasvojensa rinnalle sukelsi Joy Gastellin unohtumaton kuva. Joysa oli itsehillintää, häveliäisyyttä, kaikki sivistyneen naisellisuuden pidättyväisyys, mutta vertailu Labiskweehin vain kirkasti hänen avujaan.

Ja Smoke teki huomioita omasta sieluntilastaan. Hän palautti mieleensä kaiken, mitä tiesi Joy Gastellista, ja hän tunsu rakastavansa häntä. Ja kumminkin Labiskwee lumosi häntä. Ja mitä muuta oli tämä lumoutumisen tunne kuin rakkautta? Hän ei keksinyt sille muuta nimeä. Se oli rakkautta. Ja hän järkähti sielunsa syvyyksiä myöten havaitessaan tämän taipumuksen moniavioisuuteen. San Franciscon ateljeissa hän oli kuullut väitteitä, että mies saattoi rakastaa kahta naista, vieläpä useampaakin samalla kertaa. Mutta hän ei ollut uskonut sitä. Miten hän saattoi sen uskoa, kun hän ei ollut sitä kokenut? Mutta nyt oli toisin. Hän rakasti todella kahta naista, ja vaikka hän useimmiten oli täysin varma siitä, että hän rakasti Joy Gastellia enemmän, tuli toisia hetkiä, joina hän varmasti tunsu rakastavansa Labiskweeta enemmän.

Myös Snass lisäsi tilanteen pulmallisuutta. Mikään ei jäänyt huomaamatta hänen terävältä katseeltaan, ja hän puheli merkitsevällä äänellä.

"Kukaan ei näe mielellään tyttärensä joutuvan naimisiin", sanoi hän Smokelle. "Ei ainakaan mies, jolla on mielikuvitusta. Se kiduttaa. Sen pelkkä ajatuskin kiduttaa. Mutta joka tapauksessa täytyy Margaretan, luonnon järjestyksen mukaan, jonakin päivänä mennä naimisiin."

Hän vaiken hetkeksi, ja Smoke arvaili tuhannennen kerran Snassin tarinan salaisuutta.

"Olen armoton ja julma ihminen", jatkoi Snass. "Mutta laki on laki, ja minä olen oikeamielinen. Niin, tämän luonnonkansan keskuudessa minä edustan lakia ja oikeamielisyyttä. Kukaan ei voi nousta tahtoani vastaan. Olen myöskin isä, ja koko elämäni ajan on mielikuvitus ollut kirouksenani."

Smoke ei saanut tietää, minne tämä yksinpuhelu olisi saattanut johtaa, sillä sen keskeytti silkkitelystä helähtävä hopeankirkas nauru: Labiskwee kisaili siellä vastasyntyneen susikoiranpennun kanssa. Snassin kasvot värähtivät tuskasta.

"Minä jaksan sen kestää", mutisi hän synkästi. "Margaretan on mentävä naimisiin, ja hänen ja minun onnekseni te olette täällä. Nelisilmästä en paljoja toivonut. McCan oli niin mahdoton, että naitin hänet intiaaniniaiselle, joka oli polttanut tulnaan kahtenakymmenenä vuotena. Ellei teitä olisi, olisi se ollut intiaani. Libash olisi kenties tullut lastenlasteni isäksi."

Silloin Labiskwee tuli teltasta pentu kainalossa nuotiolle, kuin magneetin vetämänä, katsellakseen miestä silmät säteillen rakkautta, jota minkäänlainen sovinnaisuus ei ollut opettanut häntä kätkemään.

VIII.

"Kuulkaahan", virkkoi McCan. "Keväthankien aika on käsissä, ja jääkuori kattaa lumen. Nyt on otollinen lähtöaika, vaikka kevätmyrskyt raivoavatkin vuoristossa. Minä tunnen vuoriston. En yrittäisikään pakoa, ellei toverina olisi niin pystyvä mies kuin te."

"Mutta teistä ei ole lainkaan lähtijäksi", väitti Smoke. "Teistä ei ole tasa-astujaksi kenenkään kanssa. Selkäranganne on pehmeä kuin sulatettu ydin. Jos lähden, yritän yksinäni. Mutta maailma alkaa vähitellen haihtua mielestäni, ja ehkäpä en lähdekään. Peuranliha on hyvää, ja pian saapuu suvi ja lohiaika."

Snass sanoi: "Kumppaninne on kuollut. Metsästäjäni eivät häntä surmanneet. He löysivät hänen jäätyneenruumiinsa ensimmäisessä kevätmyrskyssä vuorilla. Täältä on mahdotonta paeta. Milloin

vietämme häitä?"

Ja Labiskwee puheli: "Minä pidän teitä silmällä. Teidän silmissänne ja kasvoissanne asuu levottomuus. Oi, minä tunnen niin hyvin teidän kasvonne. Teillä on pieni arpi kaulassanne, aivan korvan alla. Kun olette iloinen, kohoavat suupielenne. Kun olette synkissä ajatuksissa, ne laskeutuvat. Kun hymyilette, on silmäkulmissanne kolme, neljä poimua. Kun nauratte, on niitä kuusi. Väliin olen laskenut melkein seitsemän. Mutta nyt en voi niitä laskea. En ole milloinkaan lukenut kirjoja. En osaa lukea. Mutta Nelisilmä opetti minulle paljon asioita. Ja hänen omista silmistään luin levottomuuden, jonka herättää kaipaus maailmaan. Hänen oli nälkä maailmaan. Ja kumminkin täällä oli hyvää lihaa ja kaloja yllin kyllin ja marjoja ja juureksia, ja usein saimme porcupinien ja luskwa-intiaanien välityksellä vaihdetuksi turkiksilla jauhoja. Silti hänen oli nälkä maailmaan. Onko maailma niin kaunis, että teidänkin on sinne nälkä? Nelisilmällä ei ollut mitään. Mutta minä olen teidän." Hän huokasi ja pudisti päätään. "Nelisilmä kuoli maailman nälkään. Ja jos te eläisitte täällä aina, kuolisitteko tekin saman nälän kalvamana? Tahdotteko tekin paeta täältä maailmaan?"

Smoke ei osannut sanoa mitään, mutta tyttö luki vastauksen hänen suupielistään.

Hetket kuluivat äänettömyydessä, ja nuori nainen taisteli ilmeisesti itseään vastaan, samalla kun Smoke sadatteli itsetiedotonta heikkouttaan, joka sai hänet ilmaisemaan kaipauksensa maailmaan, vaikka se sulki hänen huulensa lausumasta julki toisen naisen olemassaoloa.

Labiskwee huokasi jälleen.

"Hyvä on. Minä rakastan teitä, mutta pelkään isäni vihaa, sillä kun hän suuttuu, hän on hirveämpi kuin vuoristomyrsky. Te olette opettanut minut tuntemaan rakkauden. Tämä on rakkauden tulikoe. Minä autan teitä palaamaan maailmaan."

IX.

Smoke havahtui hiljaa ja säpsähtämättä. Lämpöiset pienet sormet koskettivat hänen poskeaan ja liukuivat hänen huulilleen, painaen niitä kevyesti. Sitten hänen ihoaan sipaisi jääkylmä turkki, ja yksi ainoa sana "tulkaa" kuiskattiin hänen korvaansa. Hän kohosi varovasti istualleen ja kuunteli. Leirin sadat susikoirat olivat aloittaneet öiset laulajaisensa, mutta kuitenkin hän saattoi erottaa aivan läheltä Snassin kevyen, säännöllisen hengityksen.

Labiskwee veti Smokea kevyesti hihasta, ja hän arvasi, että nuori nainen tahtoi häntä seuraamaan itseään. Hän otti mokkasiininsa ja saksalaiset sukkansa käteensä ja ryömi ulos lumeen makuumokkasiinit jalassa. Hiipuvan leiritulen takaa Labiskwee viittasi häntä pukeutumaan päällystamineihinsa, ja Smoken noudattaessa kehoitusta nuori nainen palasi teltaan, jossa Snass nukkui.

Smoke tunnusteli kelloaan ja havaitsi sen olevan yksi yöllä. Labiskwee palasi ja johdatti hänet pimeään, nukkuvan leirin halki. Niin kevyesti kuin he kulkivatkin, narahteli lumi heidän mokkasiiniensa alla, mutta sen vaimensi koirien ulvonta.

"Nyt voimme puhua", sanoi Labiskwee, kun äärimmäinen leirinuotio oli jäänyt puolen mailin päähän taakse.

Ja nyt vasta Smoke havaitsi, että Labiskweella oli kantamus sylissään, ja hän erotti siinä lumikenkäsä, pyssyn, kaksi patruunavyötä ja makuusäkkinsä.

"Olen järjestänyt kaiken", sanoi Labiskwee onnellisesti naurahtaen. "Kaksi päivää olen kerännyt tänne varusteita. Täällä on lihaa, jauhoja, tulitikkuja ja sukset, jotka liukuvat mainiosti hankiaisella, ja jos ne rupeavat upottamaan, kannattavat kyllä lumikengät. Oi, minä olen tottunut liikkumaan lumessa, ja pääsemme kyllä nopeasti eteenpäin, rakkaani."

Smoke ei vastannut. Se, että Labiskwee oli järjestänyt hänen pakonsa, oli riittävän hämmästyttävää, mutta se, että hän oli aikonut seurata häntä, meni yli hänen odotustensa. Tietämättä, mitä hänen oli nyt ensiksi tehtävä, hän otti lempeällä väkivallalla Labiskweelta tavarat, yhden kerrallaan. Hän kiersi käsivartensa nuoren naisen ympärille ja veti hänet puoleensa, mutta ei tietänyt vielääkään, mitä tekisi.

"Jumala on hyvä", kuiskasi Labiskwee. "Hän on antanut minulle puolison."

Smokella oli kumminkin kylliksi voimaa olla ehdottamatta, että hän pakenisi yksin. Ja ennen kuin hän ennätti sanoa mitään, hän näki valoisan ulkomaailman ja auringon-maiden muistojensa kalpenevan ja katoavan.

"Me palaamme leiriin, Labiskwee", sanoi hän. "Te tulette vaimokseni, ja jäämme elämään ainiaaksi

tänne peurakansan keskuuteen."

"Ei, ei!" Labiskwee pudisti päätään, ja hänen ruumiinsa vavahti, kun hän kuuli ehdotuksen, sen Smoke tunsi pitäessään häntä sylissään. "Minä tiedän. Olen ajatellut paljon. Maailman nälkä palaisi jälleen, ja se kalvaisi sydäntäsi pitkinä öinä. Nelisilmä kuoli maailman nälkään. Niin kuolisit sinäkin. Enkä tahdo, että sinä kuolet. Me vaellamme lumivuorten yli."

"Emme, armas", kiihkoili Smoke, "meidän täytyy palata."

Labiskwee painoi kintaansa hänen huulilleen estääkseen häntä puhumasta. "Sinä rakastat minua. Sano, että rakastat minua."

"Minä rakastan sinua, Labiskwee. Sinä olet ihana, armaani."

Jälleen kinnas sulki hyväillen hänen suunsa.

"Menemme ruokatarpeiden piilopaikkaan", sanoi Labiskwee päättävällä äänellä. "Täältä on kolme mailia sinne. Tule."

Smoke jarrutti vastaan, ja vaikka Labiskwee veti häntä käsipuolesta, ei hän saanut häntä liikahtamaan paikaltaan. Smoke tunsi melkein kiusausta kertoa hänelle vuorten takana olevasta toisesta naisesta.

"Palaaminen olisi vääryys sinua kohtaan", sanoi Labiskwee. "Minä ... olen vain erämaan tyttö, ja minä pelkään maailmaa, mutta vielä enemmän olen peloissani sinun tähtesi. Katsohan, on käynyt niinkuin sanoit. Minä rakastan sinua enemmän kuin ketään muuta maailmassa. Minä rakastan sinua enemmän kuin itseäni. Intiaanikieli on huono kieli. Englanti on huono kieli. Sydämeni on täynnä ajatuksia sinusta — yhtä lukemattomia ja loistavia kuin taivaan tähdet — ja niille ei ole mitään kieltä. Täällä ne ovat — ymmärräthän?"

Puhuessaan hän veti kintaan Smoken kädestä, jonka työnsi *parkansa* sisälle ja asetti sydämelleen. Hän painoi kättä lujasti sitä vasten. Ja pitkän äänettömyyden aikana Smoke tunsi hänen sydämensä lyönnit, ja hän tiesi, että joka lyönti julisti rakkautta. Hitaasti, melkein huomaamatta, pitäen vielä Smoken kädestä, Labiskwee alkoi taivuttaa yläruumistaan Smoken rinnalta sille suunnalle, missä piilopaikka sijaitisi. Oli kuin Smokea olisi vetänyt nuoren naisen sydän, joka melkein värisi hänen kädessään.

Niin kova oli eilisen suojailman jälkeen jäänyt hankiainen, että he liukuivat kuin leikkien suksillaan.

"Aivan tässä puitten välissä on piilopaikka", sanoi Labiskwee.

Seuraavassa silmänräpäyksessä hän tarttui hämmästyneenä Smoken käteen. Heidän edessään räiskyi pieni, iloinen tuli, jonka ääressä McCan istui kyykkysillään. Labiskwee mutisi jotakin intiaanikielellä, ja hänen äänensä muistutti niin suuresti vingahtavaa piiskaniskua, että Smokelle tuli mieleen Nelisilmän Labiskweelle antama mainenimi *cheetah*, tiikerisusi.

"Arvelinpa ihan oikein, että aikoisitte lähteä ilman minua", selitti McCan, kun he saapuivat hänen luokseen, ja hänen pienet pippurisilmänsä tuikkivat kavalasti. "Sen tähden pidin tyttöä silmällä, ja kun näin hänen piilottavan sukset ja muonan, olin selvillä seikasta. Olen ottanut itselleni sukset, lumikengät ja evästä. Tuliko? Ei mitään vaaraa. Leiri nukkuu, ja odottaminen kävi kylmäksi. Lähdemmekö nyt?"

Labiskwee heitti nopean, hämmentyneen silmäyksen Smokeen, mutta teki samassa tuokiassa toimintapäätöksen. Hän alkoi puhua ja osoitti silloin, niin lapsellinen kuin olikin rakkaudessaan, olevansa ripeäpäätöksinen olento, joka elämän muissa tilanteissa oli kaikkea muuta kuin hento köynnöskasvi.

"McCan, te olette koira", tiuskaisi hän, ja hänen silmänsä säihkyivät vihaa. "Tiedän, että aiotte herättää koko leirin, elleimme ota teitä mukaamme. Mutta te tunnette isäni. Minä olen isäni kaltainen. Te saatte suorittaa osanne työstä. Teidän on toteltava. Ja jos punotte viekkaita konnanjuonia, olisi ollut teille parempi olla lähtemättä nuotioltanne."

McCan katseli häntä pienissä pippurisilmissään yht'aikainen vihan ja pelon ilme, mutta Labiskween silmistä viha suli säteileväksi hellyydeksi, kun hän suuntasi ne Smokeen.

"Olinko oikeassa siinä, mitä sanoin?" kysyi hän.

X.

Päivän sarastaessa he olivat matalalla kukkulasarjalla, joka erotti kumputasangon ja vuoriston

toisistaan. McCan ehdotti aamiaisvähdyistä, mutta he jatkoivat matkaansa. Vasta kun iltakaste pehmittäisi hangen, niin että hiihtäminen kävisi mahdolliseksi, he söisivät.

Labiskwee selitti Smokelle, miten hyvin hän tunsi seudun ja millä keinoin hän aikoi eksyttää etsijät. Maailmaan vei vain kaksi tietä, toinen länteen, toinen etelään. Snass lähettäisi heti nuorten miesten parvia kumpaakin tietä tutkimaan. Mutta oli olemassa kolmaskin tie, sekin etelään. Se tunkeutui tosin vain puolimatkaan korkeaan vuoristoketjuun, kääntyi sitten länteen, kulki kolmen harjanteen yli ja päätyi tavalliselle tielle. Kun nuoret miehet eivät löytäneet jälkiä tältä tavalliselta tieltä, kääntyisivät he takaisin luullen, että he olivat turvautuneet vaivalloisempaan ja pitempään kiertotiehen.

Labiskwee silmäsi McCania, joka kulki kappaletta jäljempänä, ja sanoi hiljaa Smokelle: "Hän syö. Se ei ole hyväksi."

Smoke katsoi irlantilaista. Tämä matusteli salaa peurantalia, jota hänellä oli taskussaan.

"Ei syödä ruoka-aikojen välillä, McCan", huusi hän käskeväällä äänellä. "Edessämme olevissa seuduissa ei ole metsänriistaa, ja muona on jaettava määräännöksiin matkalla. Teidän on käyttäydyttävä rehellisesti, jos aiotte olla seurassamme."

Kello yhdeltä hanki muuttui niin pehmeäksi, että sukset upposivat, ja ennen kello kahta kävi lumikengillä kulkukin mahdolliseksi. He leiriytyivät ja söivät ensimmäisen ateriansa. Smoke jakoi muonan. McCanin varasto tuotti pettymyksen. Hän oli sullonut ruokasäkkinsä pohjalle niin paljon hopeaketunnahkoja, että ruokatarpeille oli jäänyt vain vähän tilaa.

"En huomannut tosiaankaan, että niitä tuli niin monta", selitti hän. "Tein sen pimeässä. Mutta niiden raha-arvo on hyvin suuri. Ja näillä ammustarpeillamme saamme ammutuksi tavattomasti riistaa."

"Sudet syövät teidät tavattomalla ruokahalulla", kuului Smoken tylynpuoleinen vastaus, ja Labiskween silmät salamoivat vihaa.

Seuraavana päivänä joki laajeni leveään vuorilaaksoon, ja he olivat tarttua jo alangossa lumeen, ennen kuin pääsivät lähimmälle vuorenharjanteelle, jonka rinteellä hanki kannatti.

"Kymmenen minuuttia myöhästyneinä olisimme takertuneet kiinni", sanoi Smoke, kun he pysähtyivät hengästyneinä harjanteen laella. "Nyt olemme tuhat jalkaa korkeammalla."

Mutta sanaakaan virkkamatta Labiskwee osoitti puiden välitse näkyvälle avoimelle kentälle. Keskellä sitä näkyi hajanaisessa jonossa viisi mustaa pilkkua, jotka liikkuvat hyvin hitaasti.

"Nuoret miehet", sanoi Labiskwee.

"He kahlaavat vyötäisiään myöten", sanoi Smoke. "He eivät saa tukevaa jalansijaa tänä päivänä. Meillä on monen tunnin etumatka. Kiiruhtakaa, McCan. Nyt emme syö niin, ettemme jaksata jatkaa."

Ylänkölaaksossa, jossa he nyt olivat, ei hangen kuori sulanut ennen kello kolmea iltapäivällä, ja silloin he olivat ennättäneet vuoren varjoon, jossa hankiainen oli par'aikaa taas riittymässä. He pysähtyivät vain kerran ottaakseen käsille McCanin takavarikoidun peurantalin, jota he söivät kulkiessaan.

Pitkää hämäräaikaa seurasi pimeä — taivas oli pilvien peitossa. Kello yhdeksältä he leiriytyivät vaivauskuusikkoon. McCan oli sairas ja kurja. Päivämarssi oli ollut rasittava, ja huolimatta yhdeksänvuotisesta napaseutukokemuksestaan hän oli syönyt lunta. Nyt hänen suutaan kuivasi tuskallisesti. Hän kyyrötti voihkien tulen ääressä toisten laittautuessa levolle.

Labiskwee oli uupumaton, eikä Smoke voinut olla ihmettelemättä hänen elinvoimaansa ja kestävyytään. Ja hänen hilpeytensä ei ollut milloinkaan teennäistä. Hänellä oli aina naurunhelähdys tai hymy Smokelle, ja hänen kätensä viivähti aina hyväillen Smoken kädessä, kun hän sattui sitä koskettamaan. Mutta aina, kun hän katseli McCania, hänen kasvosensa kovenivat, ja hänen silmänsä salamoivat kylmästi.

Yöllä rupesi tuulemaan ja pyryttämään lunta, ja koko päivän kestävässä myrskyssä he ponnistelivat eteenpäin lumen sokaisemina. He jatkoivat vaellustaan kaksi päivää, harhailivat väärien harjujen yli, ja näinä kahtena päivänä he jättivät kevään taaksensa ja kulkivat talven valtakunnassa.

"Nuoret miehet ovat häipyneet jäljiltämme. Mikä estää meitä päiväksi pysähtymästä?" sanoi McCan rukoilevasti.

Mutta lepoa ei suotu. Smoke ja Labiskwee käsittivät tilanteen vaarallisuuden. He olivat eksyneet jylhään vuoristoon eivätkä olleet nähneet ainoatakaan eläintä tai sellaisen jälkeä. Päivän toisensa

perästä he raivasivat tietään vaikeakulkuisessa seudussa, joka pakotti heidät umpimähkään kulkemaan jokuomia ja rotkolaaksoja, jotka vain harvoin johtivat länteen. Sellaiseen tultuaan heillä ei ollut muuta keinoa kuin kuin kulkea minne se vei, sillä sivuilla ylenevät jääpeitteiset huiput ja korkeat harjanteet olivat luoksepääsemättömiä. Kauheat ponnistukset ja pakkaneen kuluttivat voimia, mutta siitä huolimatta heidän oli pakko pienentää ruoka-annoksia.

Eräänä yönä Smoke heräsi käsikähmän ääneen. Hän kuuli selvästi ähkymistä McCanin makuupaikalta. Hän potkaisi nuotiota, niin että se leimahti liekkiin, ja sen valossa hän näki Labiskween kuristavan irlantilaista kurkusta ja pakottavan hänet sylkemään suuntäyden puoleksipureskeltua lihaa. Labiskwee vei kätensä vyötäisilleen ja tarttui puukkoonsa.

"Labiskwee!" huudahti Smoke käskevällä äänellä.

Käsi epäröi.

"Älä tee sitä", sanoi Smoke mennessään hänen luokseen.

Labiskwee vapisi vihasta, mutta hetken vielä epäröityään käsi painoi vastahakoisesti puukon takaisin tuppeen. Aivan kuin peläten, ettei kykenisi hillitsemään itseään, hän meni nuotiolle ja lisäsi sen puita. McCan kohosi istualleen, vikisten ja sähisten, ja solkkasi kauhun ja raivon vallassa tolkuttoman selityksen.

"Mistä saitte lihan?" tutki Smoke.

"Tarkasta hänet", sanoi Labiskwee.

Se oli hänen ensimmäinen sanansa, ja hänen äänensä värisi vihasta, jota hän ei voinut hillitä.

McCan koetti hangotella vastaan, mutta Smoke tarttui tanakasti häneen ja tarkasti hänet vetäen peuranlihakimpaleen hänen kainalostaan, jossa se oli sulanut ruumiinlämmöstä. Smoke kuuli Labiskween huudahtavan. Nuori nainen oli kumartunut McCanin kantamusta avaamaan. Lihan asemesta hän veti sieltä esiin jäkälää, kuusenhavuja, risuja — jos jotakin moskaa, jota mies oli tunkenut kantamukseensa, jotta se näyttäisi oikean kokoiselta, joskaan ei painanut entistään.

Jälleen sipaisi Labiskween käsi kuvetta, ja hän hyökkäsi roiston kimppuun, mutta joutuikin Smoken syliin, jossa hän itki voimattomasta raivosta.

"Oi, rakkaani, enhän minä ruoan takia", nyyhkytti hän, "sinun, sinun elämäsi vuoksi minä... Se koira! Hän syö sinua!"

"Kyllä me silti jäämme elämään", lohdutti Smoke. "Tästä lähtien hän saa kantaa vain jauhoja." Hän painoi Labiskween rintaansa vasten. "Armas, surmaaminen on miesten tehtävä. Naiset eivät surmaa."

"Etkö rakastaisi minua, jos surmaisit tuon koiran?" kysyi Labiskwee hämmästyneenä.

"En niin suuresti kuin nyt", vastasi Smoke vältellen.

Labiskwee huokasi alistuvasti. "No hyvä", sanoi hän, "siis en surmaa häntä."

XI.

Nuoret miehet vainosivat heitä hellittämättä. Ihmeellisen onnen suosimina ja laskien, mikä tie pakolaisten oli valittava, nuoret miehet löysivät lumimyrskyn puoleksi peittämät jäljet ja seurasivat sitten niitä itsepintaisesti. Kun sattui lumipyry, kääntyivät Smoke ja Labiskwee kaikkein aavistamattomimmille teille, menivät itään, kun paras tie kulki etelään tai länteen, ja kiersivät matalan harjun kiivetäkseen korkeampaa. Olihan samantekevää, minne kulki, sen jälkeen kun he olivat eksyneet. Mutta he eivät voineet päästä eroon nuorista miehistä. Monesti he voittivat useita päiviä, mutta vainoojat sukelsivat aina uudelleen näköpiiriin.

Smoke sekaantui aikamäärälaskuissaan: yöt ja päivät, myrskyt ja levähdykset vain tulivat ja menivät. Korkeat vuorenhuiput kohosivat heidän yläpuolellaan heltymättömän julmina, ja niiden yllä kaartui kylmä, sininen avaruus. He pakenivat pimeitten rotkosolien kautta, joiden paljaat kallioseinämät kohosivat äkkijyrkkinä, ja vaelsivat poikki jääpeittoisten laaksojen, joissa jähmettyneet järvet lepäsivät syvällä heidän jalkainsa alla. Ja eräänä kahden myrskyn välisenä yönä taivaalla loisti kaukainen tulivuorenpurkaus. Se ei uudistunut sen jälkeen, eivätkä he tietäneet, oliko se ehkä ollut vain unennäköä.

Hankiaista peitti uusi, monen metrin paksuinen lumi, joka vuorostaan kuorettui ja peittyi jälleen uuteen lumeen. He ryömivät kuin madot jyrkillä vieremillä ja heräsivät usein unesta, kun lumivyöry

pauhasi niiden kupeilla. He lepäsivät tulta tekemättä metsärajan yläpuolella ja sulattivat lihaannoksensa ruumiinlämmöllään, jotta voisivat syödä. Ja kaiken tämän Labiskwee kesti samanlaisena kuin ennenkin. Hän ei koskaan menettänyt hilpeyttään, paitsi silloin, kun hän katseli McCania, ja lamauttavimpinakin uupumuksen ja pakkasen hetkinä hänen rakkautensa Smokea kohtaan pysyi yhtä kaunopuheisena kuin ennen.

Kuin kissa hän katseli jokaista laihojen annosten jakoa, ja Smoke näki, ettei hän olisi suonut McCanille ainoatakaan ruoan hiventä. Kerran hän jakoi ruoan. Kohta Smoke sai kuulla, miten hurjat vastalauseet ryöppysivät McCanin suusta. Ei ainoastaan tälle, vaan myöskin itselleen hän oli antanut pienemmän osuuden kuin Smokelle. Sen jälkeen Smoke jakoi ruoan itse. He joutuivat erästä lumimyrskyä seuranneeseen lumivyöryyn ja vierivät sata metriä vuoren kuvetta; he olivat puoleksi möyhennyksenä, mutta muuten vahingoittumattomia mäenlaskunsa alapäässä. Mutta McCan oli kadottanut kantamuksensa, jossa kaikki jauhot olivat. Uusi äskeistä isompi lumivyöry hautasi sen, niin että heidän oli jätettävä kaikki toivo sen löytymisestä. Vaikka McCan oli syytön onnettomuuteen, ei Labiskwee sen jälkeen milloinkaan katsonut irlantilaista, ja Smoke tiesi, ettei hän uskaltanut sitä tehdä — itseään peläten.

XII.

Oli hievahtamattoman tyyni aamupäivä, taivas kaartui kuultavan sinisenä, ja auringonpaiste kimallutti lunta. Ilma seisoj ja puri kuin veitsi. Sadan mailin etäisyydessä olevat vuorenhuiput, jotka muodostivat Kalliovuorten selkärangan, näkyivät selvinä kuin viiden mailin päästä.

"Pian tapahtuu jotakin", kuiskasi Labiskwee. "Etkö sinä sitä tunne? Kaikki on niin kummallista."

"Minua värisyttää, mutta ei kylmästä", vastasi Smoke. "Eikä nälästäkään."

"Se on sinun päässäsi, sinun sydämässäsi", sanoi Labiskwee kiihkeästi. "Samaa minäkin tunnen."

"Se ei johdu aisteistani", määritteli Smoke. "Minä tunnen itsessäni jotakin vierasta, ulkoa tullutta, kuin jääneulojen sadetta. Ne ovat hermot."

Neljännestunnin kuluttua he seisautuivat hengähtääkseen.

"En näe enää etäisiä vuorenhuippuja", virkkoi Smoke.

"Ilma sakenee ja käy raskaaksi", sanoi Labiskwee. "On vaikea hengittää."

"Taivaalla on kolme aurinkoa", mutisi McCan ja horjahteli sauvansa varassa.

Auringon kangastus näkyi kummallakin puolella todellista aurinkoa.

"Niitä on viisi", sanoi Labiskwee, ja katsoessaan he näkivät yhä uusia liekehtiviä aurinkoja syttyvän taivaalle.

McCan huudahti hämmästyksestä ja tuskasta. "Pistos!" huusi hän ja alkoi jälleen ruikuttaa.

Kohta sen jälkeen huudahti Labiskwee, ja Smoke tunsi polttavan piston poskellaan. Oli kuin hän olisi uinut meressä, jossa myrkylliset sähkökalat polttelivat.

Sitten pamahti kummallisen kumea laukaus. Rinteen alla tuli nuoria miehiä hiihtäen, ja toinen toisensa jälkeen ampui.

"Hajaantukaa!" komensi Smoke. "Ja kiivetkää voimienne takaa. Olemme melkein huipulla. Ne ovat neljännesmailin allamme, ja se merkitsee, että toiselle puolelle päästyämme saamme parin mailin etumatkan."

Kasvot kihelmöiden pistäviä, polttavia ilmaneuloja kolme pakolaista alkoi toisistaan eroten kavuta lumista rinnettä. Kiväärien pamahdukset kuulostivat niin kummallisilta heistä.

"Jumalan kiitos", läähätti Smoke Labiskweelle, "että neljällä heistä on musketit ja vain yhdellä winchester. Lisäksi nuo auringot haittaavat heidän ampumistaan. He eivät ole tavoittaneet meitä sataa metriä."

"Nyt näkyy, kuinka julmistunut isä on", sanoi Labiskwee. "Hän on käskenyt surmata."

"Miten kummallisesti puhutkaan", sanoi Smoke. "Äänesi kuulostaa niin kaukaiselta."

"Peitä suusi", huudahti Labiskwee äkkiä, "ja ole vaiti. Nyt tiedän, mitä tämä on. Peitä suusi hihalla, näin, äläkä puhu."

McCan kaatui ensimmäisenä ja pääsi vain vaivoin pystyyn. Sitten he kaikki kaatuilivat vähän väliä, ennen kuin pääsivät huipulle. Heidän lihaksensa eivät totelleet heidän tahtoaan, heidän tietämättään siihen syytä, he tunsivat vain, että heidän ruumiinsa olivat kuin halvautuneet ja kadottaneet liikuntokykynsä. He katselivat alas taaksensa ja näkivät nuorten miesten horjuvan ja kompastelevan kiivetessä.

"He eivät tule milloinkaan tänne", sanoi Labiskwee. "Se on valkoinen kuolema. Minä tiedän sen, vaikk'en koskaan ole sitä nähnyt. Olen kuullut vanhusten siitä puhuvan. Yht'äkkiä nousee sumu — aivan toisenlainen kuin tavallinen, sakea ja huurteinen, jollaista et ole milloinkaan nähnyt. Ei ole monta ihmistä, jotka sen ovat nähneet ja jääneet eloon."

McCan läähätti ja hoki.

"Pitäkää suunne peitettyinä", komensi Smoke.

Ilma oli täynnä pienenpieniä tulikipunoita. Lähimmätkin vuorenhuiput häipyivät kummalliseen sumuun; se nielaisi nuoret miehet, jotka hellittämättä ponnistelivat lähemmäksi. McCan oli äkkiä lyhyhistynyt suksilleen, suu ja silmät hihaan painettuina.

"Ylös ja heti eteenpäin!" komensi Smoke.

"En jaksa liikkua", ähkyi McCan.

Smoke meni hitaasti irlantilaisen luokse: horrostilassaan, joka oli hänet vallannut, hänellä oli niukasti niin paljon tahdonvoimaa, että pääsi paikaltaan.

"Anna hänen olla", mutisi Labiskwee käheästi.

Mutta Smoke oli itsepäinen, hän nosti irlantilaisen pystyyn ja käänsi hänen kasvonsa rinnettä kohti, jota heidän oli ryhdyttävä laskeutumaan. Sitten hän pani hänet liikkeelle sysäyksellä, ja sauvallaan vauhtia hilliten ja ohjaten McCan sukelsi timanttipölyyn ja katosi.

Smoke näki, kuinka Labiskwee hymyili, vaikka hän töin tuskin jaksoi olla luhistumatta hankeen. Hän viittasi häntä jatkamaan, mutta Labiskwee tuli hänen luokseen, ja vieretysten, kymmenkunnan jalan päässä toisistaan, he kiisivät kylmään, purevaan ja pistävään tulisumuun.

Ankarasta jarrutuksestaan huolimatta Smoke ruumiinpainonsa tähden painui Labiskween ohi ja lensi edelleen yksikseen, kauan, hirvittävällä vauhdilla, joka hiljeni vasta hänen päästyään tasaiselle hangelle. Siellä hän odotti, kunnes Labiskwee saavutti hänet, ja he jatkoivat mäenlaskuaan jälleen vieretysten heikentyvällä vauhdilla, joka vihdoin loppui.

"Nyt meidän on pysähdyttävä", sai Labiskwee vaivoin kuiskatuksi, "tai kuoltava. Meidän on peitettävä itsemme — niin sanovat vanhat."

Hän ei tuhlanut aikaa solmujen avaamiseen, vaan alkoi leikellä kantamuksensa hihnoja. Smoke leikkasi poikki omansa, ja vielä kerran hehkuvaan surmansumuun ja aurinko-ilveeseen katsahdettuaan he levittivät makuuturkit yleen ja painautuivat yhteen. He tunsivat, miten ihmisen ruumis kompastui heidän päälleen, kuulivat sitten heikkoa valitusta ja kirouksia, jotka tukahtuivat ankaraan yskäkohtaukseen. He tiesivät, että se oli McCan, joka ryömi heidän viereensä makuuturkkiinsa kietouduttuaan.

Sitten alkoi heidän oma hengenahdistuksensa, ja heitä vaivasi suonenvetomainen ja kuvaamaton kuiva yskä. Smoke tunsu ruumiinlämpönsä nousevan kuumeen hehkuksi, ja Labiskwee koki samat kärsimykset. Tunti tunnilta yskäkohtaukset tihenivät ja muuttuivat ankarammiksi, ja myöhään iltapäivällä ne saavuttivat huippunsa. Sitten alkoi toipuminen hitaasti, ja silloin tällöin yskähdellen he vaipuivat väsymyksen horrostilaan.

Mutta McCanin yskä paheni pahenemistaan, ja hänen voihkinastaan ja ulvonnastaan he ymmärsivät hänen hourivan. Kerran Smoke tahtoi heittää turkin päältään, mutta Labiskwee tarrautui häneen kiinni.

"Anna olla", rukoili hän, "itsensä paljastaminen nyt on kuolema. Paina kasvosi tänne *parkaani* ja hengitä hitaasti äläkä hiisku sanaakaan — kas näin kuin minä teen."

He jatkoivat torkkumistaan pimeässä, ja toisen yskäkohtaus herätti aina toisen. Smoke arvioi olleen keskiyön, kun hän kuuli McCanin yskivän viimeistä kertaa. Sitten irlantilainen päästeli vain kumeita eläimellisiä äännähdyksiä, jotka tuntuivat loputtomilta.

Smoke heräsi tuntien huulien painuvan omilleen. Hän lepäsi Labiskween käsivarsilla, pää hänen rinnoillaan. Labiskween ääni oli iloinen kuten tavallisesti. Se oli kirkastunut jälleen.

"On päivä", sanoi hän ja kohotti hiukan turkin reunaan. "Katso, armas, on päivä, me elämme eikä meitä yskitä enää. Katsokaamme maailmaa ... vaikka jäisinkin sitten tähän ikuisesti lepäämään. Viime tunti on ollut ihana. Olen ollut valveilla ja olen rakastanut sinua."

Smoke heitti peitteet sivulle ja näki yhden ainoan, todellisen auringon taivaalla. Tuuli henkäili hiljaa, raikkaana, mutta lämpöisiä päiviä ennustaen. Koko maailma oli muuttunut jälleen luonnolliseksi. McCan makasi selällään. Nuotiosavun mustentamat kasvot olivat kovat kuin marmori. Labiskwee ei ollut tästä näystä millänsäkään.

"Katsos!" huudahti hän. "Pulmunen! Se tietää hyvää!"

Nuoria miehiä ei näkynyt. He olivat joko kuolleet vuorenharjanteen toisella puolella tai kääntyneet takaisin.

XIII.

Heillä oli niin vähän ruokavaroja, että he eivät uskaltaneet syödä kymmenettä osaa siitä, minkä tarvitsivat, eivätkä sadatta osaa siitä, mitä halusivat, ja heidän vaeltaessaan seuraavina päivinä autiossa vuoristossa heidän elämäntuntonsa väsyi väsymistään, ja koko kulku oli melkein kuin unta. Lähes kaikki, minkä he tekivät, oli tiedotonta ja koneellista. Herkeämättä he ponnistelivat länttä kohti, ja alituisesti heitä ehkäisivät ja pakottivat pohjoiseen tai etelään lumihuiput ja ylikulkemattomat vuorenharjanteet.

"Etelään ei ole mitään tietä", sanoi Labiskwee. "Vanhat tietävät sen. Länteen, vain länteen vie tie."

Sitten tuli päivä, jolloin ilma pakastui ja alkoi sataa sankasti lunta, mutta se ei ollut tavallista lunta, vaan isojen hiekkajyvien kokoisia jääkiteitä. Koko päivän ja yön kesti lumen tuloa, jota jatkui sitten kolme päivää ja yötä. Oli mahdoton jatkaa matkaa, ennen kuin aurinko muodosti hankiaisen. He makasivat sen tähden peitteihinsä kääriytyneinä ja lepäsivät, syöden entistä vähemmän, koska heidän ei tarvinnut ponnistella. Annos oli niin pieni, ettei se kyennyt tyydyttämään edes pahinta nälkää, jonka tyyssijana olivat pikemminkin aivot kuin vatsa. Houreissaan, riittämättömän ravinnon herpaisemana Labiskwee tarttui nyhkyttäen ja sokeltaen seuraavan päivän annokseen ja ahtoi sen suuhunsa.

Silloin Smoke sai nähdä ihmeen. Labiskwee heräsi tietoisuuteen tuntiessaan ruoan hampaittensa välissä. Hän sylki sen ulos ja iski nyrkillään suutaan, joka oli langennut rikokseen.

Pitkällisen lumisateen jälkeen alkoi ankara tuuli, joka kuljetti kuivia, pieniä jääkiteitä samoin kuin erämaan myrsky hiekkaa. Koko yön kesti lumipilven vyöryntää, ja seuraavan kirkkaan ja kylmän päivän väkevässä valossa sekapäinen Smoke näki väsyneillä silmillään näyn, jota hän piti unena. Ylt'ympäriillä kohosi korkeita vuorenhuippuja hirmuisten, vaanivien jättiläisten muotoisina. Ja jokaiselta vuorenhuipulta hulmusi vilkkuen ja aaltoillen, heleänsiniselle taivaalle leiskahdellen äärettömiä lumiviirejä, mailien pituisia, maidonvalkeita ja utuisia, päärmeinä värikäs valo-varjoleikki ja auringosta satava salamoiva hopea.

"Silmäni ovat nähneet näyn, joka julistaa Herran tuloa", huudahti Smoke katsellen kiitäviä lumipilviä, joita tuuli hulmutti hohtavina, valkeina silkkihuntuina.

Labiskwee kohosi istumaan peitteittensä välistä.

"Minä näen unta, Labiskwee", sanoi Smoke. "Katso. Uneksitko sinäkin minun untani?"

"Tämä ei ole unta", sanoi Labiskwee. "Vanhat ovat kertoneet minulle tästä. Pian puhaltavat lämpimät tuulet, ja me jäämme elämään ja löydämme tien länteen."

XIV.

Smoke ampui pulmusea, ja he jakoivat sen. Kerran eräässä laaksossa, jossa vaivaiskoivu hangessa seisoi aukoi silmikoltaan, hän ampui jäniksen. Siinä kaikki riista, mitä he tapasivat, lukuunottamatta villihanhien auraa, jonka he kerran näkivät lentävän ohi puolisen mailin korkeudessa länttä ja Yukonia kohden.

"Alalaaksoissa on kesä", sanoi Labiskwee. "Pian se saapuu tännekin."

Labiskween kasvot olivat laihuneet, mutta hänen suuret, kirkkaat silmänsä kimmelsivät sitä suurempina ja kirkkaampina, ja kun hän katsoi Smokea, hänen villi kauneutensa näytti ylimalaisen kirkastetulta.

Päivät pitenevät, ja lumi alkoi painua. Joka päivä huovettui hanki, joka yö se jälleen jäättyi, ja he tekivät taivalta aamuin ja illoin, mutta keskipäivätunnit heidän täytyi levätä, kun sulava hanki ei kannattanut heidän painoaan. Smoken tullessa lumisokeaksi Labiskwee laahasi häntä vyötäisilleen sitomastaan hihnasta. Ja kun hänelle sattui sama, kuljetti Smoke häntä miehustalleen kiedotusta hihnasta. Nälän näännyttäminä he liukuivat kuin unissakulkijat läpi kesään havahtuvien seutujen, joiden ainoat elolliset olennot he olivat.

Ankarasta uupumuksesta huolimatta Smokea nukkuminen alkoi melkein pelottaa, sillä niin hirveitä olivat hänen unenäkönsä. Ne koskivat aina ruokaa, ja aina tempaisi se pahansuopa voima, joka lähetti hänelle ne unet, ruoan pois hänen huuliltaan. Hän piti päivällisiä tovereilleen San Franciscossa, hän johti itse, hillitöntä, silmiä huikaisevaa nälkää nähden, valmisteluja ja koristeli pöydän verenhohteisilla syyslehdillä. Vieraat saapuivat myöhästyneinä, ja heitä tervehtiessään ja heidän kilpaillessaan sukkeluksien puhumisessa häntä poltti raivoisa himo päästä pöytään.

Hän tarjosi usein sellaisia päivällisiä, joilla kaikilla oli sama nälkääntappava loppu. Hän oli Gargantua-juhliissa, joissa väkijoukko ahmi lukemattomia kokonaisina paistettuja härkiä; niitä vedettiin esiin hehkuvista uuneista, minkä jälkeen he terävillä veitsillä viiltelivät isoja lihaviiluja höyryävissä reisistä. Sitten hän oli jälleen lapsi ja istui lusikka tukevasti oikeassa kädessä vehnäsmaitovadin ääressä. Hän ajoi takaa arkoja lemmiä ylänkölaitumilla ja tunsu vuosisatojen tuskat koettaessaan turhaan saada puserretuksi niiden nisistä maitopisaraa, ja hän oli inhottavissa vankiluolissa, joissa tappeli rottien kanssa perkkeistä.

Ainoastaan kerran hän näki suloisen unen. Nälkään menehtymäisillään, haaksirikkoisena tai karkulaisena, hän uhmasi Tyynen meren rantatyrskyjä pyydystäen simpukoita, joita oli imeytynyt kallioihin, ja kantoi ne rannalle, missä oli läjittäin kevätmyrskyjen tuomaa kuivaa hylkytavaraa. Niistä hän laati nuotion ja asetti hiillokselle kallisarvoisen saaliinsa. Hän näki, miten simpukat höyrysivät, ja hän halkaisi kuoret, niin että lohenvärisen liha paljastui. Hän tiesi, että ne olivat tarpeeksi kypsyneitä, eikä tällä kertaa ollut pahansuopaa voimaa sieppaamaan ateriaa häneltä. Vihdoinkin — niin hän ajatteli unessaan — hänen unensa toteutui. Mutta hän epäili vieläkin varmassa toivossaan ja hän karkaisi mieltään valmiina katsomaan näkyjensä välttämätöntä muutosta, kunnes lohenvärisen liha oli hänen suussa — lämpimänä ja herkullisena. Hänen hampaansa iskeytyivät siihen. Hän söi! Ihme oli tapahtunut! Mielenliikutus herätti hänet. Hän havahtui pimeään, hän oli selällään ja kuuli päästelevänsä lyhyitä röhähteleviä ilonäännähdyksiä. Hänen leukapielensä liukuivat, ja liha narskui hänen hampaissaan. Hän pysytteli liikkumattomana, ja pian hapuilivat pienet sormet hänen huuliaan ja työnsivät pienen lihanpalan niiden väliin. Ja enemmän siksi, että Smoke ei tahtonut syödä, kuin siksi, että hän oli vihainen, Labiskwee itki itsensä nukuksiin hänen käsivarsillaan. Mutta Smoke valvoi ja ihmetteli naisen rakkautta ja naisellisuuden arvoitusta...

XV.

Sitten ruokavarat loppuivat. Korkeat vuorenhuiput sulivat yhteen, harjanteet madaltuivat, ja länteen johtava tie kävi lupaavan avoimeksi. Mutta heidän voimansa olivat ehtyneet, ja koska heillä ei ollut ravintoa, koitti pian päivä, jolloin he levolle laskeuduttuaan eivät jaksaneet enää nousta pystyyn.

Labiskwee makasi horroksissa ja hengitti niin huomaamatta, että Smoke toisinaan luuli hänen kuolleen. Iltapäivällä Smoke havahtui oravan kurahteluun. Hän veti käteensä raskaan kiväärinsä ja alkoi tarpoa eteenpäin nuoskeassa lumessa. Hän ryömi nelinkontin, tai horjui pystyssä joka askelella kaatuen, sinne päin, missä orava kurahteli kiukuissaan paeten hänen edellään niin hitaasti, että hän tunsu Tantaloksen tuskia. Hän ei jaksanut ampua pikalaukausta, eikä orava pysynyt hetkeäkään paikoillaan. Toisinaan Smoke kiemurteli lumisohjossa ja itki voimattomuuttaan. Toisinaan elämänliekki lepatti viimeisillään, ja maailma pimenei hänen silmissään. Hän ei tietänyt, miten kauan viimeistä pyörtymystä oli kestänyt, mutta hän havahtui iltakylmästä väristen, vaatteet jäätäneinä hangen kuoreen, joka parhaillaan oli riittymässä. Orava oli tipo tiessään, ja tuskalla ja vaivalla hän pääsi jälleen Labiskween viereen.

Aurinko oli kiivennyt korkealle, ja orava kurahteli taas kuusikossa, kun hän heräsi Labiskween käsi otsallaan.

"Paina kätesi sydäntäni vasten, rakkaani", sanoi Labiskwee kirkkaalla, mutta heikolla, kuin kaukaa kuuluvalla äänellä. "Minun sydämeni on minun rakkauteni, ja se on sinun kädessäsi."

Kului pitkä aika, ennen kuin hän jälleen puhui. "Muista tarkoin, ettei etelään ole minkäänlaista tietä.

Peurakansa tietää sen hyvin. Länteen — sinne on tie — ja sinä olet melkein sillä — ja sinä pääset perille."

Smoke vaipui kuolemankaltaiseen horrokseen, josta Labiskwee herätti hänet jälleen.

"Paina huulesi minun huulilleni", sanoi Labiskwee. "Minä tahdon kuolla niin."

"Me kuolemme yhdessä, armaani", sanoi Smoke.

"Ei." Labiskwee vaiensi Smoken heikolla kädenpuristuksella, ja hänen äänensä oli niin hiljainen, että Smoke tuskin sitä erotti, mutta kumminkin kuuli, mitä hän sanoi. Tyttö hapuili ja penkoi kädellään huppukauluksensa sisustaa ja veti sieltä pienen pussin, jonka painoi Smoken käteen. "Ja nyt huulesi, lemmikkini. Sinun huulesi minun huulilleni ja sinun sydämesi sydäntäni vasten."

Ja tämän pitkän suudelman kestäessä pimeys valtasi Smoken jälleen, ja tullessaan tajuihinsa hän tiesi olevansa yksin ja kuolevansa. Hän tunsu uupunutta iloa siitä, että kuolema tulisi.

Pussi oli hänen kädessään. Sielussaan hymyillen uteliaisuudelle, mikä sai hänet vetämään siderihmasta, hän avasi sen. Siitä valui ruoka-aineita pienenä virtana. Hän tunsu jok'ainoan murun. Labiskwee oli varastanut kaiken itseltään: leivänpaloja, joita Labiskwee oli säästänyt jo kauan, jo ennen kuin McCan kadotti jauhopussin, peuranlihaviiluja ja -nokareita, joista toisissa näkyi hampaanjäljet, talimöykkyjä, kokonainen jäniksen takajalka, valkean portimon takajalka ja kappale sen etujalkaa, pulmusesta rinta, jota hän vasten tahtoaan oli maistanut, ja sen reisi — mieltäliikuttavia rippeitä, traagillisia kieltämyksiä, muruja, jotka hänen rakkautensa oli varastanut hänen hirvittävästä nälältään.

Mielipuolisesti nauraen Smoke sinkautti kaiken jäätyneelle hangelle, ja pimeys nielasi hänet jälleen.

Hän uneksi. Yukon oli melkein kuivattu. Hän kulki sen äyrästä liejuisten lätäkköjen ja vedensyömien kivien välissä ja poimi isoja kultakimpaleita. Ne kasvoivat raskaammiksi ja painoivat hänet maahan. Mutta sitten hän havaitsi, että niitä saattoi syödä. Ja hän ahmi niitä. Mitä arvoa oli kullalla, jota ihmiset niin kunnioittavat, ellei se kelvannut syötäväksi?

Oli uusi päivä, kun hän heräsi. Hänen aivonsa olivat ihmeellisen selvät. Hän ei nähnyt enää olemattomia. Hänen jäsenensä eivät enää vavisseet. Hän tunsu ihanaa hyvinvointia. Hän kääntyi herättämään Labiskweeta, mutta silloin hän näki ... ja hän muisti, mitä oli tapahtunut. Hän silmäili ympärilleen. Ruoanrippeet olivat kadonneet. Ja hän tiesi, että hän houraillessaan unissaan oli luullut niitä Yukonin kullaksi. Unessa ja hourien hän oli ammentanut elämänvoimaa Labiskween uhrista — hänen, joka oli antanut sydämensä hänen käteensä ja avannut hänen silmänsä näkemään naisen arvoituksen.

Hän hämmästytti liikkeittensä helppoutta ja sitä, että jaksoi laahata Labiskween ruumiin auringon paljaaksi sulattamalle hiekkavieremälle, johon hän kaivoi kirveellä hänelle haudan.

XVI.

Kolme päivää hän ponnisteli sitten länttä kohti ravinnotta. Kolmantena, puolen päivän aikaan, hän lyyhistyi yksinäisen kuusen alle leveään, avoimena virtaavan joen reunalle, joka ei voinut olla mikään muu kuin Klondyke, sen hän tiesi. Ennen kuin pimeys ryösti hänet valtoihinsa, hän irroitti kantamuksensa, sanoi jäähyväiset ihanalle elämälle ja kietoutui huopiinsa.

Nukuttava kuhertava ääni herätti hänet. Pitkä hämäräaika oli alkanut. Riekköjä istui kuudessa hänen yläpuolellaan. Nälkä kannusti häntä toimintaan, vaikka se tapahtui loputtoman hitaasti. Meni viisi minuuttia, ennen kuin hän sai pyssyn olalleen, ja toiset viisi, ennenkuin hän selällään maaten ja kohtisuoraan ylös tähdäten uskalsi liipaista. Laukaus meni harhaan. Ainoakaan linnuista ei pudonnut, mutta ei myöskään lentänyt pois. Ne vain liikahtivat hieman ja kotkottivat typerästi ja uneliaasti. Smoken olkapäätä pakotti. Toinen laukaus meni sivu, koska hän värähti tuskasta liipaistessaan. Hän oli ilmeisesti pudonnut jostakin kolmen viime päivän kuluessa, mutta hän ei muistanut siitä mitään.

Riekot eivät olleet lentäneet pakoon. Hän taittoi huopansa kaksin- ja nelinkerroin ja asetti sen oikean käsivartensa ja kylkensä väliin. Sitten hän tuki pyssynperää huopaan ja ampui, ja yksi lintu putosi. Hän tarttui siihen kiihkeästi, mutta havaitsi ampuneensa siitä melkein kaiken lihan. Mutta vieläkin riekot pysyivät kuudessa, ja hän päätti tähdätä niitä päähän. Hän latasi pyssynsä kerran toisensa jälkeen. Hän ampui ohi ja sai osumaan, ja laiskat riekot, jotka eivät tahtoneet lähteä lentoon, tipahtelivat hänen päälleen kuin ruokasade — elämä, joka sammui, jotta hänen elämänsä säilyisi.

Ensimmäisen hän söi raakana. Sitten hän lepäsi ja nukkui, samalla kun hänen elämänsä sulatti riekon elämän omakseen. Hän havahtui pimeässä, nälkäisenä, mutta kyllin voimakkaana kyetäkseen tulentekoon. Ja aamunkoittoon asti hän paistoi ja söi murskaten luita hampaillaan, jotka niin kauan

olivat olleet joutilaina. Hän nukkui, heräsi uuden yön pimeään ja nukkui jälleen uuden päivän valkenemiseen asti.

Hän huomasi ihmeekseen, että nuotiossa räiskyivät siihen vast'ikään pannut puut ja että kahvipannu höyrysi hehkuvan hiiloksen laidassa.

Tulen vieressä, käsivarren pituuden päässä, istui Shorty savuketta poltellen ja katsellen häntä tarkkaavasti. Smoken huulet liikkuvat, mutta oli kuin suonenveto olisi kuristanut hänen kurkkuaan, ja rintaa ahdistivat kynelet, jotka pyrkivät esiin. Hän ojensi kätensä savuketta kohden ja veti vetämistään savua syvälle keuhkoihinsa.

"Minä en ole tupakoinut pitkään aikaan", virkkoi hän vihdoin matalalla, levollisella äänellä. "Hyvin pitkään aikaan."

"Etkä syönytäkään, mikäli näkee", sanoi Shorty yrmeästi.

Smoke nyökkäsi ja osoitti ylt'ympäriillä olevia riekonhöyheniä.

"En ennen kuin nyt", vastasi hän. "Kuulepas, mielelläni joisin kuppoksen kahvia. Se maistuisi! Ja pannukakku ja silavan viipale."

Toisen valmistaessa ruokia ja toisen syödessä he kertoivat lyhyesti, mitä heille eron jälkeen oli tapahtunut.

"Klondyke purki jäitään, ja meidän täytyi odottaa avovettä", lopetti Shorty kertomuksensa. "Kaksi sauvoinvenhettä, kummassakin kuusi miestä — sinä tunnet heidät kaikki, kaikki miesten parhaita — ja kaikenlaisia varusteita. Mutta esteet viivyttävät heitä viikon verran. Kun erosin heistä, he jäivät raivaamaan kallioitten yli tietä, jota myöten vetää venheet. Mutta minun teki kovin mieleni jatkaa matkaa, ja niin otin reppuun evästä ja vyöttäydyin edelläkävijäksi. Tiesinhän tapaavani sinut oikealta tieltä."

Smoke nyökkäsi, ojensi kätensä ja puristi ääneti Shortyn kättä. "Lähtekäämme nyt taipaalle", sanoi hän.

"Sitä me emme tee, vaikka tuhat tulimmaista käskisi", kivahti Shorty. "Viivymme tässä niin että saat pari päivää levätä ja syödä."

Smoke pudisti päätään. "Sinun sietäisi nähdä itsesi", tenäsi Shorty. Smoke ei ollut kaunis näky. Posket olivat niin sisäänpainuneet, että yläleuan hammasrivi harrotti parrasta huolimatta suusta hyvän matkaa ulkona. Otsalla ja sisäänpainuneitten silmien ympärillä iho oli kovasti pingolla, ja takkuuntunut parta, joka luonnostaan oli kullankeltainen, oli tulen kärventämä ja nuotiosavun mustentama.

"Paras on lähteä", sanoi Smoke. "Minä jaksan kyllä."

"Sinä olet heikko kuin piskuinen sylivauva. Sinusta ei ole kävelijäksi. Ja minne kiire?"

"Minä olen nyt matkalla etsimään Klondyken kalleinta aarretta enkä voi viivyttellä. Siinä kaikki. Ala köyttää kantamuksia. Se on maailman kallein aarre. Se on ihanampi kuin kultajärvet ja kultavuoret, ihanampi kuin seikkailut ja karhunlihan syönti."

Shortyn silmät olivat selko selällään. "Mitä se sitten on, Luojan Kaikkivaltiaan nimessä?" kysyi hän ääni hämmästyksestä väristen. "Vai oletko ihan järjiltäsi."

"En, olen täydessä tolkussa. Ihmisen on ehkä nähtävä nälkää, jotta hänen silmänsä avautuisivat näkemään eräitä asioita. Nyt olen nähnyt sellaista, mitä en luullut olevankaan. Nyt minä tiedän — mikä nainen on."

Shorty avasi suunsa, ja suupielistä ja silmien kiillosta saattoi aavistaa sen kujeellisen vastauksen, mikä pyöri hänen huulillaan.

"Älä hiiskahdakaan", sanoi Smoke sävyisästi. "Sinä et sitä tiedä. Mutta minä tiedän."

Shorty nieleskeli ja antoi ajatuksilleen uuden suunnan. "Hm. En tarvitse vihjeen hitustakaan arvatakseni naisesi nimen. Muut ovat menneet Surprise-järveä kuivaamaan, mutta Joy Gastell selitti, etteihän halua lähteä retkelle. Hän on Dawsonissa ja odottaa, tuonko sinut palatessani. Ellen sitä tee, vannoo hän myyvänsä kaiken omaisuutensa ja pestaavansa armeijan tarkk'ampujia ja lähtevänsä Peuramaahan ja lyövänsä kallon murskaksi vanhalta Snassilta ja koko hänen joukkioltaan. Ja jos sinä vain pysyt nyt kiltisti aloillasi pari päivää, niin sitten minä kyllä köytän kantamukset ja sonnustan itseni kerallasi taivalta tekemään."

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of

the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase "Project Gutenberg" associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than "Plain Vanilla ASCII" or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation’s EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state’s laws.

The Foundation’s business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation’s website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment

including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.